Mercator Center Novo mesto

Modna revija

Predstavitev modne kolekcije jesen-zima.
V soboto,28.10.2000.ob 11. in 16. uri.

V soboto,28.10., ob 8. uri vas vabimo na odprtje prenovljene prodajalne Čardak v Črnomlju. Za kupce smo razen glasbe in degustacij pripravili še druga presenečenja. Lepo vabljeni!

DOLENJSKI LIST

Št. 43 (2670), leto LI • Novo mesto, četrtek, 26. oktobra 2000 • Cena: 220 tolarjev

Znani vsi poslanci

Uradni rezultati volitev enaki neuradnim

NOVO MESTO – Republiška volilna komisija je v torek popoldne razglasila uradne volilne rezultate nedavnih državnozbornskih volitev in tako podelila še nerazdeljene mandate. Liberalna demokracija Slovenije je dobila 34 poslancev, Socialdemokratska stranka 14, Združena lista socialnih demokratov 11, SLS+SKD Slovenska ljudska stranka 9, Nova Slovenije – Krščansko ljudska stranke 8 ter po štiri Demokratska stranka upokojencev, Slovenska nacionalna stranka in Stranka mladih Slovenije.

V 90-članski državni zbor se je neposredno uvrstilo 60 poslancev, in sicer trideset iz LDS, enajst iz SDS, devet iz ZLSD, šest iz SLS+SKD in štiri iz NSi. Med neposredno izvoljenimi poslanci je tudi sedem kandidatov iz 6. volilne enote, in sicer Jože Avšič, Miran Jerič, Zoran Gračner in Matjaž Švagan (vsi LDS), Branko Kelemina (SDS), Leopold Grošelj (ZLSD) in Andrej Fabjan (SLS+SKD). Poleg njih pa so po drugi delitvi mandatov mesto v parlamentu dobili še Branko Janc (LDS), kandidat v 6. volilnem okraju Krško, Andrej Vizjak (SDS) – okraj Brežice, Lojze Peterle (NSi) iz 4. volilnega okraja Trebnje in Bogdan Barovič (SNS), kandidat v 9 in 10. volilnem okraju.

Sestava Državnega zbora se bo po oblikovanju vlade ponovno spremenila, saj bodo nekateri izmed poslancev odšli na različna ministrstva. Na njihovo mesto bodo prišli nadomestni poslanci, tako da bomo na dokončno sestavo parlamenta morali še nekoliko počakati.

M. Ž.

DAEWOO MOTOR
Avto-hit
tel.: 07/33 76 490
Podbevškova 6a, Novo mesto
SALON VOZIL Kandijska 53 Novo mesto

Častni znak svobode Dolenjskemu muzeju

NOVO MESTO - Dolenjski muzej, ki letos praznuje petdesetletnico ustanovitve, je bil z ukazom predsednika republike Milana Kučana odlikovan s častnim znakom svobode Republike Slovenije za kulturno-prosvetno poslanstvo ter za odkrivanje in ohranjanje premične kulturne dediščine. Direktor Zdenko Picelj o prejetem odličju meni, da pomeni za vse zaposlene v muzeju veliko priznanje in hkrati obvezo, da še naprej po svojih najboljših močeh opravljajo kulturno poslanstvo.

RAZSTAVA KONJ – Na 2. dnevu posavske konjereje 22. oktobra na Bregah pri Krškem je 30 razstavljalcev pokazalo 77 konj pasem posavec, norik, slovenska hladnokrvna pasma in halfinger. Posavsko konjerejsko društvo in kmetijska svetovalna služba iz Krškega sta prireditev organizirala s poudarkom na družinski reji, zato so se rejci predstavili z celimi čredami konj. H konjem, tradiconalni slovenski vprežni in jezdni živali, nekako sodi tudi diatonična harmonika, vse bolj priljubljeni inštrument. Na fotografiji levo s konji Janko Cvelbar iz Gornjega Lenarta pri Brežicah, s harmoniko Franc Škrbina iz Mrtvic pri Krškem. (Foto: M. L.)

Število zaposlenih se bo podvojilo

"Ribniški" sklad se je preoblikovati prvi v državi – Novosti: namestnik predsednika uprave in nadzorni svet na eni, in nove naloge in povečanje števila zaposlenih na drugi strani

RIBNICA – Z lani sprejetim zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je šele letos dobil podzakonske predpise, je Javni sklad RS za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja dobil nove naloge. Kot je povedal donedavni direktor sklada in sedanji v. d. predsednika uprave Bojan Dejak, bo imel sklad pomembno vlogo pri razdeljevanju regionalnih pomoči, s tem pa tudi pomoči nasploh, saj so podpore regionalnim projektom edine pomoči, ki jih dovoljuje in namenja podeželju EU.

Javni sklad RS za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja, ki ima sedež v Ribnici, je bil prvi sklad, ki se mu je uspelo preoblikovati po zakonu o javnih skladih, kot so bili sicer to obvezni storiti do konca prejšnjega meseca vsi skladi v državi. Ob tem so na skladu v Ribnici, ki je edini državni sklad, ki nima svojega sedeža v Ljubljani ali štajerski metropoli, spremenili svoje nedavno ime tako, da so ga dopolnili z besedami "javni" in "RS", saj so želeli že v imenu pokazati, kot je povedal Dejak, da gre za sklad, katerega edini lastnik je vlada. Novo po preoblikovanju je tudi, da ima sklad sedaj namestnika predsednika uprave in nadzorni svet. Namestnik, s katerim se je število zaposlenih na skladu povečalo na 10, je Božo Predalič iz Grosupljega , zanimivo pa je tudi, kot je povedal Dejak, da so v šestčlanskem nadzornem svetu kar trije Dolenjci:Igor Hrovatič, Miloš Dular in Sonja Bukovec.

"Nove naloge, ki jih pred nas postavlja novi zakon, bodo zahtevale tudi več delavcev," je povedal Dejak in dodal, da se bo sedanje število zaposlenih v prihodnjih nekaj letih podvojilo. Ob začetku dela sklada leta 1996 so imeli samo štiri zaposlene, danes jih imajo 10, najkasneje v 3-4 letih pa naj bi jih imeli 22. Med prvimi novimi nalogami, za katere bodo morali zaposliti nove delavce, ki jih bodo, kot je povedal Dejak, tudi v bodoče zbirali predvsem med domačini, bo začetek financiranja izvajanja regionalnih razvojnih programov. Razpis zanje so že objavili koncem prejšnjega meseca, z izvedbami pa bodo pričeli prihodnje leto. Že prihodnje leto bodo tako zaposlili tudi prve nove delavce.

M. L.-S.

Bojan Dejak

Premaknite uro

NOVO MESTO – Pred nami je zadnja oktobrska nedelja, tista, ko bomo naravnali uro na zimski čas. Zatorej, ne pozabite v nedeljo, 29. oktobra (točno ob 3. uri ponoči), kazalce na vaših urah premakniti za eno uro nazaj.

Bič-Korenitka v javno obravnavo

LJUBLJANA, TREBNJE – Osnutek lokacijskega načrta za odsek avtoceste od Biča do Korenitke v občini Trebnje je po sklepu vlade od četrtka javno razgrnjen. Odsek je dolg 5 km in poteka od konca pravkar odprtega odseka Višnja Gora – Bič po tresi sedanje avtoceste z manjšimi odstopanji. Na mestu sedanjega priključka v Biču predvideva izvennivojski priključek (deteljico), pred grebenom Medvedjek 10-metrski podvoz za prehod divjadi in gozdno pot, na samem grebenu pa nadvoz za lokalno cesto v Stehanjo vas in popravek regionalne ceste. 300 metrov pred Korenitko je predviden 64-metrski pokrit vkop za prehod divjadi in povezavo poljskih poti.

Radio Brežice ima najboljša poročila

BOHINJ - V hotelu Zlatorog v Bohinju je od 18. do 20. oktobra potekal 11. festival nekomercialnih radijskih postaj Slovenije, njegovo pripravo pa je letos Gospodarsko interesno združenje nekomercialnih radijskih postaj Slovenije, ki pod svojim okriljem združuje 17 postaj, zaupalo Radiu Triglav z Jesenic. Na festivalu se je v desetih radijskih zvrsteh s 114 prispevki pomerilo 13 radijskih postaj, med njimi tudi novomeški Studio D in Radio Brežice. Šest postaj je sodelovalo v vseh kategorijah, ostale v manj, med temi Radio Brežice v devetih in Studio D v petih, štiri postaje pa so bile opazovalke. Radio Brežice je zmagal v kategoriji dnevnoinformativna oddaja in v skupni razvrstitvi za Murskim valom, Radiom Glas Ljubljane ter tretjima Radiom Študent in Radiom Triglav zasedel peto mesto, Studio D pa dvanajsto.

Inovacije v Krki

BLED – V Poslovni šoli Bled je pretekli petek potekal forum najvišjih vodilnih, na katerem se je 83 domačih in tujih vodilnih menedžerjev pogovarjalo o inovativnosti v podjetjih. Poleg uglednih gostov sta s primeri inovativne politike v svojih podjetjih sodelovala tudi predsednik uprave zagrebške Plive in dr. Aleš Rotar, direktor razvoja v novomeški Krki.

Berite danes

stran 3:
• *Malteški hospic zaprtih vrat*
stran 4:
• *Namesto petke bi vozili mercedes*
stran 8:
• *"Zdaj bomo izstavljali račune"*
stran 18:
• *Podeželje postaja prednost*
stran 19:
• *Nerajčani pri razvoju držijo skupaj*
stran 21:
• *Podgorska kovačija v muzeju*

Vinu Brežice zlata in srebrna medalja

BREŽICE – Podjetje Vino Brežice je na mednarodnem ocenjevanju vin 11. do 14. oktobra v turškem mestu Urgup prejelo zlato medaljo za suhi jagodni izbor laškega rizlinga, letnik '99, in srebrno medaljo za laški rizling, ledeno vino, letnik '99. Na ocenjevanju, ki je bilo 12. po vrsti in ki je potekalo pod pokroviteljstvom mednarodnega urada za vino s sedežem v Parizu, se je potegovalo za odličja 270 vzorcev vin iz 16 držav.

Irena Vide še direktorica TV Novo mesto

NOVO MESTO – Družbeniki Televizije Novo mesto so na zadnji skupščini dosedanji vršilki direktorice Ireni Vide zaupali vodenje družbe tudi v naslednjem 4-letnem mandatu. TV Novo mesto pod njenim vodstvom posluje uspešno, z močnejšo televizijsko ekipo je obogatila svoj program, gledanost njenih oddaj se je na Dolenjskem, v Posavju in Beli krajini povečala. Kot članica Združenja lokalnih televizij Slovenija Vaš kanal izmenjuje tako lokalni televizijski program kot oddaje in projekte, ki so zanimivi za gledalce po vsej Sloveniji.

Varnost ustvarjamo sami

Da gre naša država za razvitim svetom, se kaže ne le v mnogih pridobitvah, ki olajšajo in lepšajo življenje, temveč tudi v porastu kriminala, ki prinaša težave. Vse več je žeparjev in nepridipravov, ki so včasih že za prav majhno vrednost pripravljeni človeka pretepsti ali mu celo vzeti življenje.

Že res, da se policisti bolj ali manj uspešno trudijo pri preprečevanju in odkrivanju kriminala, toda v prvi vrsti bi za svojo varnost in varnost svoje lastnine moral poskrbeti najprej vsak sam. Žal ni tako, zato tudi ni čudno, če v črnih kronikah prebiramo, kako so možakarju neznanci iz avta, ki ga je nezaklenjenega pustil pred zidanico, medtem ko je delal v vinogradu, odnesli mobi ali polno denarnico, ali kako je mladenki, ki je po pomoti pustila ključe v svojem jeklenem konjičku, ta čez noč izginil. Seveda tudi v zaklenjenih avtomobilih na vidnih mestih ne velja puščati vrednejših predmetov, ki bi zamikale tatove. To si velja zapomniti zlasti ob bližajočih se množičnih obiskih pokopališč.

Sami lahko bistveno pripomoremo tudi k cestnoprometni varnosti. Na primer tako, da med vožnjo ne uporabljamo mobija, če nima vgrajenega sistema za prostoročno telefoniranje, o čemer prav te dni po vsej državi poteka poostren policijski nadzor. Tveganje za povzročitev prometne nesreče naj bi bilo med telefoniranjem kar dvakrat do štirikrat večje kot sicer.

Varnost torej pri nas postaja vse večji problem, obenem pa tudi vrednota, h kateri lahko najprej in največ prispevamo sami!

LIDIJA MURN

Avtohiša Berus
Podbevškova 1
Novo mesto
Audi
Akcijske cene
zimske opreme in pnevmatik
Sava in Dunlop
Tel. 07/37 19 8 00

VREME

Ob koncu tedna bo večinoma sončno, po nižinah se bo zjutraj in del dopoldneva zadrževala megla in nizka oblačnost.

Košarka — **Suproliga**

KRKA TELEKOM : EFES PILSEN (Turčija)

KK KRKA TELEKOM — KRKA — Telekom

Novo mesto, ŠD Leona Štuklja, četrtek, 26.10.2000, ob 20.30.

Pokrovitelj srečanja: **GRANS, Slavko Novak, s.p.**

Žrebanje vstopnic: ***Mobireglja* (Kobra)**

Košarka — **Liga Kolinska**

KRKA TELEKOM : UNION OLIMPIJA

KK KRKA TELEKOM — KRKA — Telekom

Novo mesto, ŠD Leona Štuklja, nedelja, 29.10.2000, ob 17.30.

Žrebanje vstopnic: ***Mobikvakač* (Kobra)**

DOLENJSKI LIST
vaš četrtkov prijatelj

ISSN 0416-2242
9 770416 224000

NAŠA ANKETA

V peč olje ali drva?

Če so bili v ne tako oddaljeni preteklosti skladovnice drv pred hišami običajen pojav, so nekoliko pozneje taki kupi kurjave izginili z dvorišč, ker so jih nadomestili drugi viri energije. Kurilno olje, to je namreč največkrat nadomestilo drva, je vstopilo skozi sprednja vrata celo tam, kjer je bilo lesa dovolj in je bil blizu. "Veliki pohod" kurilnega olja se je lahko zgodil, ker se je v deželi okrepilo prepričanje, da je kurjenje drv bolj umazano početje od kurjenja olja. Obdobje kurilnega olja je lahko nastopilo deloma tudi zaradi komodnosti, saj omenjeni naftni derivat v kombinaciji s sodobno krmilno tehniko res elegantno zagotavlja toplo peč. Potem ko so tako lahko ugasnili ognji na slovenskih ognjiščih, ne da bi zaradi tega koga zeblo, so drva kot kurjava spet vsebina pogovorov. O njih ne razmišljamo zaradi nostalgije po ugaslih kmečkih ognjiščih, ampak zaradi nafte, ki so nam jo mednarodni trgovci in prozvajalci do danes že krepko podražili. Ali menite, da je zaradi razmer na naftnem trgu kurilno olje že predrago in bodo pod kotli centralnih ogrevalnih sistemov v Sloveniji spet zagorela predvsem drva? Če nimate lastnih drv, katera kurjava je v končnem seštevku dražja? O tem ste odgovarjali v tokratni anketi.

BARBARA ŠTAJDOHAR, natakarica iz Velikega Nerajca: "Tudi ko je bilo kurilno olje poceni in so se mnogi začeli ogrevati z njim, svoje gozdove pa puščali zanemarjene, smo mi ostali zvesti kurjavi z drvmi. Tudi drva so se zaradi vse večjega povpraševanja že podražila, a nas podražitve ne prizadenejo, ker imamo svoj gozd. Če odštejemo delo in čas, prebit v gozdu, se grejemo zelo poceni."

ANDREJA GERŠIČ, poslovodkinja iz Metlike: "Pred leti smo si uredili ogrevanje na plin. Še vedno je cenejše kot kurilno olje, čeprav se tudi plin draži. Ima pa veliko prednost, da je ekološko skoraj neoporečen. Najbrž bomo pri ogrevanju s plinom kar ostali, predvsem pa ne razmišljamo o trdih gorivih, ki so poleg tega, da je veliko dela z njihovo pripravo, tudi ekološko nesprejemljiva."

JOŽE ČERNOŠA, upokojenec iz Kostanjevice na Krki: „Kurili bomo z oljem. Nimamo prostora za drva, ker smo hišo gradili za ogrevanje z oljem. Cena olja je že problem. Tisti, ki imajo še manjše prihodke kot naša družina, bodo še težje zmogli nakup kurjave, posebno če imajo majhne otroke, za katere je treba dobro greti. Drva so pred hišami, kjer jih včasih ni bilo."

MARIJA URBANČ, gospodinja iz Račje vasi: "Kurimo z oljem, in če se bo le dalo, bo tako tudi zanaprej. Kupiti je treba olje in drva, saj nimamo svojih. Priprava drv je težka, tudi kurjava z drvmi. Za centralno ogrevanje je treba veliko drv. Če preračunaš stroške za olje in za drva, niso drva nič cenejša. Pri hiši je vseeno nekaj drv, če slučajno zmanjka elektrike."

MIRKO LAVRIČ, prodajalec iz Dolge vasi pri Kočevju: "Medtem ko jih v zadnjih letih ni bilo, je sedaj pri mnogih hišah spet opaziti drva. Kurjenje z drvmi je precej cenejše kot na olje. Menim, da bo tako vsaj še pet let in da bi se prehod na drva splačal. Na Kočevskem, ki je bogata z lesom, ima večina hiš kombinirane peči, zato bodo letos mnogi spet kurili z drvmi."

TINA AVBAR, dijakinja gimnazije Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici, doma v Trebnjem: "Pri nas doma imamo že nekaj časa centralno ogrevanje na kurilno olje in tudi v letošnji kurilni sezoni bo tako. Ne vidim pravega smisla, da bi se nenehno prilagajali cenejšemu energetskemu viru, ker se cene nenehno menjavajo in take menjave niso najbolj smotrne."

FRANC NOVŠAK, upokojenec iz Sevnice: "V naši ulici je bil, ko smo še kurili na trda kuriva, zelo slab zrak. Odkar smo se odločili za ogrevanje z zemeljskim plinom, je zrak neprimerno manj onesnažen, kar vsekakor prispeva k boljšemu počutju in zdravju. Tudi zato, ker je cena plina ugodna, sem bil med pobudniki za izgradnjo plinskega omrežja pri nas."

FRANC KAVČIČ, dimnikar iz Novega mesta: "Zaradi dragega kurilnega olja veliko ljudi spet kuri z drvmi ali premogom, še posebej ljudje, ki so doma in imajo v stanovanjih tudi lončene peči. Tudi toplota od z drvmi kurjene peči je prijetnejša od tiste, ki jo daje radiator. Pa še to: dimnikar, ki prinaša srečo, pride k njim vsak mesec..."

MIRKO PRŠINA iz Žužemberka: "Ogrevam še po starem z drvmi. Drva kurim v štedilniku in kaminu, čeprav nimam svojega lesa in drva kupujem. Na stroške ne gledam, ker je ogrevanje pač nujno. Po moji oceni je to trenutno celo cenejše, kot če bi se ogreval s kurilnim oljem. Vendar z drvmi ne kurim zaradi tega. Centralne nimam, ker ne vem, če bom ostal v tej stavbi."

INFOS'00

LJUBLJANA - V ponedeljek, 23. oktobra, je predsednik republike Milan Kučan v Cankarjevem domu odprl Infos '00, največjo računalniško seminarsko-sejemsko prireditev pri nas, na kateri razstavlja več kot 140 domačih in tujih podjetij, zvrstilo pa se bo tudi preko 220 seminarskih in 120 komercialnih predavanj. Infos bo zaprl vrata jutri zvečer.

Pogoreli delavci in sindikat

Tovarna pa propada

PODPRESKA - Od letošnje pomladi, točneje od 1. aprila, teče že tretje leto, odkar so delavci LIP-a iz Podpreske, katerega lastnik je LIK Kočevje, takrat pa je bil najemnik Darko Ukmar iz Ljubljane, svoje neizpolnjene pravice začeli uveljavljati s stavko. Agonija in hkrati pričakovanja o skorajšnji rešitvi so trajala najmanj dve leti.

Medtem pa tudi sodni mlini niso pokazali posebne pozornosti in še manj naklonjenosti temu 40-članskemu kolektivu, ki je ostal brez plač, brez vsake socialne varnosti, in moral končno zapustiti tovarno z obtožbo, da je kriv za porazno stanje podjetja. Najemniku naj bi kolektiv povzročil veliko škodo, zato mu je uspelo doseči, da je legalnost stavke razveljavil z utemeljivitvijo, da ob prevzemu oziroma najemu obrata ni prevzel obveznosti sindikalnega varstva in vsem izdal odločbe o prenehanju delovnega razmerja. Kako je sodišče to ocenjevalo, še danes ni znano, saj je bilo iz pogodbe med lastnikom in najemnikom jasno razvidno, da najemnik prevzema vse obveznosti in dolžnosti, ki so izhajale iz koleketivne pogodbe z lastnikom tovarne.

Letos aprila je sodišče privolilo predlogu najemnika o prisilni poravnavi. Delavci, ki so vztrajali pri stečaju, pa seveda niso uspeli. Sindikat je menda od zadeve že davno dvignil roke, sicer pa pravijo, da sodbe še do danes niso prejeli. Zgodba bi bila nekako še razumljiva, če bi držale trditve, da je LIK Kočevje že davno razveljavil najemno pogodbo in obrat prodal, saj kupcev ni manjkalo, obstajale pa so še druge kombinacije tako, da bi tudi preostali del delavcev, ki je vztrajal in upal, da bo kdo pognal stroje, dobil vsaj del neplačanega dela in morda celo delo.

Tako pa obrat, ki je desetletja dajal kruh številnim družinam iz okolice, izgleda kot strašilo, v njem, tako vsaj trdijo za žagarski obrat, ki je skoraj nov, rjavijo dragoceni stroji, les pa, ki je v teh krajih edina surovinska baza, pa nepredelan potuje v neznano.

A. KOŠMERL

Najboljša zaščita pred gripo je cepljenje

Od ostalih viroz se gripa razlikuje po težjem poteku in možnih resnih zapletih - Na Dolenjskem največja obolevnost januarja in februarja - Cepljenje še posebej priporočajo rizičnim skupinam

V hladnih mesecih leta se močno poveča število bolnikov z akutnimi virusnimi obolenji dihal, ki jih povzroča veliko različnih vrst virusov, med njimi tudi virus gripe (influence). Od ostalih viroz, ki se kažejo z znaki vnetja dihalnih poti, pa se gripa razlikuje po težjem poteku in možnih resnih zapletih. Razširjena je po celem svetu, pojavlja se lahko v sporadični obliki skozi vse leto, ponavadi pa v obliki epidemij, občasno tudi kot pandemija (bolezen se razširi na več kontinentov).

Virus gripe, ki ga okužen človek izloča s kihanjem, kašljanjem, govorjenjem, vstopi v organizem skozi sluznico dihal z vdihavanjem kužnih kapljic, ki lebdijo v zraku. V posušeni služI preživi virus več ur, zato obstaja možnost okužbe pri souporabi robčkov, kozarcev, jedilnega pribora... Zaradi opisanih načinov prenosa je za gripo značilno naglo širjenje med ljudmi in velika zbolevnost. V večjih naseljih, mestih in kolektivih (vojska, vrtec, šola, delovni kolektiv...) se širi eksplozivno. V Sloveniji se epidemija najpogosteje pojavi proti koncu novembra ali v decembru, na Dolenjskem pa je največja obolevnost januarja in februarja. Ponavadi je gripa kratkotrajna vročinska bolezen z znaki vnetja dihalnih poti. Čeprav so dihala glavno mesto okužbe, znaki vnetja dihalnih poti v začetku bolezni niso izraženi, pojavijo se šele, ko splošni znaki popuščajo. Pri težjih oblikah se pojavijo tudi težave s prebavo ali celo vnetje osrednjega živčnega sistema, mišic, srčne mišice ali osrčnika. Če ne nastopi naknadna bakterijska okužba, vsi znaki izzvenijo čez nekaj dni, kašelj pa lahko traja tudi več tednov. Ker pa virus zelo zmanjša odpornost organizma, nastopi pogosto istočasno ali pa neposredno po okužbi z virusom gripe tudi bakterijska okužba. Tako se v poteku te viroze lahko pojavijo resni zapleti: dolgotrajna vročina, gnojno vnetje sinusov, srednjega ušesa, bronhitis, pljučnica ali celo smrt (1 %).

Najpogostejša komplikacija je pljučnica, ki jo lahko povzroči sam virus gripe, zelo pogosto pa nastopi istočasna bakterijska okužba. Ogroženi so zlasti starejši ljudje s kroničnimi obolenji, dojenčki in nosečnice. Zapleti pa so pogosti tudi pri mlajših, ki gripo prebolijo kar na nogah ali prehitro vstanejo iz postelje.

Zdravljenje gripe je simptomatsko, to pomeni, da je potrebno mirovanje, veliko tekočine, za zbijanje vročine pa panadon, le pri odraslih tudi aspirin. Antibiotikov pri zdravljenju gripe ne uporabljamo, razen če se pojavijo sekundarni bakterijski zapleti, torej le, kadar tako odloči zdravnik.

Kako se pred gripo zaščitimo? Tako pri zaščiti pred gripo kot pred ostalimi akutnimi virusnimi okužbami dihal je pomembno redno prezračevanje prostorov. V času epidemije odsvetujemo potovanja in večja zbiranja ljudi. Priporočamo izolacijo bolnika in večjo pozornost do oseb, pri katerih se lahko razvije težka oblika bolezni. Zaradi zaščite občutljivejših oseb svetujemo omejitev ali začasno prekinitev obiskov v bolnišnicah in domovih starejših občanov. S temi ukrepi ne moremo preprečiti širjenja gripe, lahko pa zavarujemo bolj ogrožene skupine prebivalcev.

Edina učinkovita zaščita pred gripo je cepljenje, vendar ga moramo opraviti v čim večjem obsegu, da dosežemo kolektivno zaščito, in pred sezono, ki je značilna za pojavljanje tega obolenja. Cepljenje priporočamo vsem razen osebam, ki so preobčutljive za jajca. Te osebe lahko zaščitimo s posebnimi zdravili. Po cepljenju se le redko pojavijo stranski učinki, kot so: bolečina na mestu vboda, povišana temperatura, slabo počutje, kar lahko traja do 2 dni.

Epidemije postajajo vedno težje breme zaradi staranja prebivalstva in vse večjega števila ljudi z boleznimi, ki lahko privedejo do težke oblike obolenja ali celo smrti. Zato še posebno priporočamo cepljenje rizičnim skupinam prebivalstva: starejšim od 60 let; osebam s kroničnimi obolenji pljuč, srca in ožilja, ledvic, presnove; osebam z oslabljenim imunskim sistemom in otrokom, ki se že dlje časa zdravijo s salicilnimi preparati.

Glede na večjo možnost okužbe in hkrati prenosa okužbe na rizične skupine prebivalstva priporočamo cepljenje tudi zdravstvenemu osebju, zaposlenim v negovalnih zavodih, osebam, ki opravljajo nego na domu, in tudi družinskim članom oseb, ki so rizični glede okužbe.

• Cepite se lahko v zdravstvenih domovih, pri zasebnih zdravnikih in na Dolenjskem v Zavodu za zdravstveno varstvo Novo mesto. Cena cepljenja znaša 1.500 tolarjev, za kronične bolnike od 0 do 18 let in nad 65 let starosti pa 550 tolarjev, ker zanje ceno cepiva plača Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

JASMINA PATKOVIČ COLARIČ,
dr. med., spec. epidemiologije,
Zavod za zdravstveno varstvo
Novo mesto

KARDIOLOŠKI DNEVI - V petek in soboto, 20. in 21. oktobra, so potekali v Zdravilišču Šmarješke Toplice 9. kardiološki dnevi. Tema letošnjega srečanja, ki se ga je udeležilo 120 kardiologov in splošnih zdravnikov iz cele Slovenije, je bila Sodobna obravnava srčnih aritmij. (Foto: A. B.)

Oddajte potrdila o šolanju

LJUBLJANA - Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve obvešča vse starše, ki imajo otroke, starejše od 15 let, in prejemajo otroški dodatek, da je potrebno oddati potrdilo o šolanju za šolsko leto 2000/2001 na pristojnem centru za socialno delo najkasneje do 31. oktobra. Omenjeno ministrstvo je namreč ugotovilo, da starši, ki so prejeli odločbo centra za socialno delo o priznanju pravice do dodatka za otroka, starejšega od 15 let, pogosto spregledajo določbo o izteku odločbe. Če ne bodo predložili potrdila o šolanju, jim od 1. novembra dalje ne pripada več pravica do otroškega dodatka. Ob pravočasni predložitvi potrdila o šolanju za tekoče šolsko leto - to je do 31. oktobra - pa so upravičeni do dodatka do vključno 30. aprila 2001.

Na jugovzhodu nov projekt

Na območju jugovzhodne Slovenije so te dni začeli s pilotnim projektom subvencij za podjetniško svetovanje

NOVO MESTO - Poskusna projekta bosta potekala na Dolenjskem in Koroškem. Gre za podjetniško na podlagi napotnic (vavčerski sistem), kakršnega smo doslej že poznali za brezposelne, ki so se želeli samozaposliti. Projekt sta oblikovala Pospeševalni center za malo gospodarstvo in Zavod za zaposlovanje, na našem območju pa bo za njegovo izvajanje skrbel Podjetniški center Novo mesto.

Ravno pretekli četrtek so ga predstavili zunanjim sodelavcem, dolenjskim in belokranjskim svetovalcem ter njihovim kolegom s kočevsko-ribniškega konca. Za pilotni projekt vseh vrst svetovanja bo na območju na voljo 10 milijonov tolarjev, s katerimi bo država plačala svetovanje v celoti (za brezposelne) in, kar je novost tega projekta, polovično tudi za ostale, ki se želijo samozaposliti (diplomanti, dijaki, že zaposleni), ter za podjetja z razvojnimi projekti in tista s težavami. Za porabo sredstev bodo imeli na razpolago tri leta.

Svetovanje na področju samozaposlitev se bo v bodoče povsem preselilo na Podjetniški center, zanj, za spremljanje rezultatov in za pilotni projekt, pa bo skrbela Darja Gazvoda, prej zaposlena pri Zavodu za zaposlovanje. Kot je povedala na posvetu, bodo podjetnike, ki bodo vključeni v projekt, spremljali tri leta in bodo neuspešne poskuse izločali iz sistema. Vsi, ki se zanimajo za subvencionirano svetovanje na podlagi napotnic, se lahko obrnejo na Podjetniški center ali pa na sekundarne izvajalce, kot so banke, obrtne zbornice, zavodi za zaposlovanje ali svetovalce. Svetovalec Podjetniškega centra jih bo po opravljenem razgovoru napotil z napotnico k ustreznemu svetovalcu, v ustrezno obliko svetovanja ali pa izločil.

Še v letošnjem letu bodo na podlagi razpisa izbrali svetovalce in jih ponudili na izbiro podjetnikom. Ti bodo delo svetovalcev tudi ocenjevali. Svetovalna podjetja, ki imajo že sklenjeno pogodbo s PCMG in Zavodom za zaposlovanje, lahko začnejo s svetovanjem takoj.

B. D. G.

KAKO KAŽE NA BORZI?

Kjer se prepirata dva...

Pričakovanja, da se bo po parlamentarnih volitvah na trgu vrednostnih papirjev zgodilo kaj pomembnega, se niso uresničila. Borzniki so upali, da bo po zjasnitvi na političnem prizorišču več naložb na borzi in da bodo tečaji delnic zrasli, vendar prvi teden po volitvah ni bilo čutiti posebnega optimizma.

Borzni posredniki so prejšnji teden sklenili za 3 milijarde tolarjev poslov ali okoli 600 milijonov tolarjev dnevno, kar ni veliko. Tečaji so se večinoma znižali; tečaji 20 najpomembnejših delnic na borzi v povprečju za 0,65 odst. Vrednost delnic Krke se je gibala med 25.700 in 25.900 SIT, Leka pa med 36.200 in 37.000 SIT.

Na borzni trg še vedno vplivata obe napovedani ponudbi za odkup. Ponudba Save za odkup Colorja se je iztekla prejšnji petek, ponudba Pivovarne Laško za odkup Radenske pa se bo jutri. Ker se je ves čas ponudbe izplačalo kupovati delnice Radenske za zamenjavo v delnice Pivovarne, svetujemo, da to storite do tega dne. Zamenjava delnic se opravi s podpisom izjave o sprejemu ponudbe za odkup pri borznoposredniški družbi, na osnovi katere bodo imetniki za vsako delnico Radenske prejeli 0,565 nadomestne delnice Pivovarne Laško. Tudi na trgu pooblaščenih investicijskih družb so se tečaji v povprečju znižali, vendar le za 0,1 odst. V prejšnjem tednu pa je močno, za 7,4 odst., porasla cena pida Zlata moneta I. Tako so na eni strani manj zanimive delnice pidov z nizkimi in nespremenjenimi tečaji ter na drugi strani delnice pidov, za katere se zanimajo nekateri investitorji, ki želijo v posameznem pidu pridobiti pomembnejši delež. Pri teh se lahko tečaji v enem dnevu dvignejo tudi za 10 in več odst., ko pa investitor zaključi nakupe, spet padejo na stare vrednosti.

Prejšnji teden so bili upravičeno veseli delničarji podjetja TUB Swaty, saj je vrednost njihovih delnic močno narasla (11. oktobra 4.000 SIT in 20. oktobra kar 9.787 SIT). Zanje so se namreč potegovali Kapitalska družba in pidi Atene, ki imajo v lasti že okrog 40 odst. podjetja, ter na drugi strani italijanska družba Fulmine, ki ima v lasti nekaj manj kot četrtino vseh delnic. Trgovanje teče tudi z nekaterimi delnicami, ki ne kotirajo na borzi. Tako je prejšnji teden zaživelo trgovanje z delnicami podjetja Beti iz Metlike, katerih odkupna cena je 1.700 SIT.

HERMINA KASTELEC
Dolenjska borznoposredniška družba Novo mesto
tel. 07/371-82-21, 371-82-27

Novomeška kronika

SOLIDARNOST - Kandidat SDS v 2. novomeškem volilnem okraju Albert Pavlič je za svojo predvolilno kampanjo izkoristil tudi bilten Zveze delavcev Solidarnost, katere predsednik je. Velik del tega izdelka, iz katerega močno veje njegov duh, je nekdanji "mašinfirer" in sedanji poklicni sindikalni fighter namenil primitivnim žalitvam in napadom na čast dostojanstvo novinarke Dela Zdenke Lindič Dragaš in blatenju konkurenčnega sindikata oziroma njegovega vodstva. V istem "duhu" se je na Lindičevo v tem bednem izdelku spravila tudi predsednica stavkovnega odbora v Inter Tobu Sabina Vovko, ki na koncu v mastnem tisku Pavliča proglasi za najbolj načelnega in odločnega sindikalnega voditelja v Sloveniji in mu želi, da bi postal poslanec v državnem zboru. Ena se želja ji(ma) ni izpolnila...

ČRPALKA - Za Novo mesto so med najpomembnejšimi objekti bencinske črpalke. Zasedajo strateške lokacije ob mestnih vpadnicah. A očitno jih je še premalo. Slišati je, da bi eno od "puparskih" podjetij mesto in njegove prebivalce rado osrečilo še najmanj z eno. Zagledalo se je v lokacijo skladišča pri ločenskem pokopališču, tik pred že obstoječo bencinsko črpalko. Seveda gre za konkurenčno firmo, ki nikakor ne more požreti bolečega dejstva, da celih 100 metrov pred sedanjo črpalko ni nobene druge. To pa res ne pelje nikamor! Od črpalke do črpalke do popolne izčrpanosti mestnega prostora.

LIVADA - V Slovarju slovenskega knjižnega jezika stoji, da je livada travnik, trata in navaja primere: cvetoče, pisane, zelene livade, sončna livada, v prenesenem pomenu pa cvetje z naših pesniških livad. Človek, ki ga potreba pripelje na Livado, kot se imenuje industrijsko-trgovski predel Bršljina, pa bi najprej pomislil, da livada pomeni neure-

jen, razdrapan, zanemarjen in zanikrn svet. Na fotografiji: tihožitje na Livadi.

Ena gospa je rekla, da je letošnjo jesen pognalo veliko gob in poslanskih kandidatov. Največ neužitnih.

Žalni slovesnosti

NOVO MESTO - Žalni slovesnosti ob dnevu spomina na mrtve bosta na novomeških pokopališčih v torek, 31. oktobra. Ob 9. uri bo slovesnost na pokopališču v Šmihelu, uro kasneje - ob 10. uri- pa v Ločni. Program žalnih slovesnosti bodo oblikovali novomeška godba na pihala, pevski zbor GD Šmihel in dijaki SKŠ Grm Novo mesto. Vence bo na pokopališču v Šmihelu položila delegacija krajevne skupnosti Gotna vas, v Ločni pa krajevne skupnosti Bršljin.

Prodajna razstava

NOVO MESTO - Dom starejših občanov Novo mesto vabi, da odprete vrata v ustvarjalni svet stanovalcev Doma in jim izkažete svojo naklonjenost z obiskom njihove prodajne razstave. V prostorih delovne terapije bo odprta od ponedeljka, 30. oktobra, do nedelje, 5. novembra, med 9. uro in 17.30.

Koncert Pomladi

ŠMARJEŠKE TOPLICE - V ponedeljek, 30. oktobra, bo ob osmih zvečer v Zdraviliščih Šmarješke Toplice koncert mešanega pevskega zbora Pomlad iz Novega mesta.

Malteški hospic zaprtih vrat

Več kot tri leta po otvoritvi malteški dom za stare, uboge in bolne v Šmarjeti še prazen - Prenovo vodil nesojeni otoški graščak Villavicenzio-Margheri - Nazaj župniji

ŠMARJETA - Pred več kot tremi leti, natančno 7. junija 1997, so v Šmarjeti slovesno odprli hospic, dom za oskrbo starih, ubogih in bolnih ljudi, ki ga je v stavbi nekdanje kaplanije uredila Slovenska malteška bolniška pomoč. Do danes pa v tej hiši ni stalno bival noben človek, kaj šele, da bi v njem nastanili stare, uboge in bolne ljudi in jim nudili oskrbo in pomoč.

Slovesnosti ob otvoritvi so se udeležili tudi visoki gostje, takratni ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar, državni sekretar v ministrstvu za zdravstvo dr. Janez Zajec, prior malteškega viteškega reda z Dunaja princ Wilhelm von Liechtenstein, ki je z grofom Carlom Villavicenzio-Margherijem, predsednikom Slovenske malteške bolniške pomoči, prerezal trak na vhodu v hospic.

V zvezi s hospicem pa so se začele takoj po otvoritvi neprijetnosti. Že za plačilo pogostitve gostov menda ni bilo denarja in je ta strošek padel na takratnega šmarješkega župnika Jožeta Glasa. Ta si je že deset let prizadeval, da bi katero od župnijskih stavb namenili za dobrodelno dejavnost. Krajevna skupnost se je uprla temu, da bi uredili center za zdravljenje odvisnikov, potem pa je s svojo zamislijo za hospic prišla Slovenska malteška bolniška pomoč, ki jo je vodil sin zadnjega lastnika gradu Otočec grof Carl Villavicenzio-Margheri, ki si je na vse kriplje prizadeval, da bi z denacionalizacijo dobil otoški grad in posestvo. Pri tem so mu pridno pomagali domači "navijači", in to ne samo lokalni, ampak tudi iz vrhov takratne slovenske oblasti, ki so dosegli, da je za začetek po hitrem postopku in brez pravih argumentov dobil slovensko državljanstvo, kar je bil prvi pogoj za sprožitev denacionalizacijskega postopka. No, na koncu se je celo izkazalo, da je hotel prosluli grof do med vojno požganega in kasneje skrbno obnovljenega gradu s prevaro, saj je vedel, da je njegov oče po vojni kot avstrijski državljan za odvzeto premoženje dobil odškodnino.

No, pod vodstvom Margherija so šmarješko kaplanijo, ki jo je Slovenska mlateška bolniška pomoč dobila v najem za 99 let, obnovili in preuredili za potrebe hospica. A kmalu so se začeli oglašati izvajalci, ki jim grof ni plačal opravljenih del. Stvar je bila tik pred tem, da izbruhne škandal. Nesojenega otoškega grofa so zaradi tega menda celo izključili iz malteškega viteškega reda, hospic v Šmarjeti pa ni nikoli odprl svojih vrat.

"Do težav je prišlo tudi zato, ker malteški viteški red v Sloveniji še ni registriran, dolgovi v zvezi s hospicem pa so, kolikor je meni znano, poravnani," je povedal Janez Zdešar, ki je dobro leto župnik v Šmarjeti. Vse tudi kaže, da bodo maltežani hišo, ki so jo dobili v najem za 99 let, prav kmalu prepustili župnišču. "Hospic kot dom za starejše v tej stavbi ne bi bil funkcionalen, saj bi lahko sprejel le 15 oskrbovancev, kar je za normalno poslovanje veliko premalo,"

ZAPRTI HOSPIC - Hospic, dom za oskrbo starih, ubogih in bolnih ljudi, ki ga je Slovenska bolniška pomoč uredila v nekdanji kaplaniji v Šamrjeti, ni nikoli odprl svojih vrat. Do sedaj je naredil le dolgove in slabo voljo. Kaže, da ga bo kmalu dobila nazaj šmarješka župnija. (Foto: A. B.)

pravi župnik, ki je praktično že sedaj gospodar doma. "Kaj bo v njem, še ni jasno, vsekakor pa bo služil za neprofitne namene, lahko za duhovne vaje, dejavnost raznih skupnosti, za prizadete ljudi, morda za vrtec. Kmalu bo to znano," pravi.

A. BARTELJ

Športni dan na Otočcu

NOVO MESTO - V sredo, 18. oktobra, smo se osmošolci kot zadnji s predmetne stopnje osnovne šole Šmihel odpravili v Teniški center Otočec. Tako kot učenci 5., 6. in 7. razreda smo uživali v jahanju, plesu, igranju tenisa, namiznega tenisa, badmintona in hokeja. Preživeli smo zdravo, rekreacije polno dopoldne, za kar se zahvaljujemo našim učiteljem športne vzgoje in mentorjem na Otočcu.

Medijski center OŠ Šmihel, Novo mesto

Skavtska zaobljuba

NOVO MESTO - V soboto, 14. oktobra, smo imeli novomeški skavti iz Šmihela skavtsko zaobljubo in smo tako postali člani velike skavtske družine. Kot znak pripadnosti smo dobili skavtske rutke. Najmlajši, volčiči, so dobili modre, izvidniki in vodnice pa rutke v treh barvah: zeleni, modri in rumeni. Podelili so nam tudi skavtska imena. Pred zaobljubo smo vse popoldne preživeli v naravi, kjer smo pokazali svoje znanje o tem, kako v naravi preživeti.

MEGI

Srečanje starejših

NOVO MESTO - V krajevni organizaciji Rdečega križa Šmihel - Novo mesto smo imeli 19. oktobra srečanje starejših občanov. Udeležba je bila zelo lepa. Ob kulturnem programu članov krožka RK iz osnovne šole Šmihel in celotnem programu srečanja smo se vsi zabavali. Vsem nam bo ostala v spominu pesem Franca Pavlakoviča, sestavljena prav za to srečanje.

SLASTNO JE DIŠALO - V različnih delavnicah so učenci osnovnih šol preživeli dobro uro. Gospodinjska delavnica je zelo navdušila tudi fante, ki so se pod vodstvom dijakinj in Tjaše Vidrih, profesorice kmetijske šole, spretno preizkusili v peki drobnega krušnega peciva. (M. Žnidaršič)

Skoraj tisoč obiskovalcev

Na srednji kmetijski šoli Grm zadovoljni z obiskom dnevov odprtih vrat - Predstavitev programov, razstave in delavnice

SEVNO - Na novomeški srednji kmetijski šoli Grm je od 19. do 21. oktobra kar vrvelo od življenja. Povabilu na dneve odprtih vrat so se v četrtek in petek namreč odzvale številne osnovne šole in vrtci s širšega dolenjskega območja, v soboto pa so šolo obiskali predvsem posamezni starši in učenci.

Preko 450-im osnovnošolcem višjih razredov so najprej predstavili šolo in njihove izobraževalne programe, nato pa so se lahko vključili v različne delavnice, ki so požele največ simpatij. Omenjene delavnice so bile novost letošnjih dnevov odprtih vrat, navdušeni so bili predvsem nad gospodinjsko in računalniško delavnico, prikazom ure angleškega jezika, podprte z računalniškimi programi, v delavnici biotehnologije so izvedli celo eksperiment, uspele pa so tudi delavnice aranžerstva in zelenjadarstva ter prikaz šole jahanja. Šentjernejski osnovnošolci so obisk izkoristili tudi za naravoslovni dan. Seveda so se obiskovalci poleg tega lahko tudi sprehodili po celotnem njihovem posestvu, več kot 500 malčkov iz vrtcev pa si je ogledalo razstave malih živali, čred njihovih krav in drobnice ter gob.

Pri pripravi pestre in bogate predstavitve kmetijske šole - obiskala jo je tudi strokovna delegacija iz Državnega sveta Republike Slovenije - je po besedah ravnateljice Viktorije Rangus sodelovala cela šola, pri tem je posebej izpostavila učitelje praktičnega pouka, ki so bili nosilci delavnic. Dnevi odrtih vrat pa niso bili namenjeni le mlajši generaciji, v četrtek popoldne so na šoli pripravili še informativni dan za izobraževanje odraslih.

M. Ž.

Volilni sistem oškodoval Dolenjsko

Celo s tretjino glasov brez poslanskega sedeža

NOVO MESTO - Kandidata LDS na nedavnih državnozborskih volitvah v drugem in tretjem okraju (Novo mesto) mag. Tatjana Gazvoda in Gregor Golobič sta na petkovi novinarski konferenci povedala, da z rezultatom ne moreta biti nezadovoljna, saj sta na Dolenjskem dosegla podoben odstotek kot stranka v Sloveniji. Vendar kljub zmagi v obeh volilnih okrajih - vsak je dobil dobrih 35 odst. glasov - v parlament nista bila izvoljena.

Kot je podaril Golobič, so vseskozi opozarjali, da lahko ožja Dolenjska ostane brez poslanca najmočnejše stranke, sedaj pa je ostala celo brez poslanca katerekoli druge stranke. To je po njegovem posledica administrativne razdelitve Novega mesta na polovico, zato meni, da bi morali iz sedanjega volilnega sistema črtati volilne okraje, ki ustvarjajo neko "optično prevaro", da se odloča v okraju. Volivci bi morali imeti možnost, da bi lahko glasovali za kateregakoli kandidata v volilni enoti. LDS se bo še naprej zavzemala za spremembo volilnega sistema, vendar je po besedah Golobiča, potrebno začeti to vprašanje reševati ga čimprej, ne pa neposredno pred prihodnjimi volitvami. Kot je povedala Gazvodova, se vrača k medicini, Golobič pa še ostaja na mestu generalnega sekretarja LDS. Ob tem sta se zahvalila volivcem za podporo in poudarila, da ju uspeh obvezuje za nadaljnje prizadevanje za izboljšanje položaja Dolenjske.

M. Ž.

GROZLJIVA ČRNA DEPONIJA - Ob krajevni cesti, ki se od gorjanske odcepi proti Malemu Cerovcu, je pred kratkim nastala velika deponija. Po do sedaj znanih podatkih zasebno gradbeno podjetje Malkom iz Novega mesta v dodatno močno razrito in povečano vrtačo ob cesti brez dovoljenja in potrebnega soglasja, se pravi na črno, odlaga odpadli gradbeni material. Za ureditev take deponije bi potrebovali najmanj lokacijsko dovoljenje. V urejenih in okoljsko osveščenih državah veljajo gradbeni odpadki za posebne odpadke, ki se jih ne sme odlagati na komunalno deponijo, ampak je zanje treba urediti posebno odlagališče. Pri nas pa take odpadke in nevarne snovi z njimi vsem na očeh odlagajo in sproti zagrinjajo, kot mačka drek, na kraškem svetu tik nad pomembnim vodovodnim zajetjem v Stopičah. In nikomur nič! (Foto: A. B.)

V OŠ VAVTA VAS GORELO - S predpostavko, da je zagorelo v šoli Vavta vas in da je v stavbi več učencev, se je pričela letošnja največja vaja gasilske zveze Novo mesto, ki jo je pripravilo PGD Vavta vas. Na sobotni vaji je sodelovalo 52 gaasilcev iz 8 društev: poleg domačega še iz Kamenc, Dolenje Straže, Šmihela pri Novem mestu, Prečne, Otočca, Zbur in Ždinja vas. (Foto: S. M.)

PRVA LOGOPEDINJA - Redna logopedska ambulanta v novomeškem zdravstvenem domu deluje 20 let. Že v šestdesetih letih pa je Kristina Rifelj (desna) enkrat na teden izvajala logopedsko terapijo. Na proslavi ji je priznanje za njeno delo izročila direktorica Zdravstvenega doma prim. mag. Tatjana Gazvoda. (Foto: A. B.)

Ne molk, govor je zlato

20 let delovanja redne logopedske ambulante v novomeškem Zdravstvenem domu - Od otrok do odraslih ljudi - Darilo Revoza

NOVO MESTO - V petek, 20. oktobra, so s krajšo slovesnostjo v Zdravstvenem domu Novo mesto proslavili 20 let delovanja redne logopedske ambulante. Logopedijo, vedo, ki se ukvarja z odpravljanjem govornih napak in vzgaja k pravilnemu govoru in govorni komunikaciji, je že v šestdesetih letih v novomeškem zdravstvenem domu začela uvajati Kristina Rifelj, ki je enkrat na teden opravljala logopedsko terapijo.

Leta 1980 pa je z redno zaposlitvijo logopedinje v novomeškem Zdravstvenem domu v okviru otroškega dispanzerja pod vodstvom nadvse zaslužnega zdravnika specialista, pediatra dr. Janeza Janžekoviča, začela delovati prva redna logopedska ambulanta na Dolenjskem. Danes delajo v njej tri logopedinje: Tatjana Bulič, Marija Žagar in Sonja Rebselj, ambulanta dela vsak delavnik, ob ponedeljkih in sredah tudi popoldne. Zaradi velikih potreb so logopedijo vpeljali tudi v Črnomlju in v Trebnjem in po ustanovitvi razvojnih oddelkov tudi v novomeškem vrtcu. Logopedsko delo obsega svetovanje, sistematske preglede govora otrok, individualne logopedske obravnave, sodelovanje z drugimi strokovnjaki, predavanja. Pacienti, ki prihajajo v novomeško logopedsko ambulanto, so različne starosti, od otrok in mladostnikov do odraslih ljudi, ki imajo težave z govorom. Letos pod geslom "Ne molk, govor je zlato!" izvajajo številne dejavnosti, s katerimi želijo poudariti, kako zelo je govor pomemben za vsakega človeka.

Na slovesnosti ob 20-letnici je Revoz logopedski ambulanti podaril računalniški terapevtski program, s pomočjo katerega bodo novomeške logopedinje še izboljšale kakovost svojega dela in se nadejajo še boljših rezultatov. Darilo je izročil predsednik Revozove uprave Bernard Coursat.

A. B.

Z ZELIŠČI DO BOLJŠEGA ZDRAVJA - V topliški agenciji K2M bodo nadaljevali z organizacijo strokovnih seminarjev, ker so prepričani, da bi morali ljudje bolj poznati zdravljenje z zelišči. (Foto: B. D. G.)

Pomoč iz domače lekarne

Na seminarju spoznavajo zdravilne rastline in načine njihove uporabe - Kako do čajev, mazil, sirupov

DOLENJSKE TOPLICE - Agencija K2M iz Dolenjskih Toplic se je vključila v teden vseživljenjskega učenja in pripravila seminar, na katerem so udeleženci spoznavali, nabirali, sortirali in pripravljali zdravilna zelišča. Strokovni seminar je vodil mag. Jože Kukman, farmacevt, sodelavec in naslednik patra Ašiča. V nedeljo dopoldan so udeleženci z njim v okolici Dolenjskih Toplic spoznavali in nabirali zdravilne rastline, ki jih nabiramo jeseni (plodove, korenine), popoldne pa so se poučili, kako lahko iz njih doma pripravimo učinkovita mazila, tinkture, sirupe in čaje.

Kot je povedal mag. Kukman, so za spoznavanje raje izbrali le nekaj rastlin in te temeljiteje obdelali. V učilnici za gospodinjski pouk so tudi praktično prikazali pripravo domačih zdravil. Ob zaključku dopoldneva so udeleženci pod vodstvom organizatorja Jožeta Majesa iz omenjene agencije v bližnjih gozdovih spoznavali tudi gobe.

Po Majesovih besedah bodo vztrajali pri organizaciji podobnih seminarjev, čeprav udeležba ni ravno velika. Prepričani so namreč, da bi s povečanjem znanja o domačih zdravilih lahko precej zmanjšali porabo uradnih zdravil, za kar si, vsaj na papirju, prizadeva tudi država. V praksi pa podpore podobnim aktivnostim, kot je bil nedeljski strokovni seminar, ni.

B. D. G.

Naložbe v žužemberške šole

Pereča problematika

ŽUŽEMBERK - V Občini Žužemberk je problematika na področju šolstva in vrtcev izredno pereča. Imajo dve samostojni osnovni šoli in tri podružnične šole, predšolsko varstvo pa je organizirano na šestih lokacijah. Kljub temu da vzdrževanje in naložbe zahtevajo veliko sredstev, v občini že potekajo oz. na svoj začetek čaka kar nekaj del.

Predvidoma do konca meseca naj bi bila končana rekonstrukcija podružnične šole Šmihel pri Žužemberku zaradi sevanja radona, prav tako so zaradi sevanja radona pred pripravo potrebne dokumentacije za adaptacijo obstoječe stavbe podružnične šole in vrtca na Dvoru ter gradnjo telovadnice (tu se bodo morali še odločiti med prenovo obstoječe stavbe ali novogradnjo). Čakata pa jih še adaptaciji osnovne šole v Žužemberku za prehod na devetletko in podružnične šole v Ajdovcu.

M. Ž.

V spomin padlim

ŽUŽEMBERK - V soboto, 28. oktobra, ob 11. uri bo pri spomeniku padlim dolenjskim borcem in aktivistom NOB na Cviblju pri Žužemberku žalna svečanost, ki se je bodo udeležili tudi predstavniki veleposlaništev šestih tujih držav. V spomin padlim bo spregovoril Bogdan Osolnik.

Namesto petke bi vozili mercedes

Občina Šentjernej je kljub zapletom naredila korak dlje h gradnji kanalizacije in čistilne naprave - Odlok o ustanovitvi javnega podjetja v mešani lasti

ŠENTJERNEJ - Svetniki so pretekli četrtek obravnavali investicijsko zasnovo za izgradnjo in sprejeli odlok o ustanovitvi javnega podjetja EDŠ, Ekološka družba Šentjernej d.o.o., ki ga bosta skupaj ustanovila občina z 51-odstotnim vložkom in z 49-odstotnim avstrijsko podjetje Strabag AG Spital an der Drau (prej Ilbau, ki se je še z dvema gradbenima podjetjema medtem združil v novo podjetje).

Štirje svetniki (Jože Simončič, Ivanka Hosta, Albert Pavlič in Stanislav Bunšek) so po sprejemu dnevnega reda zapustili sejo, ker niso želeli soodločati o "za občane škodljivi naložbi", svetnik Jože Bevc pa je ostal in edini glasoval proti. Namesto naročene investicijske študije so svetniki dobili na mizo samo predinvesticijsko zasnovo za projekt. Mag. Vojko Bibič iz brežiškega podjetja Gemis, ki je pripravilo zasnovo, je pojasnil, da investicijskega programa po strogo predpisanih postopkih za javne naložbe v tej fazi ni mogoče in tudi ni smiselno pripravljati. Temeljiti bi moral na že sprejetem idejnem projektu, prostorskih dokumentih, imenu upravljavca ipd.

V predinvesticijski zasnovi so opredelili izvedbo naložbe, tveganje in realno razpoložljivi denar. Kot so ugotovili, bi občina v 5 letih lahko zbrala največ četrtino od 32 milijonov mark vredne naložbe. Iz proračuna bi v tem času lahko namenili največ 2 milijona mark, s takso za obremenjevanje okolja bi lahko pridobili največ 1,6 mio DEM, še 4,2 mio DEM pa bi z veliko truda morda lahko dobili iz drugih virov: CRPOV, razna intervencijska sredstva ipd. Naložba bo mogoča le, če bo občina našla partnerja, ki bo vložil 75 odst. potrebnega denarja. Ključna je tudi najvišja še sprejemljiva cena: 2,5 DEM za kubični meter odpadne vode. Po zagotovilih Milana Jakšeta iz občinske uprave bodo cene nižje, saj bodo letno porabili več kot v izračunu vzetih 255.000 kubikov vode. Toliko so namreč porabili že v prvih osmih mesecih letos, pri letni porabi 515.000 kubikov vode pa bi cena že padla na 132 tolarjev.

Župan Franc Hudoklin je poudarjal, da je pomembno izpeljati vsaj prvo fazo naložbe v Šentjerneju z okolico, kajti občina je samo letos že plačala za 20 mio tolarjev ekološke takse, ki bodo šli drugam. Ker gre za prvi tak projekt, imajo, kot je dejal, podporo ministrstev in državnih pravnih služb, pa tudi avstrijsko podjetje je pripravljeno vložiti več, ker bi se rado uveljavilo na slovenskem trgu. "Tudi ob uvajanju odvoza smeti so občani odklanjali plačilo in prevračali zabojnike, zdaj pa prosijo za dodatne," je dejal župan.

Nad Šentjernejem še vedno visi vprašanje, ki ga je na glas zastavil svetnik Bevc: Kako se voziti z mercedesom, če imaš denarja le za petko? Gre za izredno veliko naložbo in nihče ne zna povedati, koliko bo zanjo plačeval občan. Kljub temu so se svetniki odločili, da stopijo korak naprej proti naložbi, kajti lokalne odplake trenutno vse odtekajo v potok, Komunala Novo mesto takih naložb ne načrtuje, tovarna Krka pa nestrpno čaka na odgovor, ali bo možno priključiti tovarno Beta na čistilno napravo. Bodoča partnerja v javnem podjetju morata zdaj skleniti družbeno pogodbo, nato pa sledi registracija podjetja.

BREDA DUŠIČ GORNIK

Dvorjani čakajo na novo dvorano

Kdaj prenova regionalke?

DVOR - Večnamenski dom na Dvoru pri Žužemberku lepo napreduje. V novogradnji bo prostore našla pošta za poslovne prostore in dve stanovanji, solastniki pa so še občina Žužemberk, Fotostudio Stane Maver in Kmetijska zadruga Suha krajina. Občina je vložila v skupno naložbo stavbno zemljišče in v letošnjem letu še okrog 20 milijonov tolarjev.

Dvorjani se še posebej veselijo večnamenske dvorane, ki bo dobila tlak, ogrevanje in luči, za zdaj pa bo še brez notranje opreme. Dvorana bo edini skupni objekt v kraju, zato jo bodo gotovo s pridom uporabljali za kulturne in druge prireditve ter za dejavnost lokalnih društev. Za potrebe lokalne skupnosti se gradita tudi dve pisarni.

Otvoritev novih prostorov naj bi bila že v začetku novembra. Kot so povedali v tajništvu občine, bo zdaj na vrsti še ureditev osrednjega trga na Dvoru, ki pa je povezana s prenovo regionalne ceste. Idejni načrt zanjo je že narejen, treba pa bo državo podrezati, da bo dala še denar.

B. D. G.

KMALU OTVORITEV NA DVORU - Pred večnamenskim domom na Dvoru so zgradili tudi vodnjak, ki bo središče ploščadi, na kateri se že zdaj rada zbira domača mladež (na sliki). Na ureditev čaka tudi bližnji osrednji trg. (Foto: B. D. G.)

Mrliška vežica tik pred zaključkom

V začetku novembra zaključili dela na stavbi mrliške vežice v Mirni Peči - Zunanja ureditev prihodnje leto - Težave s solastniškim deležem zemljišča za dostopno cesto in parkirišča

MIRNA PEČ - V začetku novembra naj bi v Mirni peči le dobili mrliško vežico. Do takrat bodo, po zagotovilu mirnopeškega župana Zvoneta Laha, dokončali njeno izgradnjo in minimalno zunanjo ureditev, tako da bo lahko že letos služila svojemu namenu. Preostala ureditev okolice in dostopna cesta bosta na vrsto prišli prihodnje leto. Velike težave imajo namreč s pridobitvijo solastniškega deleža zemljišča za dostopno cesto in parkirišča, saj zastopnik lastnice, ki živi v Argentini, zahteva neverjetno visoko ceno za omenjeno zemljišče.

"Že takrat, ko smo se začeli pogovarjati o mrliški vežici, nekje v začetku 90-ih, smo vedeli, da bo največji problem odkup zemljišč zaradi denacionalizacije, ki je bila v postopku. Gradbeno dovoljenje smo dobili na osnovi soglasij predvidenih lastnikov, nato pa so lastniki nekaterih zemljišč postali drugi. Kljub temu pa imamo danes težave le z eno lastnico oz. njenim zastopnikom, ki je postavil za travnik in gozd ceno zazidljive parcele v Ljubljani. Če bi na to ceno pristali, bi nas lahko ta delež stal toliko kot mrliška vežica pod streho," je razložil župan Lah. V skrajnem primeru, če se z zastopnikom nikakor ne bodo mogli dogovoriti o primerni ceni in bi to oviralo nadaljevanje del, bodo na sodišču zahtevali razdelitev v okviru ureditvenega načrta, ki so ga sprejeli pred dvema letoma.

Odkup omenjenega zemljišča ni bil edina težava, s katero so se na mirnopeški občini soočili pri gradnji potrebne mrliške vežice. Lani je težavo predstavljal prepozen javni razpis za izvajalca del, letos pa so proračun občine sicer sprejeli dovolj zgodaj, vendar so morali razpis ponoviti. Na drugem so nato za izvajalca del izbrali podjetje GPI Tehnika.

Mrliška vežica bo stala dobrih 22 milijonov tolarjev, od tega 17 milijonov sam objekt, za zunanjo ureditev in spremembe na elektroinstalaciji nadaljnje 3,7 milijona, dober milijon pa še sama oprema vežice (prostori, oder, svečni križi, stojalo za žare...). Del denarja bo primaknila občina, del pa bo šel iz samoprispevka občanov. Sicer pa nameravajo v prihodnjih letih urediti tudi stari in novi del pokopališča, tako da naložbo v celovito ureditev mirnopeškega pokopališča ocenjujejo na 60 do 70 milijonov tolarjev. Novi del, v njem so sicer že štirje pokopani, bodo gradili postopno, ker še ne vedo, koliko bo stala ureditev obzidja na starem delu pokopališča.

M. ŽNIDARŠIČ

ZAKLJUČNA GRADBENA DELA - Delavci GPI Tehnike in ostali obrtniki pospešeno končujejo dela na mirnopeški mrliški vežici, ki je postavljena tako, da povezuje stari in novi del pokopališča. Slednji bo terasaste oblike, žarni grobovi bodo v opornih stenah teras, na njih pa klasični grobovi enakih velikosti. (Foto: M. Ž.)

SUHOKRANJCI SO NA KONJU - Če ne drugače, pa ob žegnanjih konj, ki so vse pogosteje pravi kmečki praznik tudi v Suhi krajini. Na sliki je konjenica, ki je aprila letos popotovala skozi Tavčjo vas k žegnanju pri sv. Antonu v Kotu pri Dvoru.

Konj spet del kmetije

Konjerejsko društvo je v letu dni nabralo čez 80 članov - Konjev že za tretjino več

ŽUŽEMBERK - Prihodnji konec tedna pojdejo žužemberški konjerejci na mednarodni sejem konjereje v Verono. Pot jim bo z delnim prispevkom omogočila tudi občina, saj se je Konjerejsko društvo Žužemberk, čeravno je bilo ustanovljeno komaj pred letom dni, že dobro izkazalo z delom. Kot je povedal predsednik Franc Pucelj, imajo že čez 80 članov, po novem letu pa jih bo gotovo že več kot 100.

Aktivnost društva se pozna na vsakem koraku. Že pozimi so jahali k sv. Petru na suhokranjski Triglav, nato pa so s konji in vpregami popestrili številna žegnanja pri okoliških cerkvah in ohceti, poletne grajske prireditve v Žužemberku, gostovali v Šentjerneju, prevažali vino v Ljubljano, se udeležili srednjeveške prireditve na Ljubljanskem gradu in jahali preko Kočevskega Roga do Kolpe.

Pozimi, ko bo več časa, bodo člane povabili na predavanja o konjereji. V naslednjem letu bodo zgradili enostavni bivak, ki bo olajšal turno jahanje. V društvu so že zdaj ponosni, da se konji vračajo na domačije, čeprav iz drugačnih razlogov kot nekdaj. Kot je povedal Janez Hrovat, kmetijski svetovalec iz Žužemberka, ki je tudi strokovni vodja društva, je na terenu že za tretjino več konj.

B. D. G.

Šentjernejske črepinje

VZOREC - Mnogi pravijo, tako sta poudarjala tudi pravnika, ki sta pripravila odlok o ustanovitvi javnega podjetja EDŠ, da je šentjernejski projekt izgradnje kanalizacije lahko vzorec za male in srednje občine. Problem je le v tem, da zdaj ni znano, za kakšen vzorec ga bodo imeli: vzorec za učinkovito izgradnjo obrnjeno v prihodnost ali za zgrešeno naložbo, ki bo tepla še bodoče generacije?

STATISTIKA - Od Gradišča proti Šentjerneju regionalna cesta močno zavije pri cerkvi sv. Kozma in Damijana. Po Dolenjski že kroži zlovešča novica. Po statističnih podatkih je ravno na tem ovinku daleč največ mrtvih v Sloveniji. (Mirno počivajo na pokopališču v ovinku.)

PO STAREM? - Na zadnji seji občinskega sveta so svetniki dosegli sklepčnost, čeprav so štirje člani po sprejemu dnevnega reda protestno zapustili sejo. Prepričani so bili, da bi bilo njihovo prepričevanje zaman, ker bo svet itak sprejel vse predlagane sklepe v zvezi s kanalizacijo. Res je bilo tako. Svetniki so sprejemali vse po vrstnem redu, dokler jim je zadoščala navadna večina. Seja pa le ni bila taka, kot ponavadi. Manj je bilo obmetavanja z žaljivkami, groženj in prepirov. Skoraj kot v starem enostrankarskem sistemu.

Petjeln kikirika, da bodo šentjernejski svetniki sprejeli statut občine, ne ve pa, ali bo to še v tem mandatu.

Mirnopeško zijalo

POKOPALIŠČE - V Mirni Peči so se lotili celovite prenove tamkajšnjega pokopališča. V kratkem bo dokončana mrliška vežica, ki bo povezala stari in novi del pokopališča, naslednje leto bodo uredili še dostopno pot in parkirišče, na vrsto pa bo v prihodnosti prišla še obnova obzidja okoli starega dela. Vse pohvale vredno, saj je pokopališče tudi ogledalo kraja, kot je dejal župan.

NEUREJENO - Morda pa bi kazalo Mirnopečanom razmisliti tudi o drugih "ogledalih kraja". Mlada občina bo, kot kaže, morala še marsikaj postoriti za podobo središča svoje občine. Ob prihodu v Mirno Peč ob osrednji cesti skozi kraj namreč obiskovalca pozdravijo tudi neurejene, sive in prazne stavbe, za katere se lahko bojiš, da se bodo zdaj zdaj sesedle vase. Sicer lepi in urejeni občinski prostori pa so dobro skriti za navidez precej dotrajano stavbo.

Suhokranjski drobiž

ZBORČEK - Nov otroški zbor nekaj tednov že pridno vadi in poje v cerkvici Janeza Krstnika v Mačkovcu. Mlade pevke vodi Tanja Iskra z Dvora, ki jih spremlja s kitaro in na električne orgle.

KULTURA - Sestal se je odbor Kulturnega društva Dvor in se dogovoril za delo v naslednjih mesecih. V sodelovanju s podružnično šolo na Dvoru bodo člani pripravili več kulturnih prireditev, pevski zbor bo pripravil in sodeloval na več koncertih, do konca leta bo uredniški odbor izdal novo številko Fužine, pripravili pa naj bi tudi nekaj razstav v novi večnamenski dvorani na Dvoru.

Boljši prevoznik

Avtobus, za katerega so si Suhokranjci tako močno prizadevali in ga v začetku šolskega leta z občinsko podporo tudi obdržali, je vozil bolj prazen. Natančni opazovalci so prešteli, da se z njim prevaža kakih 6 otrok, medtem pa jih na Dvoru vsako jutro redno štopa trideseterica. "Ne vem, kako to, da je avtobus prazen. Jaz imam avto vedno poln, ker pobiram štoparje," se je čudil eden od žužemberških občinskih svetnikov.

Sprehod po Metliki

METER - Metličani se zadnje dni smejijo dogodku, ki bi še najbolj sodil v rubriko "Saj ni res! Pa je!". Pa bo menda kar resničen, saj se je med zanimivostmi iz metliške občine znašel celo na internetu. Zidarjem na gradbišču prizidka k metliški osnovni šoli se je očitno zlomil meter, česar niso zaznali. Tako so veselo merili in postavljali stebre, a končno ugotovili, da so se pri vsakem metru ušteli za deset centimetrov. Seveda ni šlo brez rušenja. Sedaj Metličani prikimavajo: "Lahko so med ponudniki za najboljšega graditelja izbrali črnomaljski Begrad, ko pa ima njihov meter namesto 100 le 90 centimetrov."

PODIRANJE - Posledice zgoraj omenjene gradnje je videti še marsikje, ne le med šolo in telovadnico, kjer bo v prihodnje stal prizidek. A ne da bi gradbinci hkrati gradili še kakšno stavbo, ampak s svojimi vozili veselo podirajo. Tako sta že padla ograja okrog športnega igrišča pri kulturnem domu in prometni znak na bližnjem parkirišču. V Ljudski knjižnici, od koder imajo odličen razgled na vse to dogajanje, bodo menda kmalu začeli sklepati stave, kdo ali kaj bo naslednji, ki bo padel.

Črnomaljski drobir

KANDIDATI - Novi belokranjski poslanec v državnem zboru bo nesporno dosedanji poslanec Andrej Fabjan. Če pa bi pred volitvami naložili računalniku, naj s statistično natančnostjo ugotovi zmagovalca, bi bil to zagotovo Ivan Štefanič. Med kandidati ga boste seveda zaman iskali, je pa bilo med njimi največ Ivanov, najpogostejši priimek pa Štefanič. Škoda, da niso volitve pogosteje. Koga vse bi še lahko dobili s križanjem kandidatov!

UPANJE - Martin Lindič, predsednik Turističnega društva Poljanska dolina ob Kolpi, je na sobotnem pohodu po najjužnejši slovenski pešpoti, ki poteka ob Kolpi, ugotavljal, da bi ga morali pripraviti vsaj teden prej, torej pred državnozborskimi volitvami. Takrat bi se gotovo trlo kandidatov, ki so se pri Belokranjcih potegovali za stolčke v državnem zboru. Tako pa je od trinajstih morebitnih poslancev, ki so pričakovali belokranjske glasove, šest dni po volitvah ob Kolpi koračil le kandidat ZLSD Ivan Štajdohar. Morda pa je upal, da bo še drugi krog volitev.

KNJIGA - Na podelitvi za evropsko vas leta so Nerajčani med svojim promocijskim gradivom razstavili tudi knjigo Ksenije Khalil Nerajska prehrana. A ko jo je avtorica po končani prireditvi hotela vzeti, je ugotovila, da jo je že nekdo prehitel. Razloga, da se je nekdo sredi Nemčije tako navdušil nad njeno sicer zanimivo knjigo, sta le dva: ali je znal slovensko ali pa so ga navdušile lepe fotografije v knjigi.

Semiške tropine

SOD II. - Pretekli teden smo že pisali o zgodah in nezgodah soda črnomaljskega župana ter prejšnjega in novega poslanca v državnem zboru Andreja Fabjana. Na predvolilni predstavitvi v Semiču bi namreč skoraj ostal brez njega. Slučaj je hotel, da so prav v tistih dneh v Semiču odločali o dobitnikih plaket in diplom ob občinskem prazniku. Med trinajstimi predlogi so bili trije povezani z gasilstvom. A priznanje bo dobil le eden. Gasilcem so dali vedeti, da pač niso le oni prav vse v občini. Toda gasilci so drugačnega mnenja. Predvsem pa vedo, da bi Fabjan ostal brez cisterne, če ne bi bilo prav njih.

SEDALA - Ne ve se natančno, kdo se v semiški občini bolj veseli razširjenega vrtca: starši, otroci ali vzgojiteljice. Slednje poleg ostalih boljših pogojev za delo, kot jih imajo danes, končno lahko upajo, da bo imela vsaka svoj stol v zbornici. Sedaj ga namreč nimajo. Kako je to videti v praksi, si lahko le predstavljamo. Sedijo na pručkah ali morda kar druga drugi na kolenih?

KORUZNIKI - Četudi je bila letošnja letina koruze zaradi velike suše zelo pičla, v Semiču opažajo, da je pri njih vse več koruznikov. Je pa to vsaj za nekaj dobro: optimisti namreč upajo, da bodo imeli tako v občini dovolj ženinov in nevest za Semiško ohcet 2001. Pesimiste pa kljuje dvom, ali bodo imeli semiški koruzniki res vse pogoje za poroko na prireditvi, ko pa se na njej (v glavnem) poročajo le gorenjski koruzniki.

Delavke Zaščite predlagale stečaj

Zaposlene v zasebni družbi Zaščita iz Bereče vasi, ki so od 20. septembra doma, zadnjo plačo pa so dobile za mesec maj, predlagajo stečaj - Direktor Ribarič zagotavlja, da jih bo poklical na delo

BEREČA VAS - O težavah zasebne družbe Zaščita iz Bereče vasi pri Metliki je Dolenjski list pred časom že pisal. Zadnja plača, ki jo je direktor Bruno Ribarič izplačal delavkam, je bila majska, prejele pa so jo 18. julija. Na poziv sindikata Solidarnost, da mora redno izplačevati plače in tudi regres za letni dopust, je Ribarič pojasnil, da se je Zaščita, preden jo je letos spomladi kupil, precej zadolžila, terjatve pa težko vnovčijo.

6. oktobra je Inšpektorat RS za delo, enota Novo mesto, opravil v Zaščiti izredni inšpekcijski pregled, katerega namen je bilo nadzorstvo nad spoštovanjem določila 49. člena Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, ki pravi, da pripada zaposlenemu mesečna plača, ki mora biti izplačana najmanj enkrat mesečno, skladno s splošnim aktom. Ker pa delodajalec plač ni izplačal najmanj tri mesece zapored, je inšpektorat izdal odločbo, pod katero je podpisan Peter Dichlberger, višji svetovalec glavnega inšpektorja RS za delo, v kateri je zapisano, da mora delodajalec v 30 dneh delavkam izplačati tekočo in zaostale plače.

Kot je povedala **Darja Gazvoda**, predsednica sindikata Solidarnost v Zaščiti, so delavke od 20. septembra doma. "Spraševale smo, kdaj bomo dobile delo in plače, direktor pa nam je rekel, naj bomo od 20. septembra na brezplačnem dopustu. Obrnile smo se na inšpektorja za delo, ki je ugotovil, da v bližnji prihodnosti v Zaščiti ni videti rešitve. Do letošnjega marca smo dobivale vsaj zajamčeno plačo, sedaj pa smo ostale doma, brez denarja. Zato je enajst delavk dalo inšpektorju za delo v začetku oktobra predlog za uvedbo postopka razveze delovnega razmerja in uvedbo stečajnega postopka Zaščite, saj bomo imele s tem tudi več pravic iz naslova brezposelnosti. Sicer pa bi stečajni postopek na osnovi zakona moralo po uradni dolžnosti uvesti že pristojno sodišče, ker nam delodajalec več kot tri mesece ni izplačal plač. A sodišče tega ni storilo," je povedala Gazvodova.

Delavke kot upniki podjetja izkazujejo, kot so zapisale, "denarne terjatve iz naslova neizplačanih regresov za letni dopust v neizplačanem delu od leta 1995 do vključno leta 2000, razliko izplačanih plač do višine, kot jo določa kolektivna pogodba ali določilo Zakona o minimalni plači, terjatev do višine poplačila stroškov prevoza na delo in z dela ter nadomestila za malico in odpravnino".

Direktor **Bruno Ribarič** pa je pred tednom dni na vprašanje, kaj se pravzaprav dogaja v Zaščiti, najprej opozoril, naj pazim, kaj pišem, ker sta se z odvetnikom že pogovarjala, da bo Dolenjski list najbrž tožil. Sicer pa je bil kratek. "Trudim in borim se, pripravljam sanacijo družbe. Bil sem že na banki. Prihodnji teden bom delavke poklical na delo. Sedaj pa delajo na črno. Tudi policija jih je že ujela. Tega pa vam niso povedale, kajne," je zaključil Ribarič.

M. BEZEK-JAKŠE

ZA LEPŠE MESTO - Ekipa metliške Komunale, ki skrbi za olepšavo mesta, je imela v teh predprazničnih dneh obilo dela. Z gredic po mestnih parkih so namreč odstranjevali gomoljnice ter sadili mačehe, marjetice in tulipane. Kot je povedal vodja ekipe Mirsad Huskić, poleg urejanja mestnih parkov, za katero odšteje denar občina, po naročilu uredijo gredice tudi podjetjem in občanom, kolikor jim le dopušča čas. Ko je nastala pričujoča fotografija, so štirje delavci v sedmih urah posadili v metliških parkih 3.000 mačeh. (Foto: M. B.-J.)

KLJUB SUŠI DEBELA PESA - Tarnanje ob neizmerni poletni suši v Beli krajini se je nekoliko poleglo, ko so ljudje začeli pospravljati pridelke. Res, da je suša marsikje povzročila škodo, ki jo bo čutiti še nekaj naslednjih let, nekateri pa ugotavljajo, da imajo tako obilno letino kot še nikoli. Med njimi je tudi Martin Plut iz Stranske vasi pri Semiču, ki ne pomni, da bi kdaj imeli tako debelo svinjsko peso kot letos. Mnoge pese so tehtale 7 ali 8 kilogramov, rekorderka pa kar 9 kilogramov. A kazalo je slabo, saj je pesa sorte brigadirka med sušo skoraj ovenela, debeleti pa je začela šele jeseni, ko je izdatno namočilo. Martin pa prizna, da je bila tudi njiva dobro pripravljena. (Foto: M. B.-J.)

Na črnomaljskem odru po tuje

Zik iz Črnomlja je letošnji teden vseživljenjskega učenja namenil učenju tujih jezikov, ki se jih pri njih učijo tako predšolski otroci kot udeleženci univerze za tretje življenjsko obdobje

ČRNOMELJ - Pretekli teden je bil peti praznik vseživljenjskega učenja. Gre za vseslovensko prireditev, v kateri je letos sodelovalo 450 organizatorjev. Med njimi je bil tudi črnomaljski Zavod za izobraževanje in kulturo (Zik), njegove prireditve pa so bile ene od 1.900, ki so jih pripravili po vsej državi.

V črnomaljskem Ziku so teden vseživljenjskega učenja posvetili mednarodnemu letu učenja tujih jezikov. Predstavili so gradiva za samostojno učenje na računalniku ter sodobno gradivo za učenje in poučevanje tujih jezikov. Pripravili so predstavitveno učno urico z udeleženci otroškega tečaja angleškega jezika, delavnico za zgodnje poučevanje angleškega jezika ter metodično didaktično delavnico za učitelje.

Najbolj kreativen pa je bil pretekli petek, ko se je za zaključek okrog 60 učencev več osnovnih in srednjih belokranjskih šol v tukajšnjem kulturnem domu predstavilo v tujih jezikih. To je bilo prvič, da se je na tem odru vse dogajalo v tujih jezikih: angleščini, nemščini in francoščini. Na zaključni prireditvi so izžrebali tudi tri brezplačne šolnine, ki so jih prejele Darja in Gordana Vranič ter Maja Željko. Center Oxford pa je za vse nastopajoče prispeval nagrade, ki sta jih razdelili direktorica Zika Nada Žagar in vodja izobraževanja Nada Babič Ivaniš.

"Poglavitni pomen naše letošnje prireditve je bil predvsem v tem, da so se družili učitelji tujih jezikov iz vseh belokranjskih šol, seveda pa so bila vrata odprta za vse. S tem smo precej popularizirali učenje tujih jezikov, za kar ni nikoli prepozno," pravi Žagarjeva. Da to prav v Ziku še kako drži, potrjujejo tudi udeleženci številnih tečajev tujih jezikov. Najmlajšim je namreč komaj štiri leta, najstarejšim, ki obiskujejo univerzo za tretje življenjsko obdobje, pa celo sedemdeset. Na prireditvi so predstavili tudi pravljice v nemščini, ki so jih napisali prav slednji po končani prvi stopnji tečaja nemškega jezika.

M. B.-J.

Gasilsko-reševalna vaja

METLIKA - V soboto, 28. oktobra, bo ob 10. uri v Domu počitka v Metliki taktično-gasilsko-reševalna vaja, v kateri bodo sodelovali gasilci iz metliške občine, zaposleni v Domu počitka in v Zdravstvenem domu, ter policisti. Občane vabijo, da si vajo ogledajo.

Začetek abonmaja v Črnomlju

ČRNOMELJ - V soboto, 28. oktobra, bo ob 19.30 v črnomaljskem kulturnem domu prva abonmajska predstava z naslovom "Zbrana dela Williama Shakespeara" v izvedbi SNG Drame iz Ljubljane. V abonma se bo mogoče vpisati danes, 26. oktobra, in jutri, 27. oktobra, v pisarni Zavoda za izobraževanje in kulturo ter dve uri pred predstavo pri blagajni kulturnega doma.

PO NEMŠKO - Med nastopajočimi na sklepni prireditvi ob tednu vseživljenjskega učenja so bile v črnomaljskem kulturnem domu tudi dijakinje 3. letnika črnomaljske gimnazije (na fotografiji). Sicer pa je ob tej priložnosti Zik v avli kulturnega doma pripravil tudi razstavo slik Marije Mavsar, udeleženke izobraževanja odraslih v programu ETK in udeležencev izobraževanja osnovne šole za odrasle. (Foto: M. B.-J.)

180 let starotrške šole

STARI TRG OB KOLPI - V Starem trgu ob Kolpi praznujejo letos 180 let osnovnega šolstva v Poljanski dolini. Slovesnost ob tem visokem jubileju bo v petek, 27. oktobra, ob 14.30 v telovadnici osnovne šole Stari trg. Ob tej priložnosti bodo odprli tudi novo športno igrišče. Že nekaj časa potekajo v kraju tudi športna tekmovanja, ki se bodo nadaljevala do konca novembra.

O Engelbertu Ganglu

ČRNOMELJ - V četrtek, 26. oktobra, bo ob 18. uri v črnomaljski knjižnici predstavitev raziskovalne naloge o pomembnem Metličanu Engelbertu Ganglu, ki so jo pripravili črnomaljski gimnazijci.

Izobraževanje za obrtnike

METLIKA - V torek, 17. oktobra, so gostinci in pri njih zaposleni delavci območnih obrtnih zbornic Metlika in Črnomelj obiskali gostinsko-turistični zbor v Kranjski Gori, kjer so se seznanili z novostmi v ponudbi jedi in pijač, v opremi ter pri pripravi omizij. V soboto, 21. oktobra, je bil v obrtnem domu v Črnomlju seminar o beneficirani zavarovalni dobi za avtoprevoznike, ki sta ga organizirali OOZ Metlika in Črnomelj. Navedeno ugodnost je mogoče izkoristiti le do konca leta. Prav tako v soboto so OOZ Metlika, Črnomelj, Novo mesto in Trebnje pripravile 10-urni seminar za krojno risanje za tekstilce, ki so se ga udeležili člani zbornic in učiteljice praktičnega pouka iz srednje tekstilne šole Metlika.

Jubilej Gasilske zveze Črnomelj

ČRNOMELJ - Gasilska zveza Črnomelj vabi v nedeljo, 29. oktobra, pred tukajšnji gasilski dom na slovesnost ob 45-letnici zveze. Ob 9. uri bodo prikazali gasilske veščine ter novo opremo. Pol ure pozneje bo zbor vseh operativnih enot prostovoljnih gasilskih društev v občini, pred katerimi bodo razvili nov prapor zveze, razglasili letošnje rezultate in podelili priznanja.

Proizvodno cono so razgrabili

Inventura ob semiškem občinskem prazniku - Številne naložbe, predvsem v ceste, vodovod, družbene dejavnosti - Priprave na razširitev proizvodno-storitvene cone Vrtača

SEMIČ - Semiški župan Janko Bukovec pripravi ob občinskem prazniku - Semičani ga praznujejo 28. oktobra - vedno tudi nekakšno inventuro pomembnejših del, ki so jih opravili v iztekajočem se letu. Seznam ni bil nikoli v zadnjih šestih letih, odkar je občina samostojna, kratek in tudi letos je tako.

Največ denarja, kar 120 milijonov tolarjev, od katerih jih je bilo 52 milijonov iz občinskega proračuna, so letos namenili za posodobitev cestnega omrežja. Veliko vlagajo tudi v vodooskrbo. Avgusta so začeli z gradnjo vodovodnega sistema Rožni Dol, iz katerega se bodo s pitno vodo poleg Rožnodolčanov oskrbovale še vasi Pribišje, Gornje Laze in Potoki. Naložba velja 85 milijonov tolarjev, občina pa mora zagotoviti 60 odst., zato je najela tudi posojilo. S sofinanciranjem ostalih dveh belokranjskih občin nadaljujejo z gradnjo magistralnega cevovoda od Blatnika do Krča, vodovodno omrežje pa gradijo tudi do Gričic, da bodo lahko zasneževali smučišče na Gačah.

Pred dnevi so začeli dozidavati otroški vrtec, kar bo veljalo 124 milijonov tolarjev, v bližini pa so uredili tudi postajališče. Pretekli teden so odprli nove prostore podružnice Glasbene šole. Na področju gospodarstva so dokončali gradnjo komunalne infrastrukture v proizvodno-storitveni coni Vrtača. Zanimanje za nakup parcel v tej coni se povečuje zaradi tržnih ugodnosti in vse boljših prometnih povezav z ostalo Slovenijo. Sedaj gradijo proizvodne hale trije zasebniki, kmalu pa bodo pričeli še trije. Občina že pripravlja dokumentacijo za širitev cone.

Poleg naštetega so v občini v tem letu uredili še marsikaj, s čimer so zagotovili občanom boljše življenje na podeželju. Po projektni dokumentaciji sodeč, ki je bodisi v izdelavi ali pa je že pripravljena, pa se jim tudi v prihodnje obetajo številne naložbe, med drugim v plinifikacijo, kanalizacijo, vodovod, obnovo cest in še kaj.

M. B.-J.

NOVI PROSTORI ZA MLADE GLASBENIKE - Enaindvajset let potem, ko je bila v Semiču ustanovljena podružnica Glasbene šole Črnomelj, so v kraju dočakali tudi nove prostore. Uredili so jih ob knjižnem izposojevališču v nekdanji Šuštaršičevi hiši v Semiču 33, za katero upajo, kot je dejal ob otvoritvi župan Janko Bukovec, da jo bodo s pomočjo ministrstva za kulturo tudi odkupili. Stane Mrvič, direktor državne uprave za kulturno dediščino na ministrstvu za kulturo, ki je odklenil nove prostore, pa je izrazil upanje, da bo v naslednjih letih staro semiško trško jedro obnovljeno ter da bo v njem bogato kulturno življenje. Ob za 40 učencev semiške podružnice Glasbene šole pomembnem dogodku so nekateri od njih ob otvoritvi nastopili tudi v kulturnem programu. Na fotografiji: saksofonist Matic Ivanović. (Foto: M. B.-J.)

ZAHVALA ZA POMOČ - Predsednik kočevskih veteranov Darko Čop je majorju Aleksandru Štamparju iz 373. OVTP Ljutomer (na posnetku) v zahvalo za pomoč pri organizaciji letošnjega izleta izročil kipec medveda, ki ga je izdelal Matija Kobola iz Kočevja. Kot je povedal Čop, je medved tako simbol Kočevske kot tudi pripadnikov enot Slovenske vojske iz Dolenjske pokrajine (M. L.-S.)

Po poteh bojev za samostojnost

Kočevski veterani negujejo spomin na osamosvojitveno vojno tudi z vsakoletnimi izleti - Letos organizirali že peti izlet

KOČEVJE - Kočevsko območno združenje veteranov vojne za Slovenijo ima v svojih rednih letnih programih dela tudi organizacijo najmanj enega izleta letno. Vključno z zadnjim, ki so ga organizirali v soboto, 14. oktobra, v dogovoru z območnim poveljstvom Slovenske vojske iz Ljutomera, so do sedaj organizirali že pet izletov.

"Naš namen je, da bi si ogledali vse kraje v državi, kjer so potekali boji za osamosvojitev Slovenije, pa tudi druge, za Slovence in današnjo samostojno slovensko državo pomembne kraje iz naše preteklosti," pravi predsednik kočevskih veteranov Darko Čop. V preteklih štirih letih so tako obiskali Kobarid, Bohinjsko Belo, Cerklje in Vipavo, letos pa so si ogledali prizorišča bojev na Štajerskem. Obiskali so Ormož, Kog, Gibino in Gornjo Radgono, kjer so, kot je povedal Čop, med osamosvojitveno vojno potekali boji pripadnikov TO s tankovsko četo pod poveljstvom zloglasnega polkovnika Popova. Ob tem so si ogledali tudi nekatere znamenitosti posameznih krajev, kot je denimo v Razkrižju kovaški muzej, v Kogu pa so se ustavili na pokušnji vrstnih vin.

Kot običajno je bilo tudi letos med 410 člani, kolikor jih šteje kočevsko območno združenje veteranov, veliko zanimanje za izlet. "Udeležilo se ga je za dva avtobusa ljudi," je povedal Čop in dodal, da pa to ne preseneča. Kočevsko združenje, katerega začetki segajo v leto 1993, je namreč poleg tega, da je pričelo delovati med prvimi veteranskimi združenji v državi, še danes med najaktivnejšimi. O tem pričajo tudi njihovi načrti za prihodnje leto. V Mozlju, na stavbi bivše šole, kjer je bilo med osamosvojitveno vojno poveljstvo Slovenske vojske, ki je načrtovalo, izvajalo in kontroliralo delovanje enot na Kočevsko-Ribniškem, bi radi postavili spominsko tablo, ob še nekaterih drugih aktivnostih, ki spodbujajo medsebojno druženje in pomoč veteranom, pa bodo ponovno organizirali tudi izlet. Ne vedo pa še, ali bodo v negovanju spomina na osamosvojitveno vojno obiskali Holmec ali se bodo po sledeh korenin slovenske samostojnosti odšli v sosednjo Avstrijo na Gosposvetsko polje.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Športniki brez prostorov

VIDEM - DOBREPOLJE - Športniki dveh športnih društev iz Vidma, ki so imeli svoje prostore v Jakličevem domu, so jih morali zapustiti zaradi nepredvidenega rušenja zgradbe. Zaradi gradnje so ostali brez svojega igrišča tudi košarkarji, zato so se na seji občinskega sveta dogovorili, da naj se bo športna dejavnost do izgradnje Jakličevega doma odvijale v prostorih OŠ Videm. V rekonstruiranem Jakličevem domu bodo kletni prostori namenjeni športni dejavnosti, zraven OŠ Videm pa bo občina odkupila zasebno zemljišče za gradnjo športnega centra z igriščem in dvorano. V dogovor o možnih trenutnih rešitvah pa se bodo vključili tudi športniki.

V ŠPORTNEM DUHU - Praznovanju občinskega praznika so se pridružili tudi malčki v vrtcu v Ribnici. "V športnem duhu od 1 do 99 let" je bil naslov prireditve, ki je na dvorišče in v okolico vrtca zvabila tako starše kot njihove otroke in vzgojiteljice. Ti so se pomerili v igri s kolebnicami, v metu žoge na koš, badmintonu, tenisu, nekateri so se preizkusili v gibalno-zabavnih igrah in trim stezi. Otroci so sprejeli izziv staršev in so celo žagali hlod (na sliki). (Foto: M. G.)

KNJIGE V ZAHVALO - V imenu Turistično-športnega društva Kostel sta predsednik Stanko Nikolič in avtor knjige "Kostelske drobtine" Peter Svetik podelila v znak zahvale za pomoč pri uresničevanju programa Turistično-športnega društva posameznikom in skupinam 11 knjig, prvo pa je prejel direktor Vitre iz Cerknice Bojan Žnidaršič (na fotografiji v sredini, levo avtor Peter Svetik, desno Stanko Nikolič), ki je tudi veliko pripomogel k uspehom TŠD Kostel. (Foto: J. Primc)

Vrtoglavi stroški ogrevanja bazena

Rešitev bi bila v prerazporeditvi bremena stroškov na "regijo" Ponovno obudili tudi že 30 let staro zamisel o ogrevanju z biomaso - Možnost, da bi deloval celo leto

RIBNICA - Bazen v Športnem centru v Ribnici je edini pokriti bazen na območju od Škofljice na severu do Kolpe oziroma državne meje na jugu. Ker ima kot takšen regionalen značaj in pomen, v Ribnici menijo, da bi ga poleg ribniške občine morale financirati tudi sosednje občine in država.

Prerazporeditev dela stroškov delovanja bazena z ramen Športne zveze in ribniške občine, s katero so se v zadnjih treh letih, odkar so bazen obnovili, vedno uspeli dogovoriti o njegovem delovanju, je le ena od idej in možnosti za rešitev energetske in stroškovne krize, zaradi katere si v Športni zvezi Ribnica zastavljajo vprašanje, kako bo letos z bazenom. Gre za vprašanje, o katerem kot že običajno začnejo resneje razmišljati ob začetku nove kurilne sezone, le da je odgovor na to vprašanje letos še težji, ker so se že tako visoki stroški delovanja bazena s podražitvijo kurilnega olja še dodatno povečali.

V preteklem šolskem letu so za bazen, ki je v prvi vrsti namenjen osnovnošolskim otrokom, porabili okoli milijon tolarjev na mesec. Večino so ga porabili za ogrevanje, saj je bil bazen odprt vse dneve v tednu in ves dan. V dopoldanskih urah so ga uporabljali osnovnošolci, v popoldanskih je bil na voljo članom Triatlona in Plavalnega kluba ter organiziranim rekreativnim skupinam, ob sobotah in nedeljah pa je bil namenjen rekreativnemu plavanju. Tako je bazen mesečno obiskovalo okoli 1. 200 ljudi, med katerimi jih je bilo kar nekaj sto aktivnih plavalcev.

Ker so stroški ogrevanja daleč največja postavka v rednih stroških za delovanje bazena, so na seji predsedstva Športne zveze sredi prejšnjega meseca ob iskanju rešitev, kako bi jih znižali, ponovno obudili tudi že tri desetletja staro idejo o ogrevanju z biomaso iz kompleksa Inlesa. Kot ocenjujejo nekateri, ideja ni slaba. Bazenu, ki je bil lani odprt od začetka novembra do vključno prvih dni v letošnjem juniju, bi bila namreč s tem med drugim dana možnost, da bi deloval tudi v poletnih mesecih in tako celo leto.

M. LESKOVŠEK-SVETE

REKORDEN JURČEK - Jurček, ki ga je našel minulo soboto Peter Skender v gozdu v okolici Kostela, je v Petrovi gobarski karieri absolutni rekorder. Skupaj s precej manjšim, ki je bil s klobukom "prilepljen" na njegov klobuk, je tehtal nekaj manj kot 1, 8 kilograma, kar pa pomeni, da je bil tudi sicer rekorder med jurčki. O tem namreč priča tudi obgrizeni del jurčka. Ko bi bil še cel, bi bil še težji! Vendar pa ga je bilo že sedaj dovolj za krepak obrok, ki sta si ga privoščila Peter in njegova družina ob tokratnem obisku v Petrovem rojstnem kraju. V Zagrebu, kjer sicer živijo, gobe namreč ne rastejo! (Foto: M. L.-S.)

Proslava ob prazniku Ribnice

Letos podelili kar 6 priznanj in nagrad

RIBNICA - S slavnostno sejo ribniškega občinskega sveta in proslavo kot osrednjo prireditvijo v nizu prireditev, ki so v organizaciji Športne zveze Ribnica potekale že od sredine prejšnjega meseca in se bodo zaključile s turnirjem v malem nogometu za mlajše dečke to nedeljo, so v dvorani Ideal centra v Ribnici v ponedeljek slovesno obeležili letošnji praznik občine. Slavnostni govornik je bil ribniški župan in na nedavnih državnozborovskih volitvah s prepričljivo prednostjo pred ostalimi kandidati izvoljeni novi poslanec Jože Tanko, sicer pa so na prireditvi, ki so jo obogatili z izbranim kulturnim programom, podelili tudi letošnja občinska priznanja in nagrade.

S sklepom, ki ga je soglasno sprejelo vseh 19 članov ribniškega občinskega sveta na svoji zadnji seji prejšnji četrtek, so letos podelili kar 6 priznanj in nagrad, in sicer: naziv častnega občana, Urbanovo nagrado, dve Gallusovi priznanji ter dve priznanji občine Ribnica. Naziv častni občan so kot najvišje občinsko priznanje podelili dr. Janezu Bogataju za pomembne uspehe na področju znanstvenega, umetniškega, kulturnega in vzgojno-izobraževalnega delovanja ter predstavljanja ribniške občine doma in v svetu. Urbanovo nagrado je prejel **Stanislav Oberstar** za življenjsko delo na področju gospodarskega življenja in dela, ki prispeva k razvoju in ugledu Ribnice; Gallusovi priznanji sta prejela: **umetniško društvo Župnijski pevski zbor Ribnica** za dolgoletno uspešno in ustvarjalno delo ter vidne dosežke trajnejšega pomena s področja kulturnih dejavnosti v občini in širšem družbenem prostoru in **dr. Vida Cvar** za dolgoletno zobozdravstveno varstvo mladih v ribniški dolini. **Vaško etnološko društvo Hrovača** za izredno zavzetost pri obujanju starih vaških običajev ter **Aleš Žagar** za izjemne dosežke na področju alpinizma in popularizacijo imena Ribnice v svetu pa sta prejela priznanji občine Ribnica. V kulturnem programu je na prireditvi poleg PZ Lončar iz Dolenje vasi pod vodstvo Toneta Petka, otroške folklorne skupine KUD France Zbašnik Dolenja vas ter učiteljev ribniške glasbene šole nastopil tudi dobitnik letošnjega Gallusovega priznanja - Župnijski pevski zbor Ribnica pod vodstvom Alojza Osvalda.

M. L.-S.

Razsvetljava v vsako vas

VELIKE LAŠČE - V občini Velike Lašče so letos dobile zaradi splošne varnosti vsaj eno svetilko javne razsvetljave naslednje vasi: Pušče, Prhajevo, Podulaka, Javorje Opalkovo, Hrastinjaki, Rašica na odcepu za Jakičevo in železniška postaja v Velikih Laščah. Ker je brez javne razsvetljave še veliko vasi, bodo tudi v naslednjih letih skušali po ostalih vaseh postaviti vsaj eno svetilko.

Predstavili "Kostelske drobtine"

KOSTEL - Predstavitev knjige Petra Svetika "Kostelske drobtine" je bila osrednja prireditev ob letošnjem kostelskem tednu vseživljenskega učenja, dopolnjevala pa jo je razstava in pokušnja kostelskih jedi in pijač, kakršne so bile pogosto na kostelskih mizah pred desetletji in stoletji. Oba dogodka sta bila 21. oktobra v prostorih osnovne šole v Fari. Knjigo je izdalo in založilo Turistično-športno društvo Kostel, ki je bilo skupaj z Vitro iz Cerknice tudi glavni organizator kostelskega tedna vseživljenskega učenja.

Predstavitev knjige je vodil igralec Jože Logar, ki je čestital Turistično-športnemu društvu Kostel in njegovemu predsedniku Stanku Nikoliču za uspešno delo na področju izobraževalne in promocijske dejavnosti, za kar je društvo prejelo letos posebno priznanje Andragoškega centra Slovenije. Na predstavitvi so v kulturnem programu sodelovali Zasavski rogisti, Gledališka družina Kolenc iz Bač (ki je odigrala več prizorov nekdanjih običajev in šeg na kmetih), Jože Lisac je zapel ob spremljavi kitarista, predstavil pa se je tudi domačin Marjan Obranovič-Kuželičan, ki pesni v kostelskem narečju.

Svečanost se je začela pravzaprav s podeljevanjem knjig "Kostelske drobtine" posameznikom in skupinam, ki so po svojih močeh pripomogli k uspehom Turistično-športnega društva Kostel in vsega Kostela. Podeljevala sta jih predsednik TŠD Kostel Stanko Nikolič in avtor Peter Svetik. V imenu dobitnikov se je zahvalil najprej Jože Drnovšek, predsednik društva Geos, za njim pa še predstavnica Andragoškega centra Slovenije Nevenka Bogataj, ki je ugotovila, da le učenje in znanje lahko popeljeta tudi Kostel še hitreje naprej, saj je tu vse, kar privablja turiste: grad, reka, gozdovi, medvedje pa še posebno kostelsko narečje.

Za zaključek so kostelske žene v sodelovanju s šolsko kuhinjo pripravile razstavo in pokušnjo kostelskih jedi in pijač.

Velika dvorana osnovne šole je bila ob tej priložnosti polna obiskovalcev od vsepovsod, tudi iz Hrvaške. Predsednik TŠD Stanko Nikolič se je ob zaključku zahvalil vsem, ki so prispevali k uspehu letošnjega tedna vseživljenskega učenja v Kostelu, posebno pa še gospodinjam, članicam turističnega društva, ki so že tretje leto zapored pripravile razstavo in pokušnjo kostelskih jedi in pijač. J.PRIMC

Želijo si prostore na Trubarjevini

TD Komar z Rašice

VELIKE LAŠČE - Turistično društvo Komar z Rašice deluje že 26 let in ima 72 članov. Ima nekaj stalnih dejavnosti. Zadnjo nedeljo v maju prireja tradicionalni pohod k Sv. Primožu, prvo nedeljo v juliju so določili za Komarjev dan, ki je bil letos že drugič, vsako leto imajo tudi očiščevalne akcije. Zadnji dve leti čistijo predvsem črna odlagališča in obcestne jarke okoli Rašice. Veliko smeti odvržejo tudi obiskovalci Trubarjevine. Na občino so že poslali dopis, da bi uredili smetnjake tam, kjer parkirajo avtobusi z obiskovalci. Za letošnjo jesen imajo člani v načrtu čiščenje in označitev studenca Staje, kjer voda tudi v največji suši ne presahne in kjer so prebivalci včasih napajali živino. Povezali so se tudi s TD Kurešček, da bi s pohodi povezali turistične zanimivosti krajev. Ker na Velikem Osolniku prirejajo novoletni kres, pa imajo v načrtu večerni pohod z baklami tja s Kureščka, Roba in Rašice.

Božo Zalar

"V zadnjih letih smo se v društvu trudili pridobiti predvsem mlade člane z veliko energije," je povedal predsednik društva Božo Zalar. "Društvo je prostovoljno in za delovanje ne dobimo nikakršne podpore. Res pa je občina letos finančno pomagala pri organiziranju Komarjevega dne. V društvu si želimo, da bi dobili prostore na Trubarjevini, kjer bi imeli svoj sedež. Ta je namreč podržavljena in od nje nimamo ničesar razen smeti, ki jih za sabo puščajo obiskovalci," je zaključil Zalar.

B. Ž.

Drobne iz Kočevja

"NEŠOLOOBVEZNI ŠOLARJI" - V multimedijski učilnici Ljudske univerze Kočevje je prejšnji torek potekala prireditev z naslovom "Gozdni prostor in živalski svet v njem na Kočevskem". Prireditev je pripravila Ljudska univerza v sodelovanju z Zavodom za gozdove v tednu vseživljenjskega učenja, na njej pa je poleg predstavnikov Andragoškega centra Slovenije sodelovalo tudi okoli 50 izobraževalcev - gostov iz držav jugovzhodne Evrope. Ker so bili njihova ciljna skupina predšolski in šolski otroci, je bilo na Ljudski univerzi v Kočevju tega dne povsem drugače kot običajno. Ljudska univerza namreč izvaja programe izobraževanja za odrasle, zato je v njenih, predvsem v popoldanskem in večernem času, vedno polnih prostorih sicer še vedno moč videti šolarje, le da se ti od šolarjev, ki so bili v prostorih Ljudske univerze prejšnji torek, razlikujejo po tem, da šola zanje ni več obvezna!

Ribniški zobotrebci

"KENGERUJI" - Nekatere besede gredo ljudem težje v glavo, saj ne delajo težav samo otrokom v šolskih klopeh, ampak tudi odraslim ljudem. Otrokom ponavadi povzročajo težave pisanje besed "ne bi" in "nisem", ki jih, ko tuhtanjo, katera beseda se piše skupaj in katera narazen, pogosto napačno pišejo tudi odrasli. Takšni besedi, ki mnogim delata težave, ker ne vedo, ali ju zapisati z e ali, i, sta besedi inženir in njena izpeljanka inženiring. Slednje pišejo napačno "inžiniring" celo nekatere strokovne inštitucije, kot je denimo podjetje Inštitut za ekološki inžiniring, d.o.o., iz Maribora. Večkrat je napačno napisana tudi beseda za avstralsko žival, ki nosi mladiče v trebušni vreči. Tako je v vabilu na petkovo potopisno predavanje v Miklovi hiši zapisano "Od kengerujev v Avstraliji do kamel v Indiji". Seveda gre za kenguruje!

NEOGROŽEN PRIMAT - Po zgledu šole rokometa, ki ima v Ribnici večdesetletno tradicijo, so v zadnjih dveh do treh letih ustanovili tudi druge pionirske šole. Tako danes v Ribnici delujejo poleg rokometne šole tudi košarkarska, nogometna, karate, plezalna, triatlon in jahalna šola, učenci ribniške osnovne šole pa se lahko odločijo tudi za vključitev v plavalno šolo, ki je zelo zaživela z ustanovitvijo plavalnega kluba. Medtem ko je v te "nove" šole med šolskim letom vključenih 20 do 30 otrok, jih je v rokometni šoli tudi do desetkrat več. Obiskuje jo namreč 200 do 250 učencev, ki tako tudi s svojo številčnostjo izpričujejo, da gre za tradicionalno šolo, ki ji ostale šole še lep čas ne bodo lahko ogrozile primata.

Kostelski rižni

ZAPRLI TRGOVINO - Mercator Kočevje je te dni zaprl svojo trgovino v Banjaloki ker po neuradnih podatkih stavbo, v kateri je prodajalna prodaja. To je zelo verjetno, ker je odpeljal tudi vso robo. Prebivalci so razočarani in prizadeti, ker morajo zdaj za vsako kilico soli v Faro ali v Kočevje. Upajo pa, da se bo kmalu našel kupec za lokal in da bo oskrba spet normalna, saj se je že v nekaj primerih izkazalo, da zasebni trgovci uspešno poslujejo tam, kjer se velikemu podjetju ne izplača.

DOL S PLAKATI - Volitve so končane, zato bi bilo prav, da bi stranke pobrale svoje plakate, ki so jih obesile po oglasnih tablah Turistično-športnega društva in drugod.

HRANA NA DOM - Trgovina Kolpa iz Fare je obvestila prebivalstvo, da dostavlja hrano tudi na dom, seveda za malenkostno plačilo. To bo še posebno prišlo prav starejšim in bolehnim. Naročilo za dostavo lahko sporoče po telefonu na sedanjo številko 802-283, ko bodo uveljavljene nove telefonske številke, pa na 894-2283.

Voda po starem

VIDEM - DOBREPOLJE - Predloga sklepa o povišanju cen oskrbe s pitno vodo in višini prispevka za števnino dobrepoljski svetniki niso sprejeli. Po predlogu bi se cena kubičnega metra vode za gospodinjstva zvišala od 93,16 SIT na 116,14 SIT, za gospodarstvo pa od 195,47 SIT na 243,69 SIT. Cena je nespremenjena že od 1. avgusta 1997, kar povzroča izgube na področju vodooskrbe.

Trebanjske iveri

TONE ALI FRANC Á LA SILVO - Mokronoški mini župan (zaenkrat še brez "svoje" občine) Tone Maver, s prikupno čepico á la Silvo Teršek, se je imel ob pregledu letne bere s čim pohvaliti za doseženo v KS Mokronog v iztekajočem se letu. V poetičnem uvodnem nagovoru je bilo zaslediti smisel za kulturo, za pravilen odnos do sodelavcev in vseh, ki so vsaj približno tako kot Maver zaslužni za uspehe, saj se je Tone zahvalil tudi poslednjemu delavcu, ki mu je pri javnih delih pomagal urejati pločnike. Sicer pedantni predsednik sveta KS pa je proti koncu govora nekoliko potonil v leporečje zahvaljevanja, tako da je ob številnih zapisanih imenih, še drugič vztrajal pri pisni predlogi in prekrstil predsednika trebanjske borčevske organizacije Toneta Žiberta v Franca. O groza, in to čeravno so mu medtem vmes učenci, ki so povezovali prireditev, jasno in glasno povedali, da gre za tovariša Toneta...

LOJZE P. POSEKAL LOJZETA M. - Kandidat NSi Peterletov Lojze je na volitvah presenetljivo prepričljivo posekal Metelkovega Lojzeta iz združene SLS, saj je bilo ob prejšnjih volitvah ravno obratno. Novi časi, novi (volilni) običaji?!

FRANC IN ALJAŽ - Eden najbolj glasnih trebanjskih svetnikov je gotovo Franc Hribar (SDS). Dobro, če Franci že hoče biti morda nekoliko podoben bolj znanemu Janševemu bojevniku Hvalici, a

tudi, če bi se redkeje oglašal, bi lahko na starost zdaj 9-mesečnega sinka Aljaža (na posnetku z očkom) osvetlil z žarkom sreče, rekoč: "Vidiš - tudi zate smo se takole borili!"

Sevniški paberki

(RE)AKCIJE - Na prejšnjo kroniko in kozerijo so bile žolčne reakcije vseh prizadetih, kar bi lahko pomenilo, da smo delo dobro opravili, ker so se vsi našli... Problem pa ostaja, ker si nekateri napačno tolmačijo zapisano ali imajo slabe svetovalce, kar je za politike slabo, če že ne kar pogubno, gledano tudi dolgoročno. Župan Kristijan Janc še ob zaključku te številke DL ne ve, če bo, kot za zdaj kaže, vendarle prilezel v parlament, kar mu seveda v korist občine, regije in države iskreno želimo. Avtobusni prevoznik z Blance Peter Mirt, svak poslanca Branka Kelemine, pa je dobrodušno pojasnil, da je resda peljal na volišče svoja invalidna starša, saj si morata pri hoji pomagati z berglami, ni pa res, da bi prevažal na volišče koga drugega. Res pa je ob lokalnih volitvah izjavil, da bi za svojega svaka, ki ga zelo ceni, ob volitvah župana pripeljal na volišče tudi kakšen avtobus volivcev, če bi vedel, da bo odločilnih le 6 (šest!) glasov. To Mirtovo hudomušno opazko si je kdo očitno pač razlagal po svoje.

PAV - Na slemenu strehe bloka Pod Vrtačo je ostro oko sevniškega akademskega slikarja Lojzeta Konca opazilo pava. S prešibkim objektivom za to razdaljo ta

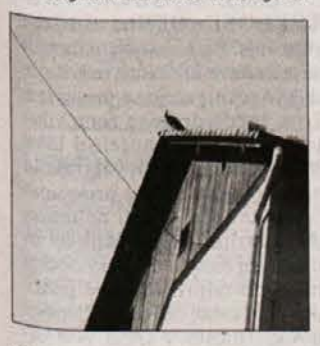

nenavadni pojav lahko takole dokumentiramo: domnevajo, da ima šopirjenje pava nekaj skupnega s predvolilno kampanjo nekaterih kandidatov za poslance... (Foto: P. P.)

Bogata mokronoška letna bera

V krajevni skupnosti Mokronog opravili letos za preko 52 milijonov tolarjev del - Posodobljene ceste, pločniki, javna razsvetljava? - 12 milijonov tolarjev še nepokritih

MOKRONOG - V letošnjem letu so v krajevni skupnosti Mokronog opravili za preko 52 milijonov tolarjev del, denar pa so zbrali s krajevnim samoprispevkom, dodatnimi prispevki krajanov, občinskim deležem in deležem od prodanega gramoza. Največ dela so dela so imeli Mokronožani z dokončanjem poslovilnega prostora v mrliški vežici na Belem Griču, s posodobitvijo krajevnih cest Gorenja vas-Križni Vrh in Dol. Laknice, Dvanajščak - Gorenc, z obnovo vodovoda Gorenje Laknice, na katerega je priključenih 17 novih odjemnih mest, ter z izgradnjo 594 m pločnikov ob krajevni in lokalni cesti, ki jih osvetljuje 23 lepih svetilk, 3 pa bodo še nameščene. V ožjem Mokronogu so obnovili 35 let staro javno razsvetljavo.

V zaključni fazi je izgradnja odvodnega kanala meteornih in fekalnih voda v skupni dolžini 315 m, kar pa ni všteto v realizacijo 52 milijonov tolarjev, ker gradnjo te kanalizacijo financirata Občina Trebnje in Komunala Trebnje. Predvidena vrednost teh del je 26 milijonov tolarjev. "Pri tem je treba poudariti, da so vsa našteta dela v celoti končana, vendar finančno še vedno niso krita. Neporavnanih imamo za 12 milijonov tolarjev obveznosti, za katere sicer do danes še nimamo kritja, zaprosili pa smo za finančno pomoč občino Trebnje ter za odlog plačila pri Cestnem podjetju Novo mesto, 3 milijone tolarjev pa bomo do konca leta zbrali še iz sredstev krajevnega samoprispevka. Za ta finančni riziko smo se na Svetu KS odločili zavestno, saj smo ocenili, da je nujno potrebno dela dokončati. V primeru nedokončanja del, tako pri ureditvi javne razsvetljave, kot tudi pri popravilu lokalne ceste, t.j. Gubčeve ceste in krajevne ceste Tom-Dorema, bi nastala še večja škoda, kar pa bi ne nazadnje pomenilo samo še dodatne stroške v prihodnjih letih, pri krajanih KS Mokronog pa bi nedokončana dela na pločnikih in ob njih ter na obeh trasah krajevnih cest kakor tudi na vodovodu Gor. Laknice vzbujala nezadovoljstvo," je poudaril predsednik sveta KS Mokronog Anton Maver in dodal:

"Zahvaljujem se za vso moralno podporo in finančno pomoč, ki smo je bili deležni od strani vladajoče občinske strukture. Še posebej pa se želim zahvaliti županu Cirilu Metodu Pungartniku, direktorju občinske uprave, Janezu Slaku in vodji Oddelka za okolje in prostor pri Občini Trebnje Štefanu Velečiču."

Predsednik trebanjske borčevske organizacije Tone Žibert je izročil KS Mokronog plaketo z zahvalo za dobro sodelovanje. V KS Mokronog pa je ostalo še mnogo odprtih vprašanj in želja ter potreb krajanov pa tudi obljub, ki jih bodo morali lokalni veljaki izpolniti v naslednjem letu. Gre za rekonstrukcijo lokalne ceste Dol. Laknice-Čelevec, ureditev kanalizacije na Žalostni gori, preplastitev ceste v Bruni vasi do Lenarčiča, ureditev pločnikov od Pošte do Zdravstvenega doma, ureditev javne razsvetljave po vaseh...

P. P.

NOVI PLOČNIKI IN RAZSVETLJAVA - Učenci mokronoške osnovne šole so na cesti, tako rekoč na svojem dvorišču, nazorno prikazali, kaj pomenijo nove pridobitve za prometno varnost. Vsem, ki so v preteklosti in sedanjosti prispevali po svojih močeh za napredek te KS, se je zahvalil župan Pungartnik. Za praznično in prijetno razpoložene pa so poskrbele trebanjska godba in mažorete. (Foto: P. Perc)

STEKLASOVA POHODNA POT - Kar okrog 500 pohodnikov se je zbralo v Šentrupertu, na trgu pred župnijsko cerkvijo sv. Rupreta na jesenskem pohodu Po Steklasovi poti. Pozdravil jih je v imenu organizatorja - Turističnega društva Šentrupert predsednik Bojan Brezovar, zatem pa so v čudovitem sončnem vremenu krenili na pot po obronkih vinskih goric, ki obdajajo Šentrupert. Pohodniki, ki so jih spremljali tudi konjeniki in zmajarji, so si na kontrolnih točkah nekoliko oddahnili, zvrnili kozarček mošta, ki so jim ga ponudili gostoljubni domačini, in prešerne volje nadaljevali pot do cilja v dolini. (Foto: Foto studio Boršnar)

3. šentviško ličkanje

ŠENTVID PRI STIČNI - Kulturno društvo likovnikov Ferda Vesela bo pripravilo jutri, v petek, 27. oktobra, v prostorih likovne galerije 3. šentviško ličkanje na temo Mladi in prosti čas. Sodelovali bodo tudi: dr. Zdenko Medveš in dr. Metod Resman s Filozofske fakultete v Ljubljani ter prof. Malči Klemen. Isti večer bo tudi otvoritev razstave likovnih del, ki so nastala na poletnih likovnih delavnicah. Tretji del večera bo predstavitev dejavnosti mladih tudi na drugih področjih umetnosti.

Komunala Trebnje še z dvema direktorjema

Župan in pomladni svetniki le načelno za kompromisno rešitev

TREBNJE - Zadnja (14.) seja trebanjskega občinskega sveta v oktobru je imela pridih izrednosti vsaj zaradi dvojega: izredno sejo sveta so zahtevali tik pred parlamentarnimi volitvami pomladniki iz vrst Nsi in SDS, predvsem zato, ker je župan sam mimo njihovega blagoslova imenoval za direktorja trebanjske Komunale, dosedanjega direktorja Pavla Jarca (ki je "slučajno" svetnik LDS!) in ker jim župan Pungartnik, tudi sam kandidat na teh volitvah, ravno zavoljo preveč očitne politizacije kadrovske politike v javnem podjetju ni ustregel po sklicu izredne seje. Več kot 7-urna seja se je s točkami o Komunali zavlekla pozno v noč, postregla pa je vsaj z načelnim kompromisom med županom in pomladniki iz vrst nove pomladne koalicije, da skušajo zaobiti in prehiteti počasne sodne mline pri razsojanju, kateri direktor Komunale je pravi: županov Jarc ali Maks Kurent, ki ga je predlagal nadzorni svet Komunale, ki ga nadzorujejo pomladniki na čelu z Alojzom Kastelcem (SDS) in Marjanom Pavlinom (NSi). Dogovorili so se namreč, da se bodo v tem tednu skušali pogovoriti, če bo seveda to sploh mogoče, saj se mora tudi župan posvetovati, kakšne bi lahko bile posledice, če bi umaknil oz. preklical imenovanje aktualnega direktorja Jarca (seveda bi morali pomladniki umakniti svoj predlog sodišču za imenovanje Kurenta).

Vsi se sklicujejo na zakone in pravna mnenja, tudi na ministra dr. Jerovška, ki naj bi po mnenju pomladnikov jasno sporočil, da je županovo imenovanje direktorja pravno nevzdržno, ker naj bi akti Komunale ne bili usklajeni z veljavno zakonodajo. To pa je v nasprotju z mnenjem vladne službe za zakonodajo. Ko pa se na celo za najboljše pravnike spolzka tla spustijo "ljubitelji" prava, postane vsa reč še bolj zapletena in nerazumljiva. Zato so preprosti pogovori med "bojujočima" si stranema še najboljši obet, da vendarle pride Komunala z dnevnega reda občinskega sveta Trebnje kot ekscesni primer.

P. PERC

200 LET STARA PREŠA - V Rodinah pri Trebnjem so trebanjski vinogradniki na križišču, od koder je le 3 km do vinskih goric na Gradišču, 2 km pa do Gomile in Dol. Nemške vasi, postavili po besedah Lada Hribarja več kot 200 let staro prešo, ki je poprej stala pri Piškovi zidanici na Čateški gori. Trebanjski župan Ciril Pungartnik je poudaril pomen vinogradnikov za napredek hribovitega podeželja, predsednik Društva vinogradnikov Dolenjske Jože Peternel pa je pohvalil društva, ki ob izobraževanju 3000 članov, vse bolj skrbijo tudi za ohranjanje ljudske tradicije. Predsednik in tajnik Društva vinogradnikov Franc Opara in Janez Zupan (na posnetku) sta najprej krstila prešo z Oparovo penino. (Foto: P. Perc)

NOVA PRODAJALNA LISCE - Direktor Glas se je zahvalil vsem, ki so lahko ponosni na izvedbo projekta, tudi sodelavcema, Francu Poloviču mlajšemu in Tanji Povalej, ki sta ves čas bdela nad izvedbo. V tej prekrasni prodajalni bodo končno lahko zvestim potrošnicam v lepem ambientu predstavili Lisco v pravi luči in jim omogočili, da izbirajo iz bogate ponudbe perila, kopalk in bluz. Da je to velika pridobitev za Lisco in tudi za samo mesto Sevnica, saj je prodajalna že doslej na stari lokaciji privabila številne kupce, tudi iz Ljubljane in Zagreba, sta potrdila tudi sevniški župan Kristijan Janc in tudi obisk v prodajalni že prve dni po otvoritvi. (Foto: P. Perc)

Arheološka pot pri Sv. Petru

Primopredaja v skrb in upravljanje krajanom v soboto popoldne

TREBELNO - Arheologi in zgodovinarji so pri Sv. Petru v krajevni skupnosti Trebelno našli dokaze, da so na tem kraju živeli ljudje od približno 1000 let pred našim štetjem do 18. stoletja našega štetja. Področje pri Sv. Petru obsega cerkev sv. Petra, kostnico, srednjeveški grad, prazgodovinsko gradišče, vas Vlahov in zgodovinsko grobišče. Ta kraj je izrednega zgodovinskega pomena v slovenskem, pomemben pa je tudi v evropskem merilu. Tega se krajani KS Trebelno še ne zavedajo, še manj, kakšno korist bi lahko imeli ti kraji in ljudje od teh najdišč. Zato so pri KS Trebelno ustanovili odbor za arheološko pot pri Sv. Petru, ki naj bi skrbel za ta kraj. Po dogovoru z arheologom Urošem Bavcem naj bi se ta pot imenovala Arheološka pot pri Sv. Petru. Znova bodo postavili tudi table, ki bodo obiskovalce seznanjale s to potjo tudi v angleščini.

Arheološko pot bo v soboto, 4. oktobra, ob 10. uri pri Sv. Petru simbolično odprl najstarejši kraja Trebelnega, o najdiščih pa bosta zbrane krajane seznanila arheolog in zgodovinar.

P. P.

Predavanje o mladem vinu

ŠENTRUPERT - Društvo vinogradnikov Šentrupert vabi v soboto, 28. oktobra, ob 16. uri na Hrastno v kmečki turizem Deželanovih na predavanje inž. Darka Marjetiča o negi mladega vina.

Občni zbor trebanjskih študentov

TREBNJE - Klub študentov občine Trebnje vabi vse člane na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, 29. oktobra, ob 10. uri v prostorih kluba na Gubčevi 16a. Dnevni red je objavljen na spletni strani www.klub-ksot.si.

V Lisci ostajajo optimisti

Ob otvoritvi nove prodajalne zbrana skoraj vsa posavska politična "smetana" in gospodarstveniki - Posavje bi moralo biti deležno posebne skrbi države

SEVNICA - Na otvoritvi 270 m² velike prodajalne Lisce v sklopu tega podjetja v Sevnici, v katero so vložili preko 40 milijonov tolarjev, je direktor Lisce, d.d., Viljem Glas posebej pozdravil pet poslancev, ki naj bi v prihodnjem mandatu zastopali Posavje v slovenskem parlamentu: Jožeta Avšiča, Branka Kelemino, Branka Janca, Kristijana Janca in Andreja Vizjaka. Vsem je čestital z željo, da ob vsej skrbi za celovit in hiter razvoj Slovenije ne bi pozabili na Posavje, ki "bi moralo biti deležno posebne skrbi države, saj se bo sicer še poglabljal prepad med nami in centrom, kar pa ni dobro niti za Posavje niti za vso državo".

Pozval jih je, naj podprejo program prestrukturiranja tekstilne, oblačilne in usnjarsko predelovalne industrije, za kar ima Slovenija tudi soglasje Evropske unije. Seveda pa program, po Glasovih besedah, ne sme biti bogat samo v besedah, temveč mora zagotavljati tudi zadostna finančna sredstva in mora biti jasno opredeljen za celotno srednjeročno obdobje.

Dejstvo je, da se tekstilna oz. oblačilna panoga v Sloveniji nahaja v težkem položaju. Od začetka devetdesetih let neprekinjeno izgublja delovna mesta in tudi v tem trenutku temu ni videti konca. V zadnjih letih posluje panoga kot celota z izgubo, ki celo narašča. V številnih podjetjih sicer ni težav glede obsega proizvodnje, žal pa prihodki ne dosegajo odhodkov.

"Prestrukturiranje, ki je doslej potekalo, je bilo več ali manj odvisno od pobude in sposobnosti posameznega podjetja, država pa je posegala parcialno, ko je ocenila, da socialne težave presegajo lokalno raven. Šele v letošnjem se je začelo sistemsko delo, vendar žal s skromnimi finančnimi sredstvi, to je z okrog 250 markami na zaposlenega. Poleg tega je postopek odobravanja trajal neopravičljivo dolgo! Seveda tudi Lisca ni imuna za vse neugodne makroekonomske pojave in viharne situacije na trgih. Pri tem je treba poudariti, da delujemo v slovenskem prostoru, da pa kar 85 odstotkov naše fizične prodaje ustvarimo preko meja naše države. To, da smo dokaj zgodaj zaznali nekatere nevarnosti, zastavili drugačno strategijo ter volja in napori vseh zaposlenih so omogočili, da vsa leta poslujemo pozitivno in brez večjih likvidnostnih težav," je povedal direktor družbe Glas.

Napovedal je, da bo Lisca tudi letos poslovala uspešno in izrazil optimizem tudi za prihodnost. V največjem sevniškem podjetju pa pričakujejo, da bo tudi država naredila svoje. To pa je lahko v veliki meri odvisno tudi od poslancev.

P. P.

NAGRAJENCI - Martin Hodnik (na fotografiji drugi z leve) in Marija Mlakar (v sredini) sta na slavnostni seji sveta KS Kostanjevica na Krki prejela priznanje krajevne skupnosti, posebno priznanje pa Stane Levičnik (drugi z desne) in Milan Kuplenik, ki ga ni bilo na seji. Levo Franci Bogovič, krški župan, desno: Milan Heraković, predsednik sveta KS Kostanjevica. (Foto: M. L.)

Pomaga svetlo razpoloženje

Ob prazniku KS Kostanjevica na Krki - V pričakovanju 750-letnice podelitve mestnih pravic - Obvoznica

KOSTANJEVICA NA KRKI - Kraj s tem imenom, za katerega mislijo, da je v Posavju in trdno v občini Krško, sam pa sanja o lokalni samostojnosti, v zadnjem času pogosto ponavlja letnico 2002. Takrat bo namreč praznoval 750-letnico pridobitve mestnih pravic. Čakaje na praznovanje obletnice, so Kostanjevičani ob zunanji pomoči mesto predelali in polepšali. Prenovo otoka so proslavili poleti.

Letnica, ki nekako izstopa, je v Kostanjevici tudi 1942. Tega leta 21. oktobra so okupacijske sile pobile 42 prebivalcev sedanje krajevne skupnosti Kostanjevica na Krki in v spomin na ta dogodek so v preteklosti v krajevni skupnosti razglasili krajevni praznik. Letos je na proslavi 20. oktobra v Kostanjevici na Krki dejal podpredsednik sveta KS Kostanjevica Jože Černoša, da se ob prazniku spominjajo smrti nedolžnih žrtev in ob tem stremijo za izboljševanjem vsakdanjega življenja. Tudi že omenjena prenova otoka spada med sodobne izboljšave, vendar je teh še več.

Spomin na smrt je sicer lahko razlog za krajevni praznik, vendar naj bo praznično razpoloženje prežeto s svetlim razpoloženjem. Optimistično razpoloženo mesto, še posebej če je enotno, bo lažje doseglo cilje, med katerimi je tudi tako želena mestna obvoznica, katere izgradnja je zdaj precej verjetna, kakor je na krajevni proslavi povedal župan krške občine Franci Bogovič.

M. L.

JESENSKI ČARI - Koruza (na fotografiji v ozadju) je vsekakor čar jeseni. "Čari jeseni v Kapelah" pa je tudi skupen naslov prireditev, ki so jih pripravili v tem kraju in okolici od 13. do 22. oktobra in s katerimi so organizatorji hoteli obiskovalcem predstaviti lokalne posebnosti in zagotoviti razvedrilo. Poleg Lupatve na Hotkičevi domačiji v Vrheh, tj. ličkanja koruze, so prav tam pripravili Otroško jesen, spomnili so se tudi izgnancev. Ob koncu "Čarov jeseni v Kapelah" so se domačini, ki so pripravljali sklop prireditev, v nedeljo dobili še na "likofu", kar kaže tudi fotografija. (Foto: M. L.)

"Zdaj bomo izstavljali račune"

Svet KS mesta Krško: Skladišče radioaktivnih odpadkov bomo legalizirali - Krško premoženje razvrednoteno - "Neposredna okolica" zahteva odškodnino - Komu denar?!

KRŠKO - Skladišče nizko, srednje in visoko radioaktivnih odpadkov iz jedrske elektrarne v Krškem, ki obstaja na elektrarniškem dvorišču, je pravno neurejeno. Tako meni svet krajevne skupnosti mesta Krško. Zato je začel postopek za legalizacijo tega skladišča do usposobitve trajnega odlagališča. Korak k legalizaciji je bila javna tribuna krajevne skupnosti v Kulturnem domu krško 18. oktobra.

Hkrati s legalizacijo želi svet KS mesta Krško doseči odškodnino prebivalstvu neposredne okolice elektrarne in "skupnostim, ki formalno zastopajo to prebivalstvo". "Občina Krško je postala tretji največji energetski center v Sloveniji. Občani imajo od tega samo negativne posledice. Čas je, da za to začnemo izstavljati račune," je na javni tribuni rekel Niko Žibret.

Svet KS mesta Krško, na katerega pritiska lokalno prebivalstvo, izraža veliko nezadovoljstvo, ker so zaradi obstoja in delovanja jedrske elektrarne postali krški kmetijski pridelki in nepremičnine vredni manj od podobnih stvari drugje po Sloveniji. "Vrednost stanovanjskih nepremičnin v Krškem se je približala le slabi tretjini vrednosti enakega objekta v Ljubljani oziroma le slabi polovici vrednosti kv. m stanovanjske površine v primerjavi z drugimi mesti v Republiki Sloveniji," zatrjuje svet KS.

Krški občini jedrska elektrarna že zdaj plačuje odškodnino, ki jo v različnih časih imenujejo različno, da pri tem financiranju ne bi kršili zakona. Franci Bogovič, župan občine Krško navaja, da zaradi denarja, ki ga občini Krško plačuje nuklearka, v tej občini med drugim lahko gasilci dobijo več denarja kot primerjalno gasilci drugje, da so krške šole dobro opremljene in da je dobro razvita socialna služba, natančneje, oskrba na domu. "Evropska praksa je taka, da so jedrske elektrarne objekti, ki nekako kupijo sožitje s krajem, kjer obratujejo," pravi župan Bogovič.

Nočejo določiti, kaj pomeni "prebivalstvo neposredne okolice in skupnosti, ki formalno zastopajo to prebivalstvo", tj., komu vse naj v okolici elektrarne plačajo odškodnino. KS mesta Krško ima očitno v mislih prebivalstvo te krajevne skupnosti in prav to krajevno skupnost. Jože Avšič iz občine Brežice pogreša strokovno opredelitev, kaj je območje škodljivega vpliva jedrske elektrarne. Tudi iz krajevnih skupnosti v občini Krško, ki so sosede krajevni skupnosti mesta Krško, zahtevajo strokovni odgovor o tem, do kod seže tak vpliv elektrarne, ki ga je treba nadomestiti s posebno odškodnino.

M. L.

Jutri podelijo nagrade in priznanja

Praznična seja občinskega sveta - Po tri nagrade in priznanja in častna občanka

BREŽICE - Jutri ob 17. uri bo v Viteški dvorani brežiškega gradu v počastitev 28. oktobra, praznika občine Brežice, svečana seja občinskega sveta Brežice. Podelili bodo oktobrske nagrade občine Brežice za leto 2000 in priznanja občine Brežice za leto 2000. Nagrade bodo prejeli: Milena Jesenko, Vlado Podgoršek (oba iz Brežic) in Franc Polovič st. iz Dobove. Dobitniki letošnjih priznanj so Gasilska godba na pihala Loče, Osnovna šola Maksa Pleteršnika Pišece in sekcija za ohranitev naravne in kulturne dediščine pri TD Bizeljsko.

Mileni Jesenko podeljujejo nagrado za njeno dolgoletno delo v šolstvu ter dejavno in uspešno vključevanje v družbeno dogajanje v krajevni skupnosti, občini in Sloveniji. Vlado Podgoršek prejema občinsko nagrado za dolgoletno prizadevno in uspešno delo v amaterski kulturi in za promocijo občine Brežice; Podgoršek, dolgoletni novinar, se je pred časom upokojil kot dopisnik časopisa Delo za Posavje. Franca Poloviča so predlagali in izbrali za nagrado kot večkratnega darovalca denarja za nakup medicinskih aparatur in opreme za Splošno bolnišnico Brežice.

Gasilska godba na pihala Loče prejema priznanje ob 80-letnici delovanja. O osnovni šoli Maksa Pleteršnika, ki jutri prejme priznanje, so predlagatelji zapisali, da že dlje časa uvaja drugačnost v redni osnovnošolski vzgojno-izobraževalni program. Sekcija za ohranitev naravne in kulturne dediščine pri TD Bizeljsko bo na jutrišnji svečani seji prejela priznanje za posebne uspehe in dosežke na kulturnem področju za ohranitev naravne in kulturne dediščine.

M. L.

• Iva Stiplovšek iz Brežic bo na jutrišnji svečani seji občinskega sveta Brežice prejela naziv častne občanke občine Brežice. Z razglasitvijo za častno občanko se ji občina Brežice zahvaljuje za njeno življenjsko delo v muzeju in za zasluge pri ohranjanju kulturne dediščine.

Spominska plošča umrlim v izgnanstvu

KAPELE - Na vežici na tukajšnjem pokopališču so nedavno v navzočnosti brežiškega župana Vladislava Deržiča odkrili spominsko ploščo z 78 imeni domačinov, ki so umrli v izgnanstvu. Postavitev plošče je s 60 odstotki potrebnega denarja sofinancirala krajevna skupnost Kapele. Na otvoritvi je bila slavnostna govornica Ivica Žnidaršič, v imenu KS Kapele je zbrane pozdravil predsednik sveta Franc Urek, Avgust Šetinc pa je govoril o težkih časih izgnanstva. V kulturnem programu so nastopili pihalni orkester in šolarji iz Kapel. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki društev izgnancev iz sosednjih krajevnih skupnosti.

OD TUD NAPREJ BREŽICE! - Naj se ve za mejo občine Brežice ter za naravne in kulturne lepote pa izdelke človeških glav in rok. Tako so si brzčas rekli v Brežicah in dali v brežiškem prazničnem oktobru postaviti ob nekaterih cestah na medobčinski meji table. "So vode, so gradovi, so vinogradi" je na tabli z brežiškim občinskim znakom zgovoren napotek obiskovalcem. Prvo od 6 tabel so 20. oktobra postavili na Mraševskem bregu. (Foto: M. L.)

S Prilipami veliko pridobijo

Po otvoritvi vodovoda na Prilipah bodo v občini Brežice lahko še več odjemalcev priključili na javni vodovod - Prihodnost je v globinskih vrtinah - Tudi z obrambnim denarjem

BREŽICE - Z včerajšnjo otvoritvijo vodovoda na Prilipah so v občini Brežice naredili še korak v smeri, da bodo opustili vaške in območne vodovode in vsa gospodinjstva priključili na javne vodovode. Približno 70 odstotkom odjemalcev v brežiški občini zagotavlja vodo po javnih vodovodih Komunalno in stanovanjsko podjetje Brežice, ki upravlja v brežiški občini javne vodovode. Preostalih 30 odstotkov prebivalstva dobiva vodo iz lokalnih vodovodov.

"Delež oskrbe z javnimi vodovodi se bo kmalu še povečal," meni Darko Ferlan, vodja komunalnega sektorja v Komunalnem stanovanjskem podjetju.

Prebivalcem brežiške občine, katerih pipe so priključene na javno vodovodno omrežje, zdaj priteka voda po vodovodu Brežice, ki ga napaja zajetje Glogov Brod in ki se dopolnjuje z omenjenim novim zajetjem Prilipe. Ob tem dobavlja podjetje vodo še po samostojnem vodovodnem sistemu Mokrice, na katerega so poleg Mokric priključene še KS Velika Dolina in Jesenice na Dolenjskem. Poseben, samostojen vodovod imajo tudi na Sromljah.

Brežiško komunalno podjetje dograjuje omrežje v Pišecah in delno priključuje na javni vodovod krajevno skupnost Cerklje ob Krki. Glede na napovedi Mirka Zlatiča, vodje vodovoda, kanalizacije in čistilne naprave v komunalnem podjetju, to gradi vodovode z mislijo, da je prihodnost v globinskih vrtinah in da bodo plitkejša ali celo površinska, manj zdrava zajetja morali povsod po občini opustiti.

Z novima vrtinama na Prilipah, ki so ju slovesno odprli včeraj, bodo dosegli več ciljev: vasi Prilipe, Cerina, Žejno, Sobenja vas in Dobeno bodo odslej imele dobro globinsko vodo; na javni vodovod se bodo lahko priključile Terme Čatež in celotna krajevna skupnost Cerklje ob Krki; vojaški objekti na območju Cerkelj ob Krki bodo imeli zanesljivejšo oskrbo z vodo. Ker sta črpališči Glogov Brod in Prilipe povezani, se kot rečeno gospodinjam in drugim uporabnikom ne bo treba bati suhih pip, če se bo katero od obeh črpališč pokvarilo.

M. L.

• Gradnja vodovoda na Prilipah, ki so ga odprli včeraj, je po navedbah Mirka Ogorevca, referenta za vodenje investicij v komunalnem podjetju, veljala 205 milijonov tolarjev. Od tega je prispevalo obrambno ministrstvo 28 milijonov, komunalno podjetje je vložilo 20 milijonov, drugo je zagotovila občina iz občinskega proračuna in iz vladnega sklada za manj razvita območja.

Pohod in temeljni kamen za šolo

PIŠECE - Tu bodo v soboto ob 9. uri odšli na pot udeleženci 24. pohoda "Po poteh brežiške čete", tradicionalnega srečanja borcev NOB, izgnancev, športnikov in drugih. Tega dne ob 12. uri bo Štefka Kučan v Pišecah položila temeljni kamen za novo osnovno šolo.

PRIZNANJA KRVODAJALCEM - OZ RK Brežice je nedavno podelila priznanja večkratnim darovalcem krvi. Za 10-kratno darovanje je prejelo priznanje 31 krvodajalcev, za 15-kratno 23, za 20-kratno 20, za 25-kratno 9, za 30-kratno 19, za 35-kratno in 40-kratno po 1 in za 45-kratno 3 krvodajalci. Med dobitniki priznanj so tudi 50-kratni darovalci, in sicer Leopold Curhalek, Matjaž Filipčič, Štefan Skomina, Jože Zijal in Korenco Plenkovič. Slavko Ferenčak je daroval kri 60-krat in Dušan Erhovnic 70-krat. Darovalcem so čestitale predsednica OZRK Brežice Fanika Zaniuk, Milena Jesenko, podžupanja občine Brežice in Dragica Nenedič, članica komisije za krvodajalstvo pri GORKS, ki je tudi podelila priznanja. (Foto: D. Erhovnic)

Krške novice

ŽUPAN, PREKINI! - Niko Žibret, predstavnik krajevne skupnosti mesta Krško, je ostro prekinil župana Francija Bogoviča. To se je zgodilo v Krškem na javni tribuni o nuklearki in radioaktivnih odpadkih, ko je župan Bogovič obširno razlagal, da je krška občina dobivala od jedrske elektrarne v preteklosti odškodnino in da zaradi tega nekdanjega denarja dobiva zdaj manj dotacij od vlade iz Ljubljane. Ko je Žibret utišal Bogoviča, je bilo nekako tako, kot bi v šoli pravični učitelj dal eno slabemu učencu. Videti pa je bilo tudi tako, kot da bi župan nekakšne (še neobstoječe) mestne občine Krško utišal župana obstoječe občine Krško.

PLEN - Ko v Krškem govorijo o denarju, ki ga je krški občini v preteklosti plačevala Nuklearna elektrarna Krško, pravijo "plen". S to besedo sicer na svetu pogosto opisujejo vse tisto, kar si v neizprosnem medsebojnem boju priborijo zveri in drugi prebivalci krutega živalskega sveta. No, zato se nuklearkin denar, potem ko prispe v Krško, res lahko imenuje "plen".

PREMALO IN VEČ - V Kostanjevici rodnost upada. Trgovci zapirajo trgovine. S tako statistiko so v teh dneh postregli lokalni opazovalci. Za rešitev trgovin nekateri predlagajo: "Delajte več in bolje". Za povečanje rodnosti tudi.

Pogovor je koristno delo

KRŠKO - Osnovnošolci, zbrani na otroškem parlamentu občine Krško 13. oktobra, so menili, da je pogovor zelo primeren način za rešitev najrazličnejših težav. Med sklepnimi ugotovitvami krškega otroškega parlamenta so osnovnošolci zapisali tudi, da so mladi premalo obveščeni, kje lahko dobijo pomoč v stiski. Ob tem so predlagali, da morajo starši nameniti več časa za pogovor z mladimi in skupaj z njimi iskati rešitve iz težav. V preventivno delo, da mladi ne bi postali odvisni npr. od drog in alkohola, naj se vključujejo vsi, ki lahko pomagajo, so tudi menili udeleženci krškega otroškega parlamenta.

Jutri temeljni kamen za zdravstveni dom

KRŠKO - V Krškem bodo jutri ob 12.30 položili temeljni kamen za nov krški zdravstveni dom. Uro pred tem bodo na občini podpisali pogodbo za gradnjo zdravstvenega doma. Na novo zdravstveno ustanovo, ki jo s podpisom pogodbe in polaganjem kamna dobiva Krško, so čakali vrsto let.

Novo v Brežicah

NA VRSTI SO KAKCI - Tako. Razstava sadja in cvetja, ki je bila deset dni na ogled v prostorih Posavskega muzeja, je mimo. Sadjarji so svoje sadje pobrali, cvetličarji so svoje cvetke odnesli, muzejski delavci pa so prijeli za lupe ter finomehanično-čistilne pripomočke in se lotili mušjih kakcev, ki so jih na njihovih dragocenih slikah pustile najštevilnejše obiskovalke razstave - muhe. Če si zadevo prav razlagamo, omenjena čistilna akcija dokazuje, da muzeju še ne gre tako slabo ter da slike še dolgo ne bodo šle v razprodajo. Saj se ve, slika z več barve več stane.

CESTE SO STVAR PRETEKLOSI - Občina Brežice praznuje. Po že ustaljeni navadi si prireditve in otvoritve kar podajajo roke, režejo se pisani trakovi, predsednikova žena vihti lopato in tako naprej in tako naprej. Toda ko človek takole gleda tiste tri strani programa prireditev, kar verjeti ne more, da za razliko od preteklih let in desetletij letos v brežiški občini ne bodo odprli niti ene posodobljene ceste niti obljubljenega novega mostu v Trnju, pod katerim se ne pretaka nobena reka ali potok ne! Sicer pa - zakaj neki bi denar razmetavali za ceste, ko pa je že vse nared za odprtje civilnega letališča v Cerkljah ob Krki!

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V mrzlem ponedeljkovem dopoldnevu so branjevke na novomeški tržnici ponujale: česen po 500 tolarjev kilogram, čebulo po 150, rdečo čebulo 250, šalotko po 400, fižol v zrnju po 500 do 1000, solato po 300 do 400, motovilec po 1500, rdečo peso, koren, kolerabo in črno redkev po 200, brstični ohrovt po 800, blitvo po 400, rdeče zelje in zelje po 100, kislo repo po 300, cvetačo po 300, jurčke po 1000 do 1500, papriko po 250, sladke feferone po 300, krompir po 80 in merico špinače po 300 tolarjev. Šopek peteršilja je stal 50, kilogram kostanja 250, jabolk 100, hrušk 200, orehovih jedrc 1000 do 1200, celih orehov 400 do 500, suhih sliv 800 in suhih jabolk 1200, ajdove moke 450, zavitek rezancev 300 in domačega čaja 500, liter sadjevca 800, slivovke 1000, liter in pol domačega kisa 200, kilogram medu 900 do 1000, steklenička propolisa 300, suhi šopki 200 in sadika mačehe 80 do 90 tolarjev.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 77 do 3 mesece starih prašičev, 55, starih 3 do 5 mesecev, in 16 starejših. Prve so prodajali po 340 do 400 tolarjev kilogram, kar znaša 9.000 do 12.000 tolarjev za žival, druge po 290 do 350, kar je 14.000 do 24.000, in tretje po 300 do 340 tolarjev kilogram, kar pomeni 30.000 do 34.000 tolarjev za žival.

"Rešila nas ne bo sadna cesta!"

Posavska sadna cesta kot možnost dopolnilnega zaslužka - Domači kupci imajo raje slovenska kot tuja jabolka - Avstrijske in slovenske izkušnje na Jančah

ŠENTJANŽ - Posavska sadna cesta, katere idejni projekt je prejšnji četrtek predstavila v Šentjanžu, mag. Tanja Strniša, s Kmetijskega zavoda Ljubljana, ena najbolj zaslužnih za nastanek projekta, naj bi ljudem predvsem pomenila možnost za dopolnilni zaslužek. Mag. Strniševa je dejala, da neposredna prodaja sadja ni rešitev za masovno proizvodnjo, kar kaže praksa tudi v Avstriji in Franciji, ter poudarila: "Rešila nas ne bo sadna cesta, ampak dobra organiziranost!"

Za svetlo prihodnost slovenskega in posavskega sadjarstva govori, kot je pokazala raziskava, kar nekaj spodbudnih ugotovitev. Slovenci pojemo povprečno več sadja kot prebivalci EU. Domači kupci imajo raje slovenska kot tuja jabolka. Za nakup je odločilen okus in način pridelave, bolj zaupajo, če kupujejo pri sadjarju. Starejši, izobraženi kupci so bolj zvesti kot mladi. Po besedah mag. Strniševe je potrebno predstaviti naravo, zeleno, prijazno, kulturno podobo oz. bogastva Posavja, da to ni samo Krško, ki zaradi nuklearke pač pušča v glavah morebitnih kupcev sadja pomisleke o njegovi neoporečnosti, kljub vsem raziskavam, da sadje, pridelano v bližini "atomske" elektrarne, vpliva na zdravje podobno kot tisto iz drugih sadovnjakov. Vendar teh presodkov nikakor ne kaže zanemariti pri trženju sadja! Prav zato je eden poglavitnih ciljev projekta posavske sadne ceste: ustvariti pozitivno podobo Posavja in v tej pokrajini pridelanega sadja, kajti trg se dobiva ali izgublja tudi ob malenkostih, saj se potrošnik odziva čuteno. Pri njem ne zaležejo dosti vsi racionalni argumenti glede neškodljivosti sadja, pridelanega streljaj stran od NEK.

Za promocijo posavskega sadja bodo Posavci največ postorili, če se bo ves čas nekaj dogajalo. Matjaž Končar z Janč, hribovskega naselja v bližini Ljubljane, je v Šentjanžu povedal, da so imeli lani ob svoji sadni cesti, kjer se vsaka domačija ukvarja z jagodami, gostom pa ponujajo še druge vrste sadja in izdelkov, na številnih prireditvah kar okrog 25.000 obiskovalcev in da so jim te prinesle največ dohodka. Izdatno jim pomaga tudi ljubljanska mestna občina. Pridelujejo tudi odlično žganje, na katero so posebno ponosni, saj so s tem in še nekaterimi pridelki oz. kulinaričnimi izdelki na razstavi kmečkih dobrot na Ptuju dobili kar 18 zlatih kolajn! Tudi po domovih prodajajo med in jajca. Skušali bodo poenotiti kakovost jabolčnega soka, ki ga že prodajajo.

Svoje izkušnje so povedali tudi gostje iz avstrijske Štajerske, kjer pridelajo kar 80 odstotkov avstrijskih jabolk. Avstrijci izvozijo v druge države EU okrog 30 odstotkov jabolk. Avstrijci ob svoji sadni cesti ponujajo poleg sadja in pridelkov iz sadja tudi sprostitev z ježo konj. Premorejo celo svoj Apfeldorf ("jabolčno vas") in ta način prispevajo še k prepoznavnejšem mestu te avstrijske pokrajine v EU, posebej ponosni pa so, da po vstopu v EU in sprostitvi uvoza, niso izgubili tržnega deleža na domačem trgu.

P. PERC

POSAVSKA SADNA CESTA - V okviru prireditve Sadje in cvetje Slovenije so v Šentjanžu predstavili idejni projekt posavske sadne ceste. Poleg sadjarjev so se je udeležili številni strokovni delavci posameznih ustanov, ki delujejo v sadjarstvu. Zbrane so pozdravili tudi vsi trije posavski župani Vladislav Deržič, Franci Bogovič in Kristijan Janc in prva slovenska sadna kraljica Anita Pavlovič iz Armeškega in njena astrijska kolegica Mihaela. (Foto: P. P.)

Kmet, zadružnik, suhorobar in umetnik

Milan Tekavec letošnji dobitnik priznanja ZZS - Kmečki zavarovanec tudi med županovanjem - Tradicionalno izdelovanje žlic - Krvavska legenda

VELIKI OSOLNIK - Na Velikem Osolniku kmetuje Milan Tekavec, bivši župan občine Velike Lašče in letošnji nagrajenec Zadružne zveze Slovenije, prejel je priznanje za trajen doprinos k razvoju zadružništva. Da je nagrada prišla v prave roke, potrjuje dejstvo, da je poleg funkcij v Kmetijski zadrugi Velike Lašče, delu v Živinorejskem odboru in predsedstvu Zadružne zveze Slovenije, Milan je celih 25 let vozil mleko iz svoje vasi do glavne ceste, kjer ga je prevzemal mlekar. Vozil je mleko najprej s traktorjem, nato z avtom - vsa leta okoli 250 litrov dnevno - v začetku z 13 kmetij, proti koncu le še s petih.

Poleg tega so pri njih med prvimi na območju Velikih Lašč kupili traktor, med prvimi začeli s siliranjem ter pašno-kosnim sistemom, ki pa se zaradi razdrobljenosti parcel takrat ni obnesel. Letos so po dolgih letih spet ogradili hektar pašnika, na katerem pasejo telice, saj so z najemom površin zaokrožili zemljišče. V lasti imajo 5 ha obdelovalne površine, na kateri pridelujejo med drugim silažno koruzo, pšenico in krompir, v najemu pa imajo še 2 ha travnikov.

Milan je kmetijo prevzel leta 1961, ko je bila v hlevu le ena krava. Kmalu je začel zidati nov hlev in povečal stalež krav in njihovo mlečnost, saj imajo sedaj v prosti reji 7 do 8 krav rjave pasme in 4 telice. Krave imajo povprečno mlečnost 5500 litrov mleka s 4,5 odstotka mlečne maščobe in 3,37 odstotka mlečnih beljakovin v standardni laktaciji, kar je 400 litrov nad slovenskim povprečjem. Pri njih je še vedno zbiralnica mleka, ki ga zadnjih sedem let odvaža mlekar. Silažo pripravljajo na nenavaden način: tretji odkos trave mešajo s silažno koruzo ter z mešanico napolnijo stolpni silos, ki je z notranje strani oblečen v cev iz plastične folije. Kvaliteta tako pripravljene silaže je zelo dobra, vendar je pri tem veliko ročnega dela.

Milan Tekavec si je z dolgoletnim delom na področju zadružništva prislužil nagrado za življenjsko delo.

Vseh 40 let delovne dobe je bil Milan kmečki zavarovanec. Čeprav je bil v prvem mandatu velikolaški župan, tega dela ni opravljal poklicno. Sedaj je že tri leta v pokoju, kmetijo pa bo prevzel sin Miro, ki ima kmetijsko izobrazbo.

Dodatna dejavnost na kmetiji obsega še izdelovanje lesenih kuhalnic, v jeziku suhorobarjev žlic, s čimer se ukvarja vsa družina. Bukove hlode večinoma kupijo. Iz kubičnega metra izdelajo približno 4000 žlic, ki jih šele nato sušijo.

Milan pa ima še enega konjička - umetnost. Pred dvema letoma je napisal pesem z naslovom Krvavska legenda, ki govori o nastanku imena vasi Krvava peč. V septembru pa so člani KUD Rob ob otvoritvi vodovoda v Krvavi peči pod njegovim vodstvom prvič uprizorili istoimensko enodejanko, napisano v domačem jeziku.

B. ŽAGAR

Ocenjevanje mladih vin

ČRNOMELJ - Društvo vinogradnikov Črnomelj obvešča vinogradnike, da bo tudi letos v okviru črnomaljskega martinovanja potekalo ocenjevanje mladih vin. Vzorce bodo sprejemali v petek, 3. novembra, od 12. do 20. ure v kleti restavracije Grad. Člani društva bodo za vzorec v oceno prinesenega vina odšteli po 2.000 tolarjev, ostali pa 3.000 tolarjev.

V Posavju petkrat manjši nasadi

ŠENTJANŽ - V Posavju je 667 ha intenzivnih nasadov, ki so v lasti treh kmetijskih podjetij in 374 kmetij (t.i. kmečkih sadovnjakov je 381 ha). Povprečna velikost nasada znaša le 1,1 ha, kar je štiri do petkrat manj kot v Evropski uniji. Slovenija pridela 0,3 odstotka sadja in 0,8 odstotka vseh jabolk v EU. Toda v Sloveniji je Posavje eden najpomembnejših pridelovalcev (14 odstotkov intenzivnih nasadov je prav v Posavju) odličnih jabolk z bogato tradicijo.

Ekskurzija v Goriška Brda

METLIKA - Društvo vinogradnikov Metlika in tamkajšnja Kmetijska svetovalna služba vabita vse člane društva v soboto, 4. novembra, na strokovno ekskurzijo v Goriška Brda. Prijave do ponedeljka, 30. oktobra, sprejemajo v Kmetijski svetovalni službi na telefon: 58 585, kjer dobite tudi vse ostale informacije.

Obvestila in nasveti

Za živinorejce

V jeseni trave ne moremo posušiti za seno, zato se odločimo za siliranje. Vedno moramo silirati le dovolj osušeno travo. Če lahko travo posušimo, tako da vsebuje nad 30 % sušine, bo silaža dobra in dodajanje silirnih dodatkov ne bi bilo gospodarno. Včasih pa moramo silirati premalo posušeno travo, ki se brez dodatkov slabo silira. Za tako travo lahko uporabljamo mravljinčno kislino ali soli mravljinčne kisline. Rokovanje z mravljinčno kislino je zelo nevarno, zato moramo biti pri tem zelo previdni. Pri krmi, ki vsebuje vsaj 25 % sušine, lahko uporabljamo pripravke na osnovi mlečnokislinskih bakterij, kot so Plantanaze, Pioneer 1188 in Sil-All. Pripravki so poceni, rokovanje z njimi je enostavno, niso korozivni in so nestrupeni. Priporočljivo je, da poleg pripravka dodamo še vsaj 5 kg sladkorja na tono krme. Če nimamo pri roki silirnega dodatka, trave pa nam ni uspelo dovolj posušiti, si lahko pomagamo tudi z "dodatki", kot so mleti koruzni storži, melasa, krmni sladkor, suhi rezanci sladkorne pese, posušena sirotka in žitni zdrob. Melase uporabimo 20 kg /t krme, ostalih dodatkov pa vsaj dvakrat toliko. Te dodatke je potrebno čim enakomerneje porazdeliti po krmi, ki jo siliramo.

Za vinarje

Pretok in žveplanje mladega vina - Tako kot je bila letos trgatev bolj zgodaj, je tudi čas prvega pretoka prej kot v preteklih letih. Takoj po končanem alkoholnem vrenju mlado vino zažveplamo in po enem tednu opravimo prvi pretok. Čim nižja je vsebnost titracijskih kislin, prej moramo opraviti prvi pretok.

Žveplanje: 1 dcl 5 - 6 % žveplaste kisline na 100 litrov, kar pomeni 50 mg na liter prostega žvepla. To žveplanje velja tako za bela kot za rdeča vina. Tri do pet dni po pretoku moramo opraviti kontrolo žvepla v najbližjem laboratoriju in po potrebi mlado vino dožveplati. Zlato pravilo: pretočeno vino mora biti vedno na polnem.

Odpravljanje boekserja - Najpogostejša napaka, ki se pojavlja pri letošnjem mladem vinu, je vonj po gnilih jajcih ali boekser. Takoj ko ga zaznamo, opravimo močan zračni pretok z razprševanjem ob primernem žveplanju tako, da med pretokom ne pride še do oksidacije. V primeru, da en pretok ne zadostuje, pretok ponovimo. Če pa z zračnim pretokom neprijetnega vonja ne odpravimo, poiščemo nasvet in pomoč v enološkem laboratoriju, lahko pri nas na Kmetijskem zavodu v Novem mestu.

Tečaj za vodenje turistične dejavnosti na kmetiji

NOVO MESTO - V torek, 14. novembra, se bo ob 9. uri na oddelku Kmetijskega zavoda Ljubljana na Šmihelski 14 v Novem mestu začel 70-urni tečaj za pridobitev minimalne stopnje izobrazbe oseb, ki opravljajo dela v turistični dejavnosti, in za pridobitev potrdila za registracijo omenjene dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Prijave na tečaj sprejemajo do petka, 10. novembra, v enoti Kmetijske svetovalne službe v vaši občini ali na oddelku v Novem mestu na telefon: 07/373 05 70 ali 373 05 78.

O obnovi vinogradov

VAVTA VAS - Kmetijska svetovalna služba iz Straže vabi vse, ki nameravate v sadilni sezoni 2000/2001 obnavljati vinograde, v petek, 27. oktobra, ob 15.30 v prostore Osnovne šole Vavta vas na predavanje o obnovi vinogradov. Predaval bo strokovnjak za vinogradništvo Jože Maljevič iz novomeškega oddelka Kmetijskega zavoda Ljubljana.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanič

Priprava vina za ocenjevanje

Nujna načrtovana priprava vzorca

Letošnja zgodnja trgatev nam je omogočila več časa za pripravo mladih vin za vinska ocenjevanja pred martinovim. Priprave v društvih vinogradnikov že tečejo in verjetno je tudi mnogo posameznikov, ki preverjajo, s katerimi vini bi tekmovali za medalje in diplome. Pri tem naj poudarim, da samo načrtna priprava vzorcev zagotavlja dober uspeh. Sodelovanje na ocenjevanju pomeni tudi strošek, zato naj bo poplačan z dobro oceno, ta pa je dobra naložba za uveljavljanje na trgu.

Vino pokaže svojo najvišjo kakovost le, če je umirjeno in spočito. Zrelih vin vsaj 6 tednov pred ocenjevanjem ni priporočljivo žveplati, pretakati, filtrirati itd. Mlada vina lažje prenesejo manjše posege, toda zadnji čas je za žveplanje, če vino ni dovolj zaščiteno. Stabilnosti barve na zraku nas lahko opozori na občutljivost vina. Vino, ki spremeni barvo v enem dnevu, ni primerno za ocenjevanje. Sprememba barve je znak močne oksidiranosti, kar se kaže v izgubi arome in spremembi okusa. Tako vino potrebuje 1 dcl 5-odst. žveplaste kisline na hektoliter. Spominjam se, da je bilo doslej še na vseh ocenjevanjih nekaj mladih vin zelo zažveplanih. V pogovoru s pridelovalci pa sem zvedel, da so pred natakanjem vina steklenice razkužili s tekočim žveplom ali pa zažgali drobec žveplenice v steklenici. Takšno žveplanje pa je zelo tvegano, tato ga nikoli ne bi smeli storiti. Kapljice žveplaste raztopine na steni na litrski steklenici pomenijo, da je v vinu preveč žvepla. Del žveplenice, ki jo pred žveplanjem odlomimo, pa gotovo ni stotinka žveplenice, ampak je nekajkrat več, to pa pomeni preveč plinastega SO_2 za liter vina.

Kdaj natočiti vino v steklenico, da bi ohranilo najvišjo kakovost? Vino, ki je v odlični "formi" in brez vsake napakice, čim kasneje! Stik z zrakom lahko belemu vinu škodi, nekaj kisika se raztopi v vinu in procesi oksidacije tečejo in zmanjšujejo kakovost. Močnim rdečim vinom - letošnja so taka - pa lahko zračenje koristi. Zračni mehuček v vratu steklenice ima znaten vpliv na kakovost vina. V steklenici z belim vinom naj bo čim manjši do 1/2 cm viđine, v steklenici rdečega, močno obarvanega vina pa naj bo večji, ker zrak pospeđuje pozitivne spremembe taninov rdečega vina. Temperaturne spremembe, posebno hitre, vinu škodijo. Steklenica, ki je bila čez noč v topli kuhinji in se ogrela, nato pa je bila pred ocenjevanjem zopet ohlajena, ni pravilno pripravljena za ocenjevanje vin!

In še nekaj o zamaških! Vinogradniki, ki stekleničijo vino, navadno že vedo ravnati s plutastimi zamaški in jih varujejo pred tujim vonjem prostora. Zamašek, ki je bil v odprti vrečki nekaj mesecev, ima lahko že plesniv vonj. Zato moramo skrbno pregledati vse zamaške, ki jih uporabljamo za stekleničenje vina. Pa še to! Natakarji, ki strežejo pokuševalcem vina, ne morejo steklenice tako zakriti, da se ne bi opazila nevinska steklenica. Vino spada samo v vinsko steklenico! Pokuševalec, ki opazi celo neoriginalno etiketo, recimo na steklenici močne pijače, bo podzavestno reagiral v škodo vina.

Dr. JULIJ NEMANIČ

Po vinogradniških pešpoteh

ČATEŽ POD ZAPLAZOM - Vinogradniško - turistično društvo Čatež pod Zaplazom vabi v soboto, 28. oktobra, na jubilejni 5. pohod po vinogradniških pešpoteh. Odhod bo izpred gostilne Ravnikar na Čatežu med 9. uro in 9.30. Letošnja pešpot med vinskimi goricami je krožna: Čatež, Krvica, Nišče, Zemljica, Trebanjski vrh, Cerušček, Sejenice, Čatež, zaključek pohoda pa bo pri Ravnikarjevi zidanici na Cerušču.

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotiček

Sušeno sadje za prigrizek

Sušenje je že stoletja primeren način za ohranjevanje sadja. Je eden od fizikalnih postopkov, ki sadju ohrani največ naravnih sestavin. Konzerviranje s sušenjem temelji na odvzemanju vode in take razmere onemogočajo rast in razmnoževanje bakterij. V gospodinjstvu sušimo sadje v bio sušilniku, v pečici, krušni peči, na soncu ali v ta namen izdelanih pripomočkih za sušenje sadja z vgrajenimi ventilatorji. Za pripravo JABOLČNIH KRHLJEV odberemo zdrava in zrela jabolka, ki jih dobro operemo in osušimo. S posebnimi pripomočki odstranimo peščišče in jih narežemo na rezine ali obročke. Porjavenje preprečimo, če narezana jabolka za krajši čas potopimo v vodo, ki smo ji dodali vitamin C (askorbinsko kislino) ali sol. Na 5 litrov vode vzamemo 3 žlice soli. Nato jih odcedimo dobro osušimo in zložimo na mrežo, vpeto v okvir. Jabolka sušimo pri temperaturi 60° C. Višja temperatura jabolka preveč izsuši. Ko so primerno suha, jih shranimo tako, da niso dostopna moljem. Dobro je, da jih vakuumsko zapakiramo in shranimo v zamrzovalno napravo.

Za pripravo SUHIH HRUŠK izberemo zrele in sočne plodove, ki jih poljubno narežemo in potopimo za nekaj časa v slano vodo. Ko jih odcedimo in osušimo, jih razgrnemo po mreži in sušimo pri 70° C. Sušenje v navadni pečici traja do 6 ur. Nato jih pustimo še dvanajst ur pri sobni temperaturi, da se dobro ohlade. Če suh krhelj stisnemo, ne sme vsebovati vlage. Shranimo jih v ustrezen embalažni material in pustimo v hladnem in zračnem prostoru ali jih tako kot jabolčne krhlje zamrznemo.

Nekoliko zahtevnejša je priprava SUŠENIH MARELIC. Izkoščičene marelice dve minuti barimo (blanširamo) v vodi, ki smo ji dodali 1/2 žličke citronske kisline. Plodove nato odcedimo, osušimo in zložimo na mrežasto podlago. Plodove sušimo pri temperaturi 60° C toliko časa, da so primerno suhi. Vrata pečice morajo biti priprta ali pa vključimo ventilator. Shranimo jih tako kot jabolka in hruške.

Najdaljši čas sušenja pa je potreben za pripravo SUHIH ČEŠPELJ. V pečici jih sprva sušimo dve uri pri temperaturi 50° C, nato pa še eno uro pri 75° C. Lepo se sušijo v krušni peči na posebej spletenih pladnjih iz šibja. Iz domačega suhega sadja lahko pripravimo vrsto izdelkov, kot so sadni kruh, sadna potica, sadne kroglice in podobno. Zaradi vsebnosti mineralov, sadnih sladkorjev in topnih vlaknin se suho sadje priporoča kot zdrav prigrizek, ki naj bo vedno pri roki tako otrokom kot tudi odraslim.

kultura

Jesenska Rast

Izšla je 5. številka revije Rast

NOVO MESTO - V jesenski številki revije Rast je v nadaljevanju predstavitev muzejev z območja širše geografske Dolenjske gost Pokrajinski muzej Kočevje. Zapis o njem je za rubriko Naš gost pripravil **Ivan Kordiš**, barvne reprodukcije izbranih primerkov premične dediščine, ki jo ta ustanova hrani, pa so kot osrednja likovna oprema razporejena po vsej številki. Kot ustvarjalec je tokratni gost revije **Janez Kolenc**, pesnik, pisatelj in publicist, ki je v zadnjih letih izdal več svojih knjig. Z njim se je pogovarjal **Jože Gorenc**.

Novosti iz svojih literarnih delavnic predstavljajo pesniki **Sonja Votolen**, **David Šušel**, **Mateja Jakoš**, **Polona Mrvar** in **Janko Petan** ter prozaista **Barica Smole** in **Janez Gorenc**. Iz tujih logov je **Smiljan Trobiš** prepesnil nekaj izbranih verzov srbske pesnice **Jelene Marković**.

Razdelek Kultura začenja **Marijan Tršar**, ki predstavlja letošnjo najpomembnejšo likovno prireditev na našem območju, 6. Bienale slovenske grafike. **Rozina Švent** predstavlja neznane drobce iz zapuščine avantgardnega novomeškega pesnika Antona Podbevška, **Špela Bregač** piše o pisateljici in prevajalki Miri Mihelič, **Majda Pungerčar** predstavlja dva zanimiva spomenika iz Dolenjskega muzeja, kip vojnega moža in baročni kip sv. Janeza Nepomuka, rubriko pa zaključujeta **Peter Tanko** in **Polona Mihelič** s prispevkom o vodnih mlinih in žagah v Ribniški dolini.

V razdelku Družbena vprašanja sta objavljena dva prispevka: **Valentina Dvojmoča** o energetskem izkoriščanju reke Save s poudarkom na njenem spodnjem toku in razmišljanje **Tomaža Levičarja** S participacijo gre bolje. V razdelku Odmevi in odzivi je pestra bera prispevkov. **Marko Koščak** poroča o dogajanju na Razvojnem forumu, kjer so govorili o trajnostnem turizmu in integralnem regionalnem pristopu, **Marko Košan** razglablja o letošnjem kiparskem simpoziju Forma viva 2000, **Katja Ceglar** piše o pregledni razstavi risb in grafik Iva Mršnika, **Marijan Dović** o prvi glasbeni delavnici za jazz v Novem mestu, **David Šušel** o salonu poezije Marjance Kočevar, **Zdenko Picelj** pa o letošnji petdesetletnici Dolenjskega muzeja. Slede recenzije zbornika Enaindvajset izpod peresa **Ivana Gregorčiča**, serije knjig o slovenski ljudski noši v besedi in podobi, ki jo je prispevala **Meta Benčina**, in publikacije ob stoletnici rojstva Mirana Jarca izpod peresa **Jadranke M. Zupančič**. **Karel Bačer** je pripravil že 64. nadaljevanje Gradiva za dolenjski biografski leksikon z gesli od Zakrajšek Viktor do Zindler Johann, **Lidija Murn** pa kroniko kulturnih dogodkov, ki so potekali na območju širše Dolenjske v poletnih treh mesecih.

MiM

Razstava grafik

NOVO MESTO - V galeriji Luna bodo danes, 26. oktobra, ob sedmih zvečer odprli razstavo grafik, ki so nastale na 12. likovni delavnici februarja letos.

Razvoj mesta v kulturno središče

Društvo Novo mesto je pripravilo zanimivo znanstveno srečanje o oblikovanju kulturnih ustanov in razvoju Novega mesta v kulturno središče Dolenjske

NOVO MESTO - Dolenjska metropola je v svoji šeststopetintridesetletni zgodovini od ustanovitve do danes šla skozi vzpone in padce, ki so krojili tako gospodarsko kot kulturno podobo mesta ob Krki. Posebnost v njenem razvoju je bil zamik med gospodarskim in kulturnim razcvetom, ki nikoli nista bila sočasna. Dandanašnji je videti, da ta "novomeški zakon" še vedno deluje; saj Novo mesto kot eno močnejših gospodarskih središč na kulturnem področju nima enake veljave, zato se za nadaljnji vsestranski razcvet Novega mesta kaže kot pomembna pospešitev kulturnega razvoja, če naj bo mesto res pravo in tvorno središče Dolenjske.

To je bil podton razprav na znanstvenem srečanju, ki ga je v četrtek, 19. oktobra, v Hotelu Krka pripravilo Društvo Novo mesto ob podpori mestne občine in novomeškega gospodarstva. Kot sta poudarila uvodna govornika, predsednik društva Anton Škerlj in župan Tone Starc, naj bi simpozij spodbudil oživitev kulturnih dejavnosti in iz spoznanj o preteklem dogajanja nakazal poti v prihodnost, saj "pogled v preteklost pomaga oceniti sedanjost in načrtovati prihodnost", kot je dejal moderator simpozija Stane Granda.

Strokovno srečanje je bilo posvečeno predvsem pregledu dosedanjega razvoja mesta v regionalno kulturno središče. **Ervin Dolenc** z Inštituta za novejšo zgodovino je najprej podal pregled razvoja slovenskih mest v času do druge svetovne vojne, ko je bilo Novo mesto na splošno primerljivo z drugimi podobno velikimi slovenskimi mesti, a jih je kot upravno in kulturno središče presegalo. Ustanovitve različnih ustanov od kolegiatnega kapitlja s šolo in gimnazije, ki je odigrala izjemno vlogo, do tiskarne in Narodnega doma (nekdaj ponos, zdaj naša sramota!), so pospeševale splošni razvoj mesta. Druga svetovna vojna je bila velika prelomnica v razvoju. V povojnem obdobju, o katerem je govoril **Aleš Gabrič**, je prišlo do ustanavljanja številnih kulturnih in prosvetnih ustanov v vseh regionalnih središčih in seveda tudi v Novem mestu, ki je dobilo vrsto pomembnih ustanov, od muzeja in knjižnice do arhiva, založbe in spomeniškega varstva.

O razvoju in delovanju posameznih kulturnih ustanov ter o njihovem deležu v kulturnem utripu mesta so v nadaljevanju simpozija govorili: **Ludvik Tončič**, ki je v svojem referatu orisal ustanovitev in prva leta Dolenjskega muzeja, **Mitja Simič**, ki je povzel referat **Marinke Dražumerič** o spomeniškem varstvu na Dolenjskem, **Zorka Skrabl**, ki je orisala arhivsko dejavnost v Novem mestu, **Darja Peperko** s svojim prispevkom o domoznanski dejavnosti Knjižnice Mirana Jarca in **Staša Vovk**, ki je orisala uspešna leta novomeškega gledališča, torej tiste kulturne dejavnosti, ki v dolenjski metropoli za razliko od drugih podobnih središč nikoli ni prerasla v ustanovo. Za zaključek je tekla beseda še o neinstitucionalni kulturi. **Janez Gabrijelčič** je govoril o jazzovski glasbi na dolenjski glasbeni sceni, **Jože Prešeren** pa je osvetlil delovanje kulturne skupine Pro et contra.

V referatih in razgovorih o njih je bilo slišati marsikaj zanimivega, od pikantnih podrobnosti o danes nerazumljivem odnosu do kulturne dediščine do zamisli, ki bi nekatere zaslužile posebne razprave, če ne kar simpozij, denimo vprašanje, kaj danes zaobsega Dolenjska v geografskem, domoznanskem in regionalnem pomenu. Upanje je, da bodo simpoziju, če ne vsako leto, pa vsajvsako drugo, sledili še drugi. O vsem, o čemer je tekla beseda na prvem, pa bo mogoče prebirati in razmišljati ob branju zbornika, ki naj bi z vsemi referati izšel še letos.

M. MARKELJ

Simpozij je združil domače strokovnjake in tiste, ki so na "začasnem delu" v Ljubljani.

Estetska sled zoba časa

Razstava fotografij arhitekta Marijana Lapajneta iz Novega mesta - Občutljivost za drobne mojstrovine narave

NOVO MESTO - Neusmiljen in neustavljiv je zob časa, saj zgloda tudi trdi kamen, kaj šele stvaritve človeških rok, vendar pa te naravne danosti ne gre jemati le v tragičnem pomenu, zarisuje se lahko tudi kot lepota in kompleksno duhovno sporočilo. O tem pričuje razstava fotografij v vhodni pasaži hiše na Glavnem trgu 14, kjer so

Marijan Lapajne ob svojih fotografijah.

pod naslovom Zob časa - kamen in voda na ogled barvne fotografije arhitekta Marijana Lapajneta.

Razstavo so kot spremljevalno kulturno prireditev simpozija Društva Novo mesto odprli v petek, 20. oktobra, zvečer. V imenu upravnega odbora društva je številne navzoče pozdravil Tone Gošnik, ki je predstavil avtorja fotografij, mnogim sicer bolj znanega kot arhitekta in snovalca urbanističnih rešitev, za njim pa je o razstavljenih delih spregovoril dipl. likovni pedagog Branko Šuster, ki je poudaril predvsem avtorjevo klasično pojmovanje lepote in globoko spoštovanje narave. Oboje mu omogoča, da ugleda in zabeleži na film drobne "mojstrovine" narave, ki jih ljudje običajno kar spregledamo.

Lapajne je letošnji poletni dopust, ki ga je preživel na otoku Hvaru, posvetil prav temu manj opaznemu svetu. Njegovo pozornost so pritegnile brazde, žlebiči, razjede, razpoke in druge tvorbe, ki jih v obalno kamenje vrezuje zob časa oziroma kleše narava z dleti sonca, morske vode in vetra. V njih je odkrival harmonijo, simetrijo, kontraste, barvne nianse in zanimive kompozicije, ki so, potem ko jih je v fotografskih izrezih povečal in razstavil, zaživeli novo življenje kot estetski predmeti s svojevrstno sporočilno vrednostjo, ki jim sicer osnovni ton daje sam naslov razstave, vendar gledalce ne zavezuje, da ne bi v njih prepoznaval še kaj drugega, od abstraktnih sodobnih grafičnih sporočil do arhetipskih simbolov. Da se je avtor dela lotil s temeljitim premislekom (pravi, da je projekt snoval kar celo leto), potrjuje zanimiva podrobnost: za celotno razstavo je Lapajne posnel en sam film. Razstava motivno sicer ni novost, vendar vseeno deluje sveže in bogati novomeško fotografsko ustvarjalnost.

Otvoritev je s pesmijo popestrila dalmatinska klapa More.

M. MARKELJ

Flisar v Gogi

NOVO MESTO - Knjigarna Goga vabi jutri, 27. oktobra, ob sedmih zvečer na pogovor s pisateljem in predsednikom Društva slovenskih pisateljev Evaldom Flisarjem.

Večer ljudske pesmi

TREBNJE - Društvo Ragle vabi v soboto, 28. oktobra, ob sedmih zvečer v Kulturni dom na večer s slovensko ljudsko pesmijo. Gost večera bo skupina Volk folk iz Ilirske Bistrice.

Salon poezije

NOVO MESTO - Vsakomesečni saloni poezije, ki jih prireja pesnica Marjanca Kočevar, postajajo stalnica v novomeškem kulturnem dogajanju. Na zadnjem, ki je bil v soboto, 28. oktobra, so se zbrali pesniki Majda Kne, Romana Novak, Katja Plut, Ana Rostohar, Mojca Sporčič, Blaž Simič in David Šušel, posebna gosta pa sta bila Tadej Šulman in Oscar Leon Ruiz Ramirez iz Guadalajare, ki je prebral nekaj svojih in nekaj pesmi Lorce, Paza in Rojasa v izvirniku.

Koncert v Evangelijski cerkvi

NOVO MESTO - V torek, 31. oktobra, bo ob šestih zvečer v Evangelijski cerkvi pod pokroviteljstvom Dolenjske banke zadnji iz niza koncertov Novomeškega glasbenega festivala. Nastopil bo komorni duo, v katerem igrata Mateja Kremljak na prečno flavto in Simon Robinson na špinet.

Nova Kolenčeva knjiga

NOVO MESTO - Jutri, 27. oktobra, bodo ob šestih zvečer v študijski čitalnici Knjižnice Mirana Jarca predstavili knjižno novost Janeza Kolenca, zbirko proze Sledovi na duši.

Z otvoritve fotografske razstave v Cerkljah. Na sliki (z desne): Milena Jesenko, Oskar Gerjevič, Stanislav Zlobko in Marjan Vešnar.

Vodovodni stolpi in gore

V galeriji Vojašnice Cerklje ob Krki je na ogled razstava fotografij Oskarja Gerjeviča in Marjana Vešnarja

CERKLJE OB KRKI - Galerija tukajšnje vojašnice, ki je gostila že kar lepo vrsto razstav, je od prejšnjega četrtka domovanje barvnih fotografij. Na najnovejši razstavi, ki so jo odprli v četrtek, 19. oktobra, se v treh prostorih razstavišča predstavljata dva fotografa, Oskar Gerjevič iz Brežic in Marjan Vešnar iz Maribora, prvi s posnetki vodovodnih stolpov, drugi s podobami iz narave. Otvoritveno slovesnost je vodil Slavko Gerič, o razstavi je govorila brežiška podžupanja Milena Jesenko, v imenu gostitelja pa je vse pozdravil podpolkovnik Stanislav Zlobko. S kitarsko glasbo je prireditev popestril učenec brežiške glasbene šole Marko Ferlan.

Oskar Gerjevič, ki ga v rodnih Brežicah poznajo kot dolgoletnega fotografskega ustvarjalca in vzgojitelja mladih fotografskih talentov, je razstavo v Cerkljah posvetil svoji ljubezni do vodovodnih stolpov. Na njegovih fotografijah sta tovrstni zgradbi iz Kranja in iz Amerike, prevladujejo pa posnetki vodovodnega stolpa iz Cerkelj in iz Brežic, prvega kot sodobne zgradbe, drugega kot častitljivega spomeniškega veterana, ki je s svojo dominantno podobo v veduti Brežic postal njihov simbol in si izboril mesto tudi v občinskem grbu.

Marjan Vešnar, magister ekonomije, je zavzet planinec in gorski stražar, organizator planinskih tur in taborov, med drugim zaslužen za ustanovitev prve planinske sekcije v Slovenski vojski. Na planinskih poteh ga spremlja fotoaparat in z njim beleži lepote gorskega sveta. S kakšno občutljivostjo se loteva tega, pričajo razstavljene fotografije, naj gre za klasične panoramske posnetke ali posnetke detajlov.

MiM

Marinčeva razstava

ŽABNICA - V razstavnem paviljonu Steklarstva Jugovic bo do srede novembra odprta likovna razstava, na kateri ob Bogdanu Čobalu razstavlja svoje slike tudi akademski slikar Jože Marinč z Dob pri Kostanjevici na Krki.

Razstava v Galeriji Krško

KRŠKO - V galeriji na Valvasorjevem nabrežju so v torek, 24. oktobra, zvečer odprli razstavo del Karla Plemenitaša.

Z ljudsko umetnico

BREŽICE - V Knjižnici Brežice bodo občinski praznik počastili s kulturnim večerom, na katerem se bo danes, 26. oktobra, ob šestih zvečer predstavila ljudska umetnica, pesnica in pisateljica Jožica Komadina - Pepca iz Globokega. Slavnostni govornik bo podžupan Alojzij Slavko Sušin.

Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti
Območna izpostava Novo mesto

objavlja vpis za

BALETNI STUDIO

Baletni studio je namenjen mladim, deklicam in dečkom, starim od 7 let dalje.

Razpisujemo dve stopnji: za začetnike in nadaljevalce.

Vaje potekajo enkrat oz. dvakrat tedensko v šolskem letu 2000/2001.

Baletni studio bo vodila pedagoginja Ana Trojnar.

Informativni dan s predstavo sodobnega plesa bo v sredo, 8. novembra 2000, ob 17. uri v KC Janeza Trdine (gledališka soba).

Vse informacije dobite na tel. št. 07/39-30 -380.

Od domačih viž do poljskih plesov

Šesti folklorni večer v Prosvetnem domu v Artičah - Domači folkloristi z gosti iz Hrvaške in Poljske pripravili zanimivo in pestro prireditev

ARTIČE - Velika dvorana Prosvetnega doma je bila prejšnjo soboto, 21. oktobra, zvečer kar premajhna za vse tiste, ki so prišli pogledat in prisluhnit, kaj bo zanimivega na folklornem večeru, ki ga je že šestič zapored pripravilo prizadevno domače kulturno-umetniško društvo Otona Župančiča, tokrat po lanskem že drugič z mednarodno udeležbo. Nabito polna dvorana je znova pričala o tem, da so Artiče pravo posavsko folklorno središče.

Večer je uvedla domača folklorna skupina z bikovo ohcetjo, zapitjem darov in s štajerskimi plesi, nato pa je tamburaška skupina Trebeški drotarji artiškega kulturno-umetniškega društva zaigrala dve pesmi in uvedla nastop prve tuje skupine, folkloriste iz kulturno-umetniškega društva Sveta Jana iz Gorice Svetojanske na Hrvaškem. Ob spremljavi tamburaške skupine so prikazali plese Pokuplja, Posavine, Prigorja in jaskanskega okraja. Sledili so jim s pristnim slovenskim ljudskim petjem artiški Ljudski pevci z dvema pesmima, za njimi pa je nastopila folklorna skupina Skala iz Kubeda pri Kopru s spletom plesov od mazurke do špic polke. Istrska skupina je prvič nastopila v nošah, kot so jih v vaseh med Kubedom in Koprom nosili še v času pred prvo svetovno vojno. Da se dajo poskočne viže izvabiti tudi iz tako vsakdanjih reči, kot so perilnik, vinogradniška brenta, plastično vedro in klepec za koso, če jih pospremi harmonika, so s svojim nastopom dokazali godci Tuflci iz artiške folklorne skupine, ki so zaigrali in zapeli venček domačih viž in napevov. Zaključek večera je pripadel folklorni skupini Klimka Bachledy iz Zakopan na Poljskem, ki je v pisanih narodnih nošah prikazala izvirne plese in igre gerlahovskega območja. Za slovo so člani poljske folklorne skupine k plesu povabili tudi občinstvo in ob zvokih godalne skupine se je zaplesalo na odru in v dvorani.

MiM

Poljski folkloristi so prikazali zanimive plese, med njimi zahteven ples z drvarskimi sekirami.

POTA IN STRANPOTA §

dežurni poročajo

IZGINIL MOTOR - 20. oktobra dopoldne je s parkirnega prostora pred Srednjo šolo v Krškem izginilo 70 tisoč tolarjev vredno kolo z motorjem znamke ATX.

TRI KOLUTE ŽICE - V noči na 21. oktober je neznanec z dvorišča poslovnega objekta v Krški vasi ukradel tri kolute bakrene žice, težke okrog 400 kg in vredne 600 tisoč tolarjev.

V LOKAL PO CIGARETE - Iz gostinskega lokala Bife peron v Brežicah je v noči na 18. oktober nekdo ukradel 126 škatlic cigaret v vrednosti 45 tisoč tolarjev. Kar dobra zaloga.

OB MOBI - Lastniku R. G. iz okolice Metlike je 18. oktobra zvečer nekdo v gostinskem lokalu Havana s pulta ob biljardni mizi ukradel GSM telefon.

ŠTOPARKA UKRADLA DENAR - M. K. iz Ljubljane je 18. oktobra dopoldne ustavila neznani štoparki v križišču v Slovenski vasi. Ko jo je odpeljala do Mirne, in je štoparka izstopila, je voznica opazila, da ji manjka denarnica s 25 tisoč tolarji.

HOTEL GASITI - 19. oktobra ponoči so policisti do iztreznitve pridržali vinjenega 19-letnega D. B. iz Novega mesta, ker je doma razgrajal in razbijal, na hodniku bloka pa je aktiviral še gasilni aparat.

PREVEČ OROŽJA - Na podlagi odredbe so policisti 18. oktobra pri hišni preiskavi pri 51-letni M. H. iz Brezja našli in zasegli avtomatsko puško, nabojnik in več nabojev. Sledi kazenska ovadba.

ZAMIKAL GA JE "ROG" - Neznanec je 19. oktobra v Kočevarjevi ulici v Novem mestu izpred poslovne hiše Real ukradel kolo znamke Rog maraton, last I. P. iz Novega mesta.

Zagorelo v garaži

BREŽICE - 19. oktobra je prišlo do požara v garaži stanovanjske hiše, in sicer zaradi okvare na napravi za sušenje sadja. Požar so lokalizirali sosedje in trije brežiški gasilci.

NASILJE V ŠOLAH

Šole niso več varne oaze za učence in učitelje

Nasilje in varnost otrok v šolah, knjiga Jureta Habbeta - Nasveti za ravnatelje, učitelje, starše - Nasilje v šolah družbeni problem - V prvi vrsti vzgaja družina - Nasilje med vrstniki, uničevanje premoženja, nevarnost drog in orožja, tolpe, bombne grožnje

Da so otroci naše največje bogastvo, gotovo ni le fraza, temveč resnica. Dokler so otroci v zavetju družine, se starši počutijo še dokaj varne. Ko pa sedejo v šolske klopi, starše zlasti zadnje čase upravičeno skrbi zanje. Kako se bodo znašli med vrstniki, ki so dostikrat nasilni? Kako se bodo počutili, ko jim bodo prvič kaj ukradli? Šole, tako osnovne kot srednje, ter dijaški domovi namreč niso več varne oaze mirnega sožitja med učitelji in učenci.

Prav tej temi se je v knjigi Nasilje in varnost otrok v šolah posvetil avtor Jure Habbe, sicer diplomirani inženir elektrotehnike iz Ljubljane, ki se že vrsto let ukvarja s sistemi varovanja, v priročniku, ki je nedavno izšel v založbi Lisac&Lisac, pa nasilje v osnovnih in srednjih šolah obravnava kot družben problem. Knjiga je namenjena predvsem staršem, učiteljem, ravnateljem in drugim strokovnim delavcem šol, ki so odgovorni za varno šolsko okolje, policistom, medijem in politikom pa ponuja učinkovite nasvete za vsakdanjo rabo pri vzgojnem in izobraževalnem delu z otroki.

Vzgoja se začne v družini

Vse pogosteje poslušamo učitelje, kako tožijo, kaj vse se dogaja po šolah, pa ne morejo oz. ne smejo storiti ničesar. Preostane jim le opozarjanje. Ko pa na pogovor pokličejo starše problematičnih otrok, jih ti zagovarjajo ali pa le rečejo: "Saj vem, da je tak, toda jaz mu ne morem nič. Kar vi ga trdo primite!" Ali pa: "Zakaj pa nič ne storite, če se otrok tako obnaša? Saj ste tu zato, da jih boste vzgojili!"

Toda kot opozarja avtor, je prvi in ključni vzgojni dejavnik otroka družina, zato je splošno prepričanje, da dovolimo otrokom, da se brezskrbno igrajo, za vzgojo pa bo še dovolj časa, ko bodo hodili v šolo, zmotno in pomeni prelaganje odgovornosti staršev na šolo. Vzgoja pomembno vpliva tudi na nasilno vedenje otrok, ki je posledica nesposobnosti obvladovanja negativnih čustev. Habbe meni, da je najslabša usluga otroku, če ga prepustimo v prostem času samemu sebi.

Nasilje kot kazniva dejanja

Nasilje je v šolah sicer res prisotno že od nekdaj, toda v zadnjih letih vse bolj prerašča v kazniva dejanja, ki jih šole niso več sposobne obvladovati same.

Odraža se v različnih oblikah nasilnega vedenja do vrstnikov, odraslih, njihovega osebnega premoženja, do premoženja šol in skupnosti nasploh. Pogosto preseže mladostno razposajenost in prestopke, ki jih šole obravnavajo z vzgojnimi ukrepi. Policija je na primer v zadnjih petih letih zabeležila okrog petsto kaznivih dejanj otrok, starih do 14 let. Večinoma gre za nasilna dejanja nad učenci in učitelji, za povzročanje materialne škode in prodajo mamil.

Jure Habe, avtor knjige Nasilje in varnost otrok v šolah.

Pri mladoletnikih nad 14 let so v osnovnih šolah zabeležili osemsto, v srednjih pa še okrog štiristo kaznivih dejanj. Vendar ti podatki ne kažejo dejanskega stanja, saj je z novim kazenskim zakonikom iz leta 1995 število kaznivih dejanj mladoletnikov močno upadlo. Zaradi novih določb v kazenski zakonodaji policija namreč ne beleži več manjših kaznivih dejanj, kot so tatvine, poškodovanje tuje stvari ipd., če oškodovanec ne vloži predloga za kazenski pregon. In prav takšnih kaznivih dejanj storijo otroci največ. Slika pa še ni popolna. Vse več je tudi prostaškega govorjenja, neolikanega vedenja ter posmehovanja zakonom in vrednotam, česar ne beležijo nobene statistike.

Po izsledkih raziskave o nasilju med vrstniki, v kateri je pred nekaj leti sodelovalo 60 slovenskih vrtcev, osnovnih in srednjih šol ter dijaških domov, je nasilje med vrstniki kot žrtev v osnovnih šolah doživelo 16 do 27 odstotkov učencev, kar 30 do 40 odstotkov pa jih je pri nasilju že sodelovalo.

Najcenejša varnost - prisotnost odraslih

K varnosti otrok v šolah je nedvomno treba pristopiti celovito, vzdušje v šoli in avtoriteta učiteljev pa morajo že sami po sebi onemogočiti nasilno vedenje. Treba je tudi vedeti, da je najcenejša oblika preprečevanja nasilnega vedenja otrok večja prisotnost odraslih. Po Habettovem mnenju, mora šola, ki se ubada s problemi nasilja, najprej oblikovati varnosten program, ki naj predvidi pristope za preprečevanje in ukrepanje v primeru najpogostejših oblik nasilja: nasilja med vrstniki, prodaje in uživanja drog, uničevanja premoženja, delovanja mladoletniških tolp, obiskov tujih oseb, nevarnosti orožja, bombnih groženj, spolnega nasilja, zlorabe računalnikov ipd. Pri tem naj sodeluje s strokovnjaki, okolico. Poskrbeti mora za varovanje šole od ograje do učilnic,za nadzor vstopanja v šolo, za dežurstvo...

Mnoge šole se poslužujejo tudi varnostnih naprav in varnostnikov, "s čimer želijo učencem, staršem in sploh javnosti pokazati, kako so se hitro in učinkovito spoprijeli s problemom, toda na žalost pogosto ne upoštevajo, da so ti le dopolnilo, ne morejo pa nadomestiti premišljene varnostne politike, varnostnega programa in pestre palete različnih ukrepov za zagotavljanje varnosti v šolskem okolju".

Ob prebiranju Habettove knjige človek dobi občutek, da je v naših šolah že zelo hudo, zato je treba vedeti, da je avtor v delo in svoja razmišljanja vnesel mnoge ameriške izkušnje, in kot je pojasnil, trendi na področju nasilja iz ZDA prihajajo v Evropo s približno desetletno zamudo. Knjiga je tako v tem pogledu "pred časom". Sicer pa upajmo, da se pri nas ne bodo dogajale tragične zgodbe, o katerih pogosto beremo iz ameriškega sveta. Gotovo se spomnimo tiste, ko je razjarjeni ded postrelil pol družine učenca, ki je pretepel njegovega vnuka. Primer se ni zgodil v deželah preko luže, ampak v Zagrebu. Ta pa od nas sploh ni tako daleč.

LIDIJA MURN

Gasilska vaja v Krki

NOVO MESTO - Gasilci prostovoljnega industrijskega gasilskega društva Krka, ki letos praznujejo 30-letnico, delavci oddelka za varstvo pred požarom in gasilsko-reševalni center Novo mesto vabijo danes, v četrtek, 26. oktobra, ob 13. uri na ogled gasilske vaje Krka 2000. Vaja bo na ploščadi pri glavnem vhodu v Krko, d.d.

Stotnik pobijal mačke?

TRDINOV VRH - Generalštab Slovenske vojske je ta teden potrdil vest, da se je pričela preiskava, ker je menda častnik v vojašnici na Trdinovem vrhu na grozovit način pobil sedem muck. Če bo krivda dokazana, bodo mučitelju sodili pred vojaškim sodiščem.

Bežal pred policisti

VINICA - Policista sta 20. oktobra nekaj po eni uri ponoči skušala ustaviti voznika osebnega avta, 30-letnega J. D. iz Črnomlja, vendar se je ta s pospešeno hitrostjo peljal proti Vinici. Policista sta ga pri Drenovcu dohitela, ga ustavljala z modro lučjo in zvočnimi signali, vendar jima je z vijuganjem po vozišču preprečil, da bi ga prehitela. V naselju Purge so mu pripravili blokado in ga ustavil na avtobusni postaji. Alkotest je pokazal 2,03 g/kg alkohola v organizmu. Seveda se bo srečal s sodnikom za prekrške.

Priprava avta na zimo

Akciji AMZS in Petrola

NOVO MESTO - Od ponedeljka do sobote, od 23. do 28. oktobra, od 8. do 17. ure poteka po vsej Sloveniji brezplačna preventivna akcija Priprava vozila na zimo. Poslovne enote AMZS, tudi na Otočcu, so odprle vrata za vse, ki želijo temeljit pregled vozila pred prihajajočo zimsko sezono. Največji poudarek bo pri pregledu najpogostejših pomankljivostih na osebnih avtomobilih: delovanju svetlobnih teles, zavor in kakovosti zavorne tekočine. Svetovali bodo pri izbiri, vgradnji in uporabi otroških varnostnih sedežev.

Kot spomladi pa bo tudi jeseni na več kot 80 Petrolovih bencinskih servisih po vsej Sloveniji od 23. oktobra do 19. novembra potekala brezplačna akcija pregleda vozil pred zimsko sezono Ne pelji mimo, misli na zimo! Usposobljene ekipe študentov bodo pregledovale pnevmatike, hladilno tekočino, motorno olje, svetlobna telesa in stanje metlic brisalcev.

L. M.

Ustanovitev višje policijske šole

S prehodom Višje šole za notranje zadeve v Visoko strokovno šolo se je v policiji pojavila potreba po izobraževanju za višješolsko izobrazbo. Zahteve po teh kadrih so v policiji velike, saj je v njej več kot 850 delovnih mest, za katera se zahteva višješolska izobrazba policijske smeri.

V Sloveniji trenutno ni izobraževalne institucije, ki bi izobraževala profile policijskega kadra na tem nivoji. Znanje in veščine, potrebne za izvajanje policijskih nalog na višjem nivoju, se lahko zagotovijo le z ustreznim višješolskim izobraževanjem v lastni izobraževalni instituciji in z lastnim strokovnim učiteljskim kadrom - v Višji policijski šoli, za katero je zakonska podlaga v 104. in 105. členu Zakona o policiji.

Osnovni cilj je, da diplomanti poglobljeno obvladajo strokovna, teoretična in praktična znanja za opravljanje policijskih nalog na posebnih področjih policijskega dela (splošnooperativne naloge, kriminalistika, varnost cestnega prometa, varovanje državne meje...) in pridobivajo osnovna znanja za vodenje delovnih procesov v okviru manjših policijskih enot (pomočnik komandirja, komandir oddelka...). Po uspešno zaključenem študiju bo diplomant pridobil poklic policijskega inšpektorja. Šola bo namenjena izključno za delavce policije.

Poostren nadzor nad uporabo mobijev

NOVO MESTO - Ta teden, med 23. in 29. oktobrom, po vsej državi poteka poostren nadzor nad uporabo mobilnih telefonov med vožnjo. Policisti bodo nadzirali tudi uporabo varnostnega pasu. Namen akcije je opozoriti javnost, da je uporaba mobijev med vožnjo brez sistema za prostoročno komuniciranje lahko nevarna za življenje in zdravje ljudi in lahko privede do nesreč z najhujšimi posledicami.

Otroci z učiteljicami kar mimo prehoda

Kakšna vzgoja!

NOVO MESTO - Ob vse večjem številu prometnih nesreč in njihovih hudih posledicah kar naprej poudarjamo, da policija ne more narediti vsega za boljšo varnost in da je treba začeti čisto na začetku - z dobro vzgojo otrok za pravilno obnašanje na cesti. Temelj tega je nedvomno zgled, ki ga dajejo starši pa tudi vzgojitelji in učitelji.

Kaj potem reči ob dogodku pred nekaj dnevi? Ob t.i. zelenem valu se z avtom peljem po Seidlovi cesti iz smeri mesta proti Ločni, ko se v bližini odcepa proti Marofu naenkrat pred mano usuje množica otrok. To bi morda še bilo razumljivo, saj marsikdaj kdo skoči čez cesto mimo prehoda, toda ker so bile med mladimi učiteljice, nikakor ne. K sreči sem peljala dovolj počasi, da sem lahko pravočasno ustavila, in so se vsi zvrstili čez cesto, srečnemu naključju pa je pripisati, da tudi z druge strani ni pridirjal noben avtomobil. Gre vendarle za eno najbolj prometnih cest v Novem mestu! Na moje začudenje in ogorčenje so se učiteljice le v zadregi nasmehnile, gledale v tla in hitro korakale dalje mimo označenega prehoda za pešce, ki je bil le kakih dvajset metrov stran od mesta njihovega prečkanja. Prav škoda, da ne vem, s katere šole prihajajo.

Res, da so pešci med najbolj ogroženimi udeleženci v prometu in moramo biti vozniki nanje še posebej pozorni, toda to nikakor ne zmanjšuje njihove odgovornosti. Še najmanj pa vzgojiteljevih, če učiteljicam v tem primeru sploh lahko tako rečemo.

L. M.

Osumljena drzne tatvine

ŠTEFAN - 18. oktobra sta prišla okrog 12. ure osumljena 63-letni B. B. s Hudej in 47-letna I. B. iz Žužemberka v stanovanjsko hišo, last M. K., v Štefanu. Oškodovanka je zahtevala, naj odideta, vendar ji je eden iz žepa vzel denarnico z 9.500 tolarji, nato sta odšla. Policisti so ju kmalu izsledili in napisali kazensko ovadbo.

Ni imela prednosti

ČRNOMELJ - Voznica T. P. v črnomaljskem križišču 21. oktobra ni upoštevala znaka, da nima prednosti, in trčila v voznico T. S., ki je pripeljala pravilno. Sopotnica v prvem avtu A. K. se je hudo poškodovala.

Prijeli štiri zaradi mamil

BREŽICE - Zaradi suma storitve kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa z mamili so krški kriminalisti 20. oktobra s kazensko ovadbo k preiskovalnemu sodniku v Krško privedli I. P. in S. Š., oba 22-letnika iz Brežic, ki sta menda skupaj prodala okrog pol kilograma prepovedane konoplje. Oba sta v priporu. Kriminalisti so ovadili tudi njuna sodelavca, 21-letna P. V. in M. Š., oba iz okolice Brežic.

Vinjeni vozniki ne sodijo na cesto

A. Krašovcu leto in pol zapora za povzročitev prometne nesreče iz malomarnosti, v kateri je pred dvema letoma v Novem mestu umrla 73-letna peška - Voznik napihal kar 2,42 promila

NOVO MESTO - Dobri dve leti po usodni prometni nesreči, v kateri je voznik osebnega avtomobila Renault Clio Anton Krašovec na Seidlovi cesti v Ločni trčil v 73-letno peško Frančiško Fink, ki je kasneje podlegla poškodbam, je na okrožnem sodišču v Novem mestu pretekli teden potekala glavna obravnava. Senat je obtoženca, ki je vozil močno vinjen, spoznal za krivega in mu dosodil leto in pol dolgo zaporno kazen.

Obtoženec je v svojem zagovoru o tragičnem dogodku 2. oktobra 1998 povedal, da se je nekaj pred 15. uro peljal iz Ločne proti središču mesta, ko je nenadoma pred njegov avto skočila peška. Kljub zaviranju je prišlo do trčenja, peško je odbilo v zrak in je še istega dne zaradi travmatičnega šoka, ki je nastopil kot posledica hudih telesnih poškodb, tudi umrla. "Res, da sem vozil malo prehitro, omejitev je bila 50 km/h, toda kljub visoki stopnji vinjenosti, ki so mi jo namerili, sem se čutil sposobnega za vožnjo," je dejal Krašovec, ki ima izpit od leta 1977. Policisti so ugotovili, da je imel takrat v krvi najmanj 2,42 promila alkohola, peljal pa se je s hitrostjo 83 km/h. Krašovec, ki dejanje močno obžaluje in je še zdaj vidno prizadet, je zatrdil tudi, da je peška prišla z njegove desne in ne leve, kot je povedal v prvem zagovoru. Toda tri nevpletene priče so povedale, da je peška hodila po pločniku iz Novega mesta proti Ločni, potem pa je prečkala Seidlovo cesto, prišla do sredine cestišča, se ustavila in pot nadaljevala, čeprav je verjetno opazila prihajajočega voznika. Očitno se je zmotila v oceni oddaljenosti avtomobila in mislila, da bo še varno prišla na drugo stran.

Da ji to ni uspelo, je po mnenju tožilca kriva predvsem Krašovčeva prevelika hitrost vožnje, ki je bila tudi posledica njegove visoke vinjenosti. Kot je povedal izvedenec cestnoprometne stroke Igor Šmajdek, je bila preglednost takrat dobra, cesta je bila suha (tako piše v policijskem zapisniku, obtoženec pa je trdil, da mokra in spolzka) in nesrečo bi lahko preprečil, če bi vozil 70 ali manj km/h, pri pravilni hitrosti, ki je v naselju 50 km/h, pa bi lahko ustavil daleč pred peško, ki jo je opazil že, ko je šla po pločniku.

Podobnega mnenja je bil tudi tričlanski senat s predsednikom Francem Kusičem, ki je ocenil, da je sicer res, da je nevarno situacijo na cesti povzročila peška, ki vozišča ni prečkala na prehodu za pešce, toda to ne odvezuje obtoženca, da ni bil pozoren na pešce, ki so tam pogosti kršitelji predpisov. Ni se strinjal z mnenjem Krašovčeve zagovornice, da so pešci tam nepričakovana ovira. "Obdolženec je bil prehiter v vožnji in prepočasen v reakciji, kar je posledica njegove vinjenosti, ki je skoraj petkrat večja od dovoljene. Prepričani smo tudi, da vinjen ni vozil prvič. Takšni vozniki ne sodijo na cesto," je v obrazložitvi sodbe poudaril Kusič in dodal, da je šlo za zavestno malomarnost.

Med olajševalnimi okoliščinami so upoštevali obtoženčevo nekaznovanost, priznanje in iskreno obžalovanje ter oškodovankino nepravilno prečkanje ceste. Za kaznivo dejanje povzročitve prometne nesreče iz malomarnosti je zagrožena kazen do 8 let zapora, sodišče pa ni sledilo mnenju zagovornice, da zadostuje pogojna obsodba, in je kot primerno kazen določilo leto dni in pol zapora ter Krašovca oprostilo povračila vseh stroškov kazenskega postopka. Sodba še ni pravnomočna.

L. MURN

CESTNINA SE ŽE POBIRA - Od začetka avgusta se je že mogoče v peljati po novem 11,2 kilometra dolgem novem odseku avtoceste Višnja Gora - Bič. Pridobitve, ki je stala skoraj 16 milijard tolarjev, so mnogi veseli, saj je tako skrajšana pot z Dolenjsko oziroma nazaj, nekateri pa tudi ne, saj je treba zdaj na novi cestninski postaji Dob vsakič plačati cestnino, ki sploh ni tako poceni. Za osebne avtomobile znaša na primer 270 tolarjev. Mnogi se plačilu izognejo tako, da pred Dobom zavijejo na staro cesto in se na avtocesto vključijo spet v Ivančni Gorici. K sreči je tovornjakarjem to prepovedano. (Foto: L. M.)

Štangelj dočakal sezono piknikov

Z 9. mestom na dirki za svetovni pokal Po Lombardiji je naš najboljši kolesar končal letošnjo izjemno uspešno sezono - Naslednje leto bi rad z Girom nastopil tudi doma

NOVO MESTO - Z zadnjo letošnjo dirko za svetovni pokal je novomeški kolesar Gorazd Štangelj zaključil letošnjo za slovensko kolesarstvo do zdaj najuspešnejšo sezono. Za konec je na dirki Po Lombardiji osvojil deveto mesto, na svetovni jakostni lestvici je leto s 857 točkami UCI končal na 27. mestu, s 56 točkami pa bi bil v skupnem vrstnem redu desetih dirk svetovnega pokala 19., vendar ni nastopil na predpisanih vsaj šestih dirkah.

Čeprav utrujen, se je Štangelj z zadnje letošnje dirke za Svetovni pokal Po Lombardiji vrnil zadovoljen, saj je tudi svoj zadnji nastop končal v svojem jesenskem slogu z uvrstitvijo prav med najboljše. Tudi tokrat je bil ves čas v ospredju in je po 170 km dirke sodeloval v odločilnem pobegu deveterice favoritov. 50 km pred ciljem je vodilni skupini, ki je imela tedaj poldrugo minuto prednosti pred prvimi zasledovalci, pobegnil Šved Niklas Axelsson, ki ga je kasneje na poti do zmage 15 km pred ciljem ustavila počena zračnica. Ko je osmerica lovila Šveda, je bil Gorazd med najbolj aktivnimi, in ko se je že tretjič na čelu skupine trudil pospešiti tempo, je doživel protinapad, v katerem je med drugimi sodeloval tudi njegov klubski tovariš Davide Rebellin. Kolesarji, ki so se do tedaj vozili v njegovem zavetrju, so bili tedaj zanj prehitri, da bi jim sledil. Misel, da bi jih v zadnjih kilometrih, ko so vozili najhitreje, še lahko ujel, je hitro opustil, pazil pa je, da ga ne bi ujela skupina zasledovalcev, na čelu katere se je trudil Belgijec Andrej Čmil, ki bi na tej dirki v skupnem vrstnem redu edini še lahko prehitel vodilnega v skupnem vrstnem redu svetovnega pokala Nemca Erika Zabela. Čmilu podvig ni uspel, Štanglju pa je uspelo z devetim mestom doseči drugo najboljšo slovensko uvrstitev na tekmah svetovnega pokala.

Po prihodu domov je na vprašanje, če je s tem končal letošnjo sezono, odlični Novomeščan odgovoril, da se je s tem šele začela njegova sezona, sezona piknikov. Moštvo Liquigas, za katero bo nastopal tudi prihodnje leto, bo imelo zaključno zabavo na neki turistični kmetiji v petek. Na tradicionalni zaključni piknik novomeškega kolesarskega kluba Krka Telekom bodo seveda povabljeni tudi vsi novomeški kolesarji, ki nastopajo v tujih klubih. Tudi za kakšen kostanjev piknik z moštom bo še čas, potem pa bo treba misliti že na naslednjo sezono. Gorazdovi prihodnji načrti so vezani na njegovo moštvo. O tem, ali se bo posvetil nastopom na klasičnih dirkah za svetovni pokal ali pa bo sezono podredil nastopom na največjih etapnih dirkah Giru, Touru in Vuelti, se bodo dogovarjali decembra, ko se bo moštvo Liquigasa zbralo na prvih skupnih pripravah. Če bodo Giro res speljali tudi skozi Slovenijo, bi na njem rad nastopil, saj bo to poleg državnega prvenstva zanj edina priložnost, da nastopi v domovini.

I. V.

• Gorazd je lani prav na dirki Po Lombardiji prvič nastopil na dirki za svetovni pokal, vendar je takrat odstopil, na svoj drugi nastop v elitni konkurenci pa je moral čakati vse do dirke Pariz - Tours, kjer je pred dvema tednoma osvojil peto mesto. Tako je bila letošnja dirka Po Lombardiji šele njegov tretji nastop v svetovnem pokalu, za uvrstitev v skupni vrstni red pa mora kolesar nastopiti na najmanj šestih od skupno desetih dirk v sezoni. Na dveh nastopih je osvojil 56 točk, s čimer bi se v skupnem vrstnem redu svetovnega pokala uvrstil na 19. mesto, tudi če na preostalih dirkah le štartal in ne bi osvojil točk.

Gorazd Štangelj je zaslužen za najuspešnejšo sezono v zgodovini slovenskega kolesarsarstva, saj je zbral večino točk, ki Slovenijo uvrščajo na visoko 14. mesto na svetovni lestvici. Opogumljeni z njegovimi uspehi, pa so se letos izkazali tudi drugi slovenski kolesarji.

Dobro na mednarodnem prvenstvu Slovenije

Murn, Skerbiš in Strmole na glavnem turnirju

MIRNA - Na badmintonskem turnirju za mednarodno prvenstvo Slovenije so se dobro odrezali tudi trije igralci Toma z Mirne: Aleš Murn, Žiga Strmole in Dušan Skerbiš. Na turnirju evropske serije, ki šteje tudi za evropsko in svetovno lestvico, je v dvorani Soča v Ljubljani nastopilo 100 igralcev iz 16 držav.

Aleš Murn je v prvem krogu glavnega turnirja premagal Avstrijca Romana Zirnwalda s 15:4 in 15:5 ter se uvrstil med 16 najboljših. V drugem krogu je kljub odlični igri izgubil z Angležem Mathewom Shukerjem (15:8, 15:6). V igri parov je Murn skupaj s klubskim tovarišem Žigo Strmoletom prav tako nastopil na glavnem turnirju. V prvem krogu sta Mirnčana premagala Italijana Klausa Raffeinerja in Aleksandra Theinerja (7:15, 15:1, 15:7), v drugem krogu pa sta izpadla.

Dušan Skerbiš se je z odličnimi nastopi prav tako prebil skozi kvalifikacije, v prvem krogu glavnega turnirja pa je po podaljšani igri tretjega niza izgubil s Samom Lipuščkom (10:15, 15:8, 14:17). Naslednje tekmovanje za evropsko serijo bo odprto prvenstvo Madžarske v Budimpešti čez dva tedna, kjer bodo nastopili tudi Murn, Skerbiš in Strmole.

I. V.

Trimo Trebnje je še majhen klub

Trebanjci so se proti favoriziranim Prulčanom prehitro predali - Trener nezadovoljen z odnosom igralcev do igre - Dragocena točka Dobove v gosteh

TREBNJE, DOBOVA, RIBNICA - Trebanjski rokometaši, uradno tretje moštvo v Sloveniji, so novo sezono s precej spremenjeno postavo začeli z zmago v Dobovi in brezvoljno igro ter gladkim porazom doma proti izvrstnim Prulčanom. Dobovčani so slab vtis s prve tekme v drugem krogu nekoliko popravili z osvojeno točko v Hrpeljah, Ribničanom pa tudi v drugem krogu doma na tekmi s Trboveljčani ni uspelo osvojiti točke in so na lestvici zadnji.

Prule 67 so že po petih minutah tekme vodile s tremi zadetki prednosti (1:4). V prvem polčasu je Trebanjcem uspelo trikrat izenačiti, nazadnje na 10:10, potem pa so Iztok Puc in njegova kompanija uveljavili svojo igro, domače moštvo pa se je hitro predalo. Trebanjski trener Mišo Toplak je po tekmi povedal, da je razočaran nad odnosom svojih igralcev do igre in dela nasploh. Številne spremembe, ki jih je pred novo sezono doživelo moštvo, so posledica tega, da je Trimo Trebnje kljub vsemu še vedno majhen klub in boljše igralce v svojih vrstah težko zadrži dalj časa. Od lanskega moštva med drugimi še posebej pogrešajo Stojakoviča, ki je odšel v Trbovlje, pa Žvižeja, ki se je moral vrniti v Celje, in še marsikoga. Če se odnos igralcev ne bo spremenil, bo moral marsikdo od njih oditi, meni trener Toplak, ki bi v tem primeru tudi sam svoje mesto prepustil komu drugemu.

Dobovčani so lahko zadovoljni z v gosteh doseženo točko na tekmi, kjer je bil izid kar 16-krat izenačen. Jadran bo v novi sezoni zelo verjetno eno izmed moštev, s katerimi se bodo Dobovčani borili za obstanek v družbi najboljših, zato je tokratna točka še več vredna, nove točke pa si Dobovčani lahko obetajo tudi v prihodnjem kolu, ko bodo doma igrali z Veliko Nedeljo. Drugače je z Ribničani, ki so s porazom proti Trboveljčanom zapravili priložnost za pomembne točke, do katerih pa ne bodo prišli niti v 3. krogu, ko bodo igrali v gosteh s Celjem Pivovarno Laško. Še najlažje bi do novih točk morali priti Trebanjci, ki bodo v 3. kolu igrali v gosteh s trboveljskim Avtom Mikoličem Rudarjem.

I. V.

PREDNIKOVA BOLJŠA O OLIMPIJSKEGA ZMAGOVALCA - Strelka 1. pohorskega bataljona iz Ruš olimpijka Natalija Prednik (desno) je v ekshibicijskem nastopu v dvorani Leskovec zmagala in med drugimi ugnala tudi olimpijskega zmagovalca Rajmonda Debevca (levo). (Foto: I. V.)

Zmagal Povše

SEVNICA - Na oktobrskem hitropoteznem turnirju šahovskega kluba Milan Majcen iz Sevnice je zmagal Martin Povše nad Zvonkom Mesojedcem in Bojanom Kuzmičem, v skupnem vrstnem redu pa vodi Mesojedec.

Debevec v Leskovcu ni zmagal

404 strelci na dvodnevnem tekmovanju v leskovški športni dvorani - Mladi strelci sami izdelali 40-stezno strelišče - Od domačinov najvišje mlajši mladinci

LESKOVEC PRI KRŠKEM - Strelsko društvo Leskovec je v soboto in nedeljo v športni dvorani v Leskovcu na novem 40-steznem montažnem strelišču, ki so ga s pomočjo donatorjev idelali mladi leskovški strelci sami, pripravilo veliki strelski turnir za vse kategorije, med člani pa so slovenski strelci tekmovali v prvem krogu ligaškega tekmovanja. V dveh dneh so tako v Leskovcu nastopili 404 slovenski strelci.

V prvem krogu tekmovanja v slovenskih ligah v streljanju z zračno puško je v 1. ligi zmagala Olimpija, za katero so streljali Zdenka Stolnik, Maja Žibert in Rajmond Debevec (1755 krogov), druga je bila strelska družina Alojz Hohkraut iz Trbovelj (1752) in tretji cirkniški Brest (1746). Med posamezniki je zmagal Rajko Robnik iz Ljutomera, Rajmond Debevec pa je bil drugi. Za domače strelce je bilo zanimivejše tekmovanje v drugih ligah. V južni skupini druge lige je zmagal Kamnik s 1724 krogi, Leskovec je bil četrti (1719) in Iskra Semič enajsta (1662). Med posamezniki so se Leskovčani uvrstili takole: Dejan Županc na deveto, Danijel Mustar in Kristijan Šumej pa na 12. mesto. V severni skupini druge lige je zmagalo strelsko društvo Janko jankovič s 1754 krogi, Sevničani pa so bili drugi, med posamezniki pa je bil Danilo Petrin četrti, Jani Hrovat osmi in Tina Grabnar deveta.

Brežiški Kruno je v streljanju z zračno pištolo v prvi ligi osvojil 11. mesto, v drugi ligi pa so bili Sevničani prav tako enajsti. V soboto so nastopili strelci mlajših kategorij. Med pionirji so bili domačini s 495 krogi sedmi, Brežičani pa trinajsti, med pionirkami pa so bili Brežičani šesti, prav tako so bile šeste tudi Brežičanke. Med posamezniki se je pri pionirjih najvišje uvrstil Leskovčan Primož Kaplan na 22. mesto, med pionirkami pa je bila Leskovčanka Nina Zupančič peta.

I. V.

• Najboljšo uvrstitev so leskovški strelci dosegli med mlajšimi mladinci, kjer so Danijel Mustar, Andrej Pavlin in Blaž Šonc v streljanju z zračno puško s 1112 krogi zmagali v ekipnem vrstnem redu, med posamezniki je bil Mustar drugi (381), Andrej Pavlin pa tretji (377). V streljanju z zračno pištolo so bili Leskovčani četrti in Brežičani sedmi.

besedo imajo številke

KOLESARSTVO

Svetovni pokal, dirka po Lombardiji - 1. Raimondas Rumsas (Litva/Fassa Bortolo) 6:18:36 (40,892 km/h), 2. Francesco Casagrande (Italija/Vini Caldirola-Sidermec), 3. Niklas Axelsson (Švedska/Ceramica Panaria-Gaerne) +4, 4. Beat Zberg (Švica/Rabobank) 7, 5. Michele Bartoli (Italija/Mapei-Quick Step), 6. Davide Rebellin (Italija/Liquigas-Pata), 7. Vladimir Belli (Italija/Fassa Bortolo) 22, 8. Massimo Codol (Italija/Lampre-Daikin) 2:11, **9. Gorazd Štangelj (Slovenija/Liquigas-Pata) 2:57**, 10. Paolo Bettini (Italija/Mapei-Quick Step) 3:35 itd. Končni skupni vrstni red po 10 dirkah: 1. Erik Zabel (Nemčija/Telekom) 347, 2. Andrej Čmil (Belgija/Lotto Adecco) 285, 3. Francesco Casagrande (Italija/Vini Caldirola-Sidermec) 230 itd.

KOŠARKA

Soproliga, 1. krog - IRAKLIS BALKAN : KRKA TELEKOM 73:80 (29:24, 42:44, 59:63); IRAKLIS BALKAN: Karašev 10, Nakič 18, Papadopoulos 10, Farmer 24 itd.; KRKA TELEKOM: Anzulovič 4, Arapovič 13, Davison 13, Dončič 10, Drobnjak 2, Grum 5, Petrov 28, Ščekič 5. Prosti meti: Iraklis Balkan 27:40, Krka Telekom 16:23.

Met za tri točke: Iraklis Balkan 6:21 (Farmer 3, Nakič 3), Krka Telekom 8:19 (Petrov 4, Dončič, Grum, Ščekič, Arapovič).

Osebne napake: Iraklis Balkan 21, Krka Telekom 32.

Pet osebnih Arapovič (39. minuta), Anzulovič (40.), Karašev (40.).

Liga Kolinska, 5. krog - PIVOVARNA LAŠKO : KRKA TELEKOM 89:91 (26:20, 44:40, 58:62, 80:80); PIVOVARNA LAŠKO: Lisica 24 (11:12), Duščak 17 (6:8), Dragšič 16 (5:7), Jurak 15 (3:10); KRKA TELEKOM: Anzulovič 30, Grum 19, Arapovič 11, Drobnjak 8, Davidson 7, Ščekič 7, Dončič 5, Petrov 4.

Prosti meti: Pivovarna Laško 26:41, Krka Telekom 28:37.

Met za tri točke: Pivovarna Laško 5:17 (Lisica 1, Udrih 1, Duščak 1, Dragšič 1, Marojevič 1), Krka Telekom 9:15 (Anzulovič 5, Grum 3, Ščekič 1).

Osebne napake: Pivovarna Laško 30, Krka Telekom 29.

Pet osebnih: Eržen (31. minuta), Duščak (40.), Petrov (40.), Marojevič (43.)

Ostali izidi: Union Olimpija : Rogla Zreče 118:64, Kemoplast Alpos : Savinjski Hopsi 102:103, Helios : Triglav 91:85, Loka kava : Zagorje Banka Zasavje 65:86, Kraški zidar : Geoplin Slovan 71:95.

Lestvica: 1. Union Olimpija 10, 2. Krka Telekom 10, 3. Kraški zidar 9, 4. Pivovarna Laško 8, 5. Geoplin Slovan 8, 6. Loka kava 7, 7. Helios 7, 8. Zagorje Banka Zasavje 7, 9. Kemoplast Alpos 6, 10. Triglav 6, 11. Savinjski Hopsi 6, 12. Rogla 6.

ROKOMET

1. A SRL, 2. krog - TRIMO TREBNJE : MOBITEL PRULE 67 21:28 (11:14); TRIMO TREBNJE: Imperl, Šafarič 4, Hribar 1, Mežnaršič, Kozomara 4, Radelj, Kozličič 4, Šavrič 1, Šunada 2, Likavec 4, Pekolj, Gradišek 2, Škof, Lavrnič 2; MOBITEL PRULE 67: Backovič 5, Lubej 4, Milosavljevič 5, Puc 5.

Sedemmetrovke: Trimo Trebnje, Mobitel Prule 67 4 (4).

Izključitve: Trimo Trebnje 2, Mobitel Prule 67 8 minut.

JADRAN : DOBOVA 25:25 (14:13); JADRAN: Bogovčič 11 itd.; DOBOVA: Medved, Djapo 1, M. Urbanč 5, Bogovič, Voglar 3, I. Deržič 3, D. Urbanč 10 (3), Barišič, Plazar, Radanovič, Zupančič, S. Deržič, Kušič 3. Sedemmetrovke: Jadran 2 (2), Dobova 4 (3). Izključitve: Jadran 10, Dobova 16 minut.

INLES RIKO : AVTOMIKOLIČ RUDAR 20:25 (11:13); INLES RIKO: Grm, Lesar 6, Ilc 7 (2), Špoljarič, Ivanec, Pajnič 1, Henigman, Bartolj 1, Kersnič, Ne. Hojč 3, Merhar 1, Djukič, Škaper, Na. Hojč 1; AVTOMIKOLIČ RUDAR: Senčar 4, Ocvirk 4, Privšek 7 (3), Stojakovič 4. Sedemmetrovke: Inles Riko 3 (2), Avtomikolič Rudar 3 (3). Izključitve: Inles Riko 6, Avtomikolič Rudar 12 minut.

Lestvica: 1. Celje Pivovarna Laško 4, 2. Mobitel Prule 67 4, 3. Avtomikolič Rudar 3, 4. Trimo Trebnje 2, 5. Prevent 2, 6. Velika Nedelja 2... 9. Dobova 1... 12. Inles Riko 0.

ODBOJKA

1. DOL, ženske 3. krog - NKBM MELTAL MARIBOR : TPV NOVO MESTO 3:0 (18, 12, 13); TPV NOVO MESTO: Horvat, Nenčeva, Muhič, Vernig, Rajak, Žužinjak, Majstorovič, Borki, Uhan, Mijajlovič, Križ. Lestvica: 1. NKBM Meltal Maribor 12... 7. TPV Novo mesto 2.

2. DOL, moški, 3. krog - VEZODER MISLINJA : ŽUŽEMBERK 2:3 (19, 22, -21, -21, -8); Lestvica: 1. Astec Triglav 9... 6. Žužemberk 5 itd.

Pokalna zmaga in ligaški polom

Po zmagi na prvi tekmi četrtfinala pokala Slovenije Elan Granit Commerce z eno nogo v polfinalu - Po izključitvi Matjaža Mraka novomeški voz krenil navzdol

NOVO MESTO - Nogometaši novomeškega Elana Granita Commercea so že po tradiciji uspešni v pokalnem tekmovanju in temu se tudi tokrat niso izneverili. Prejšnjo sredo so na prvi tekmi četrtfinala pokala Slovenije z 1:0 ugnali Jadran Šepič in si tako pripravili dobro izhodišče pred včerajšnjo povratno tekmo v Kozini. Manj uspešni pa so bili v nedeljo, ko so kot vodilno moštvo druge lige v Šmartnem ob Paki doživeli pravi polom.

Prejšnjo sredo so se novomeški nogometaši na prvi tekmi četrtfinala pokala Slovenije prvič predstavili z novim imenom Elan Granit Commerce in v novih dresih z napisom novega glavnega pokrovitelja. Vse od začetka srečanja so bili Novomeščani za razred boljši od gostov iz Kozine, ki so se predvsem branili in čakali na priložnosti za protinapad, vendar nekoliko nespretni novomeški napadalci tega niso znali izkoristiti. Zavedajoč se, da jim počasi zmanjkuje časa, so Novomeščani v zadnjih minutah srečanja podvojili pritisk na vrata gostujočega vratarja Mihe Kalčiča, kar je končno obrodilo sad. Pet minut pred koncem je bil v gneči pred vrati gostov najspretnejši Admir Kršič, ki je z zadetkom svojemu moštvu bistveno povečal možnosti, da si z ugodnim izidom na povratni tekmi v Kozini priigra polfinale in s tem ponovi enega največjih uspehov kluba.

Popolnoma drugače se je Elanu Granitu Commerceu godilo v nedeljo na tekmi 12. kroga druge lige. V Šmartno ob Paki so Novomeščani prišli kot veliki favoriti, saj so bili po 11 krogih na vrhu drugoligaške lestvice, domačini pa so 12. krog dočakali na 10. mestu. Vloga favorita je včasih zelo nehvaležna, to pa so tokrat na lastni koži izkusili tudi Novomeščani. Domačini so povedli že v 24. minuti, ko pa je sodnik Zirnstein pred koncem polčasa izključil novomeškega kapetana Matjaža Mraka, ki je zaradi svoje hitrosti in bojevitosti steber obrambe svojega moštva, je novomeški voz krenil navzdol. Po prvem polčasu so domačini vodili s 3:0, do konca tekme, ki so ga Novomeščani dočakali z 9 igralci, pa so novomeško mrežo zadeli še trikrat.

I. V.

KRŠIČ REŠIL SVOJE MOŠTVO - Admir Kršič (na sliki z žogo) je z zadetkom pet minut pred koncem prve četrtfinalne tekme slovenskega pokala Elanu Granitu Commerceu zagotovil precej boljše izhodišče, kot bi bil izid 1:1, ki je tedaj že visel v zraku. (Foto: I. V.)

MOŽ ODLOČITVE - Novomeščan Simon Petrov se je v Solunu dobesedno poigraval s precej dražjimi Iraklisovimi zvezdniki, v odločilnih trenutkih srečanja je zadeval kot za stavo in Grkom nasul 28 točk.

Veliko presenečenje iz Slovenije

Košarkarji novomeške Krke Telekoma so za začetek Suprolige v gosteh premagali grški Iraklis - Ključ zmage v obrambi in skoku - Danes doma s Turki

NOVO MESTO - Košarkarji Krke Telekoma so svoj prvi nastop v poklicni ligi mednarodne košarkarske zveze FIBA Suproligi opravili z odliko. V Solunu so z 80:73 premagali v evropski košarki precej bolj uveljavljeni Iraklis. Grki najbrž niso pričakovali, da bo neznano moštvo iz Novega mesta zanje v Solunu kljub domačemu igrišču pretrd oreh. Da v Solunu nihče ni pričakoval velike tekme, so dokazali tudi gledalci, ki se jih je ob igrišču zbralo le kakšnih 500.

Novomeški košarkarji so igrali zrelo, kot da bi v družbi najboljših evropskih moštev igrali že desetletje in kot da to ne bi bila njihova prva tekma v tej konkurenci. V taboru Krke Telekoma so bili pred nastopom v Solunu zelo optimistični, kar se je marsikomu zdelo pretirano, vendar je na parketu Pipanova četa dokazala, da njihov optimizem ni bil neupravičen. Nekoliko skrbi je v novomeško vrsto vnesla zamuda Američana Bennetta Davisona, ki je med postankom letala v Frankfurtu zamudil odhod letala in je v Solun prispel šele na dan tekme.

Slovenski prvaki so že v prvih minutah dali jasno vedeti, da mislijo resno. Domačine so presenetili z vodstvom z 11:3, potem pa so si Grki opomogli in si malo pred koncem prve četrtine priigrali vodstvo z devetimi točkami razlike. Tudi v drugi četrtini je Iraklis predvsem z meti za tri točke ohranjal prednost, vendar ni dolgo trajala. Novomeščani so namreč več pozornosti posvetili obrambi in pred koncem polčasa izenačili ter na odmor odšli z dvema točkama prednosti.

Danes ob 20.30 se bo Krka Telekom v domači dvorani Leona Štuklja v Šmihelu pomerila s turškim moštvom Efes Pilsen, ki je v prvem krogu s 65:79 izgubl z Oostendejem. Efes Pilsen je v Suproligi prijavljen v naslednji postavi: 4 Damir Mulaomerovič (Hrvaška, 194 cm), 5 Erdal Bibo (Turčija, 197 cm), 6 Ömer Onan (Turčija, 194 cm), 7 Vlado Ščepanović (Jugoslavija, 198 cm), 8 Mirsad Turkcan (Turčija, 205 cm), 9 Arda Vekiloglu (Turčija, 206 cm), 10 Kerem Tunceri (Turčija, 190 cm), 11 Alper Yilmaz (Turčija, 197 cm), 12 Hüseyin Besok (Turčija, 212 cm), 13 Mehmet Okur (Turčija, 210 cm), 14 Predrag Drobnjak (Jugoslavija, 211 cm), 15 Kaya Peker (Turčija, 207 cm).

V drugem polčasu je šlo Krki Telekomu lažje, kot je bilo pričakovati po izenačenem prvem delu srečanja. Novomeščani so v obrambi še naprej uspešno zaustavljali grške ostrostrelce, predvsem Karaševa in Nakića, in bili obenem tudi boljši v skoku pod svojim košem, s čimer so domačinom preprečili, da bi se do konca tekme lahko vsaj približali izenačenju.

I. V.

ANZULOVIĆ ZABLESTEL V LAŠKEM - Takole je v Laškem 186 cm visoki 22-letni hrvaški reprezentant Vladimir Anzulović, ki je letos poleti v Novo mesto prišel iz Zagreba, obšel manj znanega laškega košarkarja Senada Delića in dosegel enega od 30 košev, njegov prodor pa v ozadju spremlja nekdanji hrvaški reprezentant 35-letni center Franjo Arapović. (Foto: I. V.)

Maja Nose najboljša v Čilu

ŠENTJERNEJ - Obetavna šentjernejska atletinja Maja Nose je na mladinskem svetovnem prvenstvu v Santiagu de Chile od slovenskih atletov edina povsem upravičila pričakovanja in obenem med našimi dosegla najboljšo uvrstitev. Maja se je v teku na 200 m uvrstila v polfinale, kjer je z izidom blizu svojega osebnega rekorda 24,20 osvojila 16. mesto.

V Laškem je šlo zelo na tesno

Dvoboj finalistov minulega državnega prvenstva so v Laškem Novomeščani dobili šele po podaljšku - Laščani pozabili na Dončiča, ki je zadel v zadnji sekundi

LAŠKO - Po velikem uspehu na prvi tekmi Suprolige v Solunu so košarkarji novomeške Krke Telekoma derbi kroga s Pivovarno Laško v Laškem začeli preveč sproščeno, kar so Laščani izkoristili. Po izenačenem začetku so si domači košarkarji malo pred koncem prve četrtine priigrali osem točk točk prednosti (24:16) in prvi del igre končali s šestimi točkami prednosti. V drugi četrtini so prednost še povečali in povedli s 32:22. Vendar se Novomeščani kljub precejšnjemu zaostanku niso vdali in so v zadnji minuti prvega polčasa zaostanek z zadetkom Ščekića zmanjšali na eno samo točko (40:41). Udrih pa je s trojko pet sekund pred koncem polčasa prednost Laščanov povečal na štiri točke.

• Katero je trenutno prvo moštvo slovenske košarke, bo jasno v soboto zvečer, ko se bosta v dvorani Leona Štuklja ob 19. uri srečala evroligaš Union Olimpija in suproligaš Krka Telekom. Trener ljubljanskega moštva Zmago Sagadin se je ob koncu minule sezone, ko so Novomeščani v polfinalu končnice državnega prvenstva izločili njegovo zvezdniško moštvo, na vse kriplje trudil, da bi Krki Telekomu onemogočil uvrstitev v Suproligo, krivdo za poraze pa je iskal v po njegovem mnenju pristranskih sodnikih in v splošni nastrojenosti slovenske košarkarske javnosti proti Olimpiji. Prav zaradi tega tekma med velikima rivaloma slovenske košarke še posebej zanimiva in ozračje na njej še posebej napeto.

Na začetku tretje četrtine so domači povedli s 48:40 in 50:42, nato pa je na sceno stopil Hrvat Vladimir Anzulović in Krka Telekom je izenačila na 50:50 in kasneje z z njegovo trojko povedla z 59:54, s še eno Anzulovičevo trojko pa so Novomeščani zadnjo četrtino dočakali z vodstvom 62:58.

Ko je že kazalo, da je tekma odločena, so se košarkarji Pivovarne Laško spet prebudili in v zadnji četrtini prišli do prednosti 76:67, vendar je niso znali zadržati, in o zmagovalcu je odločil podaljšek.

V podaljšku so imeli igralci Krke Telekoma ves čas majhno prednost, štiri sekunde pred koncem pa je Lisica izenačil. Na srečo Novomeščanov so domačini tedaj "pozabili" na Dončiča, ki je v zadnji sekundi dosegel odločilni koš za zmago Krke Telekoma.

I. V.

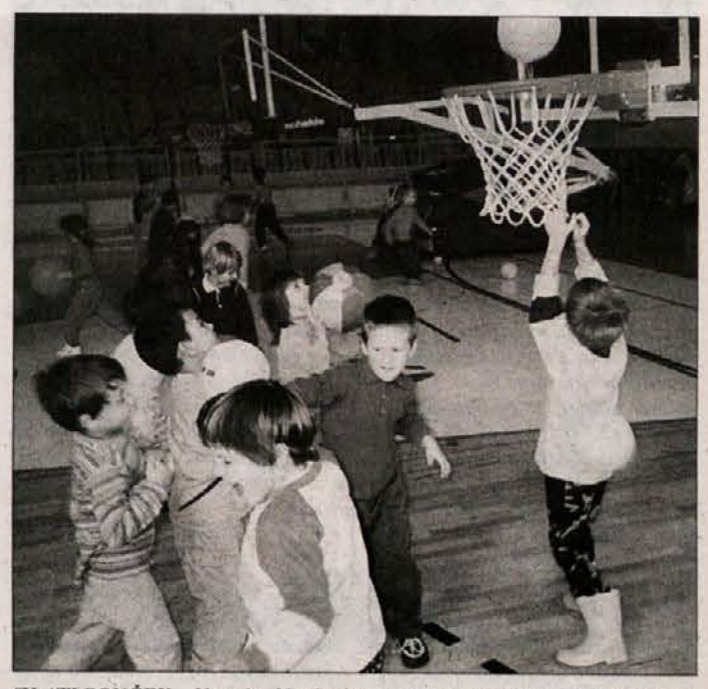

ZLATI SONČEK - V sredo, 11. oktobra, se je v športni dvorani Marof zvrstilo kar 550 otrok iz vrtcev novomeške občine, ki so si ogledali predstavitev programa prenovljene športne značke Zlati sonček. Poskusili so se v košarki, kjer so brez težav zadevali njihovi višini primerno spuščene košarkarske obroče, igrali so minitenis, odbojko z mehkimi žogami, namizni tenis, skakali s hip-hop žogami in svojo spretnost poskusili na poligonu. (Foto: I. V.)

Toniju Turku bron na evropskem prvenstvu

Novomeščanu medalja v kickboksu

NOVO MESTO - Član karate kluba Novo mesto Toni Turk je konec minulega tedna na evropskem prvenstvu v kickboksu v Jesolo Lidu v Italiji v kategoriji do 94 kg svojim uspehom na največjih tekmovanjih dodal še enega, tokrat bron. Novomeščan se je ves čas zelo dobro boril in dobro napredoval, vendar ga je na poti proti vrhu v polfinalu zaustavil Poljak Mikhal Wszelak.

Na evropskem prvenstvu združenja WAKO je nastopilo 380 tekmovalcev in tekmovalk iz 23 evropskih držav, med Slovenci pa je bila najuspešnejša Ptujčanka Nadja Šibila, ki je v kategoriji nad 70 kg osvojila zlato, s srebrno kolajno v razredu do 69 kg pa je njen klubski kolega Marcel Fekonja poskrbel, da so se naši tekmovalci iz Italije vrnili s popolnim kompletom medalj.

Kegljišče je odprto

KOČEVJE - V pol leta so člani kegljaškega kluba Kočevje ob pomoči občine obnovili več kot štirideset let staro kegljišče v Gaju. Na njem bo 21. in 22. oktobra državno mladinsko prvenstvo. Za zamenjavo opreme in ureditev stez so potrebovali deset milijonov tolarjev, občina je prispevala 2/3 tega zneska. Kegljači so prispevali več kot 1500 ur prostovoljnega dela. Kegljišče sta odprla kočevski župan Janko Veber in predsednik kluba Franc Furlan. Prihodnje leto se bodo skupaj lotili obnove gostinskega dela, ki bo ločen od kegljišča. (M. G.)

Kočevski turnir Hrvatu

KOČEVJE - Ob petdesetletnici Šahovskega društva Kočevje so kočevski šahisti v nedeljo pripravili mednarodni šahovski turnir. Zmagal je hrvaški državni podprvak Mladen Palac, ki je zbral 6,5 točke, drugi je bil Dražen Serken (6), tretji pa ruski velemojster Aleksander Pančenko(6). Domače šahovske barve sta uspešno branila Stanko Podkoritnik in Igor Mestek, ki sta se med 50 šahisti uvrstila med 15. in 20. mestom. (M. G.)

Novomeščani ugnali Grčo

NOVO MESTO - Rokometaši Novega mesta, ki po dolgem času letos prvič nastopajo v kvalifikacijah za vstop v drugo ligo, so na prvi tekmi pred domačim občinstvom v soboto, 21. oktobra, z 29:27 premagali Grčo iz Kočevja, teden dni pred tem pa so Novomeščani v Grosupljem izgubili z 21:29. V njihovi kvalifikacijski skupini igrata še Sviš iz Ivančne Gorice in Črnomelj, za uvrstitev v drugo ligo pa zadostuje tretje mesto.

Trebanjci boljši od Krmeljčanov

KRMELJ - Ob prazniku krajevne skupnosti so krmeljski šahisti pripravili tradicionalni dvoboj med Krmeljem in Trebnjem. V 10 krogih so štirikrat zmagali Trebanjci, Krmeljčani so zmagali trikrat, trikrat pa je bil izid izenačen. V skupnem seštevku so s 54:46 zmagali Trebanjci.

Čefarin državni prvak

NOVO MESTO - Od 19. do 22. oktobra je bilo na Pohorju 10. državno prvenstvo v goju, ki se ga je udeležilo 14 mojstrov goja iz vse Slovenije, od boljših so manjkali predvsem iz Go društva Kranj. Državni prvak je nekoliko presenetljivo postal Tamar Čefarin iz GO Novo mesto, ki je premočno zmagal. Nasprotniki so se mu predali kar v šestih igrah. To je njegov drugi naslov, prvega je osvojil leta 1991. Z zmago si je pridobil tudi pravico do nastopa na amaterskem svetovnem prvenstvu na Japonskem leta 2001. Drugo mesto je osvojil Novomeščan Leon Matoh; zmagal je petkrat in enkrat remiziral (jigo). Matoh je po rezultatih najboljši igralec v Sloveniji in od osamosvojitve eden najboljših igralcev v Evropi. Na sploh so bili najuspešnejši igralci iz Go društva Novo mesto. Vsi, ki bi se radi naučili igrati go, vabljeni vsak torek ob 20. uri v prostore v Portovalu.

D. H.

Živko zmagal v Ribnici

RIBNICA - V počastitev občinskega praznika Ribnice je domači Triatlon klub pripravil tretji Ribniški tek. Kljub močnemu nalivu se je na progi (2 in 10 kilometrov) zbralo 55 tekmovalcev. V daljši preizkušnji je drugič zmagal Romeo Živko, med ženskami pa je bila najboljša njegova soproga Anica. Med veterani je slavil Franc Kocijančič iz Kočevja, med dečki pa Ribničan Cebin, najhitrejša deklica je bila Horvatova iz Kočevja. Prireditelji so tokrat pokal podelili tudi najhitrejšem Ribničanu. Prejel ga je Damjan Kormar, ki se je v absolutnih skupini uvrstil na šesto mesto. (M.G.)

V pospešenem šahu prvi Bedič

NOVO MESTO - Šahovsko društvo Novo mesto je v torek, 10. oktobra, pripravilo peti letošnji turnir v pospešenem sahu. Na turnirju je sodelovalo 24 šahistov, ki so odigrali 7 krogov po švicarskem sistemu. Vrstni red: 1. Slavko Bedič (MK) 5,5, 2. Marjan Kastelic (MK) 5,5, 3. Jože Pucelj (MK) 5, 4. Robert Rudman (I.) 5, 5. Cvetko Jakša (I.) 4,5. V skupnem vrstnem redu po petih turnirjih vodi Marjan Kastelic s 340 točkami, drugi je Jože Pucelj (275), tretji, Robert Rudman, pa je zbral 230 točk.

Prva zmaga Šmarjete

NOVO MESTO - V 7. krogu tekmovanja v 1. malonogometni travni ligi Novega mesta so nogometaši Plastoforma Šmarjete dosegli prvo letošnjo zmago in s 3:1 pa so ugnali FS Žužemberk. Ostali izidi: Okrepčevalnica Renata : Bajer Benini 4:3, Pagres Rus : Podljuben Strasbergar 4:3, Parketarstvo Cesar : Kaval Brusnice 3:1, Regrča vas : Elfis (neodigrano). Na vrhu lestvice je še naprej Pagras Rus s 15 točkami, Parketarstvo Cesar pa za njim zaostaja za eno točko. (M. M.)

KRKA ZDRAVILIŠČA
HOTELI OTOČEC

TENIŠKI CENTER OTOČEC

TENIS, RIBE IN KLAPA MORE - Na turnirju dvojic v teniškem centru Otočec je nastopilo 18 parov. V finalu sta Gregor Guštin in Rado Medle s 6:4 premagala Marjana Stokanoviča in Marka Lovka. Med damami sta v finalu Slavica Srebrnjak in Stella Munk premagali Mio Zupanc in Tatjano Pelhan. Turnir je bil tudi družabno obarvan, saj so v teniškem centru Otočec poskrbeli za pogostitev igralcev z morskimi dobrotami, zabavala pa jih je klapa More.

NA GAČE PO ASFALTU - Od sobote do ponedeljka so na cesti od Črmošnjic do smučarskega središča na Gačah hrumeli asfalterski stroji, da bodo dolenjski in belokranjski smučarji v bodoče precej lažje prišli do priljubljenega smučišča, ki pa letos še ne bo imelo umetnega snega, čeprav je podjetje VGP Novo mesto tja gor že poleti speljalo vodovod. 4,5 km ceste je posodobilo in asfaltiralo Cestno podjetje Novo mesto, cesto pa so letos iz občinske preimenovali v republiško. (Foto: B. Vidmar)

Šport iz Kočevja in Ribnice

KOČEVJE - Zaradi nastopa državne reprezentance na turnirju na Hrvaškem v prvi ženski rokometni ligi ni bilo rednega kroga, ekipa kočevskega Gramiza pa je odigrala prijateljsko tekmo proti Olimpiji in izgubila z 22:33. V naslednjem krogu se bosta ravno ti dve ekipi potegovali za prvenstvene točke, ki pa so že vnaprej oddane Ljubljančankam. Gramiz ima težave s poškodbami, saj se je Kristini Mihič ob koncu tedna pridružila še Anja Starc, obe pa sta kandidatki za člansko oziroma državno reprezentanco.

RIBNICA - V tretjem krogu v drugi državni ligi v malem nogometu je Ribnica z 2:5 izgubila s Baulom Barum. Zadetka za Ribnico sta dosegla Kauković in Matelič.

KOČEVJE - Odbojkarice Kočevja so v tekmi tretjega kroga v drugi državni ligi spet tesno izgubile z 2:3. Proti Mislinji bi lahko ob večji zbranosti iztržile več, če bi v odločilnem nizu pokazale vse kar zmorejo.

M. G.

Kočevski nogometni utrip

KOČEVJE - V petem krogu ljubljanske območne nogometne lige je Kočevje z 2:1 premagalo Šentjernej. Za Kočevce sta gol zadela Igor Muten in Boštjan Vukan. Dečki Kočevja so premagali Borovnico s 4:0. Po deževnem vremenu je na igrišču v Gaju potekal cicibanski turnir za pokal Cocte. Med štirimi ekipami iz Ljubljane, Ivančne Gorice, Novega mesta in Kočevja so si prvo mesto razdelili mladi upi Kočevja in Elana. (M. G.)

Romeo in Metka

BUŠEČA VAS - Športno društvo Sušica - Dolenja Pirošica je v nedeljo, 15. oktobra, pripravilo peti tek po vinski cesti, ki je bi zaključna prireditev letošnjega Dolenjskega pokala. Nastopilo je 116 tekačev iz vse Slovenije. V kategoriji do 15. leta je zmagal Sebastijan Drobne, do 20. leta Borut Veber, do 30. leta Robert Grojzdek (vsi Sevnica), do 40. leta Robert Šmaljc (Ribnica), do 50. leta Zlatko Pleterski (Kostanjevica) in nad 50. letom Franc Kocjančič. Med ženskami je v kategorji do 15. leta zmagala Sara Unetič (Račja vas), nad 15. letom pa Špela Kržan (Domžale). V skupnem vrstnem redu Dolenjskega pokala sta zmagala Celjan Romeo Živko in Metka Lindič iz Šmarjeških Toplic.

Otvoritev telovadnice

Za nas šolarje je otvoritev nove telovadnice zelo velik in pomemben dogodek, saj bomo končno dobili priložnost, da na večjem in bolje opremljenem prostoru sproščamo svojo energijo in si nabiramo kondicijo. Vsak otrok se rad igra in druži s sovrstniki, zato je naša nova telovadnica toliko pomembnejša. Na naši šoli smo vsi pogrešali različna športna tekmovanja in upam, da jih sedaj ne bo manjkalo. Tudi naša šola bo gostiteljica. Športna vzgoja je predmet, ki ga ima večina učencev najraje, in prav je, da jo lahko izvajamo v ustreznem prostoru. To nam bo dalo tudi več volje za učenje ostalih predmetov. Rad imam vse športe, najbolj pa mi je všeč nogomet, ki ga tudi redno treniram. Prepričan sem, da na svetu ni nič lepšega kot zmaga in zmaga je tudi otvoritev telovadnice naše šole.

MIRKO PETROVIČ, 5.b
OŠ Mirana Jarca Črnomelj

ALOJZIJINIH 92 LET - Alojzija Kuntara se je Marnovim s Hudej rodila 12. oktobra 1908 leta kot druga od treh deklet. Osnovno šolo je obiskovala v Trebnjem, denarja za nadaljnje šolanje pa v revni kmečki družini ni bilo. V možem Stankom Kuntaro sta si dom zgradila na Odrgi pri Trebnjem. V zakonu sta se jima rodili štirje otroci, dva sta žal kmalu umrla, ostala sta le Stanko in Anica. Alojzija je delala doma in na bližnjih kmetijah do visoke starosti, preživela je moža in sina, ko pa je dopolnila 79 let, jo je prizadela še možganska kap. Z veliko trdne volje je preživela, ko pa je pred nekaj leti zelo opešala, se je odločila za bivanje v domu starejših občanov v Trebnjem. Ob njenem rojstnem dnevu so jo vaščani, Bizjakovi in Mikčevi razveselili s šopkom in lepim voščilom. (Foto: R. Majer)

SREČANJE STAROSTNIKOV - Povabilu novomeške krajevne skupnosti Kandija - Grm in tamkajšnje krajevne organizacije Rdečega križa na tradicionalno srečanje starejših krajanov se je odzvalo okoli 200 starostnikov. Zbrane je v telovadnici osnovne šole Grm pozdravil tudi novomeški župan dr. Anton Starc, s prijetnim programom so jih razveselili malčki iz bližnjega vrtca Kekec, za dobro voljo pa je v nadaljevanju poskrbel trio Breza. Tudi tokrat so se spomnili na najstarejše ter z manjšim darilcem obdarili vse, ki so letos praznovali osem desetletij svojega življenja, in vse, ki so stari 90 in več let. Prijetnega druženja se je udeležila tudi druga najstarejša krajanka Albina Premru (na sliki v sredini, na desni je predsednica KORK Kandija - Grm Marija Košir). Vitalna 96-letnica, ki danes stanuje v novomeškem domu starejših občanov, še plete in kvačka. (Foto: M. Žnidaršič)

STAROSTNIKI NA POT V NEZNANO - V četrtek, 18. oktobra, smo se starostniki iz krajevne skupnosti Gotna vas odpravili na tradicionalno letno srečanje, tokrat v neznano. Pot nas je vodila po dolini Krke, mimo Straže, Žužemberka v deželo Desetega brata. Ogledali smo si domačijo pisatelja Jurčiča in Krjavljevo bajto. Pot smo nadaljevali do samostana Stična, nato pa smo obiskali še gostilno Špolar v Mirni Peči, kjer nas je že čakala predsednica OORK Novo mesto Anica Bukovec. Kmalu se je ob spremljavi harmonikarja Jožeta zaslišala tudi pesem. Za uspešno srečanje in izlet posebna zahvala Majdi Pirc, Miranu Štuklju za prevoz, harmonikarju Jožetu in aktivistkam KORK Gotna vas. (M. Lukšič)

Študentje ponujajo rešitev sporne gradnje

Investitor je naredil poseg v prostor, študentje ponujajo rešitve pri sanaciji Mirtoviškega potoka - Investitor: poplačilo stroškov ne, zamenjava za hidroelektrarno v Belici da

Domnevno sporna gradnja male hidroelektrarne na Mirtoviškem potoku pri Osilnici je zaradi zelo dejavnih članov odbora za ohranitev doline zgornje Kolpe dobila veliko razsežnost. Ti skušajo dokazati, da je bilo pri izdaji dovoljenj storjenih veliko nepravilnosti. Prizadevajo si, da bi investitor ustavil gradnjo, saj se čutijo posledice v okolju.

V okoljsko urejanje razmer Mirtoviškega potoka se je vključila tudi občina Osilnica, ki je v sodelovanju z uradom RS za prostorsko planiranje pri ministrstvu za okolje in prostor organizirala tridnevno arhikteturno delavnico.

Študentje fakultete za arhikteturo iz Ljubljane so opozorili na konfliktne razmere v prostoru, hkrati pa so z različnimi predlogi nakazali možne rešitve. Mirtoviški potok so obravnaval v dveh delih; zgornji, kjer je izvir in jez, ki je nastal ob gradnji, v spodnjem delu pa cevovod in morebitno prenovo žage oziroma gospodarskega poslopja.

Investitor je naredil poseg v prostor, naloga študentov pa je pomoč pri sanaciji okolja, in ne podpora rušenju že narejenega. Če bodo elektrarno pognali, je potrebno, da okolica pridobi novo vsebino (ureditev poti do in ob jezu, pozelenitev, ob jezu naj bi namestil manjši paviljon za ogled narave).

"Predlagali bomo, da se obstoječi objekt, žaga z gospodarskim poslopjem, spremeni v javno funkcijo. Lahko bi zaposlili vzdrževalca in vodiča v informacijskem središču za Mirtoviški potok. Štimčeva družina bi se lahko preselila čez potok v novo hišo na prisojno lego, saj je sedanja na poplavnem območju, ob potoku. Manjše gospodarsko poslopje bi lahko namenili za vzdrževanje doline Mirtoviškega potoka," je povedal vodja delavnice, prof. dr. Boris Leskovic.

Osilniški župan Anton Kovač pravi, da je ob Mirtoviškem potoku območje flore in favne, urejeno okolico pa bodo vključili v občinski projekt pešpoti po kmetiji Petra Klepca. Ta bo povezovala osilniške vasi in zaselke z zanimivo preteklostjo.

Investitor Emil Štimac je te dni lepo uredil okolico jezu; od tam je pobral vse odvečne cevi, zasadil lesko. Tudi trasa cevovoda (800 metrov) je pod zemljo, vodo pa je že napeljal do strojnice pod nekdanjo žago. Pravi, da sta ga te dni obiskala ljubljanski in kočevski okoljski inšpektor. Pripomb nista imela. V državo zaupa, kako ji ne bi, saj mu je pred desetimi leti izdala vse papirje za gradnjo. Denar, ki ga mu zdaj ponujajo, kot poplačilo družinskega vložka, elektrarno gradita skupaj s sinom, zanj ni pomemben. Omenil je le, da v ta znesek, menda 50 milijonov tolarjev, ni vračunan načrtovan dobiček od prodane električne energije.

Z deli gresta naprej. Čez tri mesece bi lahko pognal turbino. Privolil bi le v zamenjavo z obstoječo elektrarno v Belici, ki obratuje dvajset let s cevmi velikost 80 centimetrov, a ni videti nobenih posledic za okolico.

M. G.

Udeleženci delavnice opozarjajo na konfliktne razmere, hkrati ponujajo predloge in možne rešitve. (Foto: M. G.)

Mladi in mestni avtobusi

Pismo MLD

NOVO MESTO - Mestni odbor Mladih liberalnih demokratov in demokratk Novo mesto je novomeškemu županu Antonu Starcu, direktorici občinske uprave Mojci Novak, sekretarju za okolje, prostor in komunalne zadeve Jožetu Dergancu in direktorju podjetja I&I iz Kopra poslal pobudo, v kateri predstavlja svoje poglede in potrebne ukrepe glede javnega avtobusnega prometa v Novem mestu. Kot so zapisali, pozdravljajo odločitev občine, da uvede mestni potniški avtobusni promet, žal pa po letu dni avtobusi še vedno vozijo praviloma prazni ali zgolj s skromnim številom potnikov.

Ker so prepričani, da avtobusi niso le sredstvo za zagotavljanje prevoza tistih, ki drugih možnosti nimajo, temveč tudi sredstvo doseganja višje stopnje kvalitete bivanja v mestu, naj bi občinska uprava skupaj s koncesionarjem - podjetjem I&I nemudoma začela z dejavnostmi za izboljšanje stanja. O ukrepih za izboljšanje stanja, ki so bili predstavljeni v gradivu o novomeškem mestnem potniškem prometu, katerega so v občini julija poslali na občinski svet, mladi liberalni demokrati menijo, da so v določeni meri neprimerni in pomanjkljivi, predvsem pa je potreben bolj celovit pristop k reševanju tega problema. Zato so v obširnem pismu predlagali sklop dejavnosti, ki bi po njihovem mnenju pripomogli k izboljšanju obstoječega stanja.

Volit vabijo tudi mrtve duše

"Ta lepa Vida" in nekdanji župan Franci sta pa res od sile, saj na volitve vsak posebej vabita malo manj kot tri leta pokojnega občana iz Gorenje vasi. Ob vseh njunih peripetijah bi domači to še nekako razumeli, če bi bil njihov član, toda možakar ni bil nikoli v nobeni stranki. Mar to ni znano iz bratskih krajev nekdanje skupne države?

P.s. Ni čudno, če so se tako odrezali, ko pa mrtvi ne morejo voliti!

PETER REPOVŽ in družina ZUPAN

Kdor hitro da, dvakrat da

METLIKA - Občinska zveza prijateljev mladine Metlika pripravlja v sodelovanju z vrtcem, šolami in drugimi ter ob podpori številnih sponzorjev in donatorjev že vrsto let pester program in obdaritev predšolskih otrok pod naslovom „Veseli december". Do 23. oktobra so prve prispevke na račun OZPM Metlika št. 52130-678-84260 nakazali iz Metlike: Čevljarstvo Martin Cvitkovič, Frizerstvo Andreja Perčin, Fotokopiranje Franc Molek, Gostilna Josip Budački, Dvigalo servis Nikola Dragičevič, Konvez Zoran Malič, Cvetličarna Antonija Brinc, Šiviljstvo Esma Bobič, Mizarstvo Andrej Gršič, Montaža Darko Vladič, Picerija Marija Dojčinovič, Kovinska galanterija Biserka Magovac; iz Križevske vasi Avtoprevozništvo Boris Vukšinič; s Suhorja: TPV, krajevna skupnost in Marijan Radkovič; iz Bereče vasi Avtoprevozništvo Janez Ambrožič; iz Geršičev Elektroinštalacije Marijan Judnič ter z Lokvice Anton Muc, Ivanka Bučar, Frizerski studio. V imenu otrok in organizatorjev prisrčna hvala.

VLADKA ŠKOF, predsednica OZPM Metlika

Skupščina in brucovanje

LJUBLJANA - Klub belokranjskih študentov je imel pred tednom dni na Rožniku skupščino, na kateri smo izvolili novo vodstvo. Predsednik je postal Boštjan Papič, častna člana pa Jože Bajuk in Jan Dujec. Povabili smo tudi sponzorje, a se je skupščine udeležil le črnomaljski podžupan Andrej Kavšek. Na brucovanju pa smo krstili okrog 80 brucev.

ANITA SODEC

Nova lokacija društva pljučnih bolnikov

LJUBLJANA - Društvo pljučnih bolnikov Slovenije obvešča svoje člane, da se bo 2. novembra preselilo na novo lokacijo, in sicer v Zdravstveni dom Črnuče, Primožičeva 2, 1231 Črnuče Ljubljana. Telefon: 01/ 561 63 20, fax: 01/ 561 63 21.

Pesek v očeh

Neka stara mama
živi v hiši sama.
Da ji življenje lepše gre,
ob večerih televizijo prižge.

Šmarjona si nalije, turbo,
kadar polit'ko spremlja, kurbo.
Predstavitve strank je gledala,
polglasno je razpredala:

"Kako naj pride na volišče
in kandidata pravega poišče,
ker so zadnje dneve in noči,
pesek nametavali v oči?

Gospod so s prižnice dejali,
da moramo vse imeti radi.
Če mora človek vse imeti rad,
lahko obkrožim dvajsetkrat.

Morda iz komisije kdo pove,
kako to na volišču gre?
Sicer pa ne bom težila.
Doma bom," se je odločila.

JURE MURN

Na konjih skozi podsnežniške gozdove

Pohvale vreden podvig

Zadnjo soboto v septembru sta Potočan Alojz Debeljak iz Retij in njegov bratranec Alojz Mohar iz Zbilj pri Medvodah, odšla na konjskih hrbtih iz Loškega Potoka preko Loške doline in skozi obširne podsnežniške gozdove in na vrh 1967 m visokega Snežnika. Najmanj peturna ježa do pod vznožja gore in še dve uri vzpona, je redek, če ne edini znani primer.

Alojza Debeljaka vežejo na obširne gozdove Leskove doline, Mašuna in okolice prijetni spomini na včasih tudi neljube dogodke, ko je kot 15-letni fantič fural in vlačil hlodovino. Prav tam se mu je konj ponesrečil, da mu je skoraj odpadlo kopito. Sam ne ve, koliko časa je poškodovanega konja vodil domov, ve pa, da je porabil kar nekaj vreč, ko je konju povezoval ranjeno nogo, da žival ni preveč trpela. Ko je v poznejših letih prišel do dobrih voznih in jahalnih konj, se mu je vedno znova porajala želja, da bi pojezdil po tistih brezpotjih in vlakah. Tako sta z bratrancem prejezdila kar 100 km v obe smeri. Konja sta na goro in z nje peljala na povodcih in varno sestopila.

Sploh pa Alojz rad zapreže lojtrni voz, da kam popelje kakšno družino, včasih pa naloži otroke iz vrtca in jih popelje med cvetočimi travniki in polji.

A. KOŠMERL

Kje je spoštovanje do mesta?

Že dolgo časa rotovž ni hiša, od koder bi mestna uprava rokovala z mestom. V zadnjih letih je celo brez dobrega gospodarja. Zanemarjen in neugleden je in le še veličina proučelja priča o njegovem položaju in funkciji v preteklosti mesta. Obupno stanje pa ni le v notranjščini mestne hiše, temveč je ta duh zajel tudi prostor pred njo. Tu mislim predvsem spominski prostor znamenitim Novomeščanom pred rotovžem, kjer se zaenkrat priklanjamo Ketteju in Trdini.

Sredi petdesetih let je arhitekt Marijan Mušič med obnovitvenimi deli v mestu urejal tudi prostor Glavnega trga ter na novo oblikoval talni prostor ob rotovžu in mu dal posebno funkcijo. Marsikaj do danes ni bilo izvedeno oziroma je že uničeno: tako denimo niso zasajeni zamišljeni topoli, ni (več) z rečnim prodom dekorativno tlakovan pločnik ob stavbah, ni dveh jamborov za zastave, konfini, ki so obrobljali ta prostor, so porušeni, upravičeno se sprašujemo, kdaj se hermam Ketteja in Trdine končno pridružijo denimo za mesto prav tako zaslužni Jakac, Štukelj, Lamut pa Mušič.

Leta in leta komunalna oblast s tem prostorom postopa bolj po domače, brez kančka pietete: ne obnovi že močno načetega tlaka in podrtih konfinov, ob raznih veselicah tu postavljajo oder za nastopajoče, ki vse skupaj s Kettejem in Trdino vred kar prekrije, na tlak so povsem neutemeljeno postavili cvetlična korita, vrh vsega pa letos še dve stojali za kolesa!

Pa saj to sploh ne čudi! Če mestni uradnik na oddelku za prostorsko planiranje MO NM pove, da pač senčniki lokala Dodo, ki so čez poletje postavljeni tik ob Kettejevem vodnjaku - ta je prav tako Mušičevo delo - semkaj fino "pašejo" in ničesar ne motijo, po njegovem mnenju potem ni čudno, če tudi ob rotovžu ni odnos nič drugačen. Vsekakor tudi ta dejstva kažejo da mesto potrebuje mestnega arhitekta, kompetentnega človeka z avtoriteto, ki bo namesto uradnikov odrejal posege v občutljiv prostor mesta. Predvsem pa je potrebno malce spoštovanja do velikih ljudi iz preteklosti našega mesta in do mesta samega. Tega spoštovanja pa ne moremo pričakovati temveč ga moramo zahtevati, glede na položaj, ki smo jim ga kot meščani zaupali.

TOMAŽ LEVIČAR
Novo mesto

Ljubljansko pismo

Revščina ni priporočilo

Vse večja stanovanjska stiska

LJUBLJANA - Predvolilna vročica se je končno polegla in Ljubljana se počasi vrača k vsakdanjim opravkom in skrbem. Slej ko prej ostaja mnogim Ljubljančanom glavna skrb, kako priti do strehe nad glavo, če že ne lastne, vsaj najemne. A najemnih stanovanj je v primerjavi s številom prosilcev zanje vsako leto manj. Tudi pri odpravljanju stanovanjske stiske v slovenski prestolnici država še ni ne pravna ne socialna, čeprav tako piše v ustavi.

Po privatizaciji družbenega stanovanjskega sklada na podlagi stanovanjskega in denacionalizacijskega zakona se je število občinskih najemnih stanovanj v Ljubljani bistveno zmanjšalo, saj je mestni občini ostalo le nekaj nad 3.200 stanovanjskih enot. Z novogradnjami in nakupi se je to število sicer povečalo na 3.741 enot, vendar bistveno premalo, kajti praksa dosedanjih razpisov kaže, da je mogoče dodeliti stanovanja manj kot desetim odstotkom upravičenih prosilcev. Slovenska družba se naglo razslojuje in je tudi zato vse več ljudi, ki si sami stanovanja ne morejo zagotoviti. Ljubljana tudi nima dovolj stavbnih zemljišč, ki bi jih lahko namenili stanovanjski gradnji.

Letos in prihodnje leto namerava ljubljanska občina zgraditi 140 stanovanj za socialne upravičence v hišicah v Tomačevem in v stolpičih v Polju. Poleg tega je načrtovala še pridobitev najnujnejših bivalnih prostorov: 20 stanovanj s celovito prenovo oz. nadomestno gradnjo starih objektov ter zaključek gradnje 309 stanovanj (od tega 20 prilagojenih za invalide), pa nadaljevanje gradnje 14 stanovanj (od tega 3 za invalide) na Novih Poljanah. Občina ima v načrtu še začetek prenove zgradbe v Topniški (22 stanovanj) in začetek gradnje vogalnih prizidkov ob Linhartovi ulici (71 stanovanj) itd. Z nakupom še približno 50 stanovanj na trgu naj bi ustvarili možnosti za razdelitev neprofitnih stanovanj in stanovanj za socialne upravičence. Vsi ti še neuresničeni "načrti" stanovanjske gradnje v Ljubljani pa so le kaplja v morje potreb po stanovanjih. O tem priča že sam odziv na razpis o dodeljevanju kadrovskih in službenih stanovanj za 30 kadrovskih stanovanj. V predpisanem roku je vloge zanje oddalo kar 251 prosilcev.

Pa še to: Čeprav je bil zadnji razpis za dodelitev stanovanj socialnim upravičencem, objavljen že leta 1998 in so naslednjega načrtovali letos, tega letos ne bo, in to zaradi težav s pridobitvijo dokazov o lastništvu zemljišč in upravnih dovoljenj za gradnjo. Tudi zato še niso mogli izbrati niti izvajalcev stanovanjske gradnje v Tomačevem in v Polju. Iz podobnih razlogov tudi razpisa za neprofitna stanovanja ne bo mogoče izvesti prej kot v naslednjem letu. Tako ali drugače: izkupiček od razprodaje družbenega stanovanjskega sklada je tudi v Ljubljani tako kot povsod po Sloveniji naglo skopnel, a tisti, ki so že prišli (po zvezah ali po strankarskih ključih dodeljenih) kadrovskih ali socialnih stanovanj, se tudi ne nameravajo izseliti in jih prepustiti bolj potrebnim. Le zakaj bi jih?

VINKO BLATNIK

ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

Tita Kovač Artemis

Sedemdesetletnica pisateljice in publicistke ter častne občanke Novega mesta Tite Kovač Artemis

NOVO MESTO - V začetku prejšnjega meseca je zaokrožila leta svojega življenja na polnih sedem desetletij Tita Kovač Artemis, ki se je v slovensko književnost vpisala predvsem kot pisateljica dokumentarnih in biografskih romanov o velikih možeh iz naše in tuje preteklosti (Valvasor, Zois, Bleiweis, Štefan Dečanski, Kapodistrias), izpod njenega peresa pa so tudi odmevni Kemiki skozi stoletja, več radijskih in izobraževalnih televizijskih oddaj, strokovna in bibliografska dela, različni članki in leposlovna dela.

Tita Kovač se je rodila v Novem mestu 8. septembra 1930 očetu prof. Jožetu Kovaču in materi Mariji, roj. Kozina, kasnejši profesorici francoščine. V mestu ob Krki je živela do 1941. leta, ko sta se z materjo preselili v Ljubljano. Otroštvo v Novem mestu se ji je zapisalo globoko v srce, in čeprav jo je življenjska pot vodila po drugih mestih in v druge države, je ostala v srcu tesno navezana na svoje rojstno mesto. V Ljubljani je končala gimnazijo in leta 1956 diplomirala na tehniški fakulteti za inženirko kemije. Najprej je službovala v Piranu, nato v Ljubljani, kjer je naredila še bibliotekarski izpit. Občasno je vodila turiste po Evropi, daljše potovanje v Grčijo pa je bilo zanjo življenjskega pomena. V deželi, kjer je vzniknila zahodna kultura, je spoznala Angelosa Artemisa, s katerim se je kmalu poročila. Grčija je postala njena druga domovina. Z zdaj že pokojnim možem sta redno vsako leto za več mesecev prihajala v Slovenijo. Ob delu turistične vodičke je Tita Kovač Artemis ves čas marljivo sukala pisateljsko in publicistično pero, vešča več tujih jezikov pa je prevedla tudi nekaj knjig.

Življenjski jubilej Tite Kovač Artemis, častne občanke Novega mesta, bodo v njenem rojstnem kraju počastili s slovesnostjo, ki bo jutri, 27. oktobra, v Hotelu Krka, kjer bodo predstavili tudi njeno novo knjigo Dva tisoč.

MiM

Druga knjiga M. Beretiča Krvava žetev

Tik pred izidom - Lani je izšla prva Od znoja do boja

V novomeških zaporih smo bili ob italijanski roški ofenzivi konec septembra 1942 po krvavih dejanjih Italijanov in belogardistov v okolici Šmarjete, Mokronoga in po dolenjski tisti, ki so nas prijeli, razvrščeni v tri skupine. Od okrog 150 prijetih in zaprtih so jih kakšnih 50 ali več spustili domov, večino so namenili za internacijo, precej pa so jih postrelili kot talce.

V zaporu sem bil skupaj s skupino šmarjeških talcev, ki so jih nato ustrelili na Mladici pri Semiču. Izvedeli smo za težek zločin, ki so ga nad aktivisti OF zagrešili Italijani s svojimi pomagači 24. septembra 1942. Postrelili so jih, ko so jih ujeli v zelo skriti malo znani Beceletovi jami v Zagradu pri Herinji vasi. S sošolcem Jožetom Gregorčičem, po domače Žnedrčkovem, sva se stiskala v kotu celice in premišljevala, kaj bo z nama. Najbolj se nama je smilila edina zapornica, učiteljica iz Šmarjete Poldka Jurančič, ki je pustila doma štiri mladoletne otroke, moža pa je že imela v zaporih in pozneje v internaciji na Rabu.

Preveč je bilo težkih doživetij, ki bi jih lahko opisoval v tem prispevku, bodo pa zapisane v moji drugi knjigi, ki jo bo v kratkem natisnila Tiskarna Novo mesto in nosi naslov Krvava žetev. Opisal bi le še krvavi dogodek, za katerega smo izvedeli zadnji dan bivanja v celici, še podrobneje pa kmalu nato v internaciji v Gonarsu.

V našo sobo so pred odhodom pahnili domačina iz okolice Bele Cerkve. Povedal nam je nekaj o žalostni usodi Alojza Petriča. Mladega Petriča je prijela skupina belih, ki je bila v času roške ofenzive v Kronovem pri Šmarjeških Toplicah. Vsi so bili doma iz Trebnjega, vodil pa jih je italijanski agent Ivan Ban. Pazili so prehod čez Krko. Tam je bila plitva in prehodna, zato so jo prečkali partizanski aktivisti.

Petrič je bil rojen leta 1921 kot nezakonski sin Franca Vapiča z Obrha pri Šmarjeških Toplicah. Ta je imel posestvo z njivami, gozdovi in vinogradom, z ženo pa sedem hčera in prav toliko sinov. Lojzetu je mati zgodaj umrla za tuberkolozo, zato ga je oče vzel v svojo veliko družino. Fant je bil miren, priden in ubogljiv. Vsi so ga imeli radi, še posebej krušna mati. S šestimi leti je moral za pastirja in pozneje za hlapca v grad Hmeljnik. To leto jeseni je odšel v partizane, v Gubčevo brigado. Konec oktobra se je oglasil doma, da se malo očedi, preobleče, kaj poje in prinese nazaj borcem cigarete, ki mu jih je prinesla sestra Ivana iz trgovine. Ti so taborili nekje pri Radovljah pri Šmarjeti. Poslovil se je, sestro obdaril z bonboni in odšel. Oče ga je opozoril na patrulje belih iz Kronovega, mu dal v roke sekiro, da bi izgledal, kot da gre v gozd napravljat drva. Kapo je skril, puško je imel v gozdu, v vasi Paha pri Gričevju pa je naletel na omenjeno belogardistično patruljo Trebanjcev iz Kronovega. Pustili bi ga naprej, saj se jim ni zdel sumljiv, če se ne bi tedaj oglasil njegov stric Ivan oziroma Johan, kot so ga klicali, ki je bil z belimi, in ga izdal, češ da imajo pred sabo partizana. Takoj so ga aretirali in ga odpeljali v svojo postojanko v Kronovo, od tam pa v smrt. Po izživljanju nad njim so se z njim še fotografirali. Moral si je tudi sam izkopati grob.

MIRAN BERETIČ

Mladi raziskovalci

Slovenski festival znanosti

LJUBLJANA - V Cankarjevem domu je od 17. do 19. oktobra potekal že sedmi Slovenski festival znanosti z mednarodno udeležbo pod geslom Življenje v sožitju z znanostjo. Namen festivala je promocija in popularizacija znanosti med različnimi generacijami.

Poleg razstav, predavanj, simpozijev in drugih dogodkov so potekale tudi delavnice za otroke, ki so jih letos vodili slovenski učitelji iz skupine projekta Veselošolski raziskovalci revij Pil in Pil plus. V delavnicah Zgodnje uvajanje v svet znanosti so med drugimi z našega območja sodelovali: Lidija Gornik (OŠ Zbora odposlancev, Kočevje), Katarina Šantej (OŠ Save Kladnika, Sevnica) in Danica Možina (OŠ Šmihel, Novo mesto).

Kaj z odmero KD?

LJUBLJANA - Vlada je konec preteklega tedna obravnavala informacijo o problematični odmeri davka od katastrskega dohodka na zemljišča, ki so v upravljanju Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov. Kot je sklenila, naj bi Sklad in Geodetska uprava začela usklajevati razvrstitev 233.000 ha zemljišč, ki so v zakupu, da bi omogočila realno odmero katastrskega dohodka. Projekt naj bi končali v treh letih.

Kdo je (naj)bolj kriv?

Ob zapiranju rudnika Senovo so bili najprej na udaru invalidi - Povsod so jim zaprta vrata

Po sklepu vlade Republike Slovenije, da se zaprejo rudniki rjavega premoga v Sloveniji, decembra 1994, so bili na Senovem najprej na udaru invalidi. Takratni direktor Herman Kunej je zagotavljal, da bodo na čakanju na domu do izpolnitve pogoja za upokojitev. Ni minilo dve leti, že so začeli prihajati na upravo premogovnika zainteresirani za državni denar (ne zaradi invalidov) in invalidi so dobivali vabila za razgovore o prezaposlitvi.

Aprila 1898 ste invalidi na predlog Dominika Urbančiča, ki je tudi invalid, izglasovali, da vas zastopam na različnih sestankih v zvezi z vašimi problemi, ki bi se pojavljali. Kljub temu da sem se decembra isto leto upokojil, sem si dejal, da bom še naprej napisal kakšen dopis za različne ustanove, a tudi kakšno prošnjo ali pritožbo, če bo kdo od delavcev to potreboval oz. želel. Telefonsko sem govoril z direktorjem H. Kunejem, mu razložil, da bi bilo dobro, da se sestane s čakajočimi na domu, ki so v dvomih, kaj bo z njimi, ko bodo površine okoli premogovnika urejene, le-ta pa dokončno zaprt. Vse to sem kasneje tudi tapisal in po pošti poslal na upravo premogovnika, a nisem dobil odgovora. Kasneje sem enako pisal županu Francu Bogoviču, ki mora skrbeti tudi za pravilno porabo denarja ob zapiralnih delih, a še bolj za usode zaposlenih oz. čakajočih doma. Nisem dobil odgovora, a tudi ni bilo premikov na liniji župan - direktor premogovnika Senovo.

Zaradi telefonskih klicev ponoči in podnevi in tudi obiskov pri meni doma sem pisal tudi Mihi Brejcu, ministru za delo, družino in socialne zadeve. Tudi od njega nisem dobil nič. In po vsem tem me kličeš, Ivan Štirbej, in praviš, da bom kriv za vašo usodo. Tako je tebi "nekdo" dejal! Kaj sva se takrat in še mnogokrat prej pogovarjala, veš ti. In kaj (ne) nameravate storiti vi na čakanju, veš tudi ti. Meni si ne upa (razen v gostilni) nihče očitati, ker nima dokazov in jih tudi ne more imeti, da nisem storil vseh korakov, da bi se vaš položaj uredil. Gotovo pa bi to lahko uredil sedanji direktor premogovnika Senovo Branko Žibret, s katerim sem tudi govoril. Trdil je, da ste lahko brez skrbi, a sestanku z vami se očitno tudi on izogiba.

Moj zadnji predlog je: sestavite zahtevo, da vas sprejme, jo vsi podpišite in pošljite na upravo premogovnika Senovo. Očitno je po vsem tem, da so moji dopisi kot bob ob steno in moja prisotnost na sestankih nezaželena. Na potezi ste invalidi in želim vam, da svoje probleme, ki pa niso enostavni, uspešno in kmalu rešite.

ALOJZ ŠRIBAR
Kobile 3a
Leskovec pri Krškem

Za drage medicinske inštrumente

V sklad za drage medincinske inštrumente so v času od 2. do 20. oktobra darovali: sosedje iz Jedinščice (namesto cvetja za pok. Boža Galiča) 24.500 tolarjev; Franc Luzar, Straža 70.000; OŠ Šmihel (namesto cvetja za pok. Boža Galiča za interni oddelek) 20.000; sodelavke Sonje Repše (namesto cvetja za pok. Alojza Urbanča) 35.100; Dobrodelna prireditev SLS+SKD Slovenska ljudska stranka (za igrače na otroškem oddelku) 169.552; Irena Butala, Stari trg, za dobrodelne namene 10.000 tolarjev.

Popravek - Objava v 41. številki Dolenjskega lista se pravilno glasi: Stanovalci iz Kandijske ulice št. 42, 44, 46, 48, 50 in 52 namesto cvetja za pok. Vinka Urbanija - 50.400 tolarjev.

Ob zabavi tudi predavanja

PIŠECE - Blizu 250 kmečkih žena se je zbralo na srečanju, ki ga je v Pišecah pripravilo Društvo kmetic iz Brežic. Prišle so iz vseh treh posavskih občin in najprej poslušale predavanja o urejanju okolice hiš in domačij ter o vzdrževanju sadnega in zelenjavnega vrta. Po kulturnem programu, ki so ga pripravili tamkajšnji šolarji, so udeleženke pokramljale o pomembnosti takšnih srečanj, poskusile dobrote, ki so jih prinesle s seboj, nazadnje pa so tudi zaplesale.

M. V.

Na izlet v Brkine

ŽUŽEMBERK - Eno najaktivnejših turističnih društev na Dolenjskem in v Sloveniji, TD Suha krajina, je preteklo soboto organiziralo izlet za člane v turistično vas Narin v Brkinih. Ob tej priložnosti so ob grobu počastili spomin na pesnico Milo Kačič, redno gostjo žužemberških prireditev. Na povabilo Društva podeželskih žena Narin so si ogledali ostanke gradu Šilentabor in turistično ponudbo pri štirih tamkajšnjih družinah. (V. K.)

Turistično društvo resno poprijelo

Prva večja prireditev v Podpreski

LOŠKI POTOK - V treh mesecih, odkar je bilo ustanovljeno Turistično društvo Loški Potok, so na delovnih sejah odbora predvsem pilili predlagane dejavnosti društva, potrebno pa je bilo urediti še vrsto administrativnih postopkov. Na zadnji seji 13. oktobra v Dragi pa so sprejeli plan dejavnosti za tekoče in prihodnje leto. Tako bodo med drugim organizirali predavanja o naravnih in kulturnih vrednotah ter različne prireditve, ki naj bi pomagale ohranjati ljudska izročila, pripravili zloženke in karte z oznakami turistično zanimivih točk in krajev, organizirali prireditve v sodelovanju s šolo dr. A. Debeljaka, izlete, obiske sejmov, vodenja skupin ter prodajo spominkov in razglednic, se trudili navezati stike s sosednjimi in sorodnimi društvi... Ti osnovni sklopi imajo še niz podprojektov, vse pa bo mogoče uresničiti le z rednim dotokom denarja. Predvideni osnovni stroški delovanja društva do konca leta 2001 so 3,5 milijona tolarjev.

Prva večja prireditev pod naslovom "Živalski svet naših krajev" bo od 9. do 12. novembra v gasilskem domu v Podpreski. Gre za razstavo živali, ki jih bodo prispevale lovske družine iz Loškega Potoka in Drage, za večino slikovnega materiala bo poskrbel Stane Lavrič, sodeloval bo še Zavod za gozdove Slovenije, predstavili pa bodo tudi knjigo Antona Simoniča "Srečanje z medvedom". Vrhunec prireditve naj bi bilo kresovanje 11. novembra, sklenili pa jo bodo dan kasneje s predavanjem gozdarskega strokovnjaka in fotografa Janeza Konečnika.

Prometni kviz

METLIKA - Pretekli teden je OZPM Metlika pripravila v sodelovanju s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter podzemeljsko in metliško osnovno šolo prometni kviz „Na cesti nikdar nisi sam". Tekmovalo je pet ekip petih razredov, ki so pokazale izredno veliko znanja, tako da so bili potrebni dodatni krogi vprašanj. Prvo mesto sta si delili ekipi OŠ Podzemelj in 5. c OŠ Metlika.

Novi prostori Varnosti, d.d.

KRŠKO - Varnost, d.d., Novo mesto vabi jutri, v petek, 27. oktobra, ob 11. uri na otvoritev poslovnih prostorov na CKŽ 135, v trgovsko poslovno hišo Job - Avto Puntar. Sledil bo ogled opreme in sredstev.

Marija Breznik

V sredo smo se na trebanjskem pokopališču poslovili od Breznikove Marije iz Trebnjega. Rodila se je 2. maja 1915 v Dobindolu pri Uršnih selih v delavski družini. Izučila se je za šiviljo. Konec vojne je dočakala kot aktivistka v Beli krajini. Po vojni se je poročila z Lojzetom Breznikom iz Potočne vasi. Rodila sta se jima dva sinova. Bila je zelo aktivna v Rdečem križu in v družabnem življenju kraja. Rada je prepevala, posebno partizanske pesmi.

Mož ji je umrl leta 1988. Po njegovi smrti je še ohranila vitalnost in hodila k prijateljem ter si s tem tolažila bolečino ob nenadni izgubi moža. Nato je nastopila težka bolezen. Leto dni sta zanjo skrbela sin in snaha, ko pa je bolezen napredovala, so ji priskrbeli nego v domu starejših občanov v Črnomlju, kjer so jo negovali tri leta. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

REZKA MAJER

POŽAR V MUZEJU NA PROSTEM - Na srečo ne zares, a ker bi lahko zagorelo tudi v Pleterjah, so se v gasilski zvezi Šentjernej, v sektoru Šentjernej odločili, da letošnjo vajo ob mesecu požarne varnosti, ki je bila prejšnjo soboto, pripravijo v muzeju na prostem. Po scenariju je zagorel kozolec, gasilci pa so morali reševati živino in človeka ter zavarovati ostale lesene objekte. V vaji so sodelovala gasilska društva Šentjernej, Vrhpolje, Maharovec, Grobelje, Ostrog in Dolenja vas, vsa pa so prišla na požar v času med 5 in 12 minutami. Vaja je pokazala dobro pripravljenost gasilcev. Istega dne so imeli vajo na Tolstem Vrhu tudi gasilci sektorja Orehovica. (Foto: T. J. G.)

GASILCI NAPOLNILI POTOK - Čeprav je bila prejšnjo soboto v Pleterjah le gasilska vaja, so morali gasilci po končani vaji pošteno pljuniti v roke. Šentjernejski tovornjak s cisterno je namreč zagazil in ni veliko manjkalo, da ni pristal v potoku. Ta je bil sicer bolj suh, a ne za dolgo, saj sta bila dva gasilca primorana, da za lažje reševanje spraznita cisterno. Če drug ne, so bile vesele vsaj tamkajšnje race, ki so imele vsaj za nekaj trenutkov osvežujočo vodno kopel. (Foto: T. J. G.)

V HINJAH NOV GASILSKI AVTO - Po sektorski vaji žužemberških gasilskih društev je pred gasilskim domom v Hinjah v nedeljo potekala slovesnost, na kateri so domači gasilci uradno prevzeli novo gasilsko vozilo Renault Master. Občanom, občini in sponzorjem se je za pomoč zahvalil občinski svetnik Dušan Papež. Občina je za vozilo prispevala poldrugi milijon tolarjev. Zbrane je pozdravil tudi predsednik GZ Novo mesto Alojz Muhič, medtem ko je predsednik društva Ciril Papež najzaslužnejšim gasilcem in sponzorjem podelil plakete in priznanja. V kulturnem programu so nastopili moški pevci KD Prima in otroci OŠ Prevole. (Foto: S. M.)

JESENSKI IZLET NA BIZELJSKO - Vsem 130-izletnikom iz Domžal in Moravč bo ostal jesenski izlet na Bizeljsko, ki ga je pripravil domžalski občni odbor Združenja borcev in udeležencev NOB, še dolgo v spominu. Veselo razpoloženje jih je spremljalo že od samega začetka poti do Atomskih Toplic, kjer je bil krajši postanek za kopanje in ogled kraja. Od tam so se odpravili na zanimivo Turistično kmetijo Jelenov greben pri Olimju, kjer so si ogledali veliko družino jelenov in se okrepčali. Nato je sledila pot do njihovega končnega cilja popotovanja - Stare vasi. Na kmetiji družine Zagmajster so preživeli nekaj prelepih uric. V krogu gostoljubne družine in ob zvokih harmonike, ki jo je raztegnil šofer Lojze, je čas prehitro minil, prišel je večer in čas za odhod. Zadovoljni in veseli ter polni vtisov so se vrnili na svoje domove. (Foto: J . Novak)

O SEMIŠKIH KOLINAH - V folklorni skupini osnovne šole Semič, ki jo vodi prizadevna mentorica Marija Gregorič, pripravijo vsako leto vsaj eno zanimivo igrico. Otroci v njej predstavijo enega ali več ljudskih običajev, od katerih so mnogi sicer že potonili v pozabo. Govorijo pa v domačem semiškem narečju, zaradi česar med poslušalci naletijo na še toliko večje odobravanje. Letos so pripravili igrico o kolinah pri Fuksovih na Selih (na fotografiji), pri kateri pa seveda ne gre brez petja pesmi s šaljivo vsebino. (Foto: M. B.-J.)

Vaš tolar je sedaj vreden 10 % več

Mazda 626 prihranek do 450.000 SIT*

Mazda Demio prihranek do 250.000 SIT*

Mazda 323 Exclusive prihranek do 300.000 SIT*

Tega ne boste našli v tečajni listi. Dejstvo pa je, da je vaš denar odslej vreden več. Pri **Mazdi** smo namreč *za 10 % znižali cene* naših priljubljenih modelov iz zaloge: **Mazde 626, Mazde Demio** in **Mazde 323**. Tako ugodne priložnosti res ne velja zamuditi. Pohitite v salone z vozili **Mazda,** kjer je vaš denar vreden več.

*Prihranek je odvisen od opremljenosti posameznega modela.

MMS KREDIT & LEASING

Ljubljana: **A COSMOS**, 01/51 95 090; **GAMA CENTER**, 01/52 31 126; **MAZDA CITY**, 01/24 25 000; *Maribor*: **AVTOCENTER ŠERBINEK**, 02/45 03 550; *Ptuj*: **AVTOCENTER ŠERBINEK**, 02/78 38 451; *Murska Sobota*: **AVTOCENTER LEPOŠA**, 02/53 61 770; *Celje*: **STIGMA 93**, 03/49 18 500; *Zagorje*: **AVTOHIŠA KRŽIŠNIK**, 03/56 64 729; *Velenje*: **AS AVTOMOBILI SKORNŠEK**, 03/89 72 170; *Kranj*: **AVTO MOČNIK**, 04/20 41 696; *Koper*: **AVTOPLUS**, 05/61 37 037; *Nova Gorica*: **AUTORENT**, 05/30 28 460; *Novo mesto*: **SIGMACOM**, 07/33 76 400; *Brežice*: **GAMA**, 07/49 93 030

www. mazda.mms.si

mazda

LERAN

Novo mesto
Lebanova 24

http://www.leran.si
e-mail: leran@siol.net

telefon: 07/33 79 940
07/33 79 941
faks: 07/33 22 282
mobitel: 0609/633 553
041/633 553

Prodamo:

- **HIŠE:** na Ajdovcu (okolica), na Bučki, v Črnomlju, na Dobravi, v Dol. Ponikvah (pri Trebnjem), Gor. Brezovici, Jagodniku, Krškem, Malem Slatniku, v Metliki, Mokronogu (in okolici), Novem mestu (in okolici), na Otočcu, v Semiču, Sevnici (okolica), Straži, Šentjerneju (okolica), Škocjanu, Viru pri Domžalah, Žužemberku;
- **STANOVANJA:** v Kostanjevici, Krškem, Ljubljani, Novem mestu, Smolenji vasi, Straži, Trebnjem;
- **VIKENDE:** v Brestanici (okolica), Dol. Kotu pri Dvoru, Gor. Suhadolu, Novem mestu (okolica), Podbočju (Šutenski Vrh), Straži, Šentjerneju (okolica), Škocjanu (okolica);
- **GRADBENE PARCELE:** v Črnomlju, Tuševem Dolu, Mirni Peči, Mokronogu, Novem mestu, Šentjerneju (Groblje), Šentrupertu (Vrh), Šmarjeških Toplicah;
- **POSLOVNE PROSTORE:** v Črnomlju (pizerija, diskoteka), Dolenjskih Toplicah (središče), Novem mestu (Glavni trg, Novi trg, Šolski center), Straži in drugod;
- **POSLOVNO-STANOVANJSKE OBJEKTE V OBRATOVANJU:** v Šentjerneju (Dol. Vrhpolje: bife in stanovanje), Novem mestu (gostilna);
- **KMETIJE:** v Beli krajini (pri Semiču), Jagodniku, Šentjerneju (okolica), Šentrupertu (okolica), Trebelnem (okolica), Trebnjem (okolica).

Oddamo:

- poslovne prostore, gostilno in stanovanja v Novem mestu, stanovanje v Črnomlju.

Oglasite se na sedežu podjetja ali nas pokličite.

DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST

družine
ostareli
otroci
zasvojeni
brezdomci
invalidi
matere v stiski

Dobrota opogumlja

Sodelujte z nami v dobrodelni akciji

tel.: (01) 23-23-186, www.karitas.si

SAMO PRI NAS NAGRADNA IGRA ZA SAXO!
Žrebanje 22. decembra 2000.

CITROËN CENTER CIKAVA

DOLENJSKI LIST

Poleg kegljišča
na Germovi 6
v Novem mestu
posluje

Postregli vas bodo s:

- **picami**
- **hamburgerjem**
- **giricami**
- **pomfritom**
- **sladoledom**
- **ledeno kavo**
- **sadnimi kupami**

in raznovrstnimi pijačami.

☎ 07/ 33 21 878
Vabljeni!

Zastonj do interneta!

Pokličite 080 1000

SiOL

Svet ni eden. Svetova sta dva.
www.siol.net

DOLENJSKI LIST

RADIO 94,9 Mhz VESELJAK

Izberete na cestninski postaji vedno napačno vrsto?

Izberite pravo - sistem ABC.

ABC CESTNINA

DARS, d.d. Ulica XIV. divizije št. 4, Celje

Enostavno ABC

Informacije: 080 35 03

1+1=3

Ali več.

PRVA POKOJNINSKA DRUŽBA

Sodelovanje bogati

www.posta.si || info@posta.si

STORITVE NA DOMU

Zakaj bi hodili na pošto ...

... če pride pošta k vam?!

Več informacij dobite pri vašem pismonoši.

POŠTA SLOVENIJE

RENAULT STORITEV

1. Do 12% popust* ob nakupu 4 zimskih pnevmatik!
2. **Paket I**: metlice brisalcev, spray za odmrzovanje šip in tekočina za vetrobransko steklo - le 3.500** SIT! Darilo: strgalo za led!
3. **Paket II**: spray za odmrzovanje ključavnic, spray za odmrzovanje šip in tekočina za vetrobransko steklo - le 1.100 SIT! Darilo: dišeča smrekica!

Zvozimo to zimo

16. 10. - 11. 11.

Brez skrbi, Renault vse postori!

* Velja za imetnike Renault LB Karanta kartice.
** Cena velja za vozila R5 in Clio, kupljen do aprila 1994.

www.renault.si

Lokakava

Zdrami in premami

SODELUJTE V NAGRADNI IGRI

od 26.10. do 16.11.2000

Prednovoletni Dunaj z Loka kavo

40 ENODNEVNIH IZLETOV
(ogled Dunaja, znamenitosti...)

20 PAKETOV LOKA KAVE
(5 kg Loka kave)

TER ŠE MNOGO DRUGIH NAGRAD...

Loka kava, 250g

SAMO 269.-

v akciji od 26.10. do 9.11.2000 v vseh prodajalnah Mercatorja

Iz embalaže Loka kave izrežite tri elipse z napisom Loka kava. Vložite jih v ovojnico, pripišite svoje podatke ter jih najkasneje do 16. novembra 2000 pošljite na naslov: Mercator Gorenjska, d.d., Kidričeva c. 54, 4220 Škofja Loka

Žrebanje bo 17.11.2000. Nagrajence bomo o izidu žrebanja obvestili v roku 10 dni po izvedbi žrebanja. Rezultati žrebanja bodo objavljeni v časniku Večer, dne 20.11.2000.

Super Akcija

od 26. do 30. oktobra 2000

Super Cena že od 99,00 SIT

Nagrobne sveče

Super Cena 789,00 SIT

Nagrobni pesek marmor CARARA
- vreča 25 kg, 6-9 mm
- vreča 25 kg, 9-12 mm

Ob nakupu sveč vam priznamo še 5 % gotovinski popust (ne glede na višino nakupa).

S Kartico Kovinotehna, pri nakupu nad 5.000 SIT, še 4 % gotovinskega popusta!

nemogoče je mogoče

KOVINOTEHNA

Prodajna centra v BTC Novo mesto in v Intermarket centru Brežice

Kovinotehna, d.d., Celje, 3502 Celje, Mariborska 7

Podeželje postaja prednost

Podeželje je privilegij, ki ga je treba tudi plačati. To počasi spoznava ves sodobni svet, zdi pa se, da smo Slovenci to vedeli in čutili že dosti prej, sicer se ne bi tako oklepali zemlje. Kakšna je prava slika slovenskega podeželja? Podeželje je mnogo širši pojem od kmetijstva, zato mu prihodnosti tudi prihajajoči evropski red ne more kar tako vzeti. Pravzaprav ga slovenski človek ne bo dal. Še posebej ne zdaj, ko je večina lokalnih cest asfaltirana, ko se vodovodi bližajo vsaki vasi, ko se obnavljajo in ohranjajo šole tudi v izumirajočih vaseh.

Kmetijstvo je morda po svoje res na tleh, vsekakor pa na močno majavih nogah, saj se od danes do jutri ne ve, česa naj se kmet loti. Kar se danes splača, se jutri več ne bo. Enkrat se najbolje obnesejo prašiči, drugič rejeni bikci pa mlekarice, za hip drobnica, drugje sladkorna pesa – do prve čeri, ko se vse ustavi in vsi upi v boljše čase razblinijo. Tudi pot do načrtovane pridelave ter do državnih podpor in neposrednih plačil ni tako kratka in ravna, kot se je zdelo. Čeprav se je spomladi s papirji tako mudilo, da so bili kmetje vsi iz sebe in so se svetovalci hoteli raztrgati pri izpolnjevanju obrazcev, denarja še vedno ni od nikoder.

Kmetijstvo kristalizira. Na eni strani se nabirajo velike kmetije, ki so usmerjene v eno ali dve poglavitni dejavnosti, okoli pa kot drobci odpadajo manjši kmetje in polkmetje. Pravijo, da je trenutno v naši deželi kakih 100.000 ha povsem opuščenih polj in še 40.000 ha občasno obdelanih njiv in travnikov. S klasično pridelavo in intenzivnim kmetijstvom bo v prihodnje lahko preživelo le manjše število večjih kmetij, država pa bo morala s pametno kmetijsko in davčno politiko preprečiti zaraščanje in omogočiti, da bo zemlja na voljo tistim, ki bi jo radi obdelovali.

Še so vasi, kjer otrok skorajda ni več, čeprav gre res za najbolj odročna in za življenje težka naselja. Slovenija je kljub vsemu malo urbanizirana dežela, saj so prebivalci ostali na vasi, kjer je danes polno novih hiš, pa čeprav 10 ali 20 kilometrov oddaljena od občinskih središč. Res pa je, da se je v teh vaseh zadnja leta marsikaj spremenilo. Niso prišli samo priseljenci, tudi domačini živijo drugače. Pred nekaj leti je mleko oddajala skoraj vsaka hiša v vasi, ki je imela krpo zemlje, zdaj pa ga morda le še dva ali trije večji kmetje.

Kljub vsem težavam pa se zdi, da podeželje živi, kot že desetletja ni. Živo je in tisto, kar se gradi, je trdno in bolj izhaja iz lastnih pobud, idej, vlaganj, iznajdljivosti. Kdo pravi, da kmetije in z njimi podeželje nimajo prihodnosti, ko pa je samo na zadnji razpis ministrstva in pristojnega sklada prispelo okrog 1.300 vlog, projektov za razvoj kmetij, dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in prestrukturiranje kmetijstva! Prosilci so zaprosili skupno za 8,5 milijarde tolarjev, kar je okrog štirikrat več, kot je trenutno na razpolago denarja. Če bodo še naprej bombardirali pristojne ustanove s programi in idejami, bo morda nekoč denarja še več. Samo po programu Sappard, ki je namenjen olajšanju vstopa v EU, bo Slovenija za razvoj podeželja v naslednjih šestih letih lahko porabila 9,3 milijarde tolarjev, če bo tretjino sredstev zagotovila tudi sama. To bi bilo skupno 14 dragocenih milijard tolarjev.

Spremembe v kmetijstvu so načrtovane in zapisane na kupih papirja, v praksi pa so v prvi vrsti zelo boleče. Izredna naglica v spremembah ni pisana na kožo podeželju. Če je treba čez noč sprejeti strožja merila pri pridelavi mleka in ostre veterinarske zahteve, to močno vpliva na tradicionalno podeželje, kakršno je še posebej značilno za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje, kjer se ljudje trmasto z močno navezanostjo in ljubeznijo držijo majhnih zaplat zemlje. Ostareli in manj iznajdljivi nimajo izbire, drugi pa v tem vidijo nekaj več. Morda samo sprostitev , a vse pogosteje tudi priložnost za dodaten zaslužek. Z dobro idejo je včasih že manjša kmetija dovolj za preživetje, medtem ko za marsikatero dejavnost, ki ne bi okrnila podeželske idile, niti ni treba imeti kmetije. V vsakem primeru pa so nujni sposobni in prilagodljivi ljudje z veliko znanja.

Podeželje postaja vse bolj privlačno in vse več ljudi se zaveda, da je ravno tu pravo mesto za oddih ali preživljanje prostega časa. Je podeželje na to pripravljeno? Turizem je ta trenutek najpomembnejša dopolnilna dejavnost na kmetijah, ki je vir dodatnega zaslužka, ohranja delovna mesta in nudi možnost za neposredno prodajo pridelkov doma. V Sloveniji je okrog 400 turističnih kmetij, še enkrat toliko pa jih je v razvoju. Turizem uspešno vstopa tudi na podeželje jugovzhodne Slovenije.

- Seveda je še veliko drugih dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in nekmetijskih dejavnosti, ki se lahko vključijo v življenje in turistično ponudbo podeželja, vinskih in sadnih cest, sprehajalnih in pohodnih ter kolesarskih poti. Pomembna je drznost in ideja – ponuditi nekaj novega, drugačnega in takega, kar premore samo podeželje, pa še sodelovanja med sesedi.

BREDA DUŠIČ GORNIK

JOŽE SKENDER IZ KOSTELA

Nikoli mu ni bilo žal, da se je vrnil domov

Življenje na podeželju ni lahko, zato ljudje v iskanju boljših priložnosti zapuščajo vasi in odhajajo v mesta. So pa so tudi takšni, ki se življenju v velikem mestu nikakor ne morejo privaditi. Nekateri zato vse svoje življenje podredijo „boju za preživetje", saj vztrajajo in živijo v kraju, kjer imajo delo, samo zaradi dela, drugi, veliko bolj redki, pa se odločijo, da bodo tvegali. Med slednje sodi tudi Jože Skender iz Kostela, ki se je pred 18 leti vrnil iz Ljubljane v svoj rojstni kraj, ne da bi točno vedel, kaj bo počel in kako bo preživljal svojo takrat še štiričlansko družino.

Tradiciji izseljevanja, ki je že na prelomu 19. stoletja povzročila, da se je na Kočevskem število prebivalcev za pol zmanjšalo, je sledilo tudi vseh šest Skendrovih otrok iz „trga" kot pravijo po domače Kostelu ob vznožju istoimenskega gradu iz začetka 14. stoletja. Tako je tudi najstarejši sin Jože, ki se je izšolal za strojnega tehnika, poskusil z delom v Ljubljani. Čeprav ni imel slabe službe in si je v Ljubljani zasnoval tudi družino, ga je, rojenega sredi lepot neokrnjene narave v kraju, od koder so se poleti pogosto hodili kopat v bližnjo Kolpo, ki še danes velja za eno najčistejših rek v Evropi, ljubljanski beton začel dušiti. Z vsakim letom bivanja v Ljubljani se je počutil slabše, in ko je napočil trenutek, ko se je odločil zoperstaviti pritisku mesta, ki ga je z dneva v dan bolj dušilo, žena Marija pri tem ni imela več kaj dosti besede. Ker se je ravno tedaj dajala v najem družbena zemlja, je to priložnost za vrnitev domov takoj izkoristil. Tako je bil, kot pravi, med prvimi v Sloveniji, ki se je odločil in tudi dejansko najel zemljo, ki jo je na Kočevskem dajal v najem ZKGP Kočevje.

Čeprav so mu svetovali in ga celo nagovarjali, naj se oprime govedoreje, se je Jože na presenečenje mnogih odločil za ovčerejo. Tudi sam ni dobro vedel, v kaj se podaja, saj pred 18 leti, ko je začel gospodariti na 10 hektarjih najete zemlje s 25 ovcami, ovčereje na Kočevskem skoraj bilo. Vedel pa je, da kljub obilici zemlje, ki je na voljo na območju Kostela, ni primerne zemlje za intenzivno kmetovanje. Začel je v zasilnem objektu, kasneje pa mu je s pomočjo kredita in tudi nepovratnih državnih sredstev uspelo zgraditi novo gospodarsko poslopje s hlevom. Postopoma je najel še več zemlje, tako da je ima sedaj okoli 30 hektarjev, ovac pa je imel v najboljših letih gospodarjenja tudi skoraj desetkrat več kot na samem začetku, ko se je, kot pravi, lotil dela, v katero je vložil na tisoče ur, a še vedno ni in nikoli ne bo končano. Zemlja, ki jo je najel, je bila namreč sila zaraščena, saj je več kot 30 let niso obdelovali. Grmičevje so sicer odstranili že v prvih nekaj letih, vendar tudi še danes s travnikov in pašnikov odstranjuje razen plevel. "Najhitreje in najučinkoviteje bi bilo, če bi za to uporabil kemične preparate," pravi Jože in dodaja, da pa tega ne počne, saj se je odločil za ekološko predelavo. Večkrat na leto zato travnike pokosi in prebrana, da bi se plevel čim večkrat uničil in se tako sam umaknil. Vendar bo za to, kot pravi Jože, potrebno tudi več let in tako še zelo veliko dela in truda.

Za gnojenje pašnikov in njiv uporabljajo hlevski gnoj pa tudi v hlevu, kamor zadnjih nekaj let zaradi zveri ovce redno spravljajo, ne uporabljajo ničesar, kar je industrijsko pripravljenega. Vso potrebno krmo pridelajo na njivah in travnikih, ki pa, žal, niso v zaokroženem kmetijskem kompleksu, kar je, kot pravi Jože, največja pomanjkljivost kmetije. Nekatere njive so namreč od kmetije oddaljene 10 in celo 15 kilometrov, kar pa mu otežuje kmetovanje, saj to povzroča ne le veliko obrabo strojev, ampak, kot pravi sam, "veliko izgubo časa, ki bi ga sicer lahko koristneje porabil". Do pred šestimi leti so na kmetiji poleg ovac in 5 do 10 prašičkov redili tudi 10 krav, ki pa so jih prodali, ko so ukinili mlečno progo v Kostel. V zimskem času je namreč Kostel, čeprav vsega le dva kilometra oddaljen od glavne ceste Kočevje – Petrina, še danes težje dostopen. Vendar je to, kot pravi Jože, manjši problem, večji so namreč zveri: medvedi, volkovi, risi in tudi lisice! Zveri je namreč, kot pravi Jože, nesporno več kot v letih, ko se je po gozdovih ob vznožju kostelskega gradu še sam podil kot otrok, in tudi več kot pred nekaj manj kot 20 leti, ko je ubežal iz zanj vedno meglene in moreče Ljubljane nazaj v naročje zelenila rojstnega kraja. Ali bodo tu ostali tudi njegovi sinovi Luka, Grega in Jaka ali vsaj eden izmed njih, ne ve. Kot pravi Jože, ki mu kljub trdemu delu nikoli ni bilo žal, da se je vrnil domov, bi bilo škoda, če nihče ne bi ostal doma in nadaljeval s kmetovanjem. Vendar pa po drugi strani, kot pravi, svojim sinovom želi lažje življenje, predvsem pa "življenje po njihovi lastni izbiri".

M. LESKOVŠEK-SVETE

DVE OVCI - PET JAGENJČKOV - Jože ima trenutno sto ovac, ki se pasejo po grapah in strmih pobočjih razgibanega predela ob vznožju kostelskega gradu. V hlevu, kjer so lahko edino varne, pa še to ne povsem, saj jim je pred leti prišel ris celo v hlev! - ima trenutno ovco z dvema jagenjčkoma in ovco "rekorderko", ki je imela lani kar štiri, sedaj pa ima tri jagnjeta. (M. L.-S.)

KRMA - Čeprav mu dela nikoli ne zmanjka, ga ima Jože v teh dneh, ko je potrebno s polj pobrati pridelke, še posebno veliko. Vso potrebno krmo za svoje ovce namreč pridela sam. (M. L.-S.)

VELIKEMU NERAJCU NAGRADA ZA RAZVOJ PODEŽELJA

Nerajčani pri razvoju držijo skupaj

Veliki Nerajec, belokranjska vas v bližini za nekatere bolj znanega Dragatuša, postaja zadnja leta vse bolj priljubljena izletniška točka. Kako tudi ne, ko pa skozenj vodijo ena izmed vrat v prvi belokranjski krajinski park Lahinja, vas pa postaja vse bolj urejena, pri čemer se lahko zahvalijo tudi projektu Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi (CRPOV), v katerega so bili vključeni pred šestimi leti.

Roko na srce: prav v Velikem Nerajcu je bilo v okviru CRPOV v Beli krajini največ narejenega. Ne čudi torej, da je bila vas kot edina v Sloveniji letos predlagana za evropsko nagrado za obnovo vasi 2000. Na tekmovanje, ki poteka v okviru Evropskega združenja za razvoj podeželja in oživljanje vasi (ARGE), se je letos prijavilo 32 vasi iz prav toliko evropskih držav in regij, kar je doslej rekordno število. Prav letošnji tekmovalni projekti pa so po kakovosti prekašali projekte iz preteklih let, zato je bil še toliko večji uspeh Nerajčanov, da so se še s petimi vasmi znašli v finalu tekmovanja. Po posebno priznanje, ki so ga prejeli za zgledne dosežke na področju naravovarstva ter za prizadevno sodelovanje vseh prebivalcev pri razvoju podeželja, se je sredi oktobra podal v tisoč kilometrov oddaljeni nemški Kaiserslautern poln avtobus Nerajčanov.

Velika ponudba v majhni vasi

O razgibanem življenju v Velikem Nerajcu, ki je v nasprotju z imenom majhna vas, saj ima le 79 prebivalcev, smo v Dolenjskem listu pisali že velikokrat. Naj sedaj spomnimo le, da je potem, ko je takratna Skupščina občine Črnomelj leta 1988 sprejela odlok o krajinskem parku Lahinja ter z vključitvijo vasi v projekt CRPOV, vas doživela pravi preporod. Leta 1995 je bilo ustanovljeno društvo Krnica, ki je edino v vasi, že vsa leta pa ga vodi Vera Vardjan. To je še trdneje povezalo vaščane, ki so z denarjem v okviru projekta CRPOV ter s prizadevnim prostovoljnim delom prenovili vaško kapelico sv. Družine, asfaltirali ceste po vasi in uredili pot po krajinskem parku, izdali prospekte ter knjigo Nerajska prehrana avtorice Ksenije Khalil. Knjiga ne govori zgolj o prehrani, temveč je nekakšna zgodovinska osebna izkaznica Velikega Nerajca, saj se v njej prepleta povezanost prehrane z zgodovinskimi, družbenimi in gospodarskimi razmerami v različnih zgodovinskih obdobjih.

Srce velikega Nerajca je gotovo informacijski center za krajinski park Lahinja, kakor ga imenujejo uradno, neuradno pa mu vaščani pravijo kar nerajski Cankarjev dom. In prispodoba bo kar držala, saj je marsikdo najbrž večkrat obiskal nerajski kot ljubljanski Cankarjev dom. Zanimivo je, da so okrog dvesto let staro hišo Nerajčani prav s tem, da so v njej uredili informacijski center, rešili pred gotovim propadom. Ob tem ne gre prezreti dobre volje domačina, ki jim je dal hišo v brezplačen najem. V informacijskem centru si obiskovalci v pristni črni kuhinji in veliki sobi lahko ogledajo, kako so vaščani živeli nekdaj. Dobijo tudi pomembne informacije o bližnjem krajinskem parku, njegovih zooloških, botaničnih in kulturnozgodovinskih znamenitostih. Da se Nerajčani niso izneverili pregovorni belokranjski gostoljubnosti, dokazujejo z izvirno vstopnico v informacijski center. Najavljenim skupinam namreč namesto lističa ponudijo kos "povetice", torej proste ali ajdove potice. Kateri od vaščanov pa jim prikaže nekdaj za vas značilna kmečka dela: kako so tesali luč, izdelovali rože iz krep papirja ali svitke, predli. Ponudijo jim domače pridelke, kot so med, medica, medeno žganje, jabolčni kis, posušene hruške, jabolka, slive. V bližnji galeriji Vere Vardjan, edine obrtnice v vasi, ki se ukvarja z domačo obrtjo, so poleg njenih izdelkov, kot so ljudsko glasbilo gudalo in vse bolj znani glinasti ptiči vodomci, ki "v riti piskajo", na prodaj še številni drugi belokranjski izdelki domače obrti.

SLOVENSKA PESEM V NEMČIJI - Ivan Kambič s frajtonarico in Ivanka Štajdohar z gudalom sta še nekaj ur po končanem uradnem delu ob podelitvi priznanj vasem, ki so se letos pomerile za nagrado za obnovo, držala pokonci veselo družbo iz enajstih evropskih držav.

Nerajčani moralni zmagovalci

Vse to pestro življenje in ponudba na tako majhnem kosu slovenske zemlje je gotovo privedlo komisijo ARGE, da se je odločila uvrstiti Veliki Nerajec med najboljše evropske vasi v letošnjem letu. Da je zares tako, so se Nerajčani prepričali na podelitvi priznanja v Nemčiji, kjer so se nekatere vasi predstavile s panoji in propagandnim gradivom. Skoraj neverjetno se jim je zdelo, da so pravila za tekmovanje tako ohlapna, saj so sodelovale tudi vasi z nekaj tisoč prebivalci, ki so bile hkrati občine. Nekatere so s turističnimi objekti, kot so na primer veliki bazeni, kaj malo spominjale na podeželje. A vse to ni ne prepričalo Nerajčanov niti jim ni preprečilo, da se tudi v Nemčiji ne bi počutili in obnašali kot doma.

Na podelitev priznanja v Fruchthalle v središču Kaiserslauterna so se namreč odpravili v koloni z Ivanom Kambičem in njegovo frajtonarico na čelu, ob njem pa sta bila v belokranjskih narodnih nošah sedemletna Lara Štajdohar in Jani Klobučar. Že med potjo so zbujali veliko pozornost, ko pa so prišli do stavbe, v kateri se je odvijala sklepna prireditev, so že po ljudeh, ki so vstopali vanjo, ugotovili, da jih čaka nekaj zares slovesnega. Ljudje so bili namreč oblečeni v slovesne obleke, bele srajce, manjkale niso niti kravate. Nerajčani pa, kot da gredo na športni dan. "Mi smo iz vasi in naj se to opazi že od daleč," so se tolažili.

V veličastno stavbo so Nerajčani stopili ob Ivanovem igranju, ki je bilo tako prodorno, da je pihalni kvintet, ki je s svojo komorno glasbo sprejemal goste, takoj utihnil. Eden od glasbenikov je s svojim rogom hitro pritegnil Ivanovim alpskim poskočnicam. Da sta bila oba deležna prisrčnega aplavza, ni potrebno posebej poudarjati. V veliki plesno-koncertni dvorani, ki je sprejela okrog sedemsto ljudi, so bili nerajski otroci - bilo jih je enajst, starih od sedem do osemnajst let - edini otroci med obiskovalci. Nerajčani se dobro zavedajo, da svet stoji na mladih - v vasi jih je namreč kar trideset starih manj kot dvajset let - zato so vzeli otroke s seboj na dolgo pot. S tem so jim tudi priznali, da od njih pričakujejo, da se bo razvoj, tako kot se je pred leti začel, z njihovo pomočjo v vasi tudi nadaljeval.

Tudi po priznanje je Vera Vardjan gonilna moč v vasi, odšla na oder z Laro in Janijem, medtem ko so po druge nagrade prihajali predvsem župani s sodelavci. Tudi po uradni, sicer nekoliko preveč dolgovezni prireditvi, ki pa so ji dali gostitelji velik pomen, saj sta na njej govorila celo deželni glavar in minister za gospodarstvo, promet, kmetijstvo in vinogradništvo, so pobudo prevzeli Nerajčani. Družabni večer se je prav po zaslugi Ivanove frajtonarice in Verinega gudala, na katerega je igrala Ivanka Štajdohar, spremenil v pravo veselico. Nerajčanoma sta se pozneje pridružila še Avstrijec s svojim rogom in Nemec s klavirsko harmoniko. Veliko zanimanja je zbudilo predvsem gudalo, a tudi slovenske pesmi, ki jo jim z "la-la-la" pritegnili gostje iz drugih držav. Čeprav je bila uradna zmagovalka tekmovanja vas iz Spodnje Saške, pa so bili moralni zmagovalci zagotovo Nerajčani. To jim je naslednji dan potrdil tudi župan nemške vasi Kanzem, ki je prav tako dobila priznanje in ki so si jo Nerajčani poleg udeležencev iz še nekaterih držav ogledali. Zahvalil se jim je, da so jim pripravili tako zabaven večer. Ob tem je poudaril, da razvoja podeželja ni brez tesnega sodelovanja ljudi, kakršno je bilo po podelitvi priznanj s slovensko glasbo, romunsko slivovko, norveškimi polenovkami in še čim.

Prestopiti vaške meje

Med šestnajstimi člani komisije ARGE je bila tudi slovenska predstavnica dr. Marija Markeš, sicer zaposlena v Triglavskem narodnem parku. Pred podelitvijo priznanj so pripravili tudi okroglo mizo o trenutno najbolj zanimivih temah na področju razvoja podeželja, in sicer o sodelovanju na različnih ravneh od občine do mednarodnega sodelovanja, o tem, kako pritegniti mlade za življenje na podeželju in v razvojne projekte, ki bi jih delali z njimi in zanje, o možnostih ekonomskega razvoja podeželja ter o združevanju tradicionalnega in modernega na vasi. V razpravi so sodelovali strokovnjaki iz enajstih držav, ki so tudi tekmovale. "Slovenija se pri razvoju podeželja po strokovni plati enakovredno kosa z evropskimi projekti, le da so CRPOV pri nas v teku komaj deset let, zato še ni pričakovanih rezultatov, ki se pokažejo šele po petnajstih letih. Problem pa je v tem, da so pri nas CRPOV omejeni le na vasi in še to na manjše," je menila dr. Markeševa.

Medtem ko je Vera Vardjan po obisku nemške vasi ugotavljala, da bodo morali v Velikem Nerajcu narediti še veliko za ureditev vasi, pa jim je Markeševa predlagala, naj si pri nadaljnjem razvoju najdejo partnerja. "Doslej so se Nerajčani veliko ukvarjali sami s seboj, odslej pa bodo morali prestopiti vaške meje. Če bodo reklamirali sosednjo vas, v kateri prebivalci počno nekaj, kar dopolnjuje nerajsko ponudbo, lahko s tem oboji le pridobijo. Tu ni mogoče govoriti o konkurenci, temveč o dopolnjevanju, sodelovanju," je prepričana dr. Markeševa, ki je Nerajčanom postregla tudi s pobudo, da bi začeli razmišljati o izkoriščanju alternativne energije. Na tem področju si namreč na tekmovanju niso pridobili točk.

Kakor koli že, Nerajčani so znova dokazali, da znajo biti s svojo neposrednostjo celo v gostih dobri gostitelji. Tokratni izlet v Nemčijo jim je prinesel tudi marsikatero idejo, kako naprej. Vendar pa se dobro zavedajo, da je vsaka vas zase unikat in v Velikem Nerajcu svoje unikatnosti zagotovo ne bi zamenjali za kaj sodobnejšega, celo tujega. Pač pa bodo pri razvoju, s katerim gredo uspešno v korak, vedno imeli pred očmi svoje geslo: "Veliki Nerajec - zakladi preteklosti, vrednote sedanjosti, temelji prihodnosti."

Besedilo in fotografije:
MIRJAM BEZEK-JAKŠE

PO PRIZNANJE - Tako so se Nerajčani skozi nemški Kaiserslautern podali po posebno priznanje za evropsko vas leta. Na čelu so bili seveda Ivan Kambič s svojo harmoniko ter mala Lara in Jani v narodnih nošah.

NA MLADIH SVET STOJI - Pisana nerajska druščina na odru, kjer so prejeli priznanje za obnovo vasi. V ospredju so otroci, ki jih Nerajčani uspešno vključujejo v razvoj kraja. V Nemčiji imajo celo projekt, ki so ga poimenovali z zgovornim naslovom „Podeželje primerno za življenje mladih". Z njim želijo med drugim zajeziti odseljevanje mladih v mesta.

180 LET OSNOVNE ŠOLE V STAREM TRGU

Šah oblikoval značaj učencev

Osnovna šola v Starem trgu ob Kolpi je ena najstarejših na Slovenskem, saj letos praznuje častitljivo 180-letnico. Ustanovljena je bila v skladu z osnovnošolskim zakonom iz leta 1805, ki je določal, da je treba osnovno šolo ustanoviti samo na sedežih župnij in v krajih, kjer je v razdalji pol ure hoda sto za šolo sposobnih otrok. Zanimivo je, da zunaj okoliša pol ure hoda šolanje ni bilo obvezno.

Kako je prišlo do ustanovitve šole v Starem trgu, žal ostaja skrivnost, saj začetki kronike segajo šele v leto 1874. Starotržanom pa je le uspelo izbrskati, da je bil prvi učitelj Toma Pust, ki je bil tudi organist. Zanimivo je, da je v letih, ko so začeli voditi kroniko, pouk obiskovalo le približno dve tretjini za šolo sposobnih otrok. Vzroka sta bila predvsem oddaljenost od šole in velika revščina, šola pa je bila še za tiste, ki so prihajali po znanje, pretesna. Tudi učiteljev je primanjkovalo, a ne le takrat, temveč še dolga desetletja pozneje. Stari trg je bil namreč odmaknjen od glavnih poti, do njega je bilo mogoče priti le po razdrapani makadamski cesti. Kraj je bil nerazvit, šola ni imela stanovanj, otroškega varstva ni bilo do leta 1988. Vsak učitelj je moral poleg svoje stroke poučevati še druge predmete. Razumljivo, da so učitelji odhajali v bolj razvite kraje. Iz seznama 110 učiteljev, ki so ali še vedno poučujejo na šoli, je razvidno, da so mnogi vzdržali le leto ali dve. Pa vendar mnoge učitelje, kot je razbrati iz "Zbornika zgodovine šolstva v Poljanski dolini ob Kolpi", ki ga je starotrška šola izdala ob svojem visokem jubileju, vežejo na šolo lepi spomini. Četudi so se, kot na primer Mirko Čadonič, v začetku srečali z za današnje čase smešnimi problemi: učitelj namreč učencev marsikdaj, ko so govorili v narečju, ni razumel.

Otrok mnogokrat zaradi bolezni ni bilo k pouku. Tako so v začetku leta 1895 učencem iz Radencev zaradi koz za dober mesec prepovedali obiskovati šolo. Na prehodu iz leta 1896 v 1897 je razsajala škrlatinka, zaradi katere je umrlo veliko otrok, med njimi tudi šest šolarjev. Bilo je tako hudo, da je okrajni zdravnik ukazal zapreti šolo za nedoločen čas. V poznejših letih je večkrat razsajala tudi španska bolezen pa gripa, tako da so marsikdaj za nekaj dni šolska vrata kar zaprli.

Zapiski v šolski kroniki zgovorno povedo ne le, v kakšnih prostorih so si učenci nabirali znanje, temveč tudi, kakšna so bila stanovanja učiteljev. 5. julija 1897 se je podrl strop v kuhinji nadučitelja. Med počitnicami leta 1913 pa naj bi popravili šolsko poslopje, ki je bilo, kot je zapisano, v škandaloznem stanju. A "zaradi raznih ovir, zapletov in počasnosti nekaterih gospodov" šole niso obnovili, ampak le podrli strop v pritličju. Delo je bilo končano med naslednjimi počitnicami, ko je bila že vojna. Zato je bil pouk močno okrnjen, saj so zlasti učenci višjih razredov veliko manjkali, ker so delali doma namesto mobilizirancev. Zbirali so tudi potrebščine za vojake in vojno industrijo, nabirali star papir, koprive ter jagodovo in robidovo listje za čaj vojakom. Okrajno glavarstvo v Črnomlju se je učiteljstvu in učencem zahvalilo za patriotično nabiranje.

Stanislav Dražumerič: „Najnovejša pridobitev naše šole je igrišče, ki ga bomo odprli jutri ob praznovanju pomembnega jubileja za šolstvo v Poljanski dolini ob Kolpi."

Starotrška šola ni vedno služila le za pouk. Zaradi otroške neprevidnosti je 21. maja 1927 v velikem požaru pogorelo osem domačij. Pogorelci so našli nadomestni dom v šoli, pouk pa je potekal izmenično. Petnajst let pozneje je šolo zasedla okupatorska vojska, medtem ko se je šola preselila v predgrajski grad. Po kapitulaciji Italije so bili v poslopju slovenska vojska in organi oblasti. Pa vendar so prihajali za učence in učitelje tudi boljši časi, ki so se jih znali iskreno veseliti: 15. aprila 1953 je v šoli prvič posvetila elektrika, štiri leta pozneje je dobila vodo iz vodovoda, leta 1966 telefonsko povezavo, zadnja pridobitev pa so bili pred dvema letoma prenovljeni prostori.

Ravnatelj starotrške osnovne šole Stanislav Dražumerič si težko predstavlja, kakšno bi bilo življenje v Poljanski dolini brez osnovnega šolstva. "Množica učiteljic in učiteljev je v teh desetletjih spreminjala in spremenila mišljenje in način življenja ob Kolpo potisnjenih ljudi. Bosonogi pastirčki in hlapci so se s pomočjo knjig prelevili v šolane ljudi. Iz roda v rod so spoznavali, da je na tem svetu dovolj sonca, kruha in prostora za vse, tudi za deklice in dečke z juga Slovenije," pravi ob jubileju zadovoljni Dražumerič. A še nekaj je, po čemer se starotrška šola razlikuje od drugih: močno razvejena šahovska dejavnost. Zagotovo drži, kar je napisal nekdanji učitelj Ive Stanič, da je tudi šah oblikoval učencem značaj, kar je opaziti pri njihovem umirjenem obnašanju, preudarnem odločanju, logičnem sklepanju in dobrih učnih uspehih.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

LOJZE KASTELIC

Apisarij – domača lekarna in sprostitev

Lojze Kastelic - ime, ki je v slovenski čebelarski javnosti dobro poznano in cenjeno. Že dolga desetletja se strastno predaja čebelarjenju in čebelam na svojem čebelarskem domu ali, kot ga on imenuje, „pribežališču" nad Medeno pečino pri Mirni Peči. "Medene pečine ne imenujejo zastonj medena," pravi bradati mož, "to je zibelka slovenskega čebelarstva!"

Idejo, da zametek kultiviranega čebelarjenja lahko najdemo prav na Dolenjskem in s tem tudi v Mirni Peči Lojze Kastelic, ki se je rodil na Vrhpeču in tu živi tudi danes, obsežno razpreda in razčlenjuje v pred skoraj desetletjem izdani knjigi Korenine čebelarjenja. To delo je tudi nekakšen sklepni del njegovega bogatega poklicnega ukvarjanja s temi marljivimi živalcami. Vendar ga čebelarska strast ni zapustila, le da je danes preusmerjena v proučevanje čebelarjenja in vsega, kar je z njim povezano. Tako način starega selškega čebelarjenja neguje v panjih v duplih, nekaj posebnega so apisariji - sobni panji, nedavno pa je spisal tudi zanimivo obrazložitev mirnopeškega grba.

Ajda, čebele in grb Občine Mirna peč

V svoji podobi mirnopeški grb združuje tri doline tamkajšnje občine, korenine čebelarjenja - dopolnilne dejavnosti kmetijstva, in prafarno središče. Ali se je res tu čebelarilo pred več kot 2000 tisoč leti? Lojze Kastelic pravi takole: "Odgovor najdemo v poimenovanju pečine Zijalo, ki je dobila ime Medena pečina. Po njej pa tudi cela dolina - Medenopeška dolina - in njeno osrednje selišče, današnja Mirna Peč - Medena peč, po nemško Hönigstein, Honigstein, pa tudi Honechstein, kakor so jo potem poimenovali Germani in kar nam pove, da so jo poimenovali s starogermanskim imenom davno pred pokristjanjevanjem."

V povezavi s čebelami omenja ajdo, "ki je že od nekdaj dajala čebelam najrednejšo in najizdatnejšo pašo prav tu, v vrtačasti pokrajini okrog Medene pečine, in ki je hkrati postala steber podložniške prehrane skozi dolga stoletja slovenske narodnostne zgodovine. Ne bo odveč, če tu zapišemo, da so ajdovi žganci in ajdova strd dajali pečat kmečkemu vsakdanjiku. ... Po sporočilu legende o Kurentu je treba nepogrešljivi ajdi dodati še sad vinske trte - cviček, obema pa nenadomestljivo opraševalko čebelo, ki je za nameček dajala najslajši pridelek - med. Da je bilo pridelovanje teh dobrin na področju današnje občine Mirna Peč že od nekdaj zelo intenzivno, pa pričajo številni kozolci, kašče, čebelnjaki in hramčki..." je zapisal Kastelic. Vse te dobrine izhajajo iz zemlje in tudi danes vidi Lojze prihodnost v zemlji, vrnitvi nazaj k naravi. V mirnopeških dolinah bi lahko zaživela ekološka pridelava, tako kot je nekdaj že bila, sedaj pa jo spodbujajo po številnih evropskih državah.

Apisarij - sobni panj

Tako kot je akvarij namenjen za opazovanje podvodnega sveta ali terarij za plazilce, je apisarij (apis - lat. čebela) prirejen za opazovanje čebel v zaprtem prostoru ali na prostem. Zaradi njegove posebne oblike (odpira se z obeh strani) lahko opazujemo vsa opravila čebel, od donašanja in shranjevanja medičine, cvetnega prahu, gradnjo satja, zaleganja matice, nego zalege, čebelji ples. Skratka, življenje čebelje družine postane kot odprta knjiga, ki ti ponuja številne možnosti za "učenje". "Z opazovanjem obnašanja čebel lahko spremljamo tudi nenehno spreminjanje narave, se lahko umirimo, sprostimo, postanemo ustvarjalni," pripoveduje Lojze, ki ima trenutno pet tovrstnih opazovalnih panjev. Idejo o apisarijih so pred leti začeli v resničnost prenašati trije čebelarji: Kastelic, Smuk in Pavlin, na njegovo dokončno izpopolnitev pa bo, kot kaže, potrebno še malce počakati. Od 15 sobnih panjev, kolikor jih je bilo prvotno izdelanih, je vsak izmed njih vzel pet, med temi pa je eden svoj prostor našel tudi na Srednji kmetijski šoli Grm.

Apisarij predstavlja pravo malo domačo lekarno. V njem lahko namreč pridelujemo vse čebelje pridelke: tekoči med, med v satju ali obliki medenega zalogaja, matični mleček, propolis, še posebej pa je zanimiva pridelava medu z dodatkom zdravilnih ali poživilnih sestavin (od vitaminov do sadnih, zeliščnih in zelenjavnih sokov - npr. pese). Ob tem pa, če je v zaprtem prostoru, služi tudi v t.i. apiaeroterapevtske namene. Vdihavanje zraka iz panja ugodno vpliva na počutje ter odpravlja alergijo na cvetne prahe in pomaga astmatikom. Vzdrževanja sobnega panja seveda ni najbolj preprosta stvar na svetu. Poleg znanja o čebelarjenju sta izrednega pomena temperatura in vlaga. "Čebele so namreč zelo občutljive. Težava pa je v veliki površini stekla, ki obdaja čebele in je slab toplotni izolator. Na tem področju bo potrebno še delati in poiskati primerno steklo," razmišlja Lojze.

To je le nekaj vpogledov v njegovo nenehno iskanje nečesa novega, še neodkritega ali pozabljenega. Med drugim je Lojze Kastelic kar nekaj svojega razmišljanja posvetil tudi življenju in obsežnemu delu velikega čebelarja Petra Pavla Glavarja, sodobnika svetovno priznanega slovenskega čebelarja Antona Janše, ki je po njegovem mnenju krivično postavljen v ozadje. Vendar je to že druga zgodba.

MOJCA ŽNIDARŠIČ

V ČEBELJEM SVETU - Sobni panj ali apisarij imate lahko na prostem ali v sobi. Lojze Kastelic od petih delujočih apisarijev tri na prostem. (Foto: M. Žnidaršič)

ŠTUDENT NAJ BO

Katja Krasko iz Novega mesta

Katja Krasko iz Novega mesta je petindvajsetletna absolventka novinarstva na fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Samo še diploma in potem bo tudi uradno tisto, kar v življenju počne že tja od osnovne šole dalje. Najprej je bila glavna pri Najči, tiste čase najboljšem osnovnošolskem glasilu v državi. Potem jo je za lep čas prevzelo gledališče in kot srednješolka s statusom vrhunske umetnice se je pridružila Gledališču za spektakelske umetnosti Matjaža Bergerja in si na gostovanjih ogledala lep kos sveta. Potem se je vrnila v novinarstvo. Na fakulteto, v FDV-jevo šolo novinarstva, kjer je prav kmalu ugotovila naslednje: "Ta fakulteta mi ni dala ne širine ne potrebnega znanja. Dala mi je sicer nekaj splošnega družboslovnega znanja, ne pa novinarskega. Tega sem morala najti drugje. Ne moreš z diplomo v roki, a brez izkušenj, reči: Zdaj bi me pa zanimalo športno novinarstvo. To ni nič!" Tako je tabornica, glasbenica, igralka, fotografka, športnica (ah, gotovo sem še na kaj pozabila) vkorakala v športno novinarstvo, ki, prvič, ni za ženske, drugič, ni za nikamor. Tako so vsaj mislili na fakulteti, a jih je prepričala, da so lahko tudi športne zgodbe vredne desetke. "Moraš najti tisto, za kar si nadarjen, in temu posvetiti svoje življenje."

Tako je Katja, nekdanja predsednica Mladinske komisije Planinske zveze Slovenije, planinska vodnica in alpinistka, začela pisati o gorništvu, športih in predvsem športnikih in njihovem življenju. V rodnem Novem mestu še vedno vodi zelo obiskane pogovore z jadralci. "Športnike spoštujem, saj so eni redkih, ki so izkoristili svoje talente in naredili nekaj iz sebe," pravi. To poletje je postala urednica uradnih spletnih strani Olimpijskega komiteja Slovenije, letos je med najbolj obiskanimi (**www.sportkanal.com**) in med olimpijskimi igrami od blizu spremljala zakulisje in v njem slovenske športnike. "Niso le rezultati in ni le nastop, so osebne zgodbe, je trud in odrekanje. Športniki živijo za svoj cilj, na to ne smemo pozabiti," pravi.

Tudi sama živi za šport, za hribe in morje. V novembru se odpravlja s hrvaškim Oceanskim klubom z jadrnico Čigro na Atlantik. Odpravi, ki namerava v enem letu objadrati svet, se bo Katja pridružila za dober mesec. "Jadranje je skromnost, je predanost, so hitre odločitve v pomembnih trenutkih," pove in snuje svoje načrte. Nekaj jih ostaja tudi za študij. "Ah, diploma visi nad mano, seveda. Ta pride na vrsto takoj po jadranju, potem pa mislim, da se bom lahko kvalitetno in na drugačen način povsem predala novinarstvu." Rekli sva še besedo ali dve o nastajajoči diplomi na temo Reprezentacija materinstva v reklamnih oglasih in že je hitela naprej. Njenemu dnevu še ni bilo videti konca.

Novinarstvo je namreč zanjo, tako pravi, "način življenja in predanost". Zato ne šteje ur in nadur, ko se okrog nje dogaja "način življenja". Tako ji ta trenutek ustreza. "Vsak dan se mi mora zgoditi ogromno stvari, če ne je dolgčas!" pravi zgovorno in iskrivo dekle. Hej, Katja, naj te ne posrka preveč vase!

DAMJANA KROŠELJ

DELOVNA RAZMERJA PO NOVEM

Kaj bo prinesla delavska ustava?

Zgodbe o tem, da je delovno razmerje absolutno varovano, že dolgo ni več. V gospodarstvu na tem področju vlada anarhija, saj se na eni strani resna in dobra podjetja nikakor ne morejo znebiti slabih delavcev, medtem ko drugod velja, da vsak delavec lahko čez noč in brez kakršnihkoli pravic (Išči jih na sodišču!) izgubi delo. Zakon o delovnih razmerjih bi moral tu, seveda ob pomoči drugih predpisov in inšpektorjev, napraviti red. Sprejeli naj bi ga že v tem letu, vendar še ni povsem jasno, ali bo t.i. delavska ustava ščitila že uveljavljene pravice delavcev kot šibkejših partnerjev v delovnem razmerju ali pa bo dosedanje pravice precej okrnila, kot zahtevajo delodajalci.

Obeta se, da bo novi zakon o delovnih razmerjih prinesel kar precej sprememb, koliko in kakšnih - o tem bo zadnjo rekel parlament. Zakon bo, to je že gotovo, na posebno mesto postavil pogodbo o zaposlitvi, ki bo pravna podlaga za nastanek delovnega razmerja. Njena obvezna sestavina bodo naziv delovnega mesta, podatki o vrsti dela s kratkim opisom in plača. Delavec ima pravico vsaj do minimalne ali s kolektivno pogodbo določene plače, tudi če ta ni opredeljena v pogodbi, del plače pa naj bi bil po novem tudi dodatek na poslovno uspešnost. Plača je temeljna pravica delavca in glavna obveznost delodajalca. Dolžnost delavca je, da opravlja svoje delo, delodajalec pa mu ga mora zagotavljati. V zakonu bo za manjšega delodajalca veljal podjetnik, ki zaposluje 10 ali manj delavcev, z njim pa naj bi tudi preprečili, da bi delodajalci v pogodbo vnašali določilo, da delavke v določenem obdobju ne smejo imeti otrok.

Kdaj odpoved?

Delodajalci dokazujejo, da so pravice delavcev preobširne in zato zmanjšujejo konkurenčno sposobnost slovenskih podjetij. Zaradi visokega standarda delavskih pravic so po njihovem mnenju delavci preveč zaščiteni, zaradi česar podjetja ne zaposlujejo za nedoločen čas. Želijo si tak zakon, ki bo omogočal, da bodo lažje zaposlovali in tudi odpuščali.

Delavci seveda lahko dajo odpoved kadarkoli brez obrazložitve, okrog tega, kdaj in zakaj lahko odpusti delodajalec, pa se vrti eden osrednjih sporov. Predlog zakona navaja tri vrste razlogov za redno odpoved: poslovne, krivdne in osebne. Poslovni razlogi nastanejo, če delodajalec nima več potrebe po v pogodbi opredeljenem delu, krivdni pa, če delavec krši pogodbene obveznosti. Razprava se je razplamtela predvsem okrog osebnih razlogov za odpoved, ki omogočajo šikaniranje delavcev.

Sindikati so uspeli iz novega predloga izriniti odpoved zaradi neprimernega vedenja, ki bi lahko škodovalo poslovnim interesom delodajalca. Še vedno pa v predlogu ostaja pravica do odpuščanja zaradi pomanjkanja znanja ali zmožnosti za doseganje rezultatov. S tem bi se delodajalci lažje znebili slabih delavcev, po drugi strani pa, kot opozarjajo sindikati, tak predlog daje možnost delodajalcem, da odpustijo bolne in starejše delavce. Ker merila za ocenjevanje zmožnosti ali znanja niso izdelana in je tudi zelo malo sodne prakse s tega področja, bi se prav lahko zgodilo, da bi delodajalci odpuščali že zato, ker bi jim delavci oporekali ali kaj kritizirali. V razmislek le vprašanje: Ali se zmožnost za delo ne zmanjša pri nosečnici ali mladi materi?

Sporni so dodatki

Sindikati zahtevajo, da mora delavec, ki je bil domnevno nezakonito odpuščen, ostati na delu do pravnomočne odločbe in ne samo do odločitve prvostopenjskega sodišča. Delodajalci odločno nasprotujejo, da bi v zakonu ostali zapisani različni dodatki k plači: dodatek za izmensko delo, za delo z opoldansko prekinitvijo, za nočno delo, za nadure in nedeljsko delo, za prevoz na delo, prehrano med delom ter za stroške službenih potovanj. Prav tako nasprotujejo, da bi se v zakon zapisala pravica do regresa za letni dopust in do odpravnine ob upokojitvi. Menijo, da te pravice ne sodijo v zakon, ampak v kolektivne pogodbe za dejavnost - za te pa vemo, kako težko se podpisujejo, in še več, kako slabo se spoštujejo. Še slabše bi bilo, če bi kaj od naštetega prepustili podjetniškim kolektivnim pogodbam, kajti na ravni podjetij so sindikati veliko šibkejši partner in lahko si mislimo, koliko pravic bi delavcem še ostalo.

Sindikati se zavzemajo še za dodatek za delovno dobo, nasprotujejo pa predlogu, da bi delodajalci izplačevali nadomestilo za odsotnost zaradi bolezni ali poškodbe samo 20 namesto sedanjih 30 dni. To bi sicer razbremenilo podjetja, hkrati pa dodatno obremenilo že tako vsak dan revnejšo zdravstveno blagajno in posredno udarilo spet po delavcih! Sindikati menijo, da bi morali delodajalci drugače preprečevati pretirano odsotnost zaradi bolniške.

Odmor za malico?

Še vedno ostaja sporno tudi določilo, da se odmor za malico šteje v delovni čas, saj mu delodajalci močno nasprotujejo. Sindikati vztrajajo na zmanjšanju števila dovoljenih delovnih ur na teden (ne 60, ampak 50) in na tem, da bi morali delodajalci obvestiti delavca o prerazporeditvi delovnega časa pet in ne le tri dni prej.

Predlagajo tudi, da bi bilo število nadur v enem letu znižano od 180 na največ 120 ur ter da bi delavci smeli v enem letu sami izbirati, kdaj bodo imeli tri dni in ne le en dan dopusta. Odprtih je še več vprašanj v zvezi s sindikati v podjetju, pri čemer je eno pomembnejših, ali bodo delodajalci obračunavali sindikalno članarino. Delodajalci temu seveda odločno nasprotujejo, sindikati pa opozarjajo, da nikjer v Evropi delavci ne plačujejo sindikalne članarine s položnico.

BREDA DUŠIČ GORNIK

PIŠE SE NOVA DELAVSKA USTAVA - Bodo delavci imeli po novem zakonu o delovnih razmerjih manj pravic kot doslej? Sindikati in delodajalci še niso našli skupnega jezika kar pri nekaj pomembnih vprašanjih, kar ne čudi preveč. Tisto, kar bi enim olajšalo poslovanje, bi lahko drugim zagrenilo življenje... (Foto: B. D. G.)

NA KLADJU PRI DRUŽINI VIDRIH - BIDERMAN - Za spomin na srečanje sorodnikov iz Slovenije, Avstralije, Belgije in od drugod seveda ni izostala niti „gasilska" fotografija. Bo tudi ta prispevala, da se bo našla še kakšna sled v rodbinskemu drevesu? (Foto: P. Perc)

RODBINSKO DREVO VIDRIHOVIH

Zapleteno iskanje korenin

Na binkoštno nedeljo se je na kmetiji Vidrih - Biderman v vasici Kladje nad Blanco zbrala dobra stotina sorodnikov, ki so sončen dan izkoristili za prijetno druženje in dodajanje drobcev v pisan mozaik rodbinskega drevesa družine Vidrih. Pobudnik za tovrstno srečanje je bil zdravnik dr. Franc Jurca, zaposlen pri zavodu za zdravstveno zavarovanje v Mariboru, ki je na neki sedmini predlagal, da bi se pogosteje srečevali tudi ob drugačnih priložnostih, ne le na pogrebih.

Prav on je med tistimi, ki najpogosteje prihaja na obiske na kmetijo v Kladju, ki jo je leta 1882 kupil Tone Vidrih, potem ko se je tja preselil iz Dobrepolja pri Ribnici. V Tonetovi družini je bilo šest otrok. Franc je ostal na kmetiji, Tone je živel v Lončarjevem Dolu pri Sevnici, Mici - Marija je živela v Brestanici, Frančiška je imela hišo na Blanci, Johan in Miha sta odšla v Ameriko. Le o potomcih Johana in Mihe ni nič znanega, zato je ena izmed največjih želja sorodstva, da bi kaj več zvedeli o njuni usodi in življenju morebitnih njunih potomcev.

Edini še živeči moški potomec družine Vidrih je Janez, ki živi z družino na Blanci, ukvarja pa se z avtoprevozništvom. Tako nadaljuje očetovo tradicijo furmanstva. Njegova sestra Mira Možic je z možem Ivanom, priznanim slovenskim hmeljarjem, dolgo delala v Nemčiji, potem se je zaposlila na sevniški občini pri kmetijski svetovalni službi, kjer je dočakala pokoj. Janezova sestrična Majda Biderman podpira tri vogale domačije v Kladju. Mira in Majda sta opravili veliko delo, ko sta zbirali naslove in druge podatke o svojih sorodnikih, in da je sploh prišlo do piknika in izdelave rodbinskega drevesa družine Vidrih z okrog 140 imeni. Grafično in računalniško je obdelal podatke za sevniški oblikovalec in slikar Silvo Mirt.

Eden od členkov družinskega stebla je tudi 50-letna Stanka Sovinc, poročena Šinkovec, sekretarka pri bivšem finančnem ministru Gaspariju. Njen 28-letni Rok Šinkovec je bil novinar Dela, na zadnjem Euru 2000 pa predstavnik Nogometne zveze Slovenije za stike z javnostmi. Marko je bil direktor v neki ljubljanski firmi, žena Slavka tajnica revije Jana, njuna 26-letna hči Aleša pa je na slovenskem veleposlaništvu na Portugalskem.

Njen brat, 23-letni Staš Sovinc, je Bidermanov hlapček, v šali zašepeče Štefka Vidrih in doda da je cele počitnice doslej vedno preživel in garal na podeželju, v teh krajih pri sorodnikih, njen mož Janez pa nadaljuje: "On je pravi kmet. Uživa, da pride na kmetijo." Študira agronomijo. "Mi se lahko povsem zanesemo nanj, če je Staš pri nas. Zelo je priden in vesten. Če kaj iščem na domačiji, moram kar Staša vprašati. Imamo ga radi, kot da je naš," pravi Majda Biderman. Janez pa še doda, da malo, a pametno govori. Njegov stari oče Stane je bil tudi bolj redkobeseden, a moder kmetijec. Bil je predsednik Zadružne zveze Slovenije. Umrl je leta 1962 za rakom. Majdina hči Andreja Biderman je naredila tekstilno oz. konfekcijsko fakulteto, zdaj pa študira v Ljubljani nekaj povsem nezdružljivega s prvotnim študijem - agronomijo. "Bidermanov Damjan (avgusta je dopolnil 24 let) je pa pri svojih letih najbolj priden fant, kar jih je v okolici. Vse priganja k delu na kmetiji," pravita Štefka in Janez Vidrih. V Mariboru je naredil poklicno kmetijsko-mehanično šolo. Zdaj je zaposlen pri Jožetu Klavžarju na bencinskem servisu Istrabenza v Krškem. On bi takoj pustil "šiht", čeprav rad dela, ker bi se rad v celoti posvetil delu na kmetiji, toda mati Majda ga odvrača od tega, ker niso še izpolnjeni ustrezni pogoji za kmetovanje, čeprav tudi drugi pravijo, da je njihova kmetija prav usmerjena. "Veliko se pogovarja, kaj bi vse naredil, od hlevov naprej, toda mislim, da ni pravi čas za to," pravi Majda.

Bidermanovi imajo 20 glav goveje živine, 3 konje in okrog 100 prašičev. Precej glav živine je kupil oz. vzredil s svojim denarjem prav Damjan. Pri kmetovanju pomagata še Majdina mama Mimi in njen mož Ivan, doma z Lisc pri Razborju, ki mu turnusno delo na železnici omogoča, da še več postori na domačiji.

Janez Vidrih se je letos srečal z Abrahamom. Je glasbeno navdahnjena duša, pri železničarski godbi v Zidanem mostu je največ igral bobne, a ker so rekli, da je premajhen, je kmalu presedal na činele, zadnja leta pa na pozavno. Seveda zna Janez, pravi veseljak, raztegniti tudi meh in zapeti, da spravi v dobro voljo še tako čemerne poslušalce. S prijatelji je igral tudi na številnih veselicah. Komaj 7 let je bil star, ko je že nadaljeval družinsko furmansko tradicijo. Vozil je kruh in mleko za šole in trgovine. Oče ga je zmeraj rad jemal s sabo. Janez ima rad konje, a je seveda moral za preživetje družine, po delu na železnici in v Inpletu družno z ženo presedlati k prevozništvu z vozili, ki v svojih nedrjih, pardon, motorjih, skrivajo veliko število poskočnih konjev.

Ogromno je podrobnosti in tudi zanimivosti, ki jih v pričujočem zapisu nismo omenili. Toda navezanost na podeželje, na živali, na kmetijo je ostala skoraj pri vseh vejah rodbinskega debla Vidrihovih, sicer ne bi tako radi zahajali v te kraje v Posavju, na obrobju Kozjanskega. Dolgo časa sinonim za zaostalost, toda v časih informatizacije, ko svet dejansko postaja ena vas, vse več ljudi skuša najti svoje korenine. Tudi s pomočjo računalnika oz. svetovnega spleta. Kakšen mesec po pikniku na domačiji Vidrihovih v Kladju je po internetu že neki Američan, ki naj bi se pisal Vidirih, iskal svoje korenine v Sloveniji. Morda se je klobčič le pričel odvezovati? Morda se bodo oglasili dolenjski sorodniki oz. daljni potomci?

PAVEL PERC

PRI FLORJANČIČEVIH NA MALEM SLATNIKU

Podgorska kovačija v muzeju

Preden so letos podrli staro Florjančičevo kovačijo na Malem Slatniku, je Levko, kot kličejo lastnika Florjančičeve domačije, Dolenjskemu muzeju zastonj ponudil orodje in priprave iz te kovačije, ki je v njihovi družini delovala od leta 1906 do 1990.

Pravzaprav se je Levkov oče, tudi Leopold, kot kovač upokojil že leta 1970, a se je s kovaštvom kot popoldansko obrtjo ukvarjal še več let po upokojitvi. "V kovačiji je občasno delal kar do svojega 80. leta," pravi Levko. In taka, kot jo je oče zaprl, se je Florjančičeva kovačija ohranila do letos, ko se je Levko odločil, da bodo kovačijo s staro stanovanjsko hišo, ki se je je kovačija držala, podrli in na njenem mestu sezidali novo hišo za najmlajši Florjančičev rod.

"V naši kovačiji se ni nikoli nič vrglo stran, zato se je ohranilo tako rekoč vse staro kovaško orodje in razne priprave," pravi Levko, ki je, čeprav ni izučen kovač, tudi sam vešč kovaškega dela, saj je v domači kovačiji pomagal očetu od malega. Florjančičeva kovačija na Malem Slatniku je bila ves čas, kar je delovala, edina daleč naokoli. Kovaško obrt je tu začel Janez Florjančič, doma s karteljevskega konca, v začetku stoletja. Ker je hotel začeti na svoje ob prometni cesti, se je peš odpravil od Zagreba proti Novemu mestu. Ustavil se je pri Pirnarjevih na Malem Slatniku tik pred Novim mestom. Lega domačije ob glavni cesti je bila kaj pripravna za kovača pa še za ženitev godno hčer so imeli pri hiši. Podjetni Florjančič jo je pri njenem očetu kar zaaral. Iz družinskega izročila sedanji lastnik domačije Levko Florjančič ve povedati, da bi se njegova stara mati bogve iz kakšnega razloga kovača rada otresla, a ni imela denarja, da bi vrnila aro, in tako se je Florjančič priženil k Pirnarjem in začel svojo kovaško obrt. Kupil je angleški meh in nakovalo - obe orodji sta se ohranili do danes - ročni vrtalni stroj, večino kovaškega orodja pa je naredil sam. Seveda si je, kot se za pravega kovača spodobi, izdelal tudi svoj žig, ki ga je potem vsekal v vsak svoj vrednejši kovaški izdelek. Tako so še danes po podgorskih vaseh vrednejši kovaški izdelki, v katerih sta vsekani začetnici J. F., ki pričajo, da jih je naredil kovač Janez Florjančič z Malega Slatnika. Stari Florjančič je bil mojster vseh kovaških del, bil je podkovski kovač, izdeloval kmečko orodje, okoval vozove, skratka, delal je vse, kar dober kovač mora.

Pri njem se je kovaške obrti izučil sin Polde. A pred drugo svetovno vojno je bila huda kriza, ki je močno zarezala tudi v življenje podeželskega kmeta in obrtnika. Ker je kazalo, da kovaškega dela ne bo dovolj za dva kovača, je Polde opravil še šoferski izpit. Še danes pri hiši hranijo njegovo vozniško dovoljenje, v katerem piše, da je Leopold Florjančič leta 1938 pred komisijo v Ljubljani opravil izpit za šoferja 1. razreda in da sme voziti "osebne in tovorne avtomobile brez izjeme". Tako je slatenski kovač v pomanjkanju dela v družinskem poklicu s tovornjakom razvažal robo za novomeška obrtnika in podjetnika Grilca, Moreta in še koga.

Kmalu po končani vojni je stari mojster umrl in kovačijo je prevzel sin Polde. Pri njem se je izučilo 7 vajencev, zadnji njegov sin Jože. A kovaštvo je bilo takrat že v zatonu. Od vseh teh sedmih pri Florjančičevem Poldetu izučenih kovačev je v svojem poklicu delal en sam. Tudi njegov sin ni nadaljeval kovaške obrti. Levko pa se je tako v mestu pri zagrebškem mojstru Biharju izučil za finomehanika in je sedaj že 30. leto vzdrževalec v Krki. A prav on je v domači kovačiji še najdlje kaj naredil, saj se je kovaškega dela navadil, ko je od malega pomagal očetu; sprva, kot otrok, je z vejami odganjal muhe s konjev, da so mirovali, ko jih je oče zbosene na novo podkoval. "Oče je bil edini kovač daleč naokoli, zadnja leta edini v Podgorju sploh," se spominja Levko. Prej sta bila še dva na Težki Vodi, pa sta umrla. "Od jutra do večera je bilo pri nas živahno. Podgorci so vozili mlet k Lajbku in Štinetu, k nam pa konje podkovat, vozove popravljat in vse, kar so potrebovali kovaškega." Po Poldetovi smrti je Florjančičeva kovačija umolknila. Nič več ni meh sopihal in razžareval razbeljenega železa, utihnila je pesem kovaškega kladiva, počilo je angleško nakovalo, trdni ampus. A v tej kovaški tišini je vse ostalo tako, kot je bilo nekoč. "Ničesar pri nas nismo vrgli stran. Tudi stolčeno kladivo in izrabljen cirkel sta ostala." Vse to je Levko Florjančič sedaj podaril Dolenjskemu muzeju in vse je s hvaležnostjo prevzela kustodinja etnološkega oddelka Ivica Križ. "Ta lepi dar bomo primerno shranili, restavrirali in konzervirali. Računamo, da bomo postavili razstavo o starih obrteh. Florjančičevo kovačijo smo tudi natančno izrisali, in če bo kdaj možno, bi jo postavili v njeni prvotni podobi," pravi kustodinja. Levko Florjančič bi jim pri tem z veseljem pomagal.

A. BARTELJ

Preden so podrli Florjančičevo kovačijo na Malem Slatniku, je Levko Florjančič kovaško orodje in naprave podaril Dolenjskemu muzeju. (Foto: A. B.)

O nasilju na sproščen način

MIRNA PEČ - "Naučimo jih in pustimo jim živeti!" so v podjetju Pro fortis iz Borovnice poimenovali preventivni projekt, ki ga izvajajo izven uradnih ustanov. Osrednji del projekta je potujoča gledališka predstava, ki je pred tednom dni gostovala tudi na osnovni šoli Mirna Peč. V njej se na sproščen in poljuden način dotikajo tem, o katerih se sicer zelo težko govori, in sicer o problematiki drog, aidsu in prvih korakih v spolnost, med novosti letošnjega leta pa sodijo predstave o nasilju in spolnih zlorabah otrok. Tako so v četrtek predstavo "Spolne zlorabe" najprej gledale mirnopeške učenke od 5. do 8. razreda, nato je sledila predstava o nasilju za fante višje stopnje, popoldne pa so si predstavo "Naučimo jih in pustimo jim živeti" ogledali še starši.

Gostovanje potujočega gledališča je le ena od dejavnosti, ki so oz. bodo potekale v okviru šolskega projekta za boljše medsebojne odnose na šoli. "V lanskem šolskem letu smo opazili med učenci porast nasilnega vedenja, zato smo se odločili, da pripravimo projekt za izboljšanje medsebojnih odnosov, ki smo ga letos razširili," je povedala šolska pedagoginja Staša Makše. Učenci od 2. do 8. razreda so že izpolnili anketo, s katero so skušali prepoznati oblike nasilnega vedenja. Sodeč po rezultatih, se je že 75 odst. učencev srečalo z nasilnim vedenjem, in sicer predvsem z besednim nasiljem (norčevanje, dajanje vzdevkov), manj je fizičnega nasilja, ob tem pa žal večina ni storila ničesar. "Predvsem je potrebno, da se o tem začnemo pogovarjati. Na to so jasno pokazale tudi potujoče gledališke predstave," je dejala Makšetova.

Naslednje dejanje projekta je okrogla miza o problemu nasilja med učenci, na katero bodo v drugi polovici novembra povabili starše, učitelje, predstavnike policije, strokovnih služb in širše skupnosti. "Na okrogli mizi, katere namen je osvestiti ljudi o pojavu nasilja in pomenu reševanju tega, bomo predstavili rezultate ankete in skušali določiti smernice reševanja tega problema tako na šoli kot doma. Pomembno je, da poskušamo ustvariti šolsko okolje, v katerem prevladuje toplina in spoštovanje na eni ter trdne omejitve nesprejemljivega vedenja na drugi strani," je zaključila šolska pedagoginja Staša Makše.

M. Ž.

ZANIMIVO IN POUČNO - V Mirni Peči je bila na sporedu skupno že 327 potujoča gledališka predstava. Mirnopeški osnovnošolci in njihovi starši so Eriku Vidmarju in Maji Bahar najprej prisluhnili na predstavi, nato pa so se z njima še pogovarjali. (Foto: M. Ž.)

IZ NAŠEGA LONCA

Ohrovtove rulade in hruškova torta

V prelepem jesenskem času vam predlagamo še en jedilnik: **ohrovtove rulade z gobovo omako in čudovito hruškovo torto.**

Ohrovtove rulade z gobovo omako

Sestavine za 4 osebe: 8 ohrovtovih listov, sol, 30 g suhih jurčkov, 1 žemljica od prejšnjega dne, 2 čebuli, 400 g mletega mešanega mesa, 1 jajce, sol, poper, 1-2 žlički gorčice, 1 žlico olja, 250 ml juhe iz kocke, 2 žlici masla, 2 žlici moke, 100 ml smetane za stepanje.

Priprava: Ohrovtove liste oplaknemo in jih 2 minuti blanširamo v slanem kropu. Odcedimo. Gobe navlažimo s 150 ml vode. Kruh prav tako navlažimo z vodo. Eno čebulo olupimo in zrežemo. Kruh stisnemo in ga umešamo med meso, jajce, čebulo in 1/3 gob. Začinimo s soljo, poprom in gorčico. Po 2 ohrovtova lista zložimo, obložimo z ? nadeva, jih zvijemo in učvrstimo s kuhinjsko vrvico. Opečemo jih v olju. Prilijemo juho in jih kuhamo še 50 minut. Vzamemo jih iz posode in vrvico odstranimo. Olupimo še eno čebulo, zrežemo in prepražimo na maslu. Umešamo moko ter mešamo, dokler ne porumeni. Takrat prilijemo omako, ki je nastala pri pripravi rulad, smetano in tekočino z gobami, v kateri smo jih vlažili. Kuhamo še 5 minut. Začinimo. Ponudimo z ruladami. K jedi se poda krompir v kosih in ohrovt.

Hruškova torta

Za torto z 12 kosi potrebujemo: Za testo: 125 g masla, 250 g moke, 60 g sladkorja, 1 zavitek vanilijevega sladkorja, 1 jajce. **Za nadev:** 600 g hrušk, 3 žlice limoninega soka, 125 ml belega vina ali grozdnega soka, 50 g sladkorja, 1 zavitek preliva za torte. **Za kremo:** 400 ml mleka, 200 ml smetane za stepanje, 1 zavitek čokoladne kreme za torte. **In še:** nizek model s premerom 26 cm, 1 hruško, 1 žlico limoninega soka, 30 g bele čokolade, čokoladne lističe za okras.

Priprava: Testo: Maslo zrežemo na kocke in ga pognetemo z moko, sladkorjem, vanilijevim sladkorjem in jajcem. Testo oblikujemo v kroglo, zavijemo v folijo in pustimo, da stoji 30 minut na hladnem. Pečico segrejemo na 180° C. S testom obložimo pomaščen model. Rob potegnemo visoko in testo večkrat prebodemo z vilicami. Pečemo približno 15 minut. Testo vzamemo iz modela in ohladimo. **Nadev:** Hruške olupimo, zrežemo na četrtine in jim odstranimo peščišča. Pokapljamo jih z limoninim sokom. Vino (sok) zavremo s 125 ml vode in sladkorjem. Hruške naj 5 minut stojijo v tekočini. Precedimo in sok postrežemo. Testo obložimo s hruškami. **Preliv za torte** pripravimo s 250 ml hruškine tekočine. Prelijemo hruške. Torto pustimo stati 30 minut na hladnem. **Krema:** Iz mleka in smetane pripravimo kremo po navodilu na embalaži. 1/4 kreme shranimo in jo nadevamo v brizgalno vrečko. S preostankom premažemo hruške. Torto ponovno hladimo 30 minut. **Okras:** Kremo v kupčkih nabrizgamo na torto. Hruško operemo, zrežemo na krhlje, odstranimo peščišče in pokapljamo z limoninim sokom. Čokolado naribamo na velike kosmiče. Torto okrasimo s hruško, čokoladnimi kosmiči in lističi.

Pripravila: NINA STERGAR

S HRANO IN ZELIŠČI DO ZDRAVJA

Zelo pomembna je priprava hrane

Kadar starejšim razlagam, naj glede hrane opustijo razvade, ki so zdravju škodljive, dobim večkrat odgovor, da raje deset let manj živijo, kakor da bi morali jesti hrano, ki jim ne gre v slast. Ko pa na duri potrka "matilda", so pripravljeni narediti vse, da bi le še nekaj časa živeli.

Tudi sam sem bil svoje čase tak. Ko pa sem spoznal, da moram predvsem sam skrbeti za svoje zdravje, sem se začel ukvarjati s tem, kaj res potrebuje moje telo, da bom telesno in duševno zdrav. Uspel sem in tako tudi tisti, ki so se zgledovali po meni.

Najslabše je, da se gospodinje in kuharji v restavracijah trudijo, da bi živila čim bolj kulinarično obdelali, samo da bi bila hrana lepa na oko in slastna za okuševalne brbončice. Ob tem pa sploh ne razmišljajo, ali jemo za to, da bi živeli, ali živimo za to, da bi jedli. Pripravljavce hrane bolj skrbi, če bodo tisti, ki jim je hrana namenjena, zadovoljni, kakor pa če bodo s hrano dobili tisto, kar je telo porabilo in je treba obnoviti, da bi lahko delovalo kot dobro vzdrževan stroj. Koliko gre v nič nepotrebne energije za pripravo hrane, za čiščenje prismojene posode, da o zakajenem zraku v kuhinjah sploh ne govorim!

Ne pričakujem, da bi bralci tega kotička že takoj pripravljali hrano tako, kat se to počne v moji kuhinji. Danes bom omenil samo en primer: če si zaželimo ocvrto jajce, ni treba maščobe najprej močno segreti in na to ubiti jajce. Raje v ponvi segrejemo malo vode, dodamo jajce, in ko zakrkne, ga damo na ogret krožnik, zabelimo s hladnim oljem in malo osolimo. Kaj smo s tem dosegli? Jajce bo na pogled in za okus enako, kakor če bi ga ocvrli na maščobi, ne bomo pa zaužili pregrete maščobe, ki je zagotovo rakotvorna, in manj bomo zaužili soli. Ko že omenjam jajca, moram povedati, da je Svetovna zdravstvena organizacija priporočila: dve jajci na teden je že preveč!

V prejšnjem kotičku sem povabil bralce, naj mi sporočijo svoje izkušnje pri zdravem načinu hranjenja. Ne boste verjeli: k meni na Škofljico se je sama pripeljala 92-letna Rozalija Valas, ki stanuje v Ljubljani, veliko časa pa preživi na svojem vikendu v Kamnju 29 pri Šentrupertu. Povedala je, da se že dolgo ravna po mojih nasvetih in občasno tudi uporablja moje izdelke. Vesela je bila še novih nasvetov, do katerih sem prišel zadnje čase. Naj mimogrede še povem, da ima gospa Valas že sedmi renaultov avto. Vozniško dovoljenje pa ima podaljšano za dve leti.

Ali ni to dovolj lep dokaz, da je zdrava hrana resnično temelj zdravja in dolgega življenja? Prepričan sem, da bi to vsi radi imeli in dočakali.

IVAN MARŠIČ

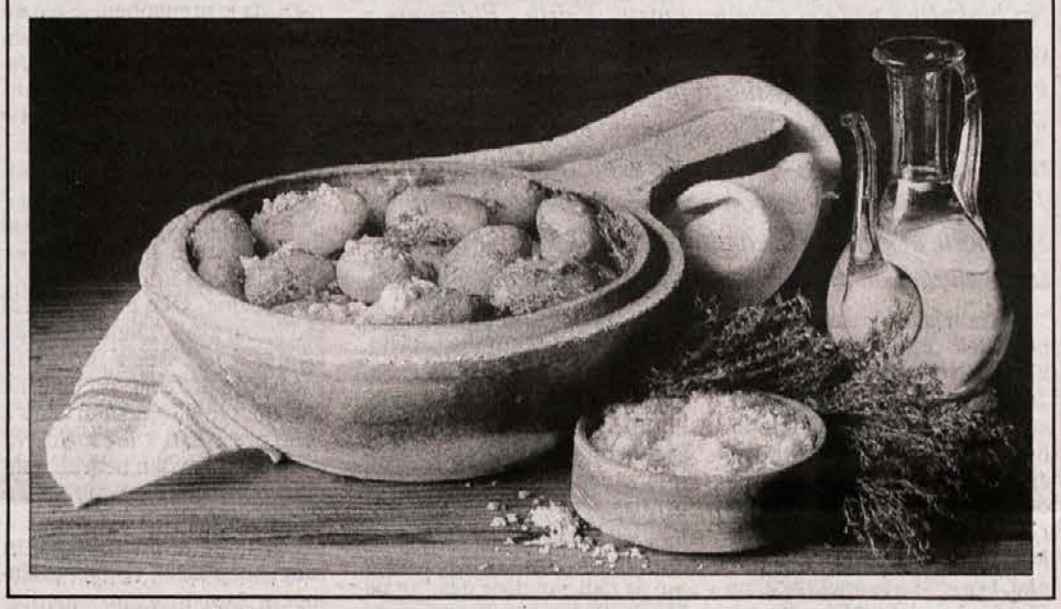

VRTNARSKI KOTIČEK

Kaj moramo postoriti novembra

Večina **vrtnih gredic** je že praznih, zato je čas, da jih pognojimo in prekopljemo. Če so tla zelo težka, jih prelopatamo in pognojimo z biogreno, katero samo plitvo vkopljemo v zemljo. Na 100 kvadratnih metrov jo potrosimo 10 kg. Priporočljivo pa je dodati še šote in kamninsko moko biovit. Na lahkih tleh pa jo samo potrosimo in plitvo vkopljemo. Tako zemljišče zrahljamo, tla pa bodo spomladi bolj zračna, vsebovala pa bodo tudi več vlage, kar je v sušni pomladi zelo pomembno.

V **sadnem vrtu** poskrbimo za zaščito dreves pred zajci, srnjadjo in jelenjadjo. To je posebno pomembno v primeru, ko je sadovnjak v bližini gozda. Če nimamo ustrezne ograje si pomagamo z odvračali ali človeškimi lasmi, ki jih obesimo v krošnje dreves. Opozoriti pa vas moram, da takšna vaba ne traja večno, temveč jo je potrebno po 3-4 tednih zamenjati z novo. Sedaj je čas za sajenje sadnega drevja, saj ima jesensko sajenje prednost pred pomladanskim sajenjem. V zimskem času namreč rastejo korenine, čeprav tega ne vidimo. Spomladi pa se takšni rastlini morebitna suša manj pozna in tudi leto dni hitreje zarodi kot pa drevesa, posajena spomladi.

Sedaj sadimo tudi **okrasne grmovnice**, saj so rastline odvrgle liste in jih lahko presajamo. Sadimo pa tudi spomladi cvetoče čebulnice, kot so tulipani, narcise, hijacinte, in druge. Saj se morajo čebulice do nastopa mraza dobro ukoreniniti.

Zadnji čas je, da zatremo voluharja in poljske miške, ki lahko naredijo tako na čebulnicah kot tudi na sadnem drevju zelo veliko škode. Ker ne vemo, kakšna bo zima, pravočasno poskrbimo za glodalce, da nam ne bo potrebno spomladi ponovno saditi dreves.

Okenske in balkonske rastline smo prenesli v prezimovališče, kjer jih vsak teden očistimo vseh odcvetelih cvetov in odmrlih listov. Zalivamo jih zelo poredkoma, da bodo počivale.

Sobne rastline, ki v tem času cvetijo, redno zalivamo in redno dognojujemo z mineralnimi gnojili. Ostale pa držimo nekoliko bolj suhe, da počivajo. Saj je sedaj dan kratek, noč pa dolga, zaradi česar bi bili poganjki pretegnjeni, rastlina pa ne bi bila lepa.

SLAVKO ZGONEC

MODNI KOTIČEK

Obleka za miss

Štajerka Maša Merc je od septembra dalje uradno miss Slovenije 2000. Po temnolasi Maji Šimec iz Črnomlja in dveh blondinkah, Nedi Gačnik iz Ljubljane in Miši Novak iz Maribora, je srca slovenske žirije ponovno osvojila svetlolaska. In ker se bo kmalu odpravila na svetovni izbor lepote na Maldive, kjer bo zastopala barve Slovenije, so jo organizatorji slovenskega lepotnega natečaja v sodelovanju s slovenskimi modnimi oblikovalci opremili od nog do glave, z oblačili in obutvijo, ki jo bo v soju odrskih luči naredilo še lepšo.

Takoj po razglasitvi najlepše predstavnice za leto 2000 je 19 mladih oblikovalk in oblikovalec začelo oblikovati unikatne kreacije. Zmagovalne tri po okusu slovenske strokovne žirije se bodo namreč pomerile še novembra pred mednarodno. Sredi oktobra so na Fužinskem gradu v Ljubljani predstavili 24 kreacij in devetčlanska strokovna žirija je izbrala naslednje tri: rdečo toaleto z vlečko iz brokata,

okrašeno s kamenčki, oblikovalke Diane Kotnik iz Ljubljane; oprijeto obleko v slonokoščeni barvi z zlatimi bleščicami oblikovalke Urše Drofenik iz Celja in rdečo-belo kreacijo oblikovalke Tatjane Strbad iz Murske Sobote. Zaman smo čakali na kakšno zmagovalno kreacijo iz Dolenjske, saj še med finalistkami oblikovalkami ni bilo nobene predstavnice.

Vse tri obleke, ki so bile nagrajene, bodo potovale v Mašinem kovčku, ostale pa bodo razstavljene ali prodane. Izdelava takšnih oblačil je za mlade oblikovalce namreč pomemben ustvarjalen izziv in tudi velik finančni zalogaj. Zmagovalnim zato želimo tudi uspeh na svetovni ravni.

JERCA LEGAN

SLADKORNA BOLEZEN

Načini trajnega zdravljenja z inzulinom

V prejšnjem sestavku sem pisal o zdravljenju sladkorne bolezni z zdravili in opisal tudi različne vrste inzulinov, ki so nam na voljo. Glede na vrsto sladkorne bolezni, presnovno urejenost in cilje zdravljenja, ki jih pri vsakem bolniku postavimo individualno, se odločimo za najbolj primerno kombinacijo posameznih inzulinov. V grobem ločimo klasično konvencionalno inzulinsko zdravljenje in intenzivirano zdravljenje.

Za prvo obliko se odločamo predvsem pri starejših ljudeh s tipom 2 sladkorne bolezni, pri katerih pričnemo inzulin postopno dodajati tabletam, ko te niso več učinkovite. Najpogosteje dodamo manjši odmerek srednje dolgo delujočega inzulina pred spanjem. Kasneje dodamo srednje dolgi inzulin še zjutraj. Če opažamo večje poraste vrednosti krvnega sladkorja po obrokih, vpeljemo še odmerek kratko delujočega inzulina pred obrokom. V tej fazi bolezni ponavadi tablete niso več učinkovite in jih ukinemo. Pri starejših ljudeh se doze obeh inzulinov praviloma ne spreminjajo iz dneva v dan in v takšnih primerih lahko posežemo po tovarniško pripravljenih mešanicah. S tem razpolovimo število vbodov z iglo. Ta metoda je enostavnejša in za večino ljudi sprejemljiva, ima pa svoje slabosti. Dodajanje inzulina ni fiziološko in v posameznih delih dneva je inzulina premalo (porast sladkorja predvsem po zajtrku), v drugih delih pa preveč (padec sladkorja pred kosilom in ponoči). Ta vrsta zdravljenja zahteva od bolnika veliko mero disciplinirano predvsem pri prehrani, ki mora biti ob prav določenem času, kajti zamik za več kot pol ure že lahko pomeni nepredviden padec sladkorja.

Intenzivirano zdravljenje omogoča bolj kakovostno urejanje presnove, ker bolj posnema fiziološko izločanje inzulina. Bolj je prilagojeno bolnikovim življenjskim potrebam in ne terja togega režima prehrane. Ta način zdravljenja je zahtevnejši, saj si bolniki dajejo srednje dolgi inzulin dva do trikrat dnevno, kratki, oziroma ultrakratki inzulin pa pred vsakim večjim obrokom - tri do štirikrat dnevno. Za to vrsto zdravljenja morajo biti bolniki posebej izobraženi. Redno si morajo večkrat dnevno izmeriti nivo krvnega sladkorja in si na podlagi meritev sami odrejati dozo inzulina.

Kljub tako intenzivnemu zdravljenju pa pri manjšem odstotku bolnikov ne uspemo zadovoljivo urediti sladkorne bolezni. Pri njih prihaja do nepredvidljivih nihanj krvnega sladkorja. Najpogosteje se to dogaja preko noči in v zgodnjih jutranjih urah. V takšnih primerih je edina rešitev dovajanje inzulina z inzulinsko črpalko. Črpalka je velikosti cigaretne škatlice in jo bolnik stalno nosi za pasom. Omogoča nepretrgano dovajanje inzulina preko cevke bolniku v podkožje trebuha. Dozo inzulina lahko izredno natančno prilagodimo bolnikovim potrebam preko celega dneva. Tudi ta metoda zahteva dodatno izobraženega in motiviranega bolnika. Po svetu je to že uveljavljen način zdravljenja, pri nas pa se pojavlja šele v zadnjem času. Razlog je relativno visoka cena črpalke (okoli 700.000 SIT) in potrošnega materiala (do 45.000 SIT mesečno). Z lastnimi sredstvi je mogoče črpalko kupiti že danes. Razmah te vrste zdravljenja pa pričakujemo, ko bo Zavod za zdravstveno zavarovanje uvrstil to metodo med pravice iz osnovnega zdravstvenega zavarovanja.

MILIVOJ PILETIČ, dr. med.

KNJIŽNA POLICA

Od grške tragedije do modernega romana

Knjižna zbirka Kondor, ki že dolgo vrsto let izhaja pri Mladinski knjigi in združuje prevodno predstavitev najpomembnejših tujih klasičnih literarnih del s prikazom najboljših del slovenskih sodobnikov ter hkrati opozarja tudi na redkeje obrnjene strani slovenske literarne zgodovine, je s to jesenjo bogatejša za novih pet knjig. Več kot 290-im dosedanjim naslovom so se pridružile tri knjige iz svetovne literature in dve iz slovenske.

Iz domače knjižne zakladnice zajema knjiga SMEŠNE HISTORIJE, ki prinaša izbrano kratko prozo našega znamenitega vzgojnega in humorističnega pisatelja **Frana Milčinskega**, avtorja legendarnih Butalcev in Ptičkov brez gnezda. Goran Schmidt je v Kondorjevo izdajo uvrstil tista kratka prozna dela, s katerimi se podoba pisatelja Milčinskega dopolnjuje tako, da ob humornosti in vzgojnosti prihajajo do izraza tudi manj znane in doslej poudarjene poteze pisatelja kot pretanjenega dušeslovca, etika, občutljivega kronista svojega časa in na vseh področjih tudi izvirnega pripovednega stilista. Schmidt, ki je napisal obsežno in izčrpno spremno besed ter pripravil izbor dokumentarnega slikovnega gradiva in kratko biografijo z bibliografijo prvih knjižnih natisov in praizvedb, je v izbor vključil tudi nekaj doslej v knjigi še nenatisnjenih "kratkokratkih" zgodb, satirično-sarkastičnih anekdot, pravljično-satiričnih pripovedi, sodniških zgodb z narodopisnim pridihom in poučnih člankov.

Iz sodobne slovenske literarne tvornosti je z romanom ZMOTE DIJAKA TJAŽA predstavljen zamejski pisatelj **Florjan Lipuš**, ki se je s tem svojim prvim in v vsem njegovem pisateljskem opusu osrednjim delom vpisal v vrh slovenske literarne tvornosti po drugi svetovni vojni. V romanu z zanimivo zunanjo zgradbo pisatelj "upoveduje spolno, kulturno in socialno revolto dijaka zoper represivni internatski red", kot je v spremni besedi zapisala Silvija Borovnik, vendar z neusmiljeno grotesknostjo, naperjeno v prvi vrsti proti razmeram na avstrijskem Koroškem, ostaja pripoved veljavna za katerikoli poneumljajoči in represivni vzgojni sistem. Knjigi sta dodani še kratka biografija in obsežna bibliografija, ki jo je pripravil Matjaž Hočevar.

V starodavno grško knjižno zakladnico je posegel prevajalec Marko Marinčič in za Kondorjevo zbirko poslovenil dve Evripidovi dramski deli MEDEJÓ in IFIGENIJO PRI TAVRIJCIH. Starogrški traged **Evripid** se je z Medejo zapisal v svetovno književnost kot pisec prve tragedije na temo zločina iz strasti. Drama o materi, morilki lastnih otrok, je bila v antiki in novem veku najbolj priljubljena grška tragedija in je spodbudila mnoge pisce k imitacijam in emulativnim predelavam vse do današnjega časa. Omenimo, da so se s to temo poskusili tudi slovenski pisci, najbolj znana je Medeja Daneta Zajca. Tudi Evripidova Ifigenija pri Tavrijcih, v kateri avtor načenja vprašanja humanosti in barbarstva, je odmevala skozi stoletja. Danes je sicer v senci Goethejeve Ifigenije na Tavridi, a kljub temu nepogrešljiva dramska mojstrovina. Prevajalec Marko Marinčič je prevodom napisal tudi spremno besedo z naslovom Tradicija in modernost v dveh Evripidovih dramah in ji dodal pregled prevodov Evripidovih dram v slovenščino, uprizoritev v naših gledališčih, literature in slovarček mitoloških oseb in manj znanih imen.

Duhovnost Vzhoda je dandanašnji zelo priljubljena (pogosto tudi zlorabljena), zato najrazličnejših knjig s to tematiko v slovenščini ne manjka, a kljub temu je prevod RADŽA JOGE **Swamija Vivekanande** za naš kulturni prostor pomembno dejanje. Gre za knjigo, ki je nastala na osnovi predavanj, ki jih je imel Vivekananda v Združenih državah Amerike. Prvi del je uvod v Patanjalijev sistem joge, v katerem avtor pojasnjuje osnovne pojme, kot so prana, psihična prana in njeno obvladovanje, v drugem delu pa podaja svoj prevod in komentarje k znamenitim Patanjalijevim izrekom o jogi. Na koncu so dodani odlomki o jogi iz različnih tekstov. Maja Milčinski, ki je skupaj z Levom Milčinskim prevedla Radža jogo, je prevodu dodala spremno besedo in slovarček.

Srečko Fišer je kot urednik pete knjige iz jesenskega Kondorjevega paketa ODGRNJENA TANČICA pripravil izbor britanske fantastične in grozljive kratke proze iz druge polovice 19. stoletja (z izjemo ene). Za britanske pisce se je odločil, ker je ta kulturni krog domovina novoveške literarne fantastike, v izbor pa je vključil novelistična dela sedmih pisateljev svetovnega slovesa: George Eliot, Charlesa Dickensa, Josepha Sheridana Le Fanuja, Roberta L. Stevensona, Brama Stockra, Henryja Jamesa in Virginie Woolf. Izboru je dodal spremno besedo, v kateri se sprašuje o realizmu in fantastiki, ter zapise o izbranih avtorjih in besedilih.

M. MARKELJ

Svetovna zgodovina umetnosti

Mladinska knjiga je izdala že lepo vrsto knjig o umetnosti, naj gre za monografske predstavitve posameznih umetnostnih obdobij ali avtorjev, za preglede svetovne ali posameznih nacionalnih umetnosti, za leksikone, umetnostne vodnike ali za predstavitve velikih svetovnih muzejev in galerij, za dela poljudne ali strokovne narave. Tej pestri množini kakih osemdesetih knjig, med katerimi so tudi pomembna izvirna slovenska dela, se pridružuje zajeten enciklopedični vodnik umetnosti iz vseh obdobij in z vseh koncev sveta, ki ga je pod naslovom UMETNOST - SVETOVNA ZGODOVINA pripravila svetovna založba Mondadori. Mladinska knjiga je poskrbela, da smo to temeljno delo, doslej prevedeno že v enajst jezikov, dobili tudi v slovenščini.

Besedila in izbor umetnin, ki v besedi in sliki na poljuden, a strokovno pretehtan način govore o razvoju umetnosti od začetkov do 21. stoletja na vseh celinah sveta, so pripravili vodilni italijanski strokovnjaki. Vsako poglavje, od prazgodovinskih jamskih slikarij do postmodernizma in računalniške umetnosti sedanjega časa, je natančno dokumentirano in vstavljeno v družbeno in zgodovinsko okolje, pri čemer se dotakne tudi drugih zvrsti umetnosti, ki jim sicer knjiga ne obravnava (glasba, literatura). Pregledna zgodovinska besedila spremljajo razprave o gibanjih in umetnikih ter podrobne razlage nekaterih izbranih umetnin. Več kot 2200 barvnih ilustracij, fotografij in risb ob izčrpnem kakih 300.000 besed dolgem besedilu na 720 straneh zajema vsa pomembnejša gibanja v slikarstvu, kiparstvu, arhitekturi ter vizualni in dekorativni umetnosti. Knjiga torej obravnava umetnost vseh obdobij in z vseh koncev sveta kot del človekove kulture, vpete med družbena in politična dogajanja. Bralcu, ki zajetno delo lahko bere kot roman od začetka do konca ali le posamezna poglavja in teme, ki ga zanimajo, bodo v pomoč časovne preglednice, besednjak umetnostnih izrazov ter abecedna kazala umetnikov in umetniških skupin, umetnin, krajev pa tudi kronološko kazalo.

Slovenskega prispevka v svetovni umetnostni zakladnici v knjigi ni zaznati, Mladinska knjiga pa tokrat tudi ni pripravila slovenskega dodatka, kot ga je za nekatere druge podobne knjige.

M. MARKELJ

Dolenjski in posavski zgodovinski vrtovi

Mitja Simič in **Alenka Kolšek**, oba diplomirana inženirja krajinske arhitekture, sta v reviji Rast v letih od 1998 do 2000 objavljala niz zanimivih prispevkov, v katerih sta podala pregled izginule, predvsem pa še ohranjene vrtne in parkovne dediščine na Dolenjskem in v Posavju, torej tiste kulturne dediščine, ki jo največkrat kar prezremo oziroma v zavesti javnosti ni tako razvidno vpisana kot so, denimo, stavbni spomeniki, gradovi, cerkve ipd. Čeprav so bili naši kraji odmaknjeni od središč družbenih dogajanj, kjer je prišlo do vzpona in razcveta vrtne arhitekture, pa so tudi pri nas nastali vrtovi, ki po svojem oblikovanju, velikosti pa tudi po rastlinskem inventarju pomenijo vidnejše dosežke preteklega krajinskega ustvarjanja. In ker je stanje dolenjskih in posavskih zgodovinskih vrtov in parkov v večini primerov zaradi dolgoletne zapostavljenosti prav klavrno (nekateri so povsem uničeni), je osveščanje o tej spregledani veji kulturne dediščine toliko potrebnejše in pomembnejše. S tem osnovnim poslanstvom je te dni prišla iz novomeške tiskarne v založništvo Dolenjske založbe knjiga ZGODOVINSKI VRTOVI DOLENJSKE IN POSAVJA.

Knjiga, ki je združila prispevke iz revije Rast v pregledno celoto, je vsebinsko razdeljena na dva dela. V prvem, dolenjskem delu, **Mitja Simič** podaja pregled samostanskih vrtov na Dolenjskem in nato v posameznih poglavjih predstavi še park ob dvorcu Soteska ter grajske vrtove Mokrice, Gradac in Grm. V drugem, posavskem delu, pa **Alenka Kolšek** piše o parkih dvorcev Novi dvor pri Radečah in Loka pri Zidanem mostu, o vrtovih sevniškega gradu, o krajinskem prostoru zgornjega brestaniškega gradu in njegovih vrtovih ter o dveh "skrivnih" vrtovih, malih vrtnih biserih v Sevnici in v Podkumu. Besedila spremlja bogato slikovno gradivo z barvnimi in črnobelimi fotografijami, skicami, katastrskimi zemljevidi in starimi grafikami, vse skupaj povezano v oblikovno dopadljivo knjigo, ki si zasluži, da po nji ne polista le strokovnjak ali ljubitelj vrtov, ampak vsakdo, ki si želi širših obzorij in ob njih trdnejšega zavedanja lastnih korenin.

M. MARKELJ

Z ROCK OTOČCEM DO NAGRADE - Ta mesec se je zaključil fotografski natečaj Slovenija ID, na katerem je sodelovalo 48 avtorjev, mlajših od 30 let. Tema natečaja je bila: Kako bi Slovenijo predstavili tujcu. Med 112 prispelimi deli je žirija izbrala fotografije treh avtorjev, ki se bodo za nagrado pet dni družili s poklicnimi fotografi. Med nagrajenimi fotografijami je tudi posnetek z letošnjega festivala Rock Otočec 2000 v Prečni pri Novem mestu, delo 23-letne Anje Peternelj.

MLADI DOPISNIK

MLADI GASILEC - Ekipa mladih gasilcev se je pod mentorstvom gospe Kozinčeve in gospoda Mešička udeležila državnega tekmovanja, ki je bilo 29. in 30. septembra v Destrniku pri Ptuju. Osvojila je osmo mesto. V ekipi so bili: Miha Cvelbar (5.r.), Marko Kozinc (6.r.), Ana Kozinc (7.r.) in Tadej Mirt (8.r.). Tekmovali so v različnih disciplinah: tekmovanje z vedrovko, vozli, prva pomoč praktično in teoretično, preprečujmo požare in sestavljanka. Od možnih 500 točk jih je ekipa dosegla 480. Dosegli so odličen rezultat. Za nagrado bodo ob koncu leta šli na nagradni izlet. (OŠ Blanca)

Zelo sem užival v ličkanju

Cel razred odšel ličkat koruzo k sošolki Mateji v Prapreče - V koruzi skrite sladkarije

Tudi letos smo kot ponavadi odšli na ličkanje. Odšli smo v Prapreče k naši sošolki Mateji. Da smo se ogreli, smo se najprej sprehodili do njenega doma. Tam nas je Mateja lepo pričakala. Razdelili smo se v dve skupini, se posedli okrog kupa koruze in pričeli z delom. Kmalu smo se temu delu privadili. Sledilo je presenečenje. Ko sem zličkal nekaj štrokov koruze, sem zagledal bonbon. Mateja nam je povedala, da so v kupu skriti bonboni in čokoladice. To je bila dobra novica. Slaba je bila ta, da smo vse, kar smo našli, morali izročiti naši učiteljici. Za druge ne vem, toda največ moje pozornosti je pritegnila mlajša Matejina sestrica, ki se nam je predstavila med krajšim odmorom. Kup se je krčil, dokler se ni skrčil v eno samo koruzo, ki sem jo zličkal jaz. Na koncu je sledila pogostitev. Matejina mami je naredila sendviče, pripravila grozdje, piškote, napolitanke in sok. Meni je ličkanje eno najprijetnejših kmečkih del, zato sem zelo užival. Tiste nabrane sladkarije pa smo naslednji dan pojedli v šoli.

MITJA BLATNIK, 5. b
OŠ Žužemberk

Smejali so se mi

Nisem še dopolnil štiri leta, ko smo nestrpno pričakovali dojenčka. Ob rojstvu bratca sem bil zelo vesel. Komaj sem čakal, da pride iz bolnice. Potreboval sem družbo pri igri, a sem se zelo zmotil. Veselje je kmalu minilo, saj je dojenček samo jokal, spal in jedel. Od njega ni bilo nobene koristi. Po enem tednu sem staršem predlagal, naj to cmero odnesejo nazaj in prinesejo večjega. Vsi so se mi smejali. Mamica mi je razložila, da to ne gre. Počakati sem moral, da je zrasel. Zdaj pa se že lahko igrava.

DARJAN BLAŽ, 4. r.
OŠ Šentjanž

Ljubezen

Bilo poletje je, vedno skupaj sva bila,
skupaj se smejala,
skupaj se sovražila.
Bilo je lepo, jesen je prišla
in spoznal sem, da ljubim te.
Ne vem, če veš za to, ampak upam,
da boš kmalu izvedel,
ker bolečina mi trga srce,
od te ljubezni, za katero ne veš.

KATJA LUZAR, 8. a
OŠ Dolenjske Toplice

Korak k soncu

Napisal bom nekaj o dobrodelnem koncertu Korak k soncu. Spomnim se še nekaj let nazaj, ko smo šli gledat Urško kot dojenčka. Bila je prisrčna kot drugi. Ko je rastla, so njeni starši ugotovili, da ne sliši. Zdravniki so rekli, da bi ji lahko pomagali z operacijo. Toda to bi njene starše veliko stalo. Zato se je njena vzgojiteljica Metka domislila, da bi ji pomagali z dobrodelnim koncertom. Bil je v soboto, 30. septembra. Zbralo se je veliko ljudi in izkupiček je znašal kar 374,900 tolarjev. Nastopali so trio Novina, harmonikaši Tonija Sotoška, Žabice iz našega vrtca, med katerimi je Urška, in vokalna skupina Valvasor iz Krškega. Med koncertom so izkupiček podelili Urškini družini, ki se je vsem obiskovalcem in nastopajočim toplo zahvalila za pomoč. Vsi, ki so kakorkoli pomgali, imajo dobro srce. Nihče ne ve, kdaj se lahko tudi njemu zgodi nesreča in bo potreben pomoči sočloveka. Le življenje za drugega je vredno življenja!

TADEJ KLAVŽAR, 6. r.
OŠ Koprivnica

NAGRADNI IZLET - Teden otroka so učenci 3. r. podružnične šole Dvor zaključili nadvse prijetno, z nagradnim izletom. V soboto, 7. oktobra, so bili v Ljubljani, kjer so si ogledali Cankarjev dom, Slovenski šolski muzej, mestno hišo, grad. Prijazno so jih pogostili v McDonaldsu, ki jim je pripravil tudi prijetno urico s klovnom Donaldom. Nagradni izlet so si učenci prislužili s sodelovanjem v slovenski humanitarni akciji Pomežik soncu, ki jo je organizirala revija Otrok in družina. Poleg učencev OŠ Žužemberk so na nagradni izlet pridšli še otroci OŠ Tomaža Linharta iz Radovljice in učenci OŠ Trzin. (Z. Struna, Straža)

V ŽIVALSKEM VRTU - Učenci 1. in 2. r. OŠ Birčna vas so z učiteljicama izvedli naravoslovni dan. Obiskali so ljubljanski živalski vrt. V okviru Centra šolskih in obšolskih dejavnosti nas je po vrtu vodila Majda Kovačič. Ogledali smo si živali v vrtu. Vseh skupaj je kar 500. Prvošolci so se dlje časa zadržali ob žirafi, drugošolci pa ob morskem levu. Reševali smo tudi delovni list. Dalj časa smo namenili činčili, ki smo jo podrobneje spoznali. Vseč so nam bile zaradi mehke in tople dlake. Vsi smo jih pobožali. Zanimive so nam bile še opice. Obisk v živalskem vrtu nam je ostal v spominu kot prijeten izlet, prežet z novimi spoznanji. (Foto: Helena Murgelj)

POLHARSKA NOČ - Turistično in kulturno društvo Otočec je zadnjo septembrsko soboto v gozdu pri Dobovem pripravilo polharsko noč. Izkušeni in dolgoletni polhar ter poznavalec terena Vili Plevnik je vodil zbrane po gozdu, ki so na primernih drevesih nastavili pasti. Ulov je bil žal tokrat skromen, ker je začelo zgodaj deževati, kljub temu pa veselja in zabave ni manjkalo. Ob ognju se je zbralo veliko prijateljev in ljubiteljev polharije, katerim so člani kulturnega društva predstavili polharijo iz Valvasorjevih časov. Postregli so jih z domačim kruhom, slanino, orehi, jabolki, domačim jabolčnikom in cvičkom, pekli pa so tudi kostanj in krompir. Za dobro razpoloženje je poskrbel še harmonikar Lojze Murgelj. (Foto: H. Murgelj)

DIVJE JAGODE V "METULJU" - V snemalnem studiu Metulj v Bršljinu pri Novem mestu, ki ga vodi Marko Pezdirc, je pretekli teden pričela snemati svojo novo ploščo legendarna jugoslovanska rock skupina Divje jagode. Na sceni je že dvajset let, izdala je 12 albumov za trg bivše Jugoslavije in je do zdaj prodala že preko dva milijona plošč. Glasbeniki zadnje čase veliko delajo v tujini. Kot je povedal kitarist in vodja skupine Zele Lipovače, bodo večino materiala za novi projekt, ki nastaja pod delovnim naslovom Gori na nebu, posneli v novomeškem studiu Metulj, del pa v Münchnu in Londonu. Na albumu bo dvanajst novih skladb, ki bodo izšle tudi za angleški trg. Z novo ploščo Divje jagode prvič načrtujejo tudi turnejo po Sloveniji. Sicer pa - kdo se ne spominja njihovih hitov, kot so Motori, Krivo je more, Jedina moja, Zauvjek tvoj... (Foto: L. Murn)

Zdrav, da bi preživel

Gospa Božena Pavasović iz Dolenjskih Toplic, moje iskrene čestitke k temu, kar ste povedali dežurnemu novinarju za rubriko "Halo, tukaj bralec Dolenjca" o internem oddelku novomeške Splošne bolnišnice. Pogumni ste, kajti ljudje se bojimo povedati celo resnico, kakor hitro je v igri zdravstvo, kajti "nikoli ne veš, kdaj jim boš prišel v roke", in bolje je ne zameriti se zdravnikom. V vašem primeru seveda ne gre za kritiko ali za natolcevanje, ampak zgolj za ugotovitev stanja (torej o zameri ne bi smelo biti ne duha ne sluha). To pa je vse prej kot vzdržno in res so samo zaposleni tisti, ki rešujejo katastrofo. Prostorsko. Stavba je stara sto let, čas jo je povozil in celo hladilna naprava, ki so jo letos poleti namestili v tretje nadstropje, ne spremeni dejstva, da je vse skupaj velika revščina, da so prostori neprimerni za to, čemur služijo.

Nekdaj je bila morda novomeška stavba, v kateri je interni oddelek, pojem standarda, za današnje čase pa je vse prej kot to. "Prepričana sem, da nihče od sedanjih županov ni bil še nikoli tam, drugače bi se zamislil," pravite. Tu pa se, draga gospa, krepko motite. Sedanji novomeški župan doktor Starc je bil, predno je pričel županovati, direktor novomeške Splošne bolnice in razmere na internem oddelku odlično pozna. Upati je le, da bo zastavil svoj županski glas in ugled, da se naredi kaj tudi na tem področju. Travma in dializa dobivata nove, primernejše prostore, čas bi bil, da se kaj premakne tudi "čez cesto", sicer bo veljalo, kar sem nekoč za šalo rekel za interni oddelek: "Če hoče človek preživeti v tretjem nadstropju internega oddelka čas, da zdravniki opravijo vse potrebne preglede, mora biti presneto zdrav."

Samo še tole: ne spomnim se, da bi kateri od dolenjsko-belokranjskih kandidatov za v parlament omenjal problematiko, o kateri teče v tem prispevku beseda.

TONI GAŠPERIČ

Bela krajina, kdo bo tebe ljubil?

Lepa, prelepa je Bela krajina. Da, za nas Belokranjce, slučajne turiste in gospodarstvenike, ki v njej vidijo pridno in skoraj suženjsko poceni delovno silo. In nič drugega pri nas ni omembe vredno.

Če je hotel Belokranjec preživeti, se je moral že od nekdaj boriti z zelo skopo naravo. Da bi zaslužili vsaj za kruh in obleko, so morali številni s trebuhom za kruhom. Kako je bilo včasih, je lepo opisal belokranjski pesnik Oton Župančič v pesmi Duma. Pa danes? Nič bolje! Vasi na jugu Bele krajine Miliči, Žuniči, Paunoviči, Preloka in Zilje s kar 12 zaselki se praznijo. Zakaj? Kdo pa še hoče živeti v krajih, kjer ne moreš gledati slovenske televizije, kjer jih ne doseže Mobitelov ali Simobilov telefonski signal, kjer ni vodovoda, da bi imeli vsaj pitno vodo, kjer daleč naokoli ni trgovine s hrano in kjer je elektrika tako šibka, da utripajo luči, ko se vklopi navaden hidrofor, kjer se otroci vozijo več deset kilometrov daleč v osnovno šolo? Pa tudi zaledja, v katerem bi kmetje lahko prodali vsaj skromni pridelek, ni.

Polna usta ima država, ko govori o kmetijstvu, subvencijah in Evropski uniji. Dokler ni rezultatov, je to samo metanje peska v oči. Pa naj se kmet preusmeri, pravijo. Kam? V turizem? Da, pred nekaj leti je Zavod za spomeniško varstvo obnovil značilno vaško kmetijo, v kateri naj bi v bodoče deloval turističnoinformativni urad. Tudi reka Kolpa je z njihovo pomočjo postala krajinski park s porušenimi jezovi in mlini. A turističnoinformativni urad nikakor ne more zaživeti. Najdite turista, ki bi preživel prosti čas med nezadovoljnimi, a zelo dobrimi krajani, turista, ki bo lačen ali žejen, pa si ne more kupiti kaj za pod zob. Turista, ki ne bo mogel poklicati zdravnika, če se bo na Kolpi ponesrečil in bo moral do naslednjega dne čakati na avtobus za Črnomelj ali Vinico, kjer bi lahko prespal. Bo turist našel lepe besede, ko bo prijateljem in znancem govoril o Beli krajini?

MILAN STOPAR
Črnomelj

Vsak mesec predavanje za boljše starševstvo

Osnovna šola Mirna že drugo leto poleg klasičnih oblik sodelovanja organizira tudi šolo za starše, katere namen je pomagati staršem pri vzgoji. Vzgajati otroka v današnjem času je namreč izredno zahtevno zaradi pestrosti vzgojnih ponudnikov, kot so mediji, ulica in njena subkultura in diskoteke, saj mladim ponujajo bolj varljivo srečo in trenutno zabavo. Poleg tega so prisotni apokaliptični jezdeci današnje dobe, kot so mamila, samomor in spolna promiskuiteta. Zaradi hitrega tempa življenja je časa za družino malo.

V vzgojnem procesu ni pomembna le kakovost časa, ki ga preživimo z otrokom, ampak tudi kvantiteta, predvsem pa dobri medsebojni odnosi. Kot se danes v materinskih šolah pripravljamo na rojstvo otroka, se je potrebno včasih usposabljati za kakovostno starševstvo.

Tako je v ponedeljek, 16. oktobra, dr. Bogdan Polajnar, ki vodi Projekt človek in pomaga mladim, ki so šli na pot zasvojenosti z drogami, predaval o tem, kako lahko preprečimo zasvojenost in destruktivno vedenje. V sredo, 8. novembra, ob 15.30 bo dr. Bogdan Žorž predaval in vodil delavnico o komunikaciji med otroki in starši. Predavatelj vodi dom za mladostnike, o svojem delu pa je napisal več strokovnih člankov in knjigo. V četrtek, 11. januarja 2001, ob 17. uri bo dipl. socialna delavka Marinka Sila predavala o nalogah družine, ki jih mora otrok opraviti za uspešen odhod v odraslost. Predavateljica v Trebnjem 24 let vodi skupino za boljše sožitje v družinah. V četrtek, 15. februarja, ob 17. uri bosta z nami starša odvisnika, ki se zdravi v eni od slovenskih komun.

ANA NAHTIGAL

Predstavitev kruha in peciva

VELIKE LAŠČE - Občina Velike Lašče se je ob 5. Sejmu sadja, vina in kruha, ki je bil konec septembra v Slovenskih Konjicah, predstavila z značilnim kruhom in pecivom, ki je značilen za te kraje in ga pripravljajo ob praznikih. Za idejo in izvedbo te naloge so se potrudile Slava Petrič, Franja Sedej in Vanja Damjanič. Za miklavževanje so pripravile miklavže in parklje iz kruha, za božič potice, ptičke iz testa ter različne vrste kruha, za novo leto piškotne okraske za smrečico, za svete tri kralje poprtnik in župenk, ki sta bogato okrašena kruha iz sladkega testa, za veliko noč želodčke iz ajdove moke in kolačke, za žegnanja pa štrukeljce. Svoje izdelke so po prihodu iz Slovenskih Konjic razstavile v prostorih občine, kjer si jih je v petih dneh ogledalo še veliko domačinov.

SEMINAR SOŽITJA - Sožitje - Zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije je letos prvič izvedlo organizirano obliko vzgoje in izobraževanja za odrasle duševno prizadete osebe. Petdnevnega seminarja „Usposabljanje v skrbi za samega sebe", ki je od 27. septembra do 1. oktobra potekal v Podkorenu, so se udeležile tudi tri odrasle duševno prizadete osebe iz Sožitja Novo mesto, ki se drugače redno sestajajo v klubu. Na seminarju so udeleženci podrobno zvedeli vse o negi telesa, pripravi in pomenu postelje, oblačenju, kuhanju, kuhinjskih pripomočkih in še mnogo podobnih stvari ter se v vsem tem tudi sami preizkusili.

Bralni virus že razsaja

NOVO MESTO - Dež in megla sta nas pregnala v varna zavetja naših domov. Prvi prehladi in virusi gripe že načenjajo naša telesa, izogibamo se jim in jih težko prenašamo, saj nam jemljejo moči. Obstaja pa virus, ki ne uničuje telesa, čeprav smo z njim tudi v postelji. To je virus branja. Okužite se z njim, uživajte v tej bolezni - ljubezni do knjig. Ta je v vseh dneh najboljša, saj nas popelje v različne svetove, nam obudi spomine, razširi obzorja, dopolni znanje, nas potolaži, budi domišljijo in prebudi čustva, ki jih v hitenju s sabo prepogosto kar zatremo.

Kako buditi veselje do branja sebi in drugim? Najlažje to naredite kar doma, če si rezervirate čas za branje. Potem berete drug drugemu, sedaj že otroci odraslim. Zakaj pa ne? Kako lepo je slišati pravljico, ki ste jo tolikokrat pripovedovali sami! Poskusite! Prisluhnite! Odmev srca ponuja spomine, tke vezi, nam lepše skupne dni.

V šoli je za branje poskrbljeno s seznami. A to ni dovolj. Če ni dobre napovedi, lepih pričakovanj, se ta seznam lahko spremeni v neljubega priganjalca, ki mu radi utečemo. Ne bežite pred lepimi stvarni - knjigami!

ELIZABETA VARDIJAN
Članica študijskega krožka za širjenje bralnega virusa

Žiga pri starem mlinu, ki bo prihodnje leto spet gnal kolo.

"Ko bom velik, bom mlinar"

SODRAŽICA - Podklanec je idilična vasica ob cesti Sodražica-Nova vas. Nekaj manj kot sto prebivalcev se preživlja s spravilom lesa, živinorejo in z izdelovanjem lesne galanterije.

V bližini slikovitih tolmunov Kadic, ob vznožju hriba Boncar, stoji družinska hiša Klančarjevih in Mustavarjevih. Sedemletni Žiga, ki je septembra stopil v prvi razred osnovne šole v Sodražici, je zgovoren deček, ki zelo dobro pozna okolico rojstne vsi. Je zanesljivo najmlajši slovenski vodnik, saj je vedno na voljo obiskovalcem parka Kadice, streljaj od hiše. Tekoče razlaga grebene kamnitega hriba in izvir reke, ki se preteka v več kadi. Od tod tudi ime Kadice. Med obiskovalci je zelo priljubljen. Čeprav uslug ne zaračunava, mu vedno porinejo nekaj sto tolarjev.

V bližini hiše je do pred desetimi leti obratoval mlin. Poldrugo leto je od tega, ko je poplava odnesla jez,a ga bo složna družina kmalu obnovila in vnovič pognala mlinsko kolo.

"Babica je povedala, da je bilo njega dni na potoku do Sodražice kar štirinajst mlinov, njihov pa je najdlje obratoval. Ko ga bodo obnovili, bom zanesljivo mlinar," je povedal zgovorni Žiga.

M. G.

S pomočjo knjige otrok razvija domišljijo

Prva knjiga, s katero se otrok sreča, je slikanica. Pomembno je, da so slike čim bolj nazorne, pisane in privlačne. Pogosto prikazujejo situacije, pri katerih lahko otrok razvija tudi svojo domišljijo.

Vendar se slikanice med seboj razlikujejo. Za najmlajše so najprimernejše kartonske, ki so tudi najbolj praktične. Otrok takšno knjigo sprejema še kot igračo, a se hkrati navaja ob njej na pravo knjigo. Danes je tovrstnih knjig ogromno in oblikovalci poskušajo pritegniti otrokovo pozornost tudi tako, da te slikanice oddajajo glasove (npr. oglašanje živali) in z zanimivimi oblikami.

Otrokova prva slikanica je ponavadi brez besedila in prikazuje razne predmete, živali in rastline, ki jih lahko malček poimenuje. Za malo večje pa so primernejše slikanice s krajšim besedilom. Za otroka so zelo primerna verzna besedila, saj jih radi poslušajo in si jih hitro tudi zapomnijo. Pravilno izbrane rime, ritem in zvočna barvitost besed bogatijo otrokov besedni zaklad.

Glede na otrokovo starost so tudi knjige zanj vse zahtevnejše; že sama oblika je bolj "resna" (vezava), tanjši so listi, drugačna je vsebina. Vse več je besedila in vse zahtevnejše je. Od otroka zahteva več zbranosti, hkrati pa mu pušča razvijati lastno domišljijo in jo celo, s pravilno izbranimi besedami, vzpodbuja. Povečuje se število nastopajočih in odnosi med njimi so zapleteni, a vedno vzgojni in poučni.

Mislim, da je dvom o tem, ali ste starši kot laiki na tem področju sposobni za otroka izbrati pravo knjigo, odveč. Z nasveti vam lahko pomagajo v knjižnicah in knjigarnah. Prav tako pa je tudi na knjigah v zadnjem času vse pogosteje napisano, za kakšno starost je posamezna knjiga primerna. Seveda pa nobena knjiga sama ne more zadovoljiti potreb majhnega otroka in mu "zlesti pod kožo". Med knjigo in otrokom mora biti posrednik, ki ju zna seznaniti, združiti in kar najbolje predstaviti. Tu mislim tudi na živost tega seznanjanja: knjige mu ne potisnemo molče v roke, ampak si vzamemo tudi mi čas za oba: za knjigo in predvsem za svojega otroka. Zato je prav, da tudi nam ni tujka.

IRENA POTOČAR PAPEŽ
univ. dipl. ped. in prof. slov. j.

Župani treh od štirih občin, ki se stikajo v Vrbici: Stanonik (Brezovica), Zakrajšek (Velike Lašče) in Schein (Cerknica)

Srečanje županov na četveromeji

Stičišče označeno že v Avstro-Ogrski, mejnik postavljen letos - Srečanje ob stičišču bo postalo tradicionalno

VELIKE LAŠČE - Stičišče občin Cerknica, Brezovica, Ig in Velike Lašče v Iški tesni pri Vrbici, kjer so aprila letos postavili mejno znamenje, je prvo jesensko soboto preplavilo okoli sto pohodnikov iz vseh štirih občin. Srečanja na stičišču so se udeležili tudi trije župani mejnih občin.

"Srečanje ob stičišču štirih občin je bilo letos prvič, vendar bo postalo tradicionalno, za srečanje pa smo določili prvo soboto po prvem jesenskem dnevu. Namen srečanja je, da bi postali prijatelji, saj tudi narava ne pozna meja. Župani so se vabilu odzvali, na žalost pa je župan občine Ig zbolel. Pohod poteka iz vsake občine po svoji poti, skupaj se dobimo na stičišču, nato pa bomo šli skupaj v eno od občin. Letos smo prišli v Krvavo Peč v občini Velike Lašče. Župane sem pozval tudi k ohranitvi neokrnjene doline Iške in Zale. Stičišče spada v projekt ZID, ki označuje povezovanje občin, po katerih je nekoč potekala zapora pred vpadom barbarskih plemen na ozemlje antičnega Rima. Projektni skupini ZID čestitam za strokovno predstavitev projekta," je povedal župan občine Velike Lašče Anton Zakrajšek.

Drago Stanovnik, župan občine Brezovica, ki bo pripravila srečanje naslednje leto, je povedal: "V sedanjem tempu življenja dostikrat pozabljamo na naravno in kulturno dediščino. V občini Brezovica v okviru akcije 'Vrnimo življenje v Slovenske vasi in zaupanje v ljudi!' organiziramo praznike ulic, vasi, župnij in občine. Tako razumemo tudi medobčinsko sodelovanje. Pri tem je zanimivo raziskovanje lastne zgodovine, ki je najpomembnejši temelj za varno prihodnost. Rimski zid nas lahko povezuje." Župan občine Cerknica Valentin Schein je kljub 'težki' polharski noči in drugim obveznostim čez dan držal obljubo in svojo skupino pripeljal po strmi, a ne preveč zahtevni poti. Pravi, da bi moral vsakdo spoznati Iško poleti in njen tok prehoditi v celoti.

Zdravljenje alergij z bioresonanco

Kitajska akupunktura, v Sloveniji uveljavljena zdravilna metoda, se je razvila v bioresonančno zdravljenje z napravo "bicom". V Sloveniji je več kot deset bioresonančnih naprav, ki so v zasebnih ambulantah in v bolnišnicah. Z bioresonančnimi napravami upravljajo izključno zdravniki. Z napravo je možno učinkovati na vse organe in sisteme v človeškem organizmu. V Sloveniji jo uporabljajo najpogosteje za odpravo alergij.

Zdravnik najprej ugotovi, na katere snovi je bolnik alergičen. Test se opravi za 250 snovi. Testiranje opravi računalnik in je neboleče. Energetski tokovi se prenašajo v računalnik preko elektrod, ki jih ima bolnik v rokah ali na nogah. V računalnik namešča zdravnik ampule z različnimi alergeni. Odziv se zapiše na graf. Testiranje traja približno eno uro in se opravi za najbolj pogoste alergene, kot so: senena pršica, hišna pršica, pršica moke, travniške mrve, pomladno cvetoče cvetje, jajca, različna žita, mleko, regrat, smreka, metlika, jelša, trpotec, breza, pelin, vrba, ovčja volna, konjska dlaka, gosje perje, račje perje, hišni prah, različne vrste hrane, žuželke...

Na podlagi rezultatov testiranja zdravnik določi desetdnevno zdravljenje, ki traja po 1 do 2 uri dnevno. Med zdravljenjem je potreben počitek. Pri mlajših osebah je zdravljenje hitrejše kot pri starejših. Desetdnevno zdravljenje lahko pozdravi bolnika za vse življenje. Pri nekaterih pa je potrebno daljše zdravljenje. Metodo so razvili zdravniki, ki z zdravljenjem s kemičnimi zravili niso bili uspešni. Metoda nima škodljivih stranskih učinkov in ne onesnažuje telesa s strupi. Z bioresonančnim zdravljenjem odpravljamo energetsko neravnovesje in se branimo pred boleznimi, saj to zdravljenje krepi imunski sistem.

ANICA JANEŽIČ-MIKEC
Novo mesto

Dozidali so planinsko kočo

Prenovljena planinska koča pri Jelenovem Studencu - Prihodnje leto 50-letnica Planinskega društva Kočevje

KOČEVJE - Planinsko društvo Kočevje, ki bo prihodnje leto praznovalo 50-letnico obstoja, je pred kratkim odprlo prenovljeno in dozidano planinsko kočo nad Kočevjem, in sicer pri Jelenovem studencu za Mestnim Vrhom. Predsednica PD Kočevje Milena Vlašič je povedala, da so Kočo prenavljali in širili več let, da ima danes preko 50 ležišč, v dveh sobah 80 sedežev, popolnoma prenovljena pa je tudi kuhinja. Po predračunu naj bi ta dela veljala 16,5 milijona tolarjev, vendar je zaradi preko 3.000 ur prostovoljnega dela planincev znašal končni račun le okoli 10 milijonov, kar so planinci zbrali tudi s pomočjo občine in pokroviteljev. Prenovili so tudi sam izvir Jelenovega studenca, ki ima zdaj stalno vodo. Koča je odprta ob vikendih in praznikih ter ob najavljenih večjih skupinah planincev. Sezona se začne 8. februarja in se nato nadaljuje vse do pozne jeseni.

Od koče vodi v razne smeri več planinskih poti, trimčkova pot, možni pa so tudi izleti do raznih zanimivosti v okolici. Največja so gotovo razvaline gradu Fridrihštajn, kjer je Friderik Celjski skrival Veroniko Deseniško, dokler za skrivališče ni zvedel Friderikov oče Herman, ki je nato dal Veroniko umoriti. Tu je še Ledena jama, ki je Celjskim in drugim lastnikom oziroma zakupnikom Fridrihštajna služila kot naraven hladilnik. Prav pri Fridrihštajnu je tudi zelo zahtevna plezalna stena. V okolici Koče je še nekaj kraških jam (Leonorina, Jama treh bratov itd.). Posebno privlačni so tudi izleti po bližnjih vrhovih, saj je na Kočevski planinski poti kar pet vrhov, visokih preko 1000 m.

J.PRIMC

PRENOVLJENA KOČA - Kočevski planinci so letos dokončali prenovitev in razširitev svoje koče pri Jelenovem studencu, pri tem pa so jim pomagali občina in drugi pokrovitelji.

Gradnja planinskega doma kasni

LOŠKI POTOK - Intenzivna začetna gradnja planinskega doma na Kamengriču, ki se je začela preteklo leto in nadaljevala letos, je kazala, da bo sorazmerno velik dom končan še avgusta letos. Žal pa je denar pritekal prepočasi pa tudi prostovoljci, ki so v glavnem dom spravili pod streho, so bili vse bolj redki. Pravkar dokončujejo vodovod in elektriko, sanitarije, stopnišča in notranje omete. Upajo, da bodo pred zimo postavili še veliko krušno peč.

Spodbujamo nekajenje v šoli

Priročnik za učiteljice in učitelje v osnovnih šolah in delovni lističi za učence - Poskusno uvajanje programa v 12 šolah

LJUBLJANA - V začetku letošnjega leta je izšel didaktični komplet Spodbujajmo nekajenje za osnovne šole, ki ga je,s šolskim letom 2000/2001 kot poskusni program začelo izvajati v tretjih razredih dvanajst osnovnih šol.

KAKU SE KEJ NAROD RIHTA - Minuli teden sta Matična knjižnica dr. Slavko Grum Litija in Kmečki glas iz Ljubljane v kulturnem domu v Šmartnem pri Litiji predstavila knjigo učiteljice matematike na tamkajšnji osnovni šoli in vodje Folklorne skupine Javorje Ide Dolšak „Kaku se kej narod rihta". V njej je po pripovedovanju starejših ljudi zbrala narečne pravljice, pripovedke, anekdote, šale in zgodovinske pripovedi iz življenja naših prednikov, ki so med prebivalci krajev med Litijo in Čatežem še vedno žive, pisane pa so v narečnem jeziku. Ilustracije v knjigi so delo akademskega slikarja Jožeta Meglича. Na sliki: ob avtorici knjige (v sredini) ena izmed pripovedovalk s terena (desno). (Foto: K. Šušteršič)

Prispevek povzemamo po glasilu Društva pljučnih bolnikov Slovenije.

Didaktični komplet, ki je nastajal skoraj 10 let ter je rezultat sodelovanja Društva pljučnih bolnikov Slovenije in Inštituta za varovanje zdravja Slovenije, vsebuje priročnik za učiteljice in učitelje v osnovnih šolah in delovne lističe za učence od 3. do 8. razreda. Vsebinsko so razdeljeni v dva dela, in sicer je prvi pod naslovom "Ne igraj se z ognjem!" namenjen učencem od 3. do 5. razreda, drugi "Kadiš?, Zakaj bi prav jaz?" pa učencem od 6. in 8. razreda. Priročnik za učitelje ima devet poglavij, v katerih avtorice, sodelavke omenjenega društva, pišejo o vsem, kar bi morali vedeti o različnih vidikih kajenja. Poleg tem - zdrave navade in razvade, kajenje - grožnja za zdravje, tobačni din kot onesnaževalec okolja, reklame, tobačni izdelki in kajenje, stroški zaradi kajenja, prednost nekajenja, veščine in spretnosti, ki so potrebne za vztrajanje pri nekajenju, ter razširjenost kajenja - so med drugim v dodatku priročnika predstavile tudi Zakon o omejevanju uporab tobačnih izdelkov. Vsaka tema ima na delovnih lističih za učence svojo barvo; kar omogoča večjo preglednost, naloge pa so zastavljene tako, da jih učitelji brez težav lahko vključujejo v obravnavo pri različnih predmetih (npr. glasbena vzgoja, spoznavanje narave).

Na Inštitutu za varovanje zdravja Republike Slovenije bodo skupaj z avtoricami programa poskrbeli tudi za izobraževanje učiteljev, ki bodo ta program izvajali. Ob tem bodo tudi pozorno spremljali rezultate programa in na podlagi leteh predlagali spremembe, dopolnitve in načrt širitve v slovenski prostor.

M. Ž.

Ne spomnijo se

Kar nekaj je Belokranjic in Belokranjcev, ki delajo pisanice, drsanke, vezejo prtičke, pletejo košare, opletajo steklenice, izdelujejo gudala in glinaste vodomce, rišejo umetniške slike, namakajo gozdne in druge sadeže v žganje, pridelujejo orehovo olje, odlična sortna in druga vina itd. Na kratko: trudijo se prepoznavno predstaviti deželo med Gorjanci in Kolpo s pomočjo izdelkov in pridelkov, značilnih zanjo.

Po drugi strani pa je veliko Belokranjic in Belokranjcev, ki živijo zunaj svoje rodne dežele. V belem svetu, bi rekli. Nemalo jih je uspelo: postali so družbeno znani in priznani. In kaj imajo skupnega z zgoraj omenjenimi? Nič ali pa kar nekaj. Gotovo nemalokrat iščejo poslovna ali zasebna darila. Za ljudi, ki jih je pogosto težko obdariti, ker imajo že vsega dovolj. In v tem grmu tiči zajec.

Belokranjski izdelovalci, recimo jim spominkov, čeprav to krepko presegajo, radi potožijo, da so redki v širnem svetu živeči Belokranjci, ki se v zadregi, kaj podariti, spomnijo na svoje korenine, na Belo krajino. Pa jim ne bi bilo nerodno podariti kupljenega iz svojih rok, saj gre v večini primerov za izvirne, lično izdelane, kakovostne izdelke, vredne toliko več, ker so v veliko primerih unikati, narejeni po starih receptih, z ljubeznijo in, če hočete, iz naravnih materialov. V njih živi tradicija, preteklost, ki je bila desetletja zamolčevana, kot da ne bi šlo za ljudsko ustvarjalnost, temveč za sramoto. Prava sreča je, da so se našli ljudje, ki ne dovolijo, da bi šle stvari v pozabo.

Se je pretežko spomniti nanje?

TONI GAŠPERIČ

Z mačjimi kožami nad bolečine

Kam izginjajo mačke?

Adijo revma, bolečine v nogah, sklepih, medenici, hrbtenici, nič več motenj v prekrvavitvi in nespečnosti... In ducat ozdravljenih gospodov in gospe. Čemu gredo zasluge?

Obračam prospekte, da bi odkrila, za kaj pravzaprav gre. Dva letaka in oba sta prispela iz severovzhodne Štajerske brez naslova trgovine ali lokala, kjer si "čudež" lahko ogledaš. Ampak za tisoč mark, kolikor čudež stane, se bo sam direktor potrudil in prišel osebno na interesentov dom z veliko plastično potovalko in - mačjim pokopališčem! Drugi prospekt je bolj direkten in kar odkrito ponuja odeje iz mačje kože. Ponudnik priznava, da so mačke živele v Rusiji, na Kitajskem in v drugih azijskih državah. Mačje kože, pridobljene na izredno krute načine, obdelajo s človeku škodljivimi kemikalijami in jih sedaj izvažajo žal tudi v Evropo. Odeje so že lansko jesen ponujali na mariborski tržnici, tudi do Kopra je prišla ponudba. Vse kaže, da prospekti in telefonske ponudbe mačjih odej krožijo po vsej Sloveniji bolj na preverjene naslove.

Pri mariborski veterinarski inšpekciji sem se pozanimala o izvoru mačjih kož. Sporočili so mi, da je dobavitelj Norbert MM.H.&G. Rattenegger z Dunaja. So res vse kože od tam? Kje pa so potem naše domače mačke, ki izginjajo neznanokam? Pozivam vse, ki mačke ponujajo v oglasih, naj preverijo, v kakšne roke jih dajejo. Edina rešitev je v tem, da dajo svoje živali sterilizirati. Žal Slovenija še vedno nima azila za brezdomne mačke, ki jih je ta čas v Sloveniji več kot brezdomnih psov.

LEA EVA MÜLLER

Etno festival

MALA LOKA - V soboto, 28. oktobra, se bo ob štirih popoldan na gradu Mala Loka začel prvi mali etno festival Mala Loka 2000. Nastopili bodo: Edbin Stefančič in Andrej Trobentar, Mandala, Parne Gadje iz Nizozemske in Bratko Bibič & The Madleys.

Fonem /v/ v govornih prispevkih novomeškega radia

Napačne izgovorjave lahko pripeljejo do dvoumja

Fonem je najmanjša oblikorazlikovalna enota v besedi, ali povedano nazorneje: če v besedi zamenjamo ali spustimo fonem, se pomen besede spremeni. Npr. /r/ /i/ /b/ /a/→/r/ /i/ /ž/ /a/→/i/ /ž/ /a/. Slovenščina pozna 29 fonemov, nekateri izmed njih pa še svoje variante, alofone. Fonem /v/ je izmed vseh fonemov najbolj varianten, saj pozna še tri variante. Poleg osnovnega zvočnika [v] še zveneči [w], nezveneči [ʍ] in polsamoglasniški [ṷ] , [w] in [ʍ] pa imata v počasnem govoru še ṷ-jevsko dvojnico.

K obravnavanju tega fonema me je napeljalo poslušanje ene izmed novomeških radijskih postaj, ki sem jo poslušala predvsem zaradi glasbe, a me je različen izgovor fonema /v/ v enakih položajih vznemiril do te mere, da sem bila nanj bolj pozorna.

Zaposlenih za mikrofonom tega radia ne poznam, neznana mi je njihova izobrazba, vem pa, da je pred mikrofonom Radia Slovenija nemogoče nastopiti brez posebnega certifikata, ki ga ta zavod izda glede na osvojeno znanje, kar pa ne pomeni, da novinarji, voditelji ali spikerji v tem zavodu fonem /v/ izgovarjajo korektno glede na to, kaj uči SP.

Po slušni analizi nekaterih govornih prispevkov novomeškega radia sem ugotovila, da je največ odstopanj pri izgovorjavi /v/ pred likvidoma [l] in [r] in tudi pri izgovoru predloga [v]. Tako lahko slišimo enkrat [vreme, vročina], drugič [wreme, wlažən], pri lastnem imenu pa vedno le [Vladimir]. Slišimo lahko tudi [ulaga] (18.8. ob 15.15), [...skupina se urača] (19.8. ob 12.55) [gre ustrajno naprej] (20.8. ob 10.05), kar pa je še slabše kot zobnoustnični [v], ki ga SP (1994, str. 81-83) ne kodificira, saj tako izgovorjen lahko pripelje do dvoumja. Npr.: uran: vran.

Izgovor enkrat zobnoustničnega [v], drugič zložnega ṷ, sem zasledila pri istem ubeseditelju novic 18.8. ob 15.15, ko je prebral enkrat [....vremenska napovet], drugič pa [...zračna ulaga], pri čemer je šlo za branje novic in s tem ne za počasen govor, kjer SP izgovor zložnega ṷ dovoljuje (SP 1994, str. 84).

Tudi pri izgovorjavi predloga v je še vedno slišati [və], česar pri šolanih govorcih ne bi smeli slišati, četudi s tem želijo kaj poudariti. [... vadaptirani hiši] (18.8. ob 14.50).

Po slušni analizi ugotavljam, da se alofona [w] in [ʍ] v radijskem govoru poslušanega novomeškega radia pogosto izgovarjata kot zložni [ṷ], ki je pravorečno dovoljen predvsem v počasnem govoru kot dvojnica, normativno sporen je izgovor pred likvidoma /r/ in /l/, pravorečno nepravilen pa izgovor predloga <v> .

Predvsem u-jevski izgovor pred likvidoma /r/ in /l/ moti, saj nekodificiran zobnoustnični izgovor (SP 1994) dokazuje, da ta varianta obstaja tudi v govorjenem knjižnem jeziku, in morda bi bilo pametno, da bi tudi v strokovnih krogih o tem razmislili in našli pravorečno rešitev, da zaradi takih stvari normirani govor ne bi postal odtujen in nenaraven.

ŠPELA BREGAČ, prof.

Gasilska vaja na blanški šoli

BLANCA - V mesecu požarne varnosti je Gasilska zveza Sevnica v sodelovanju s službo za zaščito in reševanje občine Sevnica pripravila v osnovni šoli na Blanci vajo reševanja v primeru požara. Vaja je ob sodelovanju gasilcev iz več društev zelo dobro uspela. Učenci in zaposleni na šoli so ob analizi vaje spoznali, kako poskrbeti za varnost v primeru nesreče, pa tudi gasilci so pokazali dobro pripravljenost in opremljenost za take vrste posredovanj, ki si jih prav gotovo nihče ne želi zares, je povedal predsednik Gasilske zveze Slovenije Zvone Košmerl.

ROMANJE - Skupina 23 popotnikov je 23. septembra obiskala Svete gore. Na pot so ob štirih zjutraj izpred župnijske cerkve na Vidmu v Krškem odšli proti Zdolam in po šestih urah prispeli na Svete gore. Kot se spodobi za prave romarje, so šli najprej v cerkev, kjer je vladalo pravo svetogorsko vzdušje, kot je sporočil Tone Gnidovec. Romanje je vzbudilo "prijetno zavest, da smo to popoldne zares dobro izkoristili". Na fotografiji: pohodniška skupina Cerklje 2000, ki se je tudi udeležila romanja. (Foto: D. Erhovnic)

DO IZVIRA KRUPE - Petkovi pohodi novomeških upokojencev so postali priljubljena oblika rekreacije. 6. oktobra so se napotili po Kraški učni poti pri Semiču: od vodne kraške jame Malikovec čez naravni gozd gradna in gabra do cerkve sv. Trojice iz leta 1647 na Vinjem Vrhu ter navzdol do izvira Krupe. V Krupi so našli edino nahajališče jamske školjke ter več vrst jamskih polžev, pa tudi človeško ribico. (Foto: M. J.)

NOTRANJSKA NAVDUŠILA - Krajevna organizacija RK Mirna Peč je preteklo soboto, 14. oktobra, za svoje aktiviste in ostale organizirala zanimiv izlet na Notranjsko. Dolenjci so si tako z zanimanjem ogledali Cerkniško polje z znamenitim presihajočim Cerkniškim jezerom, ob katerem so se popeljali kar s konjsko vprego. Po kosilu so obiskali grad Snežnik in spoznali njegovo zgodovino ter se ob koncu pestrega popoldneva napotili še v svetovno znano kraško Križno jamo, ki ima kar 22 podzemnih jezer. Preobuti v škornje in opremljeni s svetilkami so se pod vodstvom jamarja odpravili v notranjost in se s čolnom popeljali tudi po prvem jezeru. Polni lepih doživetij in misli, da se na Notranjsko gotovo še kdaj vrnejo, so se v večernih urah dobre volje pripeljali domov. (Foto: L. M.)

ŠESTDESETLETNIKI ŠE KAKO ŽIVAHNI - Srečanje nekdanjih sošolcev je ponavadi vedno zanimivo, še zlasti po nekaj letih, ko je življenje vsakogar že veselo presenetilo ali pa tudi razočaralo. Tako je bilo tudi pred kratkim, ko so se v gostilni Špolar na postaji v Mirni Peči srečali šestdesetletniki, od katerih je bilo tu rojenih 80, sedaj pa je živih še okrog 42. Povabilu se je odzvalo 16 sošolcev, nekateri tudi s partnerji, in ni jim bilo žal. Pokramljali so o starih in sedanjih časih, kaj počnejo in kako živijo. Da se prav dobro držijo, so dokazali tudi s plesom in petjem. Za zabavo je poskrbel Duo Veseljak. (Foto: L. Murn)

NOVOMEŠČANI ODLIČNO V MALIH SIVIH CELICAH - V torek, 17. oktobra, je na snemanje oddaje Male sive celice odpotovala ekipa šestošolcev iz OŠ Šmihel iz Novega mesta. Ekipo so sestavljali Domen Šmalc, Simona Legiša in Gregor Bukovec, spremljali pa so jih tudi sošolci, navljači. Na tekmovalnem kvizu so se s pokazanim znanjem imenitno odrezali, saj so premagali ekipo OŠ Franca Rozmana - Staneta iz Maribora in se tako uvrstili v nadaljevanje tekmovanja. (Medijski center OŠ Šmihel, Novo mesto)

VESELO POPOLDNE V GABRJU - Mačkoni, otroški narodno-zabavni ansambel iz Brusnic, so v nedeljo popoldne v kulturnem domu Gabrje predstavili svojo novo kaseto in CD ploščo z naslovom Otrokom novega tisočletja. Mladim Mačkonom so pri veselem programu pomagali ansambel Savinja, Mladi Dolenjci, Gledališče Kolenc, prikupni duet Lidija in Amanda, Plesni center Dolenjske in mama Manka, povezovalec in pevec pa je bil Boris Kopitar. Ansambel Mačkoni, ki ga sestavljajo harmonikar Gašper Mrak, kitarist Grega Kralj, basist Dejan Hudoklin in pevka Mateja Brkopec, nastopa od marca 1998 ob nesebični podpori in razumevanju njihovih staršev in brusniške osnovne šole. (Foto: Marko Klinc)

POGOVOR Z IVANKO MESTNIK - Razvojno izobraževalni center Novo mesto in študijski krožek Beremo z Manco Košir sta v sredo, 18. oktobra, zvečer v mali dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine pripravila srečanje s pisateljico Ivanko Mestnik. V pogovoru, ki ga je vodila Elizabeta Vardijan, je Mestnikova orisala svojo pisateljsko pot in naravo svojega dela. Zanimivo je, da je začela s pisateljevanjem razmeroma pozno, a toliko bolj zagreto, saj je letos izdala že deveto knjigo. Večino jih je napisala za otroke, snov pa je razen za najnovejšo jemala iz življenja. Srečanje so popestrili mlada glasbenica Anja Dular, ki je zaigrala na violino in klarinet, ter lutkarji društva Taus z gorjanskimi škrati, ustvarjenimi po likih iz Ivankine najnovejše knjige. (Foto: M. Markelj)

TRETJA ŠKOCJANSKA JESEN - Za prijeten jesenski večer so v soboto, 21. oktobra, že tretjič zapovrstjo poskrbeli člani Kulturnega društva Škocjan in Fantje z vasi, ki so povabili na Škocjansko jesen v gostilno Luzar. Na srečanju ljudskih pevcev so nastopili: Fantje z vasi in rogisti (na sliki), Štefanski fantje, Fantje s Preske, ljudski pevci z Račne, iz Boštanja in Dobrave ter ljudske pevke iz Dobove. Žal minevajo časi, ko je ljudska pesem po napornem delu na kmetih donela po skromnih domovih, zato je namen te tradicionalne prireditve ohranjati in širiti živo ljudsko pesem še kako pomemben. Mnogi obiskovalci so ob nastopih obujali spomine na mladost in zraven na tiho tudi zapeli. (Foto: L. Murn)

OTROŠKI PARLAMENT - Otroški parlament v Krškem, ki ga je 13. oktobra organizirala ZPM Krško in ki je potekal pod geslom Hočem, torej zmorem, je bil eden najbolj delovnih in "zgovornih" doslej. Osnovnošolci, njegovi udeleženci, so izbrali Barbaro Planinc, učenko 8. razreda OŠ Jurija Dalmatina Krško, za krško predstavnico na zasedanju slovenskega otroškega parlamenta, ki bo v Ljubljani. (Foto: M. L.)

Kaj dela Dolen'c med gasilci

Prireditev bo v soboto, 25. novembra, v dvorani Leona Štuklja v Novem mestu - Tudi na TV Slovenija

NOVO MESTO - Lojze Slak, Slavko Podboj in Janez Pavlin so se na pobudo številnih ljubiteljev narodnozabavne glasbe odločili, da pripravijo že 11. oddajo Boš videl, kaj dela Dolen'c, na kateri bodo tokrat uprizorili pravo vseslovensko gasilsko veselico. Prireditev bo v soboto, 25. novembra, ob 19.30 uri v športni dvorani Leona Štuklja v Novem mestu.

Oddaja je upravičeno posvečena gasilstvu, saj so slovenski gasilci najbolj množična organizacija v Sloveniji in so že več kot 130 let naš ponos. Tudi Slakov ansambel s pevci je v svoji 36-letni zgodovini v mnogočem prispeval, da gasilci niso gasili le požarov, ampak tudi žejo. Igral je namreč na več kot tisoč gasilskih veselicah po vsej Sloveniji. Težko bi našli narodno-zabavni ansambel v Sloveniji, ki ni nastopal na vsaj eni gasilski veselici. Tako so gasilci in glasba tesno povezani in prav to želijo pokazati v najnovejši Slakovi oddaji.

Tudi na 10. oddaji bo na pretek glasbe in humorja. Izkušeni člani Modre kronike, podkrepljeni z znanimi slovenskimi humoristi, bodo v dramskem delu predstavili organizacijo gasilske veselice z vsemi predvidenimi in nepredvidenimi zgodami in nezgodami. Na odru se bodo zvrstila pobratena gasilska društva iz Štajerske in Gorenjske, prikazana bo suha vaja s tridelnim napadom, sredi dvorane pa bodo celo gasili manjši požar.

V glasbenem delu bo rdečo nit vlekel ansambel Lojzeta Slaka, nastopili pa bodo še Čuki, Mladi Dolenjci, Vesele Štajerke, Nagelj, Ljudski pevci s Pohorja in Tine Lesjak, kvintet Dori, Gregorji in drugi. Prireditev si boste v dveh decembrskih nedeljskih popoldnevih ogledali tudi na 1. programu TV Slovenija v oddaji Praznik in vsakdanjik. Posebnost tokratne oddaje bo tudi v tem, da bo v celoti potekala v živo in bodo lahko obiskovalci prireditve zaplesali že med snemanjem oddaje, ansambli pa bodo ob veselični gostinski ponudbi godli do jutranjih ur.

Za prireditev so pokazali veliko zanimanja gasilci iz vseh koncev Slovenije. Nekatera društva bodo za svoje člane ta dan celo organizirala izlet z zaključkom na prireditvi. Več o prireditvi in vstopnicah lahko izveste na tel. št. 07 33 71 470.

Skupaj na potep med počitnicami

KRŠKO - Zveza prijateljev mladine Krško pripravlja akcijo Skupaj na potep, ki jo namerava izvesti 2., 3. in 4. novembra skupaj z otroki, mladimi in celimi družinami. Za "Potep" zveza predlaga štiri pohodniške poti proti Zdolam, in sicer pot Po grabnu ter Vidovo, Gobarsko-dninarsko in čebelarsko-vinogradniško pot, ob teh pa še Pot štirih slapov pod Bohorjem. Podrobnejše informacije za potep med letošnjimi jesenskimi počitnicami so na voljo pri ZPM Krško na tel. št. (07) 488 03 66.

Brentač

Stari svet vasi

Trgatev nam je še živo v spominu. Ob trgatvi pa se spomnimo tudi brentačev. Brentač je bil pomemben delavec in tudi osebnost. Po znanju je bil takoj za gospodarjem. Med trgatvijo, če mu je dopuščal čas, je pomagal tudi pri prešanju. Dan pred trgatvijo si je namočil leseno brento, pošil lanene ruče ali naprtnice in jih po potrebi zvezal z žico. Za silo so služile tudi vrbove šibe. Tako je bila brenta za nošenje grozdja nared. Vrezal si je tudi leskovo palico, da je vanjo vrezoval število prinesenih polnih brent grozdja te jeseni.

Nikomur ni prišlo na misel, da bi grozdje iz vinograda v prešnico ali hram vozil. Živine je bilo za to škoda, poceni delavcev pa je bilo več kot dovolj. Težak ali dninar je bil počaščen, če ga je kmet uporabil za nošenje brent. Če je bilo več brentačev, so se zvečer hvalili, kateri je prinesel največ polnih brent grozdja. Za to so skrbele tudi obiralke, ki so pazile, da ni bilo več zarez na palici kot prinesenih brent, vsaka je navijala za svojega brentača.

Eden takih brentarjev je bil moj stric Čemičev Juža. Ni bil posebno velik ali močan, tudi ni znosil največ brent, s pametjo je bil večkrat skregan, posebno takrat, kadar je pregloboko pogledal v kozarec. Imel pa je druge prijetne lastnosti, da je povsod, kjer se je pojavil, ustvarjal prijetno vzdušje. Četudi je bil pijan, neroden ali tečen, so mu ljudje radi odpustili, ker je bil prava dobričina. Bil je tudi dober pevec in bi postal tudi dober muzikant, če bi si lahko privoščil harmoniko.

Bil je klasična podoba brentača dninarja iz tistega časa.

Čemičev Juža je umrl, z njim so se drug za drugim poslovili tudi drugi brentači. Lepa druženja ob delu, ki so bila takrat edina zabava kmečkega prebivalstva, so preteklost. Nalogo brentarjev so prevzele gajbice in traktorji, ki namesto petja in vriskanja brnijo po vinogradih.

M. SUŠNIK

UČENCI NA UPRAVNI ENOTI - Skupino sedmošolcev sevniške osnovne šole Sava Kladnika je na obisku na Upravni enoti (UE) Sevnica najprej pozdravil in seznanil z nalogami oz. pristojnostmi UE njen načelnik Jože Kovač. Učence so zatem s podrobnostmi seznanili na oddelku za upravne notranje zadeve (na posnetku), denimo, kako do potnega lista, vozniškega dovoljenja. Pri matičarki so zanimanje vzbudile tudi zelo stare matične knjige, kar nekaj vedoželjnosti pa so učenci pokazali tudi ob obiskih na drugih oddelkih, pri referentih za gradbene zadeve in za gospodarstvo. UE je za osnovne šole pripravila nazorno in uporabno predstavitev nekaterih delovnih mest. (Foto: P. P.)

II. OTROŠKI PARLAMENT - OŠ Sava Kladnika je pripravila II. otroški parlament. Učenci in mentorji so pripravili delavnice na temo Otroci in mladi imamo težave - kako jih rešujemo? Na okrogli mizi, ki se jo je udeležil tudi župan Kristijan Janc, so se mladi izkazali kot dobri poznavalci osebnostnih problemov. Povedali so, da so raje hvaljeni kot grajani in da tudi oni raje hvalijo, kot pa koga kritizirajo. Pri reševanju računajo na pomoč staršev, učiteljev in strokovnjakov. Gostja parlamenta je bila tudi odlična sevniška atletinja, Petra Radišek, ki se po krajšem premoru spet vrača h kraljici športov. (Foto: P. P.)

Končno razpis dveh štipendij

LOŠKI POTOK - Že v preteklem letu smo na kratko pisali, da je pokojni Albin Bartol s Hriba 23 v Loškem Potoku z oporoko zapustil skoraj 8 milijonov tolarjev za štipendiranje socialno šibkih, a nadarjenih otrok. Sodišče je oporoko, ki je bila napisana 8. februarja 1997, priznalo in po želji darovalca imenovalo krajevno skupnost Loški Potok za izvršitelja oporoke in upravljavca sklada. Uprava sklada za štipendiranje socialno šibkih otrok pri KS je v teh dneh razpisala prvi dve štipendiji. Prva, v višini 25.000 tolarjev, je namenjena srednješolskemu študiju, druga, v višini 30.000 mesečeno, pa visokošolskemu študiju. Prevladuje mnenje, da bodo prednost imeli tisti, ki se bodo odločili za študij in usmeritev v poklica, ki sta najbolj deficitarna na območju občine Loški Potok.

A. K.

Za rejce drobnice

NOVO MESTO - Društvo rejcev drobnice za Dolenjsko organizira to soboto, 28. oktobra, celodnevni strokovni izlet. Ogledali si bodo ovčjerejsko bio kmetijo, farmo ovac mesne pasme charrollais ter nato še prikaz dela z ovčarskim psom na belokranjski kmetiji, kjer bo tudi piknik za udeležence. Društvo vabi k sodelovanju tudi nove člane, ki se jim pozimi obeta kar nekaj izobraževanja. Prijave za izlet na tel. 041-731-184 (Novak, Šentjernej).

Praznik KS Krmelj

KRMELJ - Ob 22. oktobru, prazniku KS Krmelj, so se in se še bodo zvrstile športne prireditve. Krajevna skupnost in osnovna šola pa v počastitev praznika vabita na osrednjo proslavo, ki bo v petek, 27. oktobra, ob 18. uri v dvorani kulturnega doma Svoboda v Krmelju. V kulturnem programu bodo nastopili mladinski pevski zbor OŠ Krmelj, učenci krmeljskega oddelka Glasbene šole Sevnica, mladi recitatorji in plesna skupina OŠ ter člani dramske sekcije Svoboda Krmelj.

Vrtec Kekec pri Gorjanskih škratih

Zadnjo septembrsko soboto se je 21 otrok vrtca Kekec iz Novega mesta s starši in ostalimi sorodniki - skupaj jih je bilo več kot za pol stotnije - napotilo v kraljestvo Gorjanskih škratov, srečanje pa je pripravila vodja enote vrtca Jožica Zec. Pohodniki so na poti od Krvavega kamna na Trdinov vrh opravljali različne naloge, telovadili, iskali skriti zaklad in veselo peli. Seveda ni manjkala osvežitev z "olepševalno" vodo iz studenca. To je bil že tretji pohod vrtca Kekec v okviru programov Ciciban planinec in Zlati sonček.

M. J.

Poginilo 14 rib

SLOVENSKA VAS - V potočku Brusnik je 20. oktobra prišlo do pogina 14 rib, velikih od 5 do 25 cm. Vzroka policisti niso mogli ugotoviti, ker je bila voda čista. Kraj si je ogledal tudi inšpektor za okolje in prostor.

MESTNA OBČINA NOVO MESTO
Občinski svet
Komisija za priznanja in nagrade

Na podlagi 2., 4. in 8. člena Odloka o priznanjih in nagradah Mestne občine Novo mesto (Uradni list RS, št. 8/96) Komisija za priznanja in nagrade objavlja

RAZPIS
NAGRAD IN PRIZNANJ
MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2000

I.

Mestna občina Novo mesto zbira predloge za naslednje nagrade in priznanja:

1. **Naziv častni občan Mestne občine Novo mesto**
2. **Nagrada Mestne občine Novo mesto**
3. **Trdinova nagrada**
4. **Plaketa mesta Novo mesto**

1.

Naziv častnega občana Mestne občine Novo mesto se podeljuje posameznikom, ki dosežejo zelo pomembne trajne življenjske uspehe, ustvarjalnost in inovativnost na gospodarskem, znanstvenem, umetniškem, kulturnem, športnem, vzgojno-izobraževalnem ali humanitarnem področju ter s tem predstavljajo občino doma in v svetu in ki pomenijo izjemen prispevek k razvoju občine in dela ter življenja v njej.

2.

Nagrada Mestne občine Novo mesto se podeljuje občanom Mestne občine Novo mesto, ki dosežejo pomembnejše trajne uspehe na gospodarskem, kulturnem, športnem, vzgojno-izobraževalnem in humanitarnem področju.

3.

Trdinova nagrada se podeljuje občanom Mestne občine Novo mesto, ki dosežejo pomembnejše trajne uspehe na kulturnem, prosvetnem, literarnem in znanstvenem področju.

4.

Plaketa mesta Novo mesto se podeljuje zaslužnim posameznikom, podjetjem, zavodom ter organizacijam in društvom, ki dosežejo izredne uspehe na področjih, kjer delujejo in s tem bistveno pripomorejo k ugledu občine.

II.

Predloge za podelitev priznanj in nagrad Mestne občine Novo mesto lahko podajo fizične osebe, podjetja, zavodi, krajevne skupnosti, društva in delovna telesa občinskega sveta.

III.

Predlogi morajo vsebovati naslednje podatke:

- **podatke o predlagatelju,**
- **podatke o kandidatu** (ime in priimek, rojstni podatki, domači naslov, izobrazba, delovno mesto in naslov oziroma polni naziv in naslov podjetja, zavoda, organizacije ali društva),
- **utemeljitev predloga.**

Predloge s podatki in obrazložitvijo predlagatelji posredujejo na naslov: **Mestna občina Novo mesto, Komisija za priznanja in nagrade, 8000 Novo mesto, Seidlova cesta 1**, z oznako **"ZA RAZPIS NAGRAD IN PRIZNANJ MESTNE OBČINE NOVO MESTO"**.

Rok za posredovanje predlogov je do 27. novembra 2000.

IV.

Predloge za podelitev priznanj in nagrad bo obravnavala Komisija za priznanja in nagrade Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto.

O dodelitvi priznanj in nagrad Mestne občine Novo mesto bo odločal Občinski svet Mestne občine Novo mesto.

Verso je nastal na osnovi yarisa in predvsem poudarja povečan potniški prostor.

Toyota yaris verso 1.3 luna

Poln mesec z vzhoda

Verso je avtomobil, ki je nastal na osnovi yarisa in ima velik poudarek na povečanju prostora tako v potniškem delu kot v prtljažnem delu, zato je trditi, da verso ni le mestni avtomobil, temveč tudi družinski, popolnoma upravičeno. Zaradi visoke strehe in pokončnega načina sedenja lahko v vozilo spravite tudi kakšno drugoligaško košarkarsko ekipo. Kadar želite prevažati več prtljage, pa zadnje sedeže enostavno zložite pod prednje sedeže (podoben sistem kot pri Opel zafiri) in v trenutku dobite ogromno uporabnega prostora. Kadar pa sedeži niso zloženi v podu, ostaja pod pokrovom prostor, namenjen odlaganju drobnarij.

Paket opreme "luna" izredno razvaja lastnike, saj je v vozilu na voljo praktično vse: dve zračni vreči, servo volan, nastavljiv po višini, radiokasetofon, daljinsko centralno zaklepanje, električni dvig stekel in nastavitev vzvratnih ogledal, klimatska naprava, digitalni displej, postavljen na sredino, zatemnjena stekla itd. in na novo dizajnirana kromirana prednja maska, ki dela versa drugačnega od yarisa.

Kljub svoji izredni višini se vozilo dobro drži ceste in brez odvečnih nagibanj, za optimalen pogon pa skrbi 1,3-litrski motor. Litrski motor z 68 KM, ki je še vedno v ponudbi, je doživel več kritik, močnejši 1,3 s 86 KM pa se mu veliko bolj prileže. S tem motorjem je verso postal poskočnejši, saj do 100 km/h pospeši v slabih 12 sekundah ter se požene do 175 km/h. Za te zmogljivosti se verso lahko zahvali tehnologiji VVT-i, ki skrbi za variabilno odpiranje 16-ih ventilov. Motor je do 3.000 vrt/min izredno tih in se zadovolji s samo 5,5 litra goriva na 100 prevoženih kilometrov, vendar se veselje prične šele, ko presežete te obrate, saj se motor izredno rad zavrti, ob tem nekoliko zarohni, a pokaže vse svoje zmogljivosti vendar tudi tedaj ne porabi več kot 8 litrov goriva.

Dražje vinjete

Avstrija je po uvedbi cestnin (vinjet) na avtocestah zabeležila padec zaslužka za 3,5 odst. Zato mnogi trdijo da je bilo narejeno več škode kot koristi. Od prvega januarja 2001 leta pa bo za letno vinjeto za osebna vozila potrebno namesto sedanjih 550 odšteti 1.000 šilingov, kar je podražitev za 81,8 odst., dvomesečna vinjeta se bo podražila za 100 odst. in bo zanjo potrebno odšteti namesto 150 300 šilingov. Najmanj se bo podražila desetdnevna vinjeta, ki bo namesto sedanjih 70 stala 105 šilingov, kar je podražitev za 50 odst. Ta novica prav gotovo ne bo dobrodošla za vse, ki pogosto potujejo v Avstrije ali iz nje. Še najbolj so nezadovoljni nemški uporabniki avstrijskih cest.

Citroën še naprej z Olimpijo

Citroën Slovenija je obnovil sponzorsko pogodbo s košarkaškim klubom Union Olimpija. Košarkarji omenjenega moštva se bodo vsaj še leto dni (kolikor traja pogodba) vozili s Citroënovimi vozili. Pogodbo je s predstavniki košarkaškega moštva podpisal novi direktor podjetja Citroën Slovenija, d.o.o., g. Jean-Marie Walch.

Sodelovanje Opla in Renaulta

Globalizacija se nadaljuje v vseh segmentih avtomobilske industrije. Tako sta Opel in Renault na nedavno končanem 58. Frankfurtskem salonu gospodarskih vozil predstavila novo gospodarsko vozilo v dveh izvedbah: Opel viario in novi Renault trafic. Viario in trafic bosta na voljo v furgonski izvedbi in kombinirani izvedbi za prevoz potnikov z dvema medosnima razmikoma (310 in 350 cm), ter z maksimalno nosilnostjo 1.200 kg in prostornino tovornega prostora šest kubičnih metrov. Poganjal jih bodo trije motorji. Dva sta turbodizelska z neposrednim vbrizgavanjem 1,9 dCi (80 in 100 KM) in en bencinec s prostornino 2,0 16 s ventili in 120 konji.

V novi izvedbi je atos lepši, vendar še vedno funkcionalen, prostoren in udoben, s spremenljivo notranjostjo.

Hyundai atos Urban

Lepota ni odveč

Mali atos je pobral veliko pohval v strokovnih krogih. Za svojo velikost je ponudil obilico prostora in tudi mehanika je med boljšimi v razredu. Vendar so strokovnjaki ugotovili, da ta model ni dovolj privlačen za mladino in nežnejši spol. Pri ženskah, kadar je beseda o avtomobilu, "vžge" lepa oblika, privlačne barve, oprema. To pa je bil osnovni razlog za lepotne korekcije na komaj tri leta staremu atosu.

Očitek prejšnjemu modelu je bila predvsem ta, da je videti preveč "furgonsko". Zato je zadnji del Urbana sedaj znižan in zaobljen, nad zadnjim steklom pa je dodan simpatičen spojler. Zadnje lučke so spuščene, večje in vidnejše. Spredaj sta prav tako nekoliko spremenjeni lučki, vgrajena pa je tudi nova kromirana maska, ki bolj poudarja pripadnost hiši.

V vozilo se vstopa izjemno lahko, čeprav je avtomobil dolg komaj 349 cm, in sicer predvsem zaradi visokih vrat in visoko nameščenih sedežev. Vozniški položaj je visok, zato pa je tudi preglednost dobra. Sam volanski obroč je tanek, priporočljivo pa je doplačilo za varnostno vrečo, saj boste v vozilu varnejši. Servo ojačevalnik je izjemno močan, kar je dobrodošlo v mestu. Inštrumenti so enostavni, dobro postavljeni in lahko berljivi. V vozilu je veliko odlagalnih površin, pod prednjima sedežema sta tudi dva predala, za njima pa žepi.

Mali hyundai je za svojo velikost izjemno prostoren. Dolžina kabine znaša 180 cm, to pa je mera kakršne se ne bi sramovali niti večji avtomobili. Žal je širine nekoliko manj (122 cm), še vedno več, kot je videti odzunaj. Ob prostorni kabini pa v zadku ostane še za 265 litrov prtljažnika, ki ga ob podiranju zadnje klopi zlahka povečate na 1.085 litrov.

Za atosa je bila razvita tretja generacija motorjev pod oznako epsilon. Moderen motor (999 ccm/55KM) s tremi ventili po valju se rad zavrti in pri tem ne spušča neprijetnih glasov. Ne pretežkemu (847 kg) atosu daje dovolj dinamičnosti, saj do 100 km/h pospeši v slabih 15 sekundah. Končna hitrost je nekoliko manjša od 150 km/h, temu primerna pa je tudi poraba 6,5 l/100 km. Iz paketa ponujene opreme (dve zračni blazini, klima naprava, daljinsko centralno zaklepanje, električna stekla, radio) vam svetujemo, da dokupite ABS, saj drugače kolesa hitro blokirajo in tudi pot zaustavljanja postane daljša.

Čeprav je izjemno visok (158 cm), se atos v zavojih dobro drži ceste in se ne nagiba preveč. Dobili pa smo tudi občutek, da je zaradi znižanja zadka vozilo veliko manj občutljivo za bočne vetrove. Udobnost podvozja ni bila nikoli močnejša stran majhnih avtomobilov, vendar atos to kompenzira z udobnimi sedeži.

V novi izvedbi je atos lepši, vendar še vedno funkcionalen, prostoren in udoben in s spremenljivo notranjostjo; ko prevrnete zadnjo klop, boste vanj brez težav naložili tudi pralni stroj. Polepšani atos je nedvomno zanimiva ponudba kupcem, saj je osnovna izvedba na voljo že za 1,399.000 tolarjev.

Avtodom Adriatik 580 DX

Svobodno popotovanje

V novomeški Adriji že petintrideset let uspešno izdelujejo počitniške prikolice in avtodomove, za vse, ki si želijo dopustovati na svobodnejši način, ne da bi se morali odreči udobju lastnega doma. V notranjosti vam je na voljo ves komfort: svetla in prostorna kopalnica z WC-jem in tušem, moderna kuhinja, velika miza in udobne postelje.

Mi smo na enotedenskem križarjenju po Italiji preizkusili srednje velik avtodom, model Adriatik 580 DX (v paleti je na voljo devet različnih modelov). Hiška na kolesih, kot smo ga mi poimenovali, je postavljena na podvozje Fiatovega lahkega dostavnika ducata. V nosu je 2,8-litrski turbodizelski motor z neposrednim vbrizgom, ki razvije 125 KM. Motor je povsem kos skoraj trem tonam težkemu vozilu, zato boste z njim z lahkoto potovali kljub velikemu zračnemu uporu tudi s preko 130 km/h, vendar pozor: v tujini namreč niso toliko natančni glede omejitve hitrosti, pri nas pa zapadete s tem vozilom v razred, kjer je hitrost omejena na 80 km/h. V vozniški kabini sta dva udobna sedeža, med njima pa je prehod v bivalni del, kjer se lahko prevažajo še trije potniki (v našem primeru je bilo v vozilu prostora za pet potnikov, na voljo pa so prostornine za dva do sedem potnikov). Potniki v bivalnem delu morajo med vožnjo sedeti na sedežih, ki so opremljeni z varnostnimi pasovi, in ne smejo ležati, uporabljati stranišča, kuhati...

Preden se odpravite na pot, si v posebno posodo natočite 112 litrov pitne vode, pripravite kemično stranišče in se opremite z dvema 12-kilskima jeklenkama za plin, ki imata v vozilu poseben prostor. Ob priklopu plina lahko prižgete 105-litrski hladilnik, ki pa lahko deluje tudi na 12-voltno električno napeljavo iz akumulatorja, če pa ste v kampu in se priklopite na 220-voltno napetost deluje preko te napeljave in ne porablja avtomobilskih akumulatorjev. Z vklopom električne vodne črpalke si zagotovite primeren pritisk vode v pomivalnem koritu v kuhinji, umivalniku v kopalnici in tušu. Kuhinjskega dela se ne bi sramovala nobena kuharica. Štedilnik ima tri plinske gorilcei, napo za odvod neprijetnih vonjav, hladilnik in pomivalno korito, vse je na dosegu roke. V sredini vozila je velika miza, ki se zvečer zloži in nastane postelja v velikosti 130 x 190 centimetrov, na njej lahko udobno počivata dve osebi. Desno je nameščeno pomožno ležišče v velikosti 192 x 65 centimetrov. Najbolj razkošna pa je vsekakor postelja na mansardi (nad voznikovim prostorom), ki meri 145 x 210 centimetrov, le v višino ste nekoliko omejeni. Notranjost je izredno svetla, saj so na straneh tri velika okna, na strehi pa še eno prozorno in dve manjši strešni okni. Vsa okna lahko zastrete z roleto in si zagotovite več intime ali daljši jutranji spanec. Na oknu so tudi mreže, ki ob večernih urah pri odprtem oknu preprečujejo vdor neprijetnih insektov.

V notranjosti vam je na voljo celoten komfort: svetla in prostorna kopalnica z WC-jem in tušem, moderna kuhinja, velika miza in udobne postelje.

V kopalnici se lahko normalno tuširate: odpadna voda iz tuša, pomivalnega korita in umivalnika v kopalnici se zbira v posebni posodi, ki jo na primernem mesu izpraznite. Tudi odpadki stranišča se zbirajo v posebni posodi, v katero po izpraznjenju dodaste posebno tekočino, ki odpadke razkroji in ne pušča neprijetnih vonjav.

Avtodom je najboljša rešitev za vse, ki želijo svoj dopust preživeti nekoliko drugače in ne želijo biti vezani le na eno mesto. Z njim z lahkoto pohajkujete naokoli, zvečer pa si poiščete primeren prostor (da ne ovirate drugih) in si pripravite večerjo ter ležete k počitku. Vsi, ki si takšnega razkošja iz različnih razlogov ne morete privoščiti, pa si avtodom lahko za določen čas tudi izposodite pri podjetju Adria, d.o.o., Novo mesto.

Avtodom je najboljša rešitev za vse, ki želijo svoj dopust preživeti nekoliko drugače in ne želijo biti vezani le na eno mesto.

Novi passat

Volkswagen bo v začetku novembra trgu ponudil novo generacijo svojega najuspešnejšega modela passat. Model, ki sodi med najprestižnejša vozila višjega srednjega razreda, je doživel številne tehnične in stilistične spremembe. V paleti osmih motorjev je kar pet novih. Razpon zmogljivosti petih bencinskih in treh turbodizelskih motorjev je med 74 kW/100 KM in 142 kW/193 KM.

Prednji in zadnji del passata sta zasnovana povsem na novo. Volkswagnovi oblikovalci so si spredaj, v predelu mreže hladilnika in žarometov, zamislili dva samostojna nivoja karoserije. Masko s kromiranimi obrobami so pomaknili povsem naprej, tako da se v spodnjem delu spaja z močnim odbijačem. Pokrov motorja je zasnovan v obliki črke V in je izpeljan iz maske. Aktualni model se zdi bolj dinamičen in ob enem bolj eleganten. Stilsko je spremenjen tudi zadnji del. Zadnji žarometi sedaj zapolnjujejo celotni zadnji zaključek blatnikov. V svetlobno telo sta vgrajeni dve leči iz prosojnega materiala, ki vozilu zagotavljata prepoznavnost celo ponoči. Nove linije zaznamujejo tudi nov pokrov prtljažnika in zadnji ščitnik, ki sega vse do kolesnih ohišij. Žlahten pečat pa vozilu dajejo nevpadljivi kromirani okraski in letve.

Slovenskim kupcem bo novo vozilo na voljo konec leta oz. v začetku prihodnjega leta.

Nemčija najdražja, Romunija najcenejša

Včasih so bili nemški avtomobili vsaj 90-odst. izdelani v Nemčiji. Danes pa je situacija povsem drugačna. Navaden golf, astra, focus imajo v sebi vgrajenih vsega 20-30 odst. nemških delov. Temu se ni potrebno čuditi, saj je delo v razvitih državah postalo predrago. V Nemčiji stane ena delovna ura kar 66,25 mark. Na drugem mestu je Švedska z 51,35, na tretjem pa ZDA z 48,50 DEM/ura. Sledijo: Belgija 44,96, Japonska 41,95, Nizozemska 39,10, Velika Britanija 36,98, najcenejša ura v zahodni Evropi pa je na Portugalskem in znaša 14,54 mark. Med državami v tranziciji smo najdražji Slovenci, kjer znaša ura 10,5 mark, sledi Hrvaška (6,5), Madžarska (5), Poljska (4,5) in Romunija s samo 3,5 mark. Žal pa privlačnost nizkih cen zmanjšuje slaba infrastruktura (tovarne, ceste železnice...), kar dodatno poveča stroške proizvodnje.

O tem in onem

- *Na cestah EU še vedno vozi več kot 50 odst. vozil brez katalizatorja. Najhuje je na Portugalskem (73 odst.), v Španiji (63) in Italiji (61), najbolje pa v Švici (22 odst.), Nemčiji (29) in Belgiji (32 odst.).*
- *DaimlerChrysler je v preteklem letu v Rusiji prodal 1710 vozil znamke Mercedes, od tega 820 osebnih avtomobilov, 550 lahkih gospodarskih vozil in 340 avtobusov. Zanimivo je, da so med osebnimi avtomobili prodali kar 40 odstotkov mercedesov najbolj prestižnega razreda S, kar je njihov največji tržni delež v Evropi.*
- *Število motornih vozil na svetu se bo od sedanjih 570 milijonov v prihodnjih 15 letih povečalo kar na 1,1 milijarde. Pravi bum motorizacije napovedujejo v Afriki in Aziji, zlasti na Kitajskem.*

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 26.X.

SLOVENIJA 1

7.55 Tedenski izbor: Kultura, Odmevi; Mostovi; 9.00 Risanka; 9.10 Pod klobukom; 10.00 Zgodbe iz školjke; 10.35 Svet narave, nan.; 11.25 Najlepši slovenski šopki; 11.55 Naokoli po Nemčiji - 13.00 Poročila - 13.40 Portret - 14.30 Jesenski super 3 x 3 - 16.00 Slovenci po svetu - 16.30 Poročila - 16.45 Robin in Rozi, ris. nad. - 16.55 Na liniji - 17.45 National geographic, nan. - 18.45 Risanka - 19.00 Kronika - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Tednik - 21.05 Dan RTV - 21.25 Osmi dan - 22.00 Odmevi, kultura, šport - 22.55 Pisave - 23.25 Bolezni našega časa - 23.50 Sopranovi, nad.

SLOVENIJA 2

9.30 Tedenski izbor: Videospotnice; 10.05 Prostost, nad.; 10.55 Grace na udaru, nan.; 11.15 Murphy Brown, nad.; 11.40 Euronews; 12.50 Svet poroča - 13.25 Liga prvakov v nogometu - 15.10 Za Saša, film - 17.00 Metropolis - 17.30 Po Sloveniji - 18.05 Poljak, nad. - 19.00 Noro zaljubljena, nan. - 19.30 Videospotnice - 20.15 Novo mesto - Košarka: Krka Telekom - Efes Pilsen Paul Merton - 22.30 Ring, film - 23.55 Poseben pogled, film - 1.15 The Small Back Room, film

KANAL A

8.30 Dogodivščine Rokca in Binča, ris. - 10.00 Milady, nad. - 11.00 Oprah show - 12.00 Adrenalina - 13.30 Princ z Bel Aira, nan. - 14.00 Matlock, nan. - 15.00 Mladoporočenci - 15.30 Ricki Lake - 16.20 Oprah show - 17.15 Milady, nad. - 18.00 Saj veš, kako je... - 18.30 Tretji kamen od sonca, nan. - 19.00 Vsi županovi možje, nan. - 19.30 Dvojčici, nan. - 20.00 Košarka: Union Olimpija - Ovarense Aerosoles - 22.15 Košarka, evroliga

POP TV

6.00 Dobro jutro, Slovenija - 9.30 Brez tebe, nad. - 10.30 Večna ljubezen, nad. - 11.30 Ne pozabi me nikdar, nad. - 12.30 Lepo je biti milijonar - 14.00 Služba in družba, nan. - 14.30 Življenje teče dalje - 15.30 Urgenca, nan. - 16.25 Brez tebe, nad. - 17.15 Večna ljubezen, nad. - 18.15 Ne pozabi me nikdar, nad. - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Agentka se maščuje, film - 22.45 Teksaški mož postave, nan. - 23.40 Zlobni dvojček, nan.

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 17.50 Risanka - 18.45 Nas poznate? - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Kontaktna oddaja - 20.40 Nas poznate? - 21.50 Predstavitve - 21.00 Novice - 21.20 Tedenski kulturni pregled - 21.30 Iz združenja lokalnih TV

HTV 1

7.00 Dobro jutro, Hrvaška - 9.30 Poročila - 9.40 Izobraževalni program - 12.00 Poročila - 12.30 Vedno te hočem ljubiti, nad. 13.20 Smaragdna reka - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program - 16.00 Prostor in mi - 16.30 Hrvaška danes - 17.05 Deček spoznava svet - 17.30 Hugo - 18.25 Kolo sreče - 18.55 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.10 Solomonova izbira, drama - 21.45 Pol ure kulture - 22.20 Šesti čut - 22.55 Odmevi dneva - 23.15 Narodov spomin - 0.00 Policija, nad. - 0.25 Bolnišnica upanja, nad. - 1.10 Na zdravje, nan. - 1.35 Dosjeji X, nan.

HTV 2

8.00 Panorama hrvaških tur. središč - 10.00 Obraz države - 10.30 Življenje ptic, nan. - 11.20 Ekumena - 12.20 Ljubitelji živali, nan. - 13.00 Poslovni klub - 13.30 Globalna vas - 14.15 Južni Brooklyn, nad. - 15.00 Ekran brez okvirja - 16.00 Poročila - 16.10 Vedno te bom ljubila, nad. - 17.00 Vsakdanjost - 18.30 Panorama - 19.05 Na zdravje, nan. - 19.30 Policija, nad. - 20.05 Kviz - 20.25 Bolnišnica upanja, nan. - 21.15 Polni krog - 21.35 Dosjeji X, nan. - 22.20 Dosjeji X, nan. - 23.25 Mrtvec, drama - 1.20 Umetnine svetovnih muzejev

PETEK, 27.X.

SLOVENIJA 1

7.55 Tedenski izbor: Kultura, Odmevi; 8.30 Prisluhnimo tišini; 9.00 Oddaje za otroke; 10.05 Prelomni trenutki zgodovine, nan.; 10.30 National geographic, nan.; 11.20 Oddaja o znanosti; 11.30 Alpe-Donava-Jadran; 12.00 A Respectable trade, drama - 13.00 Poročila - 14.10 Bolezni našega časa - 14.35 Osmi dan - 15.05 Vsakdanjik in praznik - 16.00 Mostovi - 16.30 Poročila - 16.45 Rdeči grafit - 17.45 Zenit - 18.20 Dosežki - 18.45 Risanka - 19.00 Kronika - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Usodna reka, film - 21.40 Deteljica - 22.00 Odmevi, šport - 22.50 Polnočni klub - 0.00 Tales of Hoffman, film

SLOVENIJA 2

8.55 Tedenski izbor: Videospotnice; 9.30 Nenadoma Susan, nan.; 9.50 Poljak, nad.; 10.35 Euronews - 13.20 Otroška zdravnica, nan. - 14.50 Rešil si mi življenje, film - 16.15 Čarovnik iz Oza, ris. nan. - 16.40 Dežela velikih mačk - 17.30 Po Sloveniji - 18.05 Tanja, nad. - 19.00 Slikarske tehnike - 19.30 Videospotnice - 20.05 Oh, ti tujci, nad. - 21.00 Wagner, nad. - 21.50 Izgubljeno otroštvo, film - 23.15 Izmuzljiva pravica, nad. - 0.05 Taksi, nan. - 0.45 South park, nan.

KANAL A

8.30 Risanka - 10.00 Milady, pon. - 11.00 Oprah show - 12.00 Atlantis - 13.30 Princ z Bel Aira, nan. - 14.00 Matlock, nan. - 15.00 Bravo, Maestro - 15.30 Ricki Lake - 16.20 Oprah show - 17.15 Milady, nad. - 18.00 Saj veš, kako je... - 18.30 Tretji kamen od sonca, nan. - 19.00 Vsi županovi možje, nan. - 19.30 Dvojčici, nan. - 20.00 Mladoporočenci - 20.30 Zmenkarije - 21.00 Roswell, nad. - 22.00 Varuške, film - 23.45 Mesto zločina - 0.46 Dannyjeve zvezde

POP TV

6.00 Dobro jutro, Slovenija - 9.30 Brez tebe, nad. - 10.30 Večna ljubezen, nad. - 11.30 Ne pozabi me nikdar, nad. - 12.30 Lepo je biti milijonar - 14.00 Služba in družba, nan. - 14.30 Življenje teče dalje, nan. - 15.30 Urgenca, nan. - 16.25 Brez tebe, nad. - 17.15 Večna ljubezen, nad. - 18.15 Ne pozabi me nikdar, nad. - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Agentka se maščuje, film - 22.45 Teksaški mož postave, nan. - 23.40 Zlobni dvojček, nan.

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 18.00 Tedenski kulturni pregled - 18.20 Kmetijski razgledi - 18.45 Nas poznate - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Novice - 21.20 Brez panike - 21.40 Motosport mundial - 22.10 Vesele tačke

HTV 1

7.00 Dobro jutro - 9.30 Poročila - 9.35 Izobraževalni program - 12.00 Poročila - 12.30 Vedno te hočem ljubiti, nad. - 13.15 Svete vode - 14.10 Poročila - 14.15 Izobraževalni program za mlade - 16.00 Turistični magazin - 16.30 Hrvaška danes - 17.00 Televizija o televiziji - 17.30 Hugo - 17.55 Alpe-Donava-Jadran - 18.25 Kviz - 18.55 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.10 Ivo Robič - Mister Morgen, pren. - 21.45 Zlomljeni člen, film - 23.05 Odmevi dneva - 23.25 Action Jackson, film - 1.00 Sleepstalker, film - 2.40 Usodna prevara gospe Oswald, film - 4.10 Policija, nan.

HTV 2

8.00 Panorama hrvaških tur. središč - 10.00 Hip depo - 12.00 Deček spoznava svet, nad. - 12.30 Šesti čut - 13.00 Pol ure kulture - 13.30 Bolnišnica upanja, nan. - 14.15 Željka Ogresta in gostje - 15.15 Dosje X, nan. - 16.00 Poročila - 16.10 Vedno te bom ljubila, nad. - 17.00 Vsakdanjost - 18.30 Panorama - 19.05 Prijatelj, nan. - 19.30 Policija, nad. - 20.05 Kviz - 20.20 Pravica za vse, nan. - 21.10 Polni krog - 21.30 Latinica - 23.15 Pravi čas - 0.45 Umetnine svetovnih muzejev

SOBOTA, 28.X.

SLOVENIJA 1

7.55 Tedenski izbor: Kultura, Odmevi; 8.30 Zgodbe iz školjke; 9.05 Radovedni Taček - 9.20 Pod klobukom - 10.10 Kino Kekec - 11.30 Srebrnogrivi konjič, nan. - 12.00 Tednik - 13.00 Poročila - 13.20 Sprehodi v naravo - 13.30 Študentska ulica - 10.00 Mladi, samo naprej, film - 16.00 Čari začimb - 16.30 Poročila - 16.45 Svet Petra Zajca in prijateljev, nan. - 17.15 Fliper in Lopatka, risanka - 17.50 Na vrtu - 18.20 Prelomni trenutki zgodovine, serija - 18.45 Risanka - 19.00 Danes - 19.05 Utrip - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Res je! - 21.35 Ekscentriki, nad. - 22.10 Poročila, šport - 22.40 Daj, daj, daj!, nan. - 23.10 Vran, nan.

SLOVENIJA 2

8.50 Videospotnice - 9.25 V telovadnici, nad. - 9.35 Veleslalom, 1. vož. (ž) - 9.55 Giovana in Enrico, nad. - 10.40 Svetnik, nan. - 12.20 Veleslalom, 2. vož. - 13.00 Šport - 17.25 Evrogol - 19.30 Videospotnice - 20.05 Oče moje hčere, film - 21.45 Praksa, nan. - 22.25 Svetnik, nan. - 23.15 Metropolis - 23.45 Sobotna noč

KANAL A

8.00 Risanke - 10.00 Nora hiša, nan. - 10.30 Hughleyjevi, nan. - 11.00 Vrnitev v Hyperion, nan. - 12.00 Oče Dowling, nan. - 13.00 Kung Fu, nan. - 14.00 Košarka - evroliga - 16.40 Življenjska priložnost - 17.45 Boj za preživetje, dok. nan. - 18.40 Divji svet, nan. - 19.30 Glavca, nan. - 20.00 9 tednov in pol, film - 22.10 Rivalska dvojčka, film - 0.00 Policijska kamera, nan. - 0.50 Cestni bojevnik, nan.

POP TV

8.00 Risanke - 9.30 Power Ranger, nan. - 10.00 Harry in Hendersonovi, nan. - 10.20 Košarkarji, nan. - 10.40 Ameriška gimnazija, nan. - 11.00 Mladi Herkul, nan. - 11.30 Šolska košarkarska liga - 12.30 Opičje norčije - 15.25 Nevarna srca, nan. - 16.20 Pop'n'Roll - 17.20 Izganjalka vampirjev, nan. - 18.15 Jack in Jill, nan. - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Razkritje, film - 23.20 Vsi pravijo, ljubim te, film

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 17.00 Kako biti zdrav? - 17.30 Motosport Mundial - 18.00 Iz združenja - 18.30 Posavski obzornik - 18.45 Nas poznate? - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Novice - 21.15 Od sobote do sobote - 22.20 Naravne znamenitosti Evrope, dok. oddaja

HTV 1

9.30 Poročila - 9.35 Program za mlade - 12.00 Poročila - 12.30 Dok. oddaja - 13.00 Prizma - 14.05 Oprah Show - 14.55 Hruške in jabolka - 15.30 Vodni svet - 16.25 Črno belo v barvi - 17.15 Ameriški film - 18.45 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.10 Politični magazin - 21.00 Cliffhanger, film - 23.05 Dalziel and Pascoe, nad. - 0.45 Vroča žetev, film - 2.20 Izgorevati, film - 4.00 Policija, nan.

HTV 2

8.50 Poročila - 8.55 Idiotska noč, film - 10.30 Glasbena matineja - 12.00 Portret - 13.50 Glasbena oddaja - 14.30 Sedem veličastnih, nad. - 15.15 Hišni ljubljenčki - 16.35 Beverly Hills, nan. - 18.10 Melrose Place, nan. - 18.55 Pozivnica - 19.30 Policija, nad. - 20.05 Sopranos I., nad. - 21.00 Triller - 21.55 Poročila - 22.00 Skupaj do zvezd - 23.00 Seks v mestu, hum. nan. - 23.30 Metropolis - 1.00 Umetnine svetovnih muzejev

NEDELJA, 29.X.

SLOVENIJA 1

8.00 Živžav: Otroške oddaje; 11.05 Svet divjih živali, nan. - 11.30 Obzorja duha - 12.00 Ljudje in zemlja - 13.00 Poročila - 13.15 Na liniji - 13.50 Pomagajmo si - 14.20 Res je! - 15.45 Dan RTV - 16.05 Prvi in drugi - 16.30 Poročila - 16.50 Vsakdanjik in praznik - 17.45 Slovenski magazin - 18.15 Tehniška dediščina Slovenije - 18.45 Risanka - 18.50 Žrebanje lota - 19.00 Danes - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Zoom - 21.40 Portret - 22.35 Poročila, šport - 23.30 Tehniška dediščina

SLOVENIJA 2

8.05 Videospotnice - 8.40 Noro zalljubljena, nan. - 9.10 Tanja, nad. - 9.35 Veleslalom, 1. vož. (m) - 10.00 Minty, nan. - 10.30 Sorodne duše, nan. - 11.00 Turistične akcije - 11.30 Pripravljeni - 12.00 Slovenski ljudski plesi - 12.20 Veleslalom, 2. vož. - 13.00 Šport; 16.25 Motociklizem; 17.25 Košarka: DP M Krka - Union Olimpija - 19.30 Videospotnice - 20.05 Podelitev Borštnikovega prstana - 21.00 Murphy Brown, nan. - 21.30 Cikcak - 22.00 Šport v nedeljo - 23.00 Les Chiens, film

KANAL A

8.00 Risanka - 10.00 Nora hiša, nan. - 10.30 Hughleyjevi, nan. - 11.00 Vrnitev v Hyperion, nan. - 12.00 Oče Dowling, nan. - 13.00 Kung Fu, nan. - 14.00 Izgubljene duše, film - 15.45 Sever in jug, nan. - 16.45 Klik; Kupid - 18.30 Ugrabitev - 19.20 Shasta Mcnasty, nan. - 20.00 Ugrabitev, film - 22.10 Stilski izziv - 22.50 Dvojni morilec, film

POP TV

8.00 Risanke - 9.30 Power Ranger, nan. - 10.00 Harry in Hendersonovi, nan. - 10.20 Košarkarji - 10.40 Ameriška gimnazija, nan. - 11.00 Mladi Herkul - 11.30 Šolska košarkarska liga - 12.30 Pop'n'Roll - 13.30 Lepo je biti milijonar - 14.30 Najsmešnejše poroke - 15.20 Dedek, film - 17.15 Obalna straža, nan. - 18.10 VIP, nan. - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.30 Športna scena - 22.15 Vpleteni, film

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 16.00 Posnetek dogodka - 17.40 Moj kraj - 18.10 Posavski obzornik - 18.30 Smo dobri gospodarji? - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Lepo je biti milijonar - 21.00 Novice - 21.15 Od sobote do sobote - 21.20 Kmetijski razgledi

PONEDELJEK, 30.X.

SLOVENIJA 1

8.00 Tedenski izbor: Utrip; Zrcalo tedna; Pomagajmo si; 9.10 Risana nan.; 9.25 Potujoči škrat; 10.15 Dobri duh iz Avstralije, nad.; 10.40 Zenit; 11.15 Dosežki; 11.35 Na vrtu; 12.00 Čari začimb; 12.30 Prvi in drugi - 13.00 Poročila - 13.30 Ljudje in zemlja - 14.20 Polnočni klub - 15.30 Pisave - 16.00 Dober dan, Koroška - 16.30 Poročila - 16.45 Radovedni Taček - 17.00 Pleme, nan. - 17.45 Hoja za lučjo - 18.35 Žrebanje 3 x 3 plus 6 - 18.45 Risanka - 19.00 Kronika - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Komisar Rex, nan. - 21.00 Odstiranja - 22.00 Odmevi

SLOVENIJA 2

9.30 Videospotnice - 10.00 Oh, ti tujci, nad. - 10.50 Wagner, nad. - 11.40 Euronews - 13.25 Cikcak - 14.55 Sobotna noč - 15.55 Pripravljeni - 16.25 Umetnost petja - 17.30 Po Sloveniji - 18.05 Ptica brez peruti, nad. - 19.00 Lingo - 19.30 Videospotnice - 20.05 Slovesnost ob dnevu OZN - 21.00 Studio City - 22.30 South Park, nan. - 23.00 Počastitev dneva reformacija - 21.10 Studio City - 22.40 South park, nan. - 23.10 Brane Rončel izza odra - 0.25 Rešil si mi življenje, film

KANAL A

9.20 Zapoj, film - 11.00 Milady, nad. - 12.00 Dannyjeve zvezde - 13.30 Princ z Bel Aira, nan. - 14.00 Matlock, nan. - 15.00 Zmenkarije - 15.30 Ricki Lake, pogovorna oddaja - 16.20 Oprah show - 17.15 Milady, nad. - 18.00 Saj veš, kako je... - 18.30 Tretji kamen od sonca, nan. - 19.00 Vsi županovi možje, nan. - 19.30 Dvojčici, nan. - 20.00 Smrtonosna bitka, film - 21.30 Sedem, nan. - 22.30 Seinfeld, nan. - 23.00 Kvantni skok, nan. - 0.00 Dannyjeve zvezde

POP TV

7.30 Fantastični otok - 9.30 Brez tebe, nad. - 10.30 Večna ljubezen, nad. - 11.30 Ne pozabi me nikdar, nad. - 12.30 Športna scena - 14.00 Zbornica, nan. - 14.30 Življenje teče dalje - 15.30 Zakon v Los Angelesu, nan. - 16.25 Brez tebe, nad. - 17.15 Večna ljubezen, nad. - 18.15 Ne pozabi me nikdar, nad. - 19.15 24 ur - 20.00 TV Dober dan, nan. - 21.00 Zaljubljena čarovnica, film - 23.00 Dharma in Greg, nan.

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 16.00 Posnetek dogodka - 17.30 Športni pregled - 18.45 Predstavitve - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 TV Dober dan - 20.45 Nas poznate? - 21.00 Novice - 21.20 Moj kraj, ponov. - 21.45 Športni pregled

TOREK, 31.X.

SLOVENIJA 1

7.55 Tedenski izbor: Kultura, Odmevi; 8.30 Mostovi; 9.00 Risanka; 9.20 Radovedni Taček; 9.35 Igrana nan.; 9.55 Evangeličansko bogoslužje - 11.15 Ekscentriki, nad. - 11.40 Gospodarji živali - 12.05 Komisar Rex, nan. - 13.00 Poročila - 13.30 Odstiranja - 16.00 Mesto in puščava, dok. oddaja - 16.30 Poročila - 16.45 Zlatko Zakladko - 17.00 Moje mestece, nan. - 17.45 Izgubljeno cesarstvo, dok. nan. - 18.45 Risanka - 19.00 Kronika - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Na morje, nan. - 21.00 Aktualne teme - 22.00 Odmevi, šport - 22.15 Ugledna obrt, drama

SLOVENIJA 2

9.30 Videospotnice - 9.55 Ptica brez peruti, nad. - 10.45 Peklenski načrt, TV film - 11.40 Euronews - 14.05 Mladi, samo naprej, film - 16.00 Studio City - 17.30 Po Sloveniji - 18.05 Sestre, nad. - 18.25 Košarka - 19.00 Noro zaljubljena, nan. - 19.30 Videospotnice - 20.05 Konec obdobja, dok. nan. - 21.00 Svet poroča - 21.30 Film - 23.00 Z umetniki - 23.55 Zgodba očeta Clementsa, film

KANAL A

9.30 Počitniška zamenjava, film - 11.00 Milady, nad. - 12.00 Atlantis - 13.30 Princ z Bel Aira, nan. - 14.00 Matlock; nan. - 15.00 Stilski izziv - 15.30 Ricki Lake, pogovorna oddaja - 16.20 Oprah show - 17.15 Milady, nad. - 18.00 Saj veš, kako je... - 18.30 Noro zaljubljena, nan. - 19.00 Vsi županovi možje, nan. - 19.30 Dvojčici, nan. - 20.00 Življenjska priložnost, kviz - 20.30 Metro, film - 22.40 Tretja izmena, nad. - 23.40 Seinfeld, nan. - 0.10 Kvantni skok, nan. - 1.10 Dannyjeve zvezde

POP TV

7.20 Kraljevska pustolovščina, film - 9.30 Brez tebe, nad. - 10.30 Večna ljubezen, nad. - 11.30 Ne pozabi me nikdar, nad. - 12.30 TV Dober dan - 14.00 Zbornica, nan. - 14.30 Življenje teče dalje, nan. - 15.30 Zakon v Los Angelesu, nan. - 16.25 Brez tebe, nad. - 17.15 Večna ljubezen, nad. - 18.15 Ne pozabi me nikdar, nad. - 19.15 24 ur - 20.00 Notranji glas, film - 21.45 Bolnišnica upanja, nan. - 22.40 Dharma in Greg, nan. - 23.10 Zahodno krilo, nan. - 0.00 M.A.S.H., nan. - 0.30 Krila, nan.

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 16.40 Risanka - 17.30 Športni pregled - 18.45 Nas poznate? - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Am. film - 21.35 Novice - 21.50 Športni pregled

SREDA, 1.IX.

SLOVENIJA 1

7.55 Tedenski izbor: Risanke; 10.40 Izgubljeno cesarstvo; 11.30 Obzorje duha; 12.00 Na morje, nad. - 13.00 Poročila - 13.50 Johnny in Clyde, film - 15.10 Aktualne teme - 16.00 Mostovi - 16.30 Poročila - 17.45 Svet narave, nan. - 18.45 Risanka - 19.00 Kronika - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Življenje, kot ga sanjajo angeli, film - 21.50 V svetlobi treh stoletij, dok. feljton - 22.35 Odmevi, kultura, šport - 22.55 Portret - 23.20 V Bachovem letu

SLOVENIJA 2

9.30 Videospotnice - 10.05 Sestre, nad. - 10.45 Policaja, film - 12.20 Konec obdobja, nan. - 13.10 Euronews - 15.00 Glasbeni festival - 16.00 Abraham Lincoln, nemi film - 17.30 Po Sloveniji - 18.05 Prostost, nad. - 19.00 Kakšnega me hočeš, nan. - 19.30 Videospotnice - 20.00 Koncert - 21.20 Znamenja na Slovenskem - 22.15 Stopnja krivde, nan. - 23.45 Na zlatem ribniku, film

KANAL A

9.20 D.A.R.Y.L., film - 11.00 Milady, nad. - 12.00 Dannyjeve zvezde - 13.30 Fant zre v svet, nan. - 14.00 Matlock, nan. - 15.00 Komedija zmešnjav - 15.30 Ricki Lake, pogovorna oddaja - 16.20 Oprah show - 17.15 Milady, nad. - 18.00 Saj veš, kako je... - 18.30 Noro zaljubljena, nan. - 19.00 Vsi županovi možje, nan. - 19.30 Dvojčici, nan. - 20.00 Življenjska priložnost, kviz - 20.30 Komedija zmešnjav - 21.00 Providence, nan. - 22.00 Družinsko pravo, nad. - 22.50 Seinfeld, nan. - 23.30 Kvantni skok, nan. - 0.30 Dannyjeve zvezde

POP TV

7.20 Pridni hčerki, film - 9.30 Brez tebe, nad. - 10.30 Večna ljubezen, nad. - 11.30 Ne pozabi me nikdar, nad. - 12.30 Lepo je biti milijonar - 14.00 Zbornica, nan. - 14.30 Življenje teče dalje, nan. - 15.30 Zakon v Los Angelesu, nan. - 16.25 Brez tebe, nan. - 17.15 Večna ljubezen, nad. - 18.15 Ne pozabi me nikdar, nad. - 19.15 24 ur - 20.00 Povračilo, film - 21.45 Newyorška policija, nan. - 22.40 Dharma in Greg, nan. - 23.10 Zahodni krilo, nan. - 0.00 M.A.S.H., nan. - 0.30 Krila, nan.

VAŠ KANAL

13.40 Videostrani - 17.00 Pon. filma - 18.40 Smo dobri gospodarji? - 18.50 Predstavitve - 19.00 Novice - 19.15 24 ur - 20.00 Simbol življenja - 20.30 Rezerviran čas - 20.45 Nas poznate? - 21.00 Novice - 21.15 Brez panike - 21.50 Vesele tačke

TELEVIZIJA NOVO MESTO
vaš kanal
s Trdinovega vrha na kanalu 41

STUDIO D 103.0 MHZ

DESET DOMAČIH

DOLENJSKI LIST

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju **lestvice Studia D** in **Dolenjskega lista** dodelil nagrado **Ireni Agnič, Tušev dol 4, Črnomelj.** Nagrajenki čestitamo! Lestvica, ki je na sporedu vsako nedeljo ob 17. uri (ponovitev pa je ob torkih o polnoči), je ta teden takšna:

1. (3) Pridne roke - **ansambel Slavček**
2. (4) Sosed sosedu - **Trio Frančič**
3. (1) Rože iz domačega vrta - **ansambel Slapovi**
4. (2) Hvala za kruh - **ansambel Mladi Dolenjci**
5. (7) Skupaj za vedno - **ansambel bratov Poljanšek**
6. (5) Mehanik - **ansambel Marjana Kočevarja**
7. (6) Sezimo si v roke - **ansambel Nagelj**
8. (-) Moja reka - **ansambel Rog**
9. (8) Pojoča skrinjica - **ansambel Poljub**
10. (9) Vesela Dolenjka - **ansambel Rubin**

Predlog: Srce odpira svet - **ansambel Vrisk**

Kupon št. 43

Glasujem za: _____

Moj naslov: _____

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 8000 Novo mesto

NAGRADNA KRIŽANKA 43

				DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST	SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA	ITALIJANSKI RODOLJUB	GLAVNO MESTO TUČUJE	DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST	VOJSKO-VODJA VZH. RIM. CESARJA JUSTINIJANA	GRŠKA BOGINJA MODROSTI	RACMAN
				KONCEM 50. LET NASTALA ZVRST GLASBE				NOČNO ZABAVIŠČE / KRATICA ZA RAČUNALN. PODPRTO TESTIRANJE			
				SULIČAST KIRURŠKI NOŽIČ							
				KDOR KAJ SRKA							
				MOHAMED. VLADARSKA RODOVINA	UDAREC S PALICO / SL. SLIKAR IN GRAFIK (MAKSIM)						
AVTOR: JOŽE UDIR	ZANIČLJIV IZRAZ ZA PRUSA	PLANOTA V SRED. DALMACIJI / MESOJEDA MOČVIRSKA ŽELIKA	V					POLJSKI SLIKAR (EUGENIUSZ) / BOS. PESNIK (MAK, 1917-1971)			
SPREHAJALIŠČE										OGNJIŠČE, KAMIN	INDIJSKI KRALJ (272-237 pr.n.š., PODPORNIK BUDIZMA)
POSEBNA POTEZA PRI ŠAHU							PREBIVALKA IRSKE / VZHOD				
DELAVEC V USNJARSTVU									OSNOVNA ŠOLA / IME PEVCA SMOLARJA		
LESK						STAR. BELG. PEVEC ITAL. RODU (SALVATORE) / VARN. SVET					
STARA PRESTOLNICA BABILONIJE					KAR JE VSAJENO						
ZLATO JABOLKO					TETA						

Nagrade v Novo mesto, Metliko in na Otočec

Žreb je izmed reševalcev 41. nagradne križanke izbral **Jando Špiler iz Novega mesta, Minko Omerzel iz Metlike** in **Janeza Štrbenca z Otočca.** Špilerjevi je pripadla denarna nagrada, Omerzelova in Štrbenc pa bosta za nagrado prejela knjigo. Nagrajencem čestitamo.

Rešite današnjo križanko in jo pošljite najkasneje do 6. novembra na naslov: **Dolenjski list, Germova ulica 4, p.p. 212, 8001 Novo mesto,** s pripisom **"križanka 43".** Ovojnico brez poštne znamke lahko oddate v nabiralnik pri vhodu v stavbo uredništva v Novem mestu.

Rešitev 41. križanke

Pravilna rešitev 41. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: KOSMINA, OKTAVON, PARNAS, REPUŠNIK, TRINE, LO, ASTI, ATHOS, STANAR, AE, KABARET, LES, ATE, ANAPEST, ROLER, RANER, IRADA, ANAND.

krka

KZ KRKA, z.o.o., PE AGROSERVIS - PRODAJA VOZIL - LEASING, Knafelčeva 2, Novo mesto, v okviru tradicionalnega sejma, ki bo v **nedeljo, 29.10.2000**, objavlja **javno licitacijo** naslednjih poškodovanih in rabljenih vozil:

Zap. št.	Znamka in tip vozila	Letnik	Izkl. cena v SIT
1.	R-MEGANE SCENIC 2,0/16V 4x4	2000	3.900.000
2.	ROVER 214 1,4	1999	900.000
3.	ŠKODA FELICIA LXI	1996	150.000
4.	HYUNDAI ACCENT 1,3 LS	1998	180.000
5.	R-CLIO 1,2	1999	800.000
6.	PEUGEOT 106 1,0	1999	850.000
7.	R-TRAFIC T 1000 D	1989	350.000
8.	PRIKOLICA TIMA TIPS 820-7,5	1999	2.950.000
9.	RENAULT MASTER Furgon 2,8 DT	1999	300.000
10.	FIAT DUCATO COMBINATO 2,8	1999	2.700.000
11.	LAND ROVER FREELANDER 1,8	1998	3.200.000
12.	FIAT BRAVO 1,4S	1996	300.000
13.	YAMAHA (nabava 6/2000)	1999	300.000
14.	NAPIHLJIV ČOLN MK2/Z0282	2000	150.000

Licitacija bo v nedeljo, 29.10.2000, ob 9. uri v prostorih PE Agroservis, Knafelčeva 2, Novo mesto. Ogled vozil bo v petek, 27.10.2000, od 8. do 12. ure, ter eno uro pred začetkom licitacije. 10-odst. vplačila sprejemamo eno uro pred začetkom licitacije. Vozila pod zap. številko 7, 8, 10, 11 in 13 so rabljena, nepoškodovana in v voznem stanju.

KZ Krka z.o.o. Novo mesto

DOREMA, d.o.o.
obrat Mokronog
Gubčeva cesta 6
8230 Mokronog

ZAPOSLIMO ŠIVILJE ZA ŠIVANJE PREDŠOTOROV

Pogoji: 3- ali 4-letna šola tekstilno-konfekcionarske usmeritve ali z delom pridobljene izkušnje pri šivanju.
Nudimo zaposlitev za nedoločen čas.
Pisne prijave pošljite v 8 dneh po objavi na zgornji naslov.

CAT LOGISTIC TRANSPORTNA, d.o.o.
Belokranjska cesta 4
8000 NOVO MESTO

išče novega sodelavca za **NABAVO - METODE** logističnih aktivnosti, z izkušnjami na logističnem in carinskem področju tako v domačem kot tudi v mednarodnem prostoru.
Potrebno znanje mikroračunalništva, francoščine ali angleščine ter po možnosti znanje nemškega jezika.
Starost: nad 35 let
Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe do 31.10.2000 na naš naslov.

POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

Leopold Oklešen
K Roku 26
Novo mesto
☎ 068/33 70 200
delovni čas: **NON STOP**

Vsi, ki so upravičeni do povračila pogrebnih stroškov, imajo pri celotni storitvi le minimalno doplačilo.
Opravljamo tudi prevoze v tujino in v nekdanje jugoslovanske republike.

IZ PORODNIŠNIC

V času od 17. do 22. oktobra so v novomeški porodnišnici rodile: Simona Perko iz Srednika - Aljaža, Silva Klemenčič iz Pangrč Grma - Marka, Darja Jelinič s Štrita - Niko, Karmen Marinič iz Dobrave - Teo, Jožica Krašovec iz Šentruperta - Urško, Helena Marinč iz Stopič - Gajo, Vesna Jurečič iz Črneče vasi - Lano, Renata Jakofčič s Cerkvišč - Tadeja, Ljubica Piškurič iz Ribnika - Kristijana, Helena Kobe s Pristave - Roberta, Jelena Grgić iz Šentjerneja - Mitjo, Mojca Potočar iz Dol. Kamenc - Anžeta, Darja Žvar iz Brežic - Kajo, Jelka Frančič iz Šmalčje vasi - Luko.

Iz Novega mesta: Mojca Berlan, Cesta brigad 38 - Žiga, Nataša Hrovat, Krajčeva ulica 15 - Roka, Dušica Balažek, Cesarjeva 20 a - Davida.

Čestitamo!

ZAHVALA

Izguba bridka bolečina je,
človeku trga se srce,
dobrota tvoja pa ostaja,
ki v srcu nikoli ne umre.

V 33. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi sin, brat, svak in stric

JOŽE GERMOVŠEK

Daljni Vrh 9, Novo mesto

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo Krki, tovarni zdravil, kolektivu Vias, vaščanom, gasilcem PGD Kamence, g. župniku za lepo opravljen obred, pevcem, govornikoma g. Zupančiču in g. Ašiču pa za lepe besede slovesa. Vsem, ki ste našega Jožeta spoštovali, ga imeli radi in pospremili na njegovi mnogo prezgodnji zadnji poti, iskrena hvala. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mamica Joži in brat Franci z družino

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je zapustil skrbni mož, oče, dedek, pradedek, brat in stric

FRANC GRIČAR

s Trebelnega

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in vsem, ki ste z nami delili žalost in bolečino ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se za skrb zdravnikom in osebju Zdravstvenega doma Mokronog ter Splošne bolnišnice Novo mesto. Hvala kolektivu Cvetan in pogrebni službi Blatnik ter g. župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: žena Kristina, hčerki Anica in Milka z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 63. letu starosti nas je zapustil dragi mož in oče

STANE JERŠIN

iz Ul. Moše Pijade 4, Črnomelj

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti. Še posebno zahvalo izrekamo kolektivu Doma starejših občanov Črnomelj, Društvu invalidov Črnomelj, ge. Viki Lozar za poslovilni govor, pevcem in izvajalcu Tišine, kolektivu Kmetijske zadruge in Petrola Črnomelj. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Jelka, mama, Stanko in Tomaž z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš

RAFAEL PAVLIN

iz Štefana 29, Trebnje

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vsem ostalim za izraženo sožalje, podarjeno cvetje, sveče in številno spremstvo na pokojnikovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo osebju Splošne bolnišnice Novo mesto, ZŠAM Trebnje, vsem lovcem in Lovski družini Dobrnič za lepo opravljen obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 64. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, dedi in brat

JANEZ SAŠEK

iz Črnomlja

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in sveče. Iskrena hvala tudi zdravstvenemu osebju Splošne bolnišnice Novo mesto. Hvala govorniku Društva upokojencev g. Janku Gladku za poslovilni govor, pevcem, trobentaču in pogrebni službi Malerič.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče in brat

ALOJZ PIRC

z Ravni 3, Krško

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje in pokojniku darovali cvetje, sveče in sv. maše ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala Internemu oddelku bolnišnice Novo mesto, Gasilskemu društvu in KS Veliki Trn, pevcem in Lovski družini Veliki Trn - Studenec. Zahvala g. župniku za lepo opravljen obred ter pogrebni službi Žičkar. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 66. letu nas je zapustila draga žena, mama in stara mama

ALOJZIJA RETELJ

roj. Erjavec

iz Poljan pri Mirni Peči

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali in stali ob strani.

Vsi njeni

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 62. letu za vedno zapustil naš upokojeni sodelavec

VINKO TOMAŽIN

delovodja pleskarske skupine v Področju Gradnje

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

CESTNO PODJETJE NOVO MESTO, d.d.

ZAHVALA

V 47. letu starosti nas jer po hudi bolezni mnogo prezgodaj zapustila ljubljena žena, mati, hčerka in snaha

HELENA ZUPANČIČ

iz Kočevarjeve ulice 30 v Novem mestu

Ob boleči izgubi se vsi njeni najdražji iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in vsem, ki ste nam v teh trenutkih stali ob strani in nam blažili bolečino z izrekanjem iskrenega sožalja ter se v tako velikem številu poslovili od drage pokojnice. Iskrena zahvala pogrebni službi Oklešen ter pogrebnikom Komunale za opravljen pogrebni obred. Posebno zahvalo izrekamo pevcem, izvajalcu Tišine in obema govornikoma za iskrene poslovilne besede, vsem sodelavcem Novoteksa, bivšim sodelavcem mame pokojne Helene, dijakom in profesorjem Lesne šole Šmihel ter kolektivu Radia Sraka. Zahvala, ki se je z besedami ne da opisati, tudi osebju kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, ki je bilo ob njenih zadnjih trenutkih v veliko pomoč njej ter ožjim sorodnikom.

Vsi njeni

tedenski koledar

Četrtek, 26. oktobra - **Lucijan**
Petek, 27. oktobra - **Sabina**
Sobota, 28. oktobra - **Simon**
Nedelja, 29. oktobra - **Ida**
Ponedeljek, 30. oktobra - **Marcel**
Torek, 31. oktobra - **dan reformacije**
Sreda, 1. novembra - **dan spomina na mrtve**
Četrtek, 2. novembra - **Dušanka**

Lunine mene

27. oktobra ob 9.59 - **mlaj**

kino

BREŽICE: Od 26. do 31.10. (ob 18. uri in 20.15) Vihar vseh viharjev.

ČRNOMELJ: 27.10. (ob 20. uri) in 29.10 (ob 17.30 in 20. uri) Vihar vseh viharjev.

GROSUPLJE: 27.10. (ob 19. uri) Misija: Nemogoče 2.

IVANČNA GORICA: 26.10. (ob 19. uri) Misija: Nemogoče 2.

KOČEVJE: 29.10. (ob 19. uri) Misija: Nemogoče 2.

KRŠKO: 26.10. (ob 19. uri), 27. in 28.10. (ob 20. uri) ter 29.10. (ob 18. uri) Kremenčkovi 2.

NOVO MESTO - DOM KULTURE: Od 26.10. do 1.11. (ob 18. in 20. uri) ter 28. in 29.10. (tudi ob 16. uri) Možje X.

NOVO MESTO - KC JANEZA TRDINE: Od 27.10. do 1.11. (ob 18. uri) Medvedek Pu. Od 27.10. do 1.11. (ob 20. uri) Porno film.

RIBNICA: 28.10. (ob 21. uri) Misija: Nemogoče 2.

TREBNJE: 27.10. (ob 20. uri) in 29.10. (ob 17. uri) Misija: Nemogoče 2.

VELIKE LAŠČE: 28.10. (ob 19. uri) Misija: Nemogoče 2.

MALE OGLASE
sprejemamo osebno, po pošti in na telefonsko številko
07/39 30 512
Izven delovnega časa lahko mali oglas oddate na avtomatski telefonski odzivnik in po faksu.

OSMRTNICE in ZAHVALE
sprejemamo osebno, po pošti in na faks številko
07/39 30 540

Male oglase, osmrtnice in zahvale sprejemamo tudi po elektronski pošti na naslov:
info@dol-list.si

Male oglase objavljamo na internetni strani Dolenjskega lista na naslovu:
http://www.dol-list.si

KMETIJSKI STROJI

TRAKTOR URSUS 335 in traktorsko prikolico, dvobrazdni plug, 15-colski gumi voz in 3 breje koze prodam. ☎ (068)85-423 ali (040)359-610. 2790

KUPIM

ODKUPUJEM večje količine suhih bukovih drv s svojo ali vašo dostavo. ☎ (041)346-071.

ODKUPUJEMO leskovo kolje za štile. ☎ (041)844-439 ali (07)30 88 314. 2772

GOTOVINA TAKOJ za vse delnice, ki kotirajo na borzi. Pokličite v Mercator center Novo mesto, ☎ (07)39 30 262! 2776

MOTORNA VOZILA

OPEL VECTRO 2.0 i, 5V, letnik 1993, letnik 1993, lepo ohranjen, prodam. ☎ (041)628-851. 425

SEAT IBIZO 1.6, staro 6 mesecev, veliko dodatne opreme, azurno modro, prodam. ☎ (041)293-604. 2756

PASSAT 1.6 CL, letnik 1990, kovinsko zelen, zelo ohranjen, prodam. ☎ (041)722-853.

PREPIS VOZIL
041/546-159

HONO CIVIC 1.4, letnik 1996, rdeč, registriran do 10/01, prodam. Možnost kredita. ☎ (031)620-980. 2766

SUZUKI MARUTI, rdeč, letnik 1994, 41.000 km, prodam. ☎ (07) 33 48 117, po 17. uri.

R 5 CAMPUS PLUS, letnik 1993, 5V, kovinske barve, prva lastnica, nikoli poškodovan, prodam. ☎ (041)720-038. 2806

PASSAT TDI, letnik 1992, karavan, temno moder, registriran do 3.1.01, prodam. ☎ (07)49 56 185. 2807

R TRAFIC, letnik 1995, povišan in Č 25 D, letnik 1992, prodam. ☎ (041)713-005. 2768

POHIŠTVO

SPALNICO, staro 10 let, in kavč, prodam. ☎ (07)30 45 985. 2758

PO ZELO ugodni ceni prodam 6-delno omaro, francosko posteljo, 1.40 m, zamrzovalno omaro, 80-litrsko, hladilnik in štedilnik (električni), skoraj novo. ☎ (068)326-379 ali 324-532. 2759

POSEST

STAREJŠO HIŠO ali večji vikend v okolici Novega mesta, do 15 km, kupim. ☎ (041)622-329. 2760

NEDOKONČANO ZIDANICO v bližini Krškega, z vinogradom, sadovnjakom, asfalt, elektrika, CK, voda ter kletarska oprema, prodam. Možnost bivanja. ☎ (041)697-962.

DOLENJSKI LIST

Izdajatelj: *Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.* Direktor: *Drago Rustja*

Uredništvo: *Jožica Dorniž (odgovorna urednica), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Breda Dušič Gornik, Tanja Jakše Gazvoda, Mojca Leskovšek-Svete, Martin Luzar, Milan Markelj, Lidija Murn, Pavel Perc in Igor Vidmar*

Izhaja ob četrtkih. *Cena izvoda 220 tolarjev; naročnina za 26 izvodov v 2. polletju 5.460 tolarjev, za upokojence 4.914 tolarjev, za pravne osebe 10.920 tolarjev; za tujino letno 70 evrov oz. druga valuta v tej vrednosti. V ceni izvoda oz. naročnini je upoštevan 8-odst. DDV.*

Naročila in pisne odpovedi sprejemamo samo s prvo številko v mesecu.

Oglasi: *Cena 1 cm v stolpcu za oglas (in mali oglas pravnih oseb) 2.900 tolarjev (v barvi 3.100 tolarjev), na prvi ali zadnji strani 5.800 tolarjev (v barvi 6.200 tolarjev); za razpis 3.500 tolarjev. V ceni oglasa oz. razpisa ni upoštevan 19-odst. DDV.*
Mali oglas do deset besed 1.900 tolarjev, vsaka nadaljnja beseda 190 tolarjev. V ceni malega oglasa je upoštevan 19-odst. DDV.

Žiro račun pri Agenciji za plačilni promet v Novem mestu: *52100-601-59881.*
Transakcijski račun pri Dolenjski banki, d.d., Novo mesto: *970-7100-4405/9.*

Naslov: *Dolenjski list, 8000 Novo mesto, Germova ulica 4, p.p. 212.*

Telefoni: *uprava 07/39 30 500, odgovorna urednica 39 30 528, propagandna služba 39 30 514, naročniška služba 39 30 508* in *39 30 510, mali oglasi in osmrtnice 39 30 512, računovodstvo 39 30 504* in *39 30 506.*

Telefaks: *07/ 39 30 540.*

Elektronska pošta: *info@dol-list.si* Internet *http://www.dol-list.si*

Nenaročenih rokopisov, fotografij in disket ne vračamo.

Računalniški prelom in filmi: *Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.*

Tisk: *DELO-TČR, d.d., Ljubljana, Dunajska 5.*

V najem dajemo planinsko kočo na Bohorju. Informacije na naslovu ali **031/31-90-32** - Hinko. Prijave odpošljite do 10.11.2000 na: **PD "Bohor" Senovo, Titova 99, 8281 Senovo** s pripisom **"Za razpisno komisijo"**.

POSLOVNI PROSTOR v izmeri **100 m² ODDAMO** v **NAJEM** v **PTH HEDERA** na Ljubljanski cesti. Informacije na tel. št.: **07/30-84-840.**

POSLOVNI PROSTOR v izmeri **100 m² ODDAMO v NAJEM** v **PTH HEDERA** na Ljubljanski cesti. Informacije na tel. št.: **07/30-84-840.**

V ŽUŽEMBERKU kupim zazidljivo parcelo, najmanj 1000 m², lahko tudi v bližnji okolici. ☎ (041)812-752. 2771

DEL starejše hiše z možnostjo nadomestne gradnje, relacija Novo mesto - Slatnik, prodam. ☎ (07)30 23 512. 2773

NJIVO na Šentjernejskem polju, 33 a, ugodno prodam. ☎ (031)578-893 ali (07)30 82 240. 2785

MANJŠE POSESTVO, okoli 1 ha, na lepi legi prodam. ☎ (0608)81 433 68. 2796

GOSPODARSKO POSLOPJE v okolici Blance pri Sevnici, okoli 2.5 ga, z gozdom, prodam. ☎ (07)814 30 62. 2802

PRODAM

CIPRESE za živo mejo ter okrasno drevje in grmovnice prodajamo. Tudi svetujemo! ☎ (07)49 20 391 ali (041)564-621. 2589

FIŽOL v zrnju ter droben krompir, večjo količino, prodam. Možna dostava. ☎ (064) 326-870. 2600

KOMBINIRAN otroški voziček in stolček (ležalnik) prodam. ☎ (07) 33 26 400. 2763

CEPLJENI OREHI, prodaja sadik orehov glavnih sort slovenskega sadnega izbora, ki ne pozebejo, stalna rodnost, plod debel, tankolupinast. Najnižje cene! ☎ (07)3325-400.

AVTORADIJSKI SPREJEMNIK s kasetofonom in CK Kenwood KRC PS 959 R, star 1 leto, prodam. ☎ (07)30 51 638. 2780

DRVA in kravo po izbiri prodam. ☎ (07) 30 77 030. 2782

ETAŽNI centralni štedilnik na trda goriva prodam. ☎ (068)89 196. 2784

OKNA in balkonska vrata Jelovica, strešna okna Kovinoplastika Lož, rabljena, zelo ugodno prodam. ☎ ☎ (07) 332 43 68. 2787

OVČJO VOLNO, lepo predeno, za ročno pletenje, prodam. ☎ (07)33 46 006. 2788

STROJENE ovčje kože prodam. ☎ (07)33 46 006. 2789

ZELJE za kisanje in brejo telico sivko prodam. ☎ (068)27-795 ali (041)839-178. 2798

BUKOVA DRVA, cepljena, prodam. ☎ (041)651-291. 2786

BIVALNI KONTEJNER, velik, ter suha gabrova drva in polohovo mast prodam. ☎ (068)33 48 107 ali (041)850-518, po 20. uri.

JABOLKA, sorte idared, za ozimnico, prodam. ☎ (068)73-209. 2769

MODRO FRANKINJO in cviček prodam. ☎ (07)30 45 388. 2781

RAZNO

ODKUPUJEMO sekundarne surovine (železo, aluminij, baker, svinec, medenina) ter ostale kovine in kable. Plačilo takoj! ☎ (041)612-861, Novo mesto. 2132

FRIZERSKI SALON v Novem mestu oddamo v najem. ☎ 07/33 73 460.

TESNENJE oken in vrat s silikonskimi tesnili. Velik prihranek pri ogrevanju. Izvajam tudi vsa mizarska popravila. Tel. 07/33 22 750, GSM 041/242 701.

ROLETARSTVO **BAYER**
Bayer Aleksander, s.p., Stopiče 37 a
068/ 80 210
040/ 202 868

POLAGANJE keramičnih oblog. Radoslav Topič, s.p., Dol. Sušice 26, Dolenjske Toplice, ☎ (041)553-873. 2702

VSESTRANSKO UPORABEN PROSTOR v individualni hiši ob Revozu oddam. ☎ (031)512-926. 2757

PROSTOR v Novem mestu, primeren za trgovino s tekstilnimi izdelki, iščemo. ☎ (041)610-737. 2783

SNEGOLOVI
za vašo streho
Kovinska galanterija
ŠMAJDEK
tel.: **07/33-73-450**
041/61-61-19

OPREMLJENO UČILNICO v poslovni stavbi Hedera v Bršljinu oddamo v terminski najem. ☎ (041)88 34 94. 2800

SLUŽBO DOBI

KUHARJA z najmanj petimi leti delovnih izkušenj in čistilko zaposlimo. ☎ (041)671-335. 2795

PRIKUPNO DEKLE ali FANTA iščemo za delo v šanku v eni od novomeških okrepčevalnic. Omogočimo opravljanje pripravništva. ☎ 07/33 22 765 ali 041/628 385.

Trgovsko podjetje ZRNO, d.o.o., Gmajna 6, 8274 Raka, zaposli za nedoločen čas
- **ŠOFERJA** na relaciji Kutina -Slovenija s stimulativnim osebnim dohodkom.

Vloge pošljite na naslov: **ZRNO, d.o.o, Gmajna 6, 8274 Raka.**
Informacije na tel. št. **0608/757-080.**

Če imate odnos in smisel za duhovno krščansko literaturo, ste urejeni, imate lasten prevoz in vam terensko delo ni tuje, bi se redno zaposlili in zaslužili vsaj 150.000 SIT mesečno, pokličite **01/43-83-550** - čaka vas urejen delovni kolektiv.

Se želite ukvarjati s **prodajo** v prijetnem kolektivu in pri tem še zaslužiti. Tel. **01/500-41-62.**

ŠPORTNI CENTER
FIT FUN
FITNESS - SOLARIJ - MASAŽA
Vorančeva ulica 1
(Regrške košenice)
Novo mesto
Tel.: **068/322-827**

PRILOŽNOST za dober zaslužek. Denar takoj! ☎ (041)798-535. 2801

STANOVANJA

NA DRSKI - ŠEGOVA, prodam trisobno stanovanje, 73 m², obnovljeno, drugo nadstropje, vseljivo novembra. ☎ (041)622-531.

DVOINPOLSOBNO STANOVANJE v Novem mestu, 65.5 m², ugodno prodam. ☎ (07)3 26 896. 2770

V NOVEM MESTU oddam enosobno stanovanje, 52 m², neopremljeno. ☎ (031)573-270.

TREM ŠTUDENTKAM oddam stanovanje v Ljubljani. ☎ (068)33 28 652. 2799

DVOINPOLSOBNO STANOVANJE, 68 m², četrto nadstropje, v Novem mestu, prodam. ☎ (068)23 067. 2805

GARSONJERO z lastnim vhodom oddam. ☎ (068)65-285. 2808

OPREMLJENO GARSONJERO v Novem mestu, s posebnim vhodom, oddam. ☎ (068)24-834. 2755

ŽENITNE PONUDBE

SREČA, ženitna posredovalnica Novo mesto. Urejamo resne zveze. Ženskam posredujemo brezplačno. ☎ (031)570 403 ali (07)33 26 033. 2804

SUZUKI
Avtomehanika Jurij Murn, s.p.
Resslova 4, Novo mesto
☎ 07/30 24-791

N O V O !
Predsezonski popust do 15%.
Pravočasno si zagotovite brezplačno hrambo letnih gum.
VULKANIZERSTVO

ŽIVALI

PERUTNINARSTVO METELKO obvešča stranke, da lahko ob delavnikih dobijo bele težke piščance, primerne za zakol ali nadaljnjo rejo in purane. ☎ (0608)89-038. 2560

PRAŠIČE, težke do 150 kg, prodam. ☎ (07) 30 71 249. 2753

2 TELICI simentalki, ena stara 10 tednov, druga breja, prodam. ☎ (068)30 71 400.

KOZE z mladiči, sanske in srnaste in belgijsko kratkouho kozo, odlično mlekarico, ugodno prodam. ☎ (068)66 830 ali 66-259.

4 BREJE ovce prodam. ☎ (068)89-516. 2764

VEČ brejih ovac prodam po 15.000 SIT. ☎ (041)204-753. 2767

TELICO, brejo 7 mesecev, prodam. ☎ (068) 30 81 321. 2775

BREJE OVCE, hlevski gnoj, neškropljena cepljena jabolka prodam, kupim pa seno. ☎ (068) 33 46 106. 2777

PRAŠIČA, 170 kg, domača hrana, prodam. ☎ (068)81-643. 2778

TELICO sivko, brejo 8 mesecev, prodam. ☎ (07)33 22 750. 2779

KRAVO SIMENTALKO, tretjič brejo, prodam. ☎ (068)34-65 251. 2791

PRAŠIČE, 70 do 100 kg, prodam. ☎ (068)71-310. 2794

TELICO SIVKO v osmem mesecu brejosti prodam. ☎ (07)30 73 000 ali (041)833-359.

Salon za pse
Alpina - Ul. talcev 12 - Novo mesto
☎ 068/324-377

DEŽURNE TRGOVINE

V **soboto, 28. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:
- **Novo mesto:** od 8. do 20. ure: Mercator center Cikava

od 7. do 13. ure: Market Drska
- **Šentjernej:** od 7. do 17. ure: Market

V **nedeljo, 29. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:
- **Novo mesto:** od 8. do 12. ure: Mercator center Cikava

od 8. do 11. ure: Samopostrežba Ločna, Market Drska, Market Smrečnikova
- **Straža:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba
- **Šentjernej:** od 8. do 11. ure: Market

DeSUS

Pokrajinski odbor Demokratične stranke upokojencev za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje se zahvaljuje vsem volilcem v 6. volilni enoti za zaupanje in dane glasove našim kandidatom za poslance v Državni zbor.
Od besed bomo prešli k dejanjem in storili vse, da opravičimo izkazano zaupanje.

N.Si
Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka

Iskreno se zahvaljujemo vsem volilkam in volilcem, ki ste nam na volitvah zaupali svoj glas in podprli naše kandidate Matjaža Falknerja, Francija Vovka, Lojzeta Peterleta in ostale. Vaše zaupanje bomo upravičili, saj pri nas beseda velja.

Dr. A. Bajuk

Svet Posvetovalnice za učence in starše Novo mesto

razpisuje delovno mesto

- **direktorja/direktorice**

Kandidat mora imeti:
- visoko strokovno izobrazbo pedagoške, psihološke, socialne oz. druge ustrezne smeri in najmanj pet let delovnih izkušenj pri vzgojno-svetovalnem in terapevtskem delu z otroki in starši;
- organizacijske in strokovne sposobnosti, ki zagotavljajo, da bo s svojim delom prispeval k uresničevanju ciljev zavoda;
- biti mora slovenski državljan in aktivno obvladati slovenski jezik.

Direktor bo imenovan za 4 leta.

Delo bo začel opravljati v decembru 2000.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Posvetovalnica za učence in starše, Novo mesto, Mušičeva 2, z označbo "Razpis".

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v zakonitem roku.

ZRNO, d.o.o.
Gmajna 6
8274 Raka

V ZRNU POTEKA VELIKO POSEZONSKO ZNIŽANJE VSEGA GRADBENEGA MATERIALA.

Poleg tega v Zrnu zbirajo naročila za izvedbo vseh vrst fasad ter notranjih in zunanjih strojnih ometov. Na tem področju imajo ogromno izkušenj, saj imajo po Posavju in širom Dolenjske veliko referenčnih objektov.

POKLIČITE JIH IN SE PREPRIČAJTE O NJIHOVI KONKURENČNOSTI!

KMETIJSKI REPROMATERIAL

Trgovsko podjetje ZRNO, d.o.o., vam v svoji trgovini na Ranču nudi po predsezonskih akcijskih cenah gnojila proizvajalca Petrokemija Kutina.

POHITITE, SAJ SE GNOJILA DRAŽIJO MESEČNO ZA 20%.

Na zalogi imajo tudi vinogradniška gnojila.

Cene gnojil v akciji so že od 1.680,00 SIT/vreča do 2.800,00 SIT/vreča. Omogočijo vam dostavo franko kupec.

V trgovini nudijo tudi:
- pesne rezance 29,00 SIT/kg;
- koruzo v vrečah 39,90 SIT/kg
- ječmen v vrečah 39,90 SIT/kg

Na zalogi imajo tudi sojo.

Od 1.11.2000 do 30.11.2000 poteka akcija zaščitnih sredstev. Popusti do 20%. Količine so omejene.

Telefon: **0608/75-410, 0608/75-086**

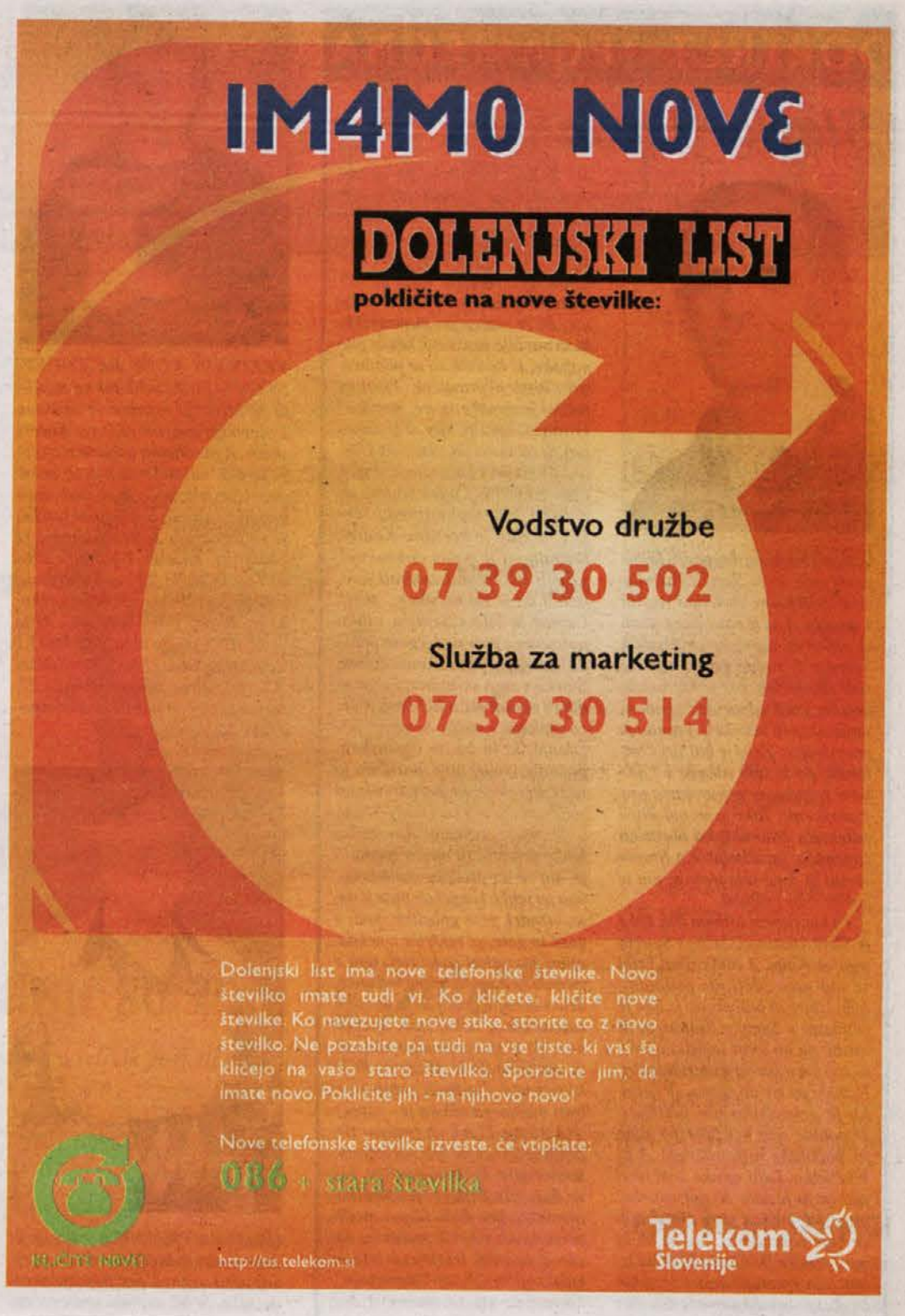

PROTEKT P NOVO MESTO

Podjetje za varovanje premoženja in oseb, d.o.o.

Novo mesto, Seidlova 5
tel.: 068/325-325
faks: 068/3917-305

Verjemite ali ne... RADIO OGNJIŠČE
Krvavec 104,5 Kum 105,9

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Svet **Zdravstvenega doma Novo mesto** razpisuje ***delovno mesto***

direktorja.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z 21. členom statuta in tretjim odstavkom 6. člena zakona o delovnih razmerjih, in sicer morajo imeti:
- visoko strokovno izobrazbo medicinske, pravne ali ekonomske smeri,
- najmanj 5 let delovnih izkušenj na delih, ustreznih dejavnosti zavoda in
- obvezno znanje slovenskega jezika.

Kandidati morajo hkrati s prijavo predložiti program dela.
Izbrani kandidat bo imenovan za obdobje štirih let.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo s priporočeno pošiljko v osmih dneh od dneva objave razpisa na naslov: **Zdravstveni dom Novo mesto, Kandijska cesta 4,** s pripisom **"Za razpisno komisijo"**.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni najpozneje v 30 dneh od dneva objave razpisa.

Prodajni center podov PCP PUREBER PARKETARSTVO
Foesterjeva 10, Novo mesto

RADIO SRAKA 94,6 MHz

RADIO UNIVOX 107.5 MHz
e-mail: info@univox.si

OBVESTILO

Zaradi praznika v torek, 31. oktobra, bomo male oglase, osmrtnice in komercialne oglase sprejemali do ponedeljka, 30. oktobra, osebno, na tel. številkah 07/39 30 512, 39 30 514, po faksu 39 30 540 in po e-mailu.

Oglasna služba DL

KRKA

KRKA ZDRAVILIŠČA, d.o.o. NOVO MESTO

K sodelovanju vabimo sodelavce za opravljanje dela

MASERJA

v Zdravilišču Dolenjske in Šmarješke Toplice

Bodočim sodelavcem bomo omogočili opraviti tečaj za maserje in nadaljnja strokovna usposabljanja.

Pričakujemo prijave kandidatov, ki imajo srednjo ali poklicno šolo zdravstvene oz. druge smeri, so se pripravljeni strokovno izpopolnjevati, so komunikativni, prijazni, strpni ter radi delajo z ljudmi.

Če je naš oglas v Vas zbudil zanimanje in izpolnjujete pogoje, Vas vabimo, da pošljete pisne prijave z dokazili v 8 dneh na naslov: *KRKA, tovarna zdravil, d.d., Novo mesto, Kadrovska služba, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo mesto.* Dodatne informacije dobite na telefon: **07/33-12-566.**

PORTRET TEGA TEDNA

Slavko Pavlakovič

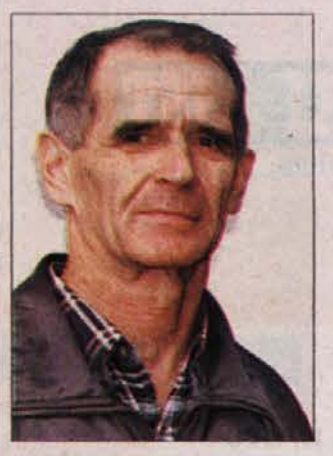

Časi, ko je na bregovih Kolpe pasel ovce, so se Slavku Pavlakoviću iz Dejanov za vedno vtisnili v spomin. A ne le zato, ker v resnici nikoli ni uspel izruvati svojih korenin iz rodne grude, temveč tudi zategadelj, ker je kot osnovnošolec čutil odpor do župnikov, milićnikov in učiteljev. A postal je prav slednje. Želel je biti sicer mehanik, pa bi bilo šolanje v Ljubljani za njegove revne starše prehudo breme. Tako je pri odločitvi odtehtala črnomaljska občinska štipendija za učiteljišče v Novem mestu in med šolanjem se mu je poklic celo priljubil.

Po končanem šolanju leta 1963 je Slavko nastopil službo v Starem trgu ob Kolpi. A tamkajšnji hribi se mu niso zdeli nič priljudni, toda izbire ni bili: prosto je bilo le še mesto v Semiču. Gotovo si ni mislil, da bo ostal semiški osnovni šoli zvest skoraj triintrideset let, Semiču pa vse do danes. „V začetku je primanjkovalo učiteljev. Dopoldne sem učil športno vzgojo, popoldne nižje razrede. A ni bilo težko, kajti otroke sem imel rad in to je bilo že pol uspeha. Vesel pa sem, da se ni nikoli nihče huje poškodoval. Saj se ne bi upal vrniti v Semič, če bi se na izletu ali v koloniji komu kaj zgodilo. Žal je ta odgovornost učiteljev danes premalo cenjena," pravi Slavko, ki ga je bilo najbolj strah, ko je učil učence voziti kolo po Semiču. To je bila tudi njegova zadnja učna ura 9. maja 1997.

A Pavlakovič ni bil le učitelj. Pravzaprav bi bilo lažje našteti, česa v Semiču ni počel. Po njegovi zaslugi so številni semiški športniki dosegli pomembne uspehe. In to v časih, ko so si udarniško zgradili igrišče, marsikdaj pa za trening tekli kar po cesti. Bil je oče semiških iger, nekakšne belokranjske olimpiade, na kateri so v dvanajstih letih pripravili sto različnih iger. Njegova ideja so bili spominski teki za krajevni praznik. Bil je zraven pri pustovanjih, ki so mu bila všeč zato, ker so bile napake, iz katerih so se ponorčevali, hitro odpravljene. Pisal in režiral je otroške igrice, nastopal v dramski sekciji, kjer se je veliko naučil od starejših, zlasti od kmetov, ki so pritekli na vaje z njiv. Prav izkušnje z odra so mu velikokrat prišle prav v razredu. "Delo v razredu je kot igra. Kanček teatralnosti je vedno dobrodošel. Včasih sem moral zaigrati jezo, četudi mi je šlo na smeh," pravi. Čeprav je bilo v Semiču veliko narejenega prav na njegovo pobudo in z njegovim predanim delom, Slavko v svoji skromnosti tega ni nikoli obešal na veliki zvon. Celo za plaketo, najvišje semiško priznanje, ki jo bo ob občinskem prazniku prejel jutri, pravi, da jo velik del pripada prav številnim zanesenjakom, s katerimi je delal.

Slavko je prepričan, da je pokoj lahko prijeten. In njegov zagotovo je, saj se ne predaja malodušju, ima pa veliko konjičkov: plete košare, vrtnari, veze gobeline, hodi v gozd in gore, se rekreira z nekdanjimi športnimi sodelavci, igra v gledališki skupini, rešuje križanke, dela v mnogih društvih. In ob vsem tem ostane še nekaj časa. Sposobnost, da si ga racionalno razporedi, mu je ostala še od takrat, ko je hkrati učil, študiral, zidal hišo, imel majhnega otroka in - uspel.

A v času, ki mu ob pestrem življenju še ostaja, ne drži rok križem, temveč piše. Pozorno opazuje, kaj se dogaja v Semiču, posluša komentarje, jim doda ščepec svojih misli ter jih v verzih prelije na papir. V začetku letošnjega leta je izdal knjižico "Pesmi židane volje". Čeprav ne gre za umetnost, kot sam pravi, je bil njegov prvenec med Semičani dobro sprejet. Tudi zato, ker je v pesmih, tako kot tudi v Slavku, veliko optimizma. Pošali se celo iz tako resnih stvari, kot je smrt. Verzi: "Čas je vlak ekspres - brez postaj, koles. Mi, potniki, smo uboge uške, odpadamo kot zrele hruške," pa so postali celo njegov življenjski moto.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

VELIKANI TUDI NA KOČEVSKEM - Jurčki velikani ne rastejo le na območju osrednje in zahodne Dolenjske, ampak tudi na Kočevskem. Z neverjetno gobarsko srečo, ki se ji je nasmehnila minuli petek popoldan potem, ko je po dveh urah gobarjenja našla le tri obžrte jurčke, je to dokazala Jožica Simonič iz Mozlja pri Kočevju. V gozdu v bližini vasi je našla 23 centimetrov visokega popolnoma zdravega jurčka, ki je skupaj s "klobučkom", ki je rasel ob njegovem vznožju, tehtal 1,1 kilograma. Obseg beta je meril debel 32 centimetrov, premer klobuka 22, njegov obseg pa kar 65 centimetrov. (Foto: M. L.-Š.)

ORJAŠKA PRAŠNICA - Ko se je Tone Godec iz Metlike pretekli teden odpravil v gozd pri Boldražu po dežnike, je bil nemalo presenečen, ko je naletel na orjaško prašnico. Sprva je mislil, da na tleh leži kamen, in jo je celo rahlo brcnil. Čeprav se pogosto odpravi v gozd, še nikoli ni našel kar 1,75 kilograma težke prašnice s 30-centimetrskih premerom. Sicer pa celo v gobarskih priročnikih piše, da so orjaške prašnice pri nas redkost. Godec zatrjuje, da so mlade prašnice zelo okusne, in tudi ta je končala v loncu. (Foto: M. B.-J.)

Peš ob najdaljši slovenski obali

Turistično društvo Poljanska dolina ob Kolpi pripravilo prvi pohod po najjužnejši slovenski pešpoti ob Kolpi, ki ji Belokranjci radi rečejo najdaljša slovenska obala - Tudi za kolesarje, jezdece

RADENCI, DAMELJ - V teden vseživljenjskega učenja so se pretekli teden s pestro ponudbo na kar petnajstih mestih vključili tudi v Poljanski dolini ob Kolpi. Zaključili so ga s sobotnim pohodom po slikovitem kolpskem kanjonu po najjužnejši slovenski pešpoti od Radencev do Damlja. Prvega pohoda po neokrnjeni naravi se je udeležilo več kot 50 ljudi, kar je bilo nad vsemi pričakovanji, pohodniki pa so prišli celo iz Novega mesta in Ljubljane.

Na pobudo Martina Lindiča, predsednika Turističnega društva Poljanska dolina ob Kolpi, ki letos praznuje deseto obletnico delovanja, so začeli pešpot urejati že pred dvema letoma. Temeljiteje pa so se je lotili letos, ko so štirje ljudje preko javnih del v enem mesecu uredili tik ob Kolpi dobrih 15 kilometrov poti, ki je primerna za vsakogar ob vsakem vremenu, saj je brez vzponov. Poleg pohodnikov se bo gotovo priljubila tudi gorskim kolesarjem in konjenikom, ki uživajo v miru in lepi naravi.

Lindič načrtuje, da bodo do spomladi v sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto pot tudi označili z enotnimi tablicami - to bo prva označitev v krajinskem parku Kolpa - ter še posebej opozorili na zanimivosti ob poti. Teh pa ni malo. V izviru Trpotec, kjer po pripovedovanju starih ljudi prihaja na dan zdravilna voda, se je mogoče odžejati. V Bregu pod Sinjim Vrhom gospodar Špehar z veseljem pokaže, kako melje eden redkih mlinov ob Kolpi, ki ga poganja vodno kolo. Brez težav, le s pomočjo baterije, pa si je mogoče ogledati 300 metrov kraške jame Kobiljače, ki velja za najdaljšo širši javnosti dostopno jamo v Beli krajini. V gozdu ob poti so še dobro vidni ostanki peči za žganje opeke, ki so jo začeli graditi leta 1932. Zemljo naj bi vozili z drugega brega Kolpe. A tisti, ki naj bi žgal opeko, je dobil delo na cesti, zato peči ni nikoli dokončal, kaj šele da bi jo uporabljal. Kako trdno jo je začel graditi, pa dokazuje tudi to, da kljub sedmim desetletjem, ki so od takrat pretekla, še vedno stoji.

Tik ob reki se je ohranil tudi francoski kamen z letnico 1813. Spominja na čase, ko so domačini prav tam pobili tri francoske vojake, četrtega, ki jim je ušel, pa na hrvaški strani Kolpe. Domačin se še spominja, da so pastirčki, ko so pred desetletji hodili tja na pašo, kamen redno čistili, da ga ne bi prekrilo listje in prst. V Kotu pa na to, da gre za najjužnejšo slovensko vas, opozarja kamen, na katerem je zapisano, da so ga postavili borci za najjužnejšo točko Slovenije. Pešpot se konča v dva kilometra oddaljenem Damlju. Lindičeva želja je, da bi tam, kjer je njihovo društvo končalo z delom, poprijela druga turistična društva ob Kolpi. "Pomembno je, da goste z vabljivo ponudbo, kakršna ta pešpot prav gotovo je, privabimo v Belo krajino tudi v mrtvi sezoni. Poleti je namreč pri nas že toliko turistov, da nam ni več potrebno delati posebne reklame," pravi Martin Lindič.

M. BEZEK-JAKŠE

V MLINU, KI ŠE NI OBSTAL - Med zanimivostmi ob najjužnejši slovenski pešpoti od Radencev do Damlja je tudi mlin v Bregu, v katerem lastnik Ivan Špehar (prvi z desne) še vedno melje s pomočjo vode. Mlinar, eden redkih ob reki Kolpi, je pohodnikom z veseljem pripovedoval o mlinarskem delu, ki je vse prej kot lahko. Opozoril je tudi na črto na pročelju, ki označuje, do kod je segala voda ob veliki povodnji 3. decembra 1966. (Foto: M. B.-J.)

Noč čarovnic na Otočcu

OTOČEC - V soboto, 28. oktobra, zvečer bo na gradu Otočec prireditev Noč čarovnic. Ob 18. uri bo na grajskem dvorišču predstava Inkvizicija Kunigunde s Hradčan, ob 20. uri pa se bo začela srednjeveška večerja s kastelanom z Otoka. Nastopili bodo kvartet kljunastih flavt Air, pevke Izabela s Pajkovga, Kunigunda s Hradčan, Adelajda z Otoka in Elizabeta s Smletnika, plesna skupina Pavana, sledila bo lutkovna predstava.

Razstava malih živali

VELIKE LAŠČE - Društvo gojiteljev pasemskih malih živali Velike Lašče vabi na 12. društveno ocenjevalno razstavo pasemskih malih živali, ki bo letos na Vidmu v Dobrepolju, na platoju za osnovno šolo. Ocenjevanje živali bo v petek, 3. novembra od 15. do 20. ure, razstava pa bo na ogled 4. in 5. novembra od 7. do 19 ure.

Dobrodelna prireditev

ČRNOMELJ - Miss Slovenije in Hrvaške, Maša Merc in Andreja Čupor, ter Društvi slovensko-hrvaškega prijateljstva iz Ljubljane in Vinice vabijo na dobrodelni koncert "Sosed sosedu", ki bo v četrtek, 26. oktobra, ob 18. uri v črnomaljski športni dvorani Loka. Nastopili bodo ansambel Zasavci, Power Dancers, Andrej Šifrer in otroški ansambel Mačkoni. Častna gostja bo Štefka Kučan. Izkupiček od prireditve bodo namenili črnomaljskemu VDC in otroškemu vrtcu v Ozlju.

Kostanjev piknik

ZAPUDJE - Društvo rejcev drobnice Bele krajine vabi vse delovne člane društva v nedeljo, 29. oktobra, od 14. ure dalje na kostanjev piknik, ki bo pri gasilskem domu v Zapudju od 14. ure dalje. V okviru piknika bo tudi tekmovanje ovčerejcev v malem nogometu.

BOJNIŠKI JURJI - V petek zjutraj sta se Alojz Lindič (levi) in Peter Mrgole iz Klenovika pri Škocjanu odpravila po gobe. Na Bojniku sta poleg številnih čvrstih ajdovčkov našla tudi tri krepke gobane. Lindičeva dvojčka sta tehtala 1,17 kg, Mrgoletov goban pa 1,35 kg. (Foto: A. B.)

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Dve od šestih kajzeric sta bili trdi kot kamen - Plače dobivajo redno, radi pa bi se zaposlili za nedoločen čas - Kandidati za poslance naj pospravijo plakate

Ivan Križe iz Gornje Radgone nas je poklical v zvezi s člankom Matohovi niso izgubili upanja. Ker imajo tudi pri njih podoben primer težko bolnega otroka, bi se rad pogovoril z Matohovimi in jim posredoval svoje izkušnje. Pokličejo ga lahko na telefon (02) 564 12 15.

Marija Rajer iz Jablana nas je poklicala zaradi slabe izkušnje z nakupom v novomeškem Sparu. Povedala je, da je pred dnevi tam kupila šest žemljic, tako imenovanih kajzeric. Šele doma je ugotovila, da sta dve trdi kot kamen. Ko jih je naslednji dan vrnila, ji je uslužbenka trgovine rekla, da jih ni kupila pri njih, a ji je vseeno dala dve sveži v voziček in odšla. Rajerjevo je užalil tak odnos in žemljic ni hotela vzeti.

Poklical nas je eden izmed zaposlenih v podjetju Sodexo oziroma v nekdanji Pionirjevi menzi. Ni se pritožil nad plačo, ki jo dobivajo redno, in tudi za regres in različna nadomestila delavci podjetja dobijo redno, moti pa jih, da so že tri leta zaposleni le za določen čas. Zanima ga, kam se lahko s sodelavci sploh obrnejo, da bodo zvedeli, kako priti do zaposlitve za nedoločen čas. Najlažje jim svetujejo pravni svetovalci pri sindikatih ali svetovalci zavoda za zaposlovanje.

Ivan Štangelj z Jame se je pritožil nad ravnanjem krajevne skupnosti oziroma graditeljev 200 m dolge ceste do dveh hiš na Jami. Ne da bi kdorkoli zaprosil za dovoljenje, mečejo zemljo na njegovo parcelo, pa tudi mejnike naj bi premaknili za pol metra v njegovo škodo. Za nasvet je prosil policiste, ki so si gradbišče prišli pogledat, vendar mu tedaj ni uspelo pojasniti jim zapleta, ker ga je Marko Šurla, eden od graditeljev, takoj prekinil. Štangelj je še povedal, da bo popustil, saj se zaveda, da bi v primeru tožbe moral plačati odvetnika in geometra, da bi dokazal, da so premaknili mejnike. Po njegovem gre za princip, če bi ga, preden so se lotili gradnje, vsaj vprašali za dovoljenje, do spora ne bi prišlo.

Martin Plut iz Stranske vasi pri Semiču je opazil, da objavljamo fotografije velikih jurčkov in različnih poljskih pridelkov. Sam je pridelal 9 kg težko peso in bi se z njo tudi on rad pojavil v časopisu.

Aleš iz Novega mesta poziva neizvoljene kandidate za poslance državnega zbora, naj lastnoročno pospravijo plakate s svojimi slikami, ki ponekod še en teden po volitvah kazijo izgled okolje.

Vse bralce, ki se želijo pogovoriti z dežurnim novinarjem, opozarjamo, da bomo s prehodom na zimski čas premaknili tudi čas dežurstva. Po novem vas bo naš novinar pri dežurnem telefonu čakal med 18. in 19. uro.

I. V.

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa le opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev - pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Na telefonski številki 07/ 39 30 522 vas čakamo vsak četrtek med 18. in 19. uro. Dežurni novinar vam bo pozorno prisluhnil.

DVOJČKA AJDOVČKA - Na pobočju Cirnika, na Kopinskem bregu, ju je 16. oktobra našel Branko Jalovec iz Sobenje vasi pri Brežicah. Tehtnica je pokazala 1.675 gramov. Jalovec je znan gobar, ki vsak dan najde vsaj za eno košaro užitnih gob, pri tem seveda pazi, da skupna teža ne preseže največje dovoljene količine. (Foto. I. K.)

Stoletnik dobil nazaj svoje premoženje

102-letni nekdanji šentjernejski župan Karl Jordan po 54 letih dobil nazaj svoje neupravičeno zaplenjeno premoženje - Najdlje trajajoči zaplembni postopek v Sloveniji

Pred nedavnim se je končal najdlje trajajoči zaplembeni postopek v Sloveniji. Po 54 letih je okrožno sodišče v Novem mestu dokončno razveljavilo predloge in priglasitve okrajnega ljudskega odbora Novo mesto iz leta 1946 in 1948, s katerimi naj bi Karlu Jordanu zaplenili skoraj 51 ha zemljišč skupaj z zgradbami in nepremičninami v šentjernejskem koncu. Karl Jordan iz Dol. Brezovice pri Šentjerneju, medvojni šentjernejski župan, je konec tega postopka tudi učakal. Gotovo je najstarejši denacionalizacijski upravičenec v Sloveniji. Prihodnji mesec bo namreč dopolnil 102 leti, živi pa v Ameriki.

Po končani vojni se je Jordan zaradi groženj umaknil v tujino, najprej v Trst, od koder je leta 1948 odšel v Argentino, od tam pa se je preselil v Ameriko in sedaj živi v Kaliforniji. Po vojni mu je okrajno sodišče v Novem mestu zaplenilo vse premoženje kot "narodnemu sovražniku in pomagaču vojnih zločincev". V denacionalizacijskem postopku pa se je izkazalo, da Jordan nikoli ni sodeloval v nobeni sovražni formaciji, da ni bil ne vojni zločinec ne njihov pomagač in da mu je bilo premoženje odvzeto, čeprav za to ni bilo podlage niti v takratnih predpisih. Jordan domneva, da so po vojni postopek proti njemu sprožili zato, ker je imel kot medvojni šentjernejski župan velik vpliv na ljudi, ker je bil premožen in ker se je po grožnjah zaradi lastne varnosti umaknil v tujino.

V denacionalizacijskem potopku se je izkazalo, da zaplembeni postopek formalno sploh še ni bil končan, saj odločba sodišča o zaplembi ni bila nikoli vročena ne Jordanu ne komu drugemu in tako ni mogla postati pravnomočna. Nanjo se Jordan ni mogel pritožiti, čeprav naj bi bilo v njej v zvezi z Jordanom veliko napačnih trditev.

V postopku, ki ga je vodil novomeški odvetnik Borut Škerlj, je Višje sodišče v Ljubljani lani razveljavilo zaplembeno odločbo, odvetnik pa je nato pozval državo, naj kot naslednica takratne oblasti umakne predlog zaplembenega postopka Jordanovega premoženja.

S sklepom o obnovi postopka je novomeško sodišče razveljavilo tiste odločbe novomeškega Okrajnega ljudskega odbora iz leta 1946 in 1948, ki so bile podlaga za nacionalizacijski postopek. Tako se je končal najdalji nacionalizacijski postopek v Sloveniji, ki je trajal točno 54 let, od 21. junija 1946 do 21. junija 2000.

A. B.